

“ज्ञान, विज्ञान आणि सुसंस्कार यांसाठी शिक्षणप्रसार”

- शिक्षणमंत्री डॉ. बापूजी साळुंखे

श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षणसंस्था, कोल्हापूर संचालित

पद्मभूषण डॉ. वसंतरावदादा पाटील
महाविद्यालय, तामगाव
(जि. सांगली)

नॅक पुनर्मूल्यांकन श्रेणी 'बी++' (CGPA - 2.76)

संस्कार
२०१७-१८

गाळ मुक्त धरण... गाळ युक्त शिवार...

महाविद्यालयाची उत्तुंग भरारी...

मा. कुलगुरु डॉ. देवानंद सिंदे यांच्या हस्ते शिवाजी विद्यापीठातील ग्रामिण भागातील (कला शाखा) प्रथम महाविद्यालयाचे पारितोषिक स्विकारताना मा. प्राचार्य डॉ. अर. आर. कुंभार व उपस्थित प्राध्यापक

मा. प्राचार्य डॉ. अर. आर. कुंभार यांची शिवाजी विद्यापीठ अधिस्तभा सदस्यपदी निवड झाल्याबद्दल महाराष्ट्रचे महसूल मंत्री ना. चंद्रकांत दादा पाटील यांच्या हस्ते सत्कार

शिवाजी विद्यापीठाच्या दीक्षांत समारंभात विक्रम साराभाई डिस्टिन्ग्विश्ड प्रोफेसर, इन्फो मा. ए.एस. किण्णकुमार यांच्या हस्ते एम.ए. भाग २ मराठी विषयात सर्वप्रथम पारितोषिक स्विकारताना मेधा विह्वल माने व उपस्थित मान्यवर

प्रतिष्ठा प्रतिष्ठानच्या वतीने अ.भा. म. साहित्य संमेलनाचे माजी अध्यक्ष डॉ. श्रीपाल सबनीस यांच्या हस्ते शिक्षणतल पुरस्कार स्विकारताना मा. प्राचार्य डॉ. अर. आर. कुंभार

धारवाड विद्यापीठ धारवाड येथे दिक्षांत समारंभात योस्ट रिसर्च अँड बोर्ड स्विकारताना डॉ. योगेश आदोजी

शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे राज्यस्तरीय वक्तृत्व स्पर्धेतील प्रथम क्रमांकाची मानकरी महाविद्यालयाची विद्यार्थिनी कु. प्रिती रमेश कुंभार, कार्याध्यक्ष मा. प्राचार्य अभयकुमार साळुंखे साहेब यांच्या समवेत

स्थापना - जून १९६२

NAAC
Reaccredited
"B" Grade (2.76)

फोन : ०२३४६-२५०६६५
फॅक्स : ०२३४६-२५०५७५
Website : pdvpcollege.tasgaon.com
Email : san.pdvpmtas@gmail.com

“ज्ञान, विज्ञान आणि सुसंस्कार यांसाठी शिक्षणप्रसार”

- शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे

श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षणसंस्था, कोल्हापूर संचलित

पद्मभूषण डॉ. वसंतरावदादा पाटील महाविद्यालय, तासगाव

संस्कार
सन २०१७-१८

संपादक मंडळ

अध्यक्ष
प्राचार्य डॉ. आर. आर. कुंभार

प्रमुख संपादक
डॉ. डी. बी. थोरबोले

विभागीय संपादक मंडळ

मराठी विभाग

डॉ. टी. के. बदामे (वरिष्ठ)
प्रा. ए. डी. साठे (कनिष्ठ)

हिंदी विभाग

प्रा. आर. एस. मोटे (वरिष्ठ)
प्रा. ए. टी. पाटील (कनिष्ठ)

इंग्रजी विभाग

प्रा. एम. एस. महाले (वरिष्ठ)
प्रा. सी. एस. बी. पाटील (कनिष्ठ)

विज्ञान विभाग

डॉ. ए. एस. कुंभार

कलादालन विभाग

प्रा. ए. एस. बागल

जाहिरात विभाग

प्रा. के. एन. पाटील

मुखपृष्ठ संकल्पना
संपादन सहाय्य
डॉ. डी. बी. थोरबोले
प्रा. ए. एस. बागल

मुखपृष्ठ रचना व
अंतर्गत मांडणी
अविनाश देवधर

मुद्रक
माधव आर्ट प्रिंटर्स,
तासगाव

सर्व विभागीय संपादकांनी आपल्या विभागातील लेखनाची निवड,
संपादन व मुद्रीत शोधन केलेले आहे.

वंसकाव
सन २०१७-१८

प्रकाशन व मालकीसंबंधी माहिती

फॉर्म नं. ४, उपविधी क्र. ८ प्रमाणे

■ प्रकाशन स्थळ	: पद्मभूषण डॉ. वसंतरावदादा पाटील महाविद्यालय, तासगाव
■ प्रकाशन काळ	: वार्षिक
■ प्रकाशक	: प्राचार्य डॉ. आर. आर. कुंभार
■ राष्ट्रीयत्व	: भारतीय
■ पत्ता	: पद्मभूषण डॉ. वसंतरावदादा पाटील महाविद्यालय, तासगाव. (ता. तासगाव, जि. सांगली.)
■ संपादक	: डॉ. डी. बी. थोरबोले
■ राष्ट्रीयत्व	: भारतीय
■ पत्ता	: पद्मभूषण डॉ. वसंतरावदादा पाटील महाविद्यालय, तासगाव. (ता. तासगाव, जि. सांगली.)
■ मुद्रक	: श्री. अविनाश विश्वनाथ देवधर
■ राष्ट्रीयत्व	: भारतीय
■ पत्ता	: माधव आर्ट प्रिंटर्स, तासगाव

“ मी, प्राचार्य डॉ. आर. आर. कुंभार, जाहिर करतो की, वर दिलेली माहिती माझ्या माहितीप्रमाणे व समजूतीप्रमाणे खरी आहे. ”

स्थळ : तासगाव
दिनांक : एप्रिल २०१८

प्राचार्य डॉ. आर. आर. कुंभार
प्रकाशकाची सही

या अंकात व्यक्त झालेल्या नवलेखकांच्या मतांशी संपादक मंडळ सहमत असेलच असे नाही.
ती त्यांची वैयक्तिक लेखनशैली व मांडणी असेल.

PADMABHUSHAN DR. VASANTRAODADA PATIL MAHAVIDYALAY, TASGAON

At a Glance

- College secured **First Rank** in faculty of Arts in rural category in Shivaji University merit scholarship scheme for the Year 2016-17
- NAAC Re-accredited with 'B' Grade with C.G.P.A. 2.76
- College belongs to 2 (f) & 12 (B) section of UGC Act, 1956
- College Supported by Department of Science & Technology (DST-under FIST Programme).
- Well experienced Teaching and Non-Teaching staff.

VARIOUS DEPARTMENTS OF OUR COLLEGE

A) Arts	C) Science	E) P. G. Courses (Self Supporting)
1. Marathi	1. Physics	1. Marathi
2. Hindi	2. Chemistry	2. Hindi
3. English	3. Mathematics	3. English
4. History	4. Zoology	4. History
5. Geography	Self Support	5. Economics
6. Sociology	5. Statistics	6. Geography
7. Economics	6. Comp. Science	7. Commerce
8. Pol. Science	7. Botany	(Adv. Costing)
		8. Commerce (Acc.)
B) Commerce & B.C.A.	D) Y.C.M.O.U.	9. Chemistry
1. Adv. Costing	1. B. A.	10. Statistics
2. Account	2. B. Com.	
3. B. C. A.	3. M.B.A.	E) Distance Education
		1. B. A.
		2. B. Com.
		3. M. A.
		4. M.Com.

भावपूर्ण श्रद्धांजली...!

सन २०१७-१८ या वर्षात भारताच्या राजकीय,
सामाजिक, शैक्षणिक, वैज्ञानिक क्षितीजावरील ज्यांनी
आपल्या असामान्य बुद्धीमत्तेने, कर्तृत्वाने प्रगतीच्या नव्या दिशा,
स्वतःच्या अस्तित्वाच्या पाऊलखुणा निर्माण केल्या पण काळाने
२०१७-१८ या वर्षात त्यांच्यावर व त्यांच्या कुटुंबियांवर आघात
करून आपणापासून हिरावून नेले अशा ज्ञात, अज्ञात
दिग्गजांच्या पवित्र स्मृतीस महाविद्यालयाच्या वतीने

भावपूर्ण श्रद्धांजली...!

तसेच नैसर्गिक आपत्ती व अतिरेक्यांचे, नक्षलवाद्यांचे हल्ले
व अन्य कारणामुळे ज्या शूर जवानांना हीतात्म्य प्राप्त झाले,
त्यांनाही विनम्र अभिवादन व भावपूर्ण श्रद्धांजली.
तसेच महाविद्यालयातील गुरुदेव कार्यकर्ते, शिक्षकेतर कर्मचारी,
विद्यार्थी-विद्यार्थिनी यांचे जे नातेवाईक स्वर्गवासी झाले
त्यांनाही आमच्या महाविद्यालयाच्या वतीने

भावपूर्ण श्रद्धांजली...!

“ज्ञान, विज्ञान आणि सुसंस्कार यांसाठी शिक्षणप्रसार” – शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे
श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षणसंस्था, कोल्हापूर संचालित

पद्मभूषण डॉ. वसंतरावदादा पाटील महाविद्यालय, तासगाव

व्यवस्थापक मंडळ

मा. नामदार चंद्रकांत (दादा) बघू पाटील	अध्यक्ष	मा. रविंद्र रामचंद्र चव्हाण	सदस्य
मा. रघुनाथ मनोहर शेते	उपाध्यक्ष	मा. अविनाश दिनकर पाटील	सदस्य
मा. संपतराव रामचंद्र जेधे	उपाध्यक्ष	मा. संपत बंडू मोरे	सदस्य
मा. प्राचार्य अभयकुमार गोविंदराव साळुंखे	कार्याध्यक्ष	मा. सदाशिव कृष्णा कुंभार	सदस्य
मा. डॉ. पुंडलिक नामदेव काळभोर	कार्याध्यक्ष	मा. प्राचार्य डॉ. युवराज अंबादास भोसले	सदस्य
मा. प्राचार्य सौ. शुभांगी मुरलीधर गावडे	सेक्रेटरी	मा. सिताराम महारू गवळी	सदस्य
मा. पुंडलिक शामराव चव्हाण	सहसचिव प्रशासन	मा. श्रीराम शरदचंद्र साळुंखे	सदस्य
मा. प्राचार्य डॉ. राजेंद्र विश्वनाथ शेजवळ	सहसचिव अर्थ	मा. अविनाश नामदेव कदम	सदस्य
		मा. कृष्णा गणपती बिसले	सदस्य

आजीव सेवक मंडळ

मा. प्राचार्य डॉ. युवराज अंबादास भोसले	अध्यक्ष
मा. पुंडलिक शामराव चव्हाण	सेक्रेटरी
मा. प्राचार्य सौ. शुभांगी मुरलीधर गावडे	सदस्या
मा. प्राचार्य डॉ. राजेंद्र विश्वनाथ शेजवळ	सदस्य
मा. सिताराम महारू गवळी	सदस्य
मा. भाऊसाहेब नानासाहेब सांगळे	सदस्य
मा. कृष्णा गणपती बिसले	सदस्य
मा. मारुती निवृत्ती सोनवणे	सदस्य
मा. सखाराम सत्याप्पा कांबळे	सदस्य
मा. बाळासाहेब निवृत्ती माळी	सदस्य
मा. डॉ. सिताराम यल्लूप्पा होनगेकर	सदस्य
मा. विष्णू सुबराव पाटील	सदस्य
मा. शशिकांत यशवंत काटे	सदस्य

स्थानिक व्यवस्थापन समिती

मा. प्राचार्य अभयकुमार साळुंखे	अध्यक्ष
कार्याध्यक्ष, श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्था, कोल्हापूर	
मा. प्राचार्य सौ. शुभांगी गावडे	सदस्या
सेक्रेटरी, श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्था, कोल्हापूर	
मा. आमदार सुमनताई आर. पाटील	सदस्या
मा. अविनाश दिनकर पाटील	सदस्य
मा. प्राचार्य पी. एस. चव्हाण	सदस्य
मा. हिंदुराव भगवान पाटील	सदस्य
प्रा. एम. डी. पाटील	सदस्य
डॉ. एन. ए. कुलकर्णी	सदस्य
प्रा. डी. ए. भोसले	सदस्य
प्रा. के. एस. पाटील	सदस्य
डॉ. अलका पाटील	सदस्या
श्री. एस. डी. कोळेकर	सदस्य
मा. प्राचार्य डॉ. आर. आर. कुंभार	सचिव

विश्वस्त मंडळ

मा. प्राचार्य अभयकुमार गोविंदराव साळुंखे	कार्याध्यक्ष
मा. प्राचार्य सौ. शुभांगी मुरलीधर गावडे	सेक्रेटरी
मा. प्राचार्य डॉ. राजेंद्र विश्वनाथ शेजवळ	सहसचिव अर्थ

पद्मभूषण डॉ. वसंतरावदादा पाटील महाविद्यालय, तासगाव

विद्यार्थी संसद मंडळ

अ. क्रं.	नांव	पद
१.	प्राचार्य, डॉ. कुंभार रमेश राजाराम	अध्यक्ष
२.	प्रा. डॉ. जाधव सर्जेराव रामचंद्र	सदस्य (प्राचार्य नियुक्त)
३.	प्रा. पाटील अजित कलगोंडा	सदस्य (क्रिडा)
४.	प्रा. डॉ. बदामे तातोबा कल्लाप्पा	सदस्य (एन.एन.एस)
५.	प्रा. कुभार विनोदकुमार धोंडीराम	सदस्य (एन.सी.सी.)
विद्यार्थी संसद सचिव श्री. लावंड विवेक विठ्ठल		
१.	कु. जमदाडे राधिका जोतिराम	बी.ए.भाग १
२.	कु. पवार पुजा अकुंश	बी.ए.भाग २
३.	कु. पाटील वर्षारानी संभाजी(अर्थशास्त्र)	बी.ए.भाग. ३
४.	कु. झांबरे स्वाती मानसिंग	बी.कॉम. भाग १
५.	कु. माळी राधिका बाळासो	बी.कॉम.भाग २
६.	कु. सुर्यवंशी शुभम विठ्ठल	बी.कॉम.भाग ३
७.	कु. तांदळे प्रज्ञा अबासो	बी.एस.भाग १
८.	कु. शहा भवती संदेश	बी.एस्सी.भाग २
९.	कु. इनामदार शाहिस्ता जहांगीर	बी.एस्सी. भाग ३
१०.	कु. रोकडे आकांक्षा भिमराव	बी.सी.ए.भाग १
११.	कु. मुल्ता स्वलेहा जमीरअहमद	बी.सी.ए. भाग २
१२.	कु. सुर्वे पल्लवी तात्यासाहेब	बी.सी.ए. भाग ३
१३.	कु. पाटील माधुरी संपतराव(अर्थशास्त्र)	एम्.ए.भाग १
१४.	कु. भटमारे राधिका निवृत्ती (अकॉंट)	एम्.कॉम.१
१५.	कु. भोसले शुभांगी शिवाजी (संख्याशास्त्र)	एम्.एस्सी. भाग १
१६.	कु. माने पुजा हणमंत (हिंदी)	एम्.ए.भाग २
१७.	कु. पाटील स्वाती सतिश (कॉस्टींग)	एम्.कॉम. भाग २
१८.	कु. जमादार साना बालेचंद (रसायनशास्त्र)	एम्. एस्सी. भाग २
१९.	कु. पाटील पुजा संजय	बी.ए.भाग ३ (क्रिडा)
२०.	कु. जाधव हर्षली विजयसिंह	बी.ए. भाग ३ (एन.एन.एस)
२१.	कु. महाजन भाग्यश्री किशोर	बी.एस्सी. भाग १ (सांस्कृतिक)
२२.	कु. मदने अमृता किसन	बी.ए. भाग १ (प्राचार्य नियुक्त)
२३.	कु. जगताप दिपाली गोरखनाथ	एम्.ए. भाग १ (भूगोल) (प्राचार्य नियुक्त)

प्राचार्यांचे मनोगत...

महाविद्यालयाचे भावविश्व फुलविणारे...

प्रिय शिक्षणप्रेमी, साहित्य रसिक साधक हो!

माझ्या महाविद्यालयातून प्रतिवर्षी प्रकाशित होणारे 'संस्कार' वार्षिक नियतकालिक म्हणजे शिक्षणक्षेत्रातील मी 'संस्कारदीप' मानतो. या अंकाच्या माध्यमातून सृजन आणि आनंददायी नवसाहित्यिकांच्या शब्दांची किनार लाभलेली मेजवानी तुम्हा हाती सुपूर्त करताना मला अत्यानंद झाला आहे. कारण दर्जेदार, कलात्मक, वैविध्यपूर्ण, अभिरुची संपन्न मनाली उभारी देणारा आणि आमच्याही हातून आपण समाजापुढे इतरांहून काही नवे ठेवत आहोत. याचा आनंद देणारा हा अंक ठरेल असा आत्मविश्वास आहे. माझ्या आत्मविश्वासाचा जन्मच मुळात इच्छा आणि स्वप्नांच्या पोटी झाला आहे. कर्मवीरांच्या शिक्षणसंस्थेत ज्ञानसाधना केल्यानंतर वाई महाविद्यालयात संख्याशास्त्राचा प्राध्यापक म्हणून एक तपाहून अधिक काळ काम केले असता माझ्या आयुष्यात संधी नव्याने डोकावली. सन २००६ साली मी श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्थेत प्राचार्यपदाची धुरा स्विकारली. त्यामुळे शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे यांच्या विचारांचे धन माझ्यावर प्रशासकीय संस्काराचे नवे पैलू पाडत गेले.

'ज्ञान, विज्ञान आणि सुसंस्कार यासाठी शिक्षणप्रसार' या शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे यांच्या ध्येयवादाने महाराष्ट्र, कर्नाटक, गोवा आदिप्रांतात ३७४ शैक्षणिक संकुलनातून ज्ञानदानाचे कार्य करणारी ही संस्था मला सतत प्रेरित, कार्यमग्न करित गेली. संस्थेचे कार्याध्यक्ष मा. प्राचार्य अभयकुमार साळुंखे यांच्या सततच्या भेटी व मार्गदर्शनातून त्यांच्याबद्दल माझ्या मनात कमालीचा आदर निर्माण झाला. त्यामुळे साहेबांनी मला ज्या ज्या शाखेवर काम करण्याची संधी दिली त्या महाविद्यालयांचे अंतरंग, बाह्यरंग मी बदलत गेलो. नव्यापिढीला, नव्या आशावादाने त्यांच्या स्वप्नांच्या आकांक्षांचे पंख मी बळकट करित गेलो. या सर्व काळात मी सदासर्वकाळ कार्यमग्न, चैतन्यशील राहिलो यांचे कारण,

'शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजींचा उभा धागा माझ्या प्रेमाचा,
प्राचार्य अभयकुमारांचा आडवा धागा विश्वासाचा
दोन्ही धाग्यांची विण, विकासाची बीन.....'

माझ्या आयुष्याचा अविभाज्य भाग बनल्याने मला सतत नवनिर्मितीचा, साफल्यचा आनंद मिळत गेला. २१ जुन २०११ ला या महाविद्यालयाच्या प्राचार्य पदाची धुरा संस्थेचे कार्याध्यक्ष मा. प्राचार्य अभयकुमार साळुंखे यांनी माझ्यावर टाकली. बाह्यवळण रस्त्यामुळे निर्माण झालेल्या आव्हानांचे शिवधनुष्य मी पेलण्याचे ठरविले. ते कार्याध्यक्ष साहेबांच्या पाठबळामुळेच. काम करित असताना त्यांनी मला कधीच कमतरता, उणीव निर्माण होऊ दिली नाही. ६४००० स्वे. फुटाचे बांधकाम होऊनही अजूनही विस्तारीकरणाचे काम चालू आहे. पैशाच्या अडचणी असल्यातरी चिंता नाही. चिंताग्रस्त राहणे माझा स्वभाव नाही. आयुष्यभर संघर्षाच्या पाऊलवाटेने चालणाऱ्या शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे यांचा आदर्श माझ्यासमोर असल्याने प्रगतीचे शिखर कसे सर करावयाचे याचे कौशल्य माझ्या ठायी आले आहे. संघर्ष हा विकासाचा पाया असतो आणि उत्कर्ष हा त्याचा कळस असतो याची मला जाण आहे. त्यामुळे जून १९६२ ला अवघ्या ६२ विद्यार्थ्यांवर सुरू झालेल्या या महाविद्यालयात आज ५,३०० विद्यार्थी ज्ञानसाधना करित आहेत. सध्या या महाविद्यालयात ११ वी ते एम. ए., एम. एस्सी, पी. एचडी. पर्यंत शिक्षणाची सोय असून एम. एस्सी., संख्याशास्त्र,

एम. कॉम., अकाउंटन्सी व कॉस्टिंग एम. ए. इतिहास, एम. ए. भूगोल हे नव्याने अभ्यासक्रम सुरु केले आहेत. माझ्या महाविद्यालयाच्या भाग्योदयाचे वर्ष म्हणजे मार्च २०१७. शिवाजी विद्यापीठाच्या गुणवत्ता यादीत ग्रामीण भागात कलाशाखा सर्वप्रथम आली. शिवाजी विद्यापीठाचे कुलगुरु डॉ. देवानंद शिंदे यांनी इचलकरंजी येथे हा प्रथम पुरस्कार देऊन आम्हाला सन्मानित केले. शिवाजी विद्यापीठात आमच्या पदव्युत्तर विभागातील मराठीची विद्यार्थिनी मेधा विठ्ठल माने ही सर्वप्रथम आली. वेणुताई चव्हाण पारितोषिकासहित तिला एकूण आठ पारितोषिके प्राप्त झाली.

शिवाजी विद्यापीठाच्या अभ्यास मंडळावर आमच्या महाविद्यापीठातील डॉ. खाबडे (प्राणीशास्त्र), प्राचार्य डॉ. आर. आर. कुंभार (संख्याशास्त्र) निवडून आले. अधिसभा सदस्यपदी प्राचार्य डॉ. कुंभारांची निवड झाली. नामनिर्देशीत सदस्य म्हणून डॉ. घोडके जी. एस. (भौतिकशास्त्र), डॉ. एस. जी. पाटील (मराठी), स्विकृत सदस्य म्हणून डॉ. अलका पाटील (वनस्पतीशास्त्र) यांची अभ्यास मंडळावर वर्षी लागली. चालूवर्षी महाविद्यालयाच्या शिरपेचात मानाचा तुरा म्हणजे 'प्रतिष्ठा प्रतिष्ठान' च्या वतीने प्राचार्य डॉ. आर. आर. कुंभार यांना 'शिक्षणरत्न २०१८' या पुरस्काराने सन्मानित केले. प्रा. एस. बी. पाटील यांनाही सामाजिक गौरव पुरस्कार प्राप्त झाला आहे.

महाविद्यालयातील ज्युनिअर जिमखाना विभागाने तलवारबाजी, अॅथलेटीक्स स्पर्धेत राज्यस्तरीय व फुटबॉलमध्ये राष्ट्रीय स्तरावरील पारितोषिक मिळविले. सिनियर जिमखाना विभागाने राज्यपातळीवरील बॉक्सिंग स्पर्धेत ब्राँझपदक तर अॅथलेटीक्समध्ये जिल्हा पुरस्कार प्रगती आबासाहेब पाटील हिला वेगवान धावपटू म्हणून मिळाला. एन.सी.सी. चे सुरज झांबरे, ओंकार पाटील हे दोन विद्यार्थी Republic Day Comp, New Delhi साठी निवडले गेले. तर राष्ट्रीय स्तरावरील कॅम्पसाठी बारा कॅडेट्सची निवड झाली. लेफ्टनंट प्रा. विनोद कुंभार यांना त्यांच्या उल्लेखनीय कामगिरीबद्दल कोल्हापूर ग्रुप हेड क्वार्टरकडून सन्मानपत्र मिळाले. विद्यापीठीय विशेष श्रमसंस्कार शिबीरासाठी आमच्या राष्ट्रीय सेवा योजनेतील साठ विद्यार्थ्यांची निवड झाली. कु. हर्षली जाधव ही विद्यापीठाच्या 'परिक्रमा शिवराजधानीची' रायगड किल्ला ट्रेकिंग साहसी मोहिमेत मा. कुलगुरु डॉ. देवानंद शिंदे यांच्या समवेत निवड ग्रुपमधून जाऊन आली. नऊ विद्यार्थी विद्यापीठाच्या राज्यस्तरीय कॅम्पसाठी निवडले गेले. पुणे येथे झालेल्या आठव्या अखिल भारतीय छात्र संसदेत तीन विद्यार्थी सहभागी झाले होते. यावर्षी प्रा. महाले एम. एस, प्रा. डॉ. थोरबोले डी. बी. रिफ्रेशरला जाऊन आले. महाविद्यालयाचा ग्रंथालय विभाग म्हणजे ज्ञानाचा सागर. महाविद्यालयाचे भूषण असून ८०,०९६ ग्रंथसंपदा आहेत. या महाविद्यालयातील यशवंतराव चव्हाण मुक्त विद्यापीठ केंद्रात ११०० विद्यार्थी, दूरशिक्षण विभागात ९०० विद्यार्थी शिक्षण घेत आहेत.

आमच्या महाविद्यालयातील प्राध्यापकांच्या संशोधन कार्याबरोबरच विद्यार्थीही संशोधनात आघाडीवर असून बारा विद्यार्थ्यांनी शिवाजी विद्यापीठाने आयोजित केलेल्या अविष्कार स्पर्धेत सहभागी होऊन तीन पारितोषिके मिळवली. २०१९ पासून संस्कार वार्षिक नियतकालिकातील अनेक नवोदित लेखकांनी सतत पारितोषिके मिळवल्याने आम्ही समाधानी आहोत. यावर्षी विद्यापीठाचे प्रथम पारितोषिक प्राप्त करण्याचा आमचा मानस असून परिक्षक, समीक्षकांच्या पसंतीस उतरेल इतका दिमाखदार अंक प्रकाशित करण्यासाठी प्रा. डॉ. डी. बी. थोरबोले व त्याचे सहकारी प्रयत्नशील आहेत. आमच्या महाविद्यालयात अग्रणी महाविद्यालयातर्गत एकूण सात कार्यशाळा संपन्न झाल्या.

या महाविद्यालयात आयोजित केलेली विविध व्याख्याने इतिहास, अर्थशास्त्र विषयाची राष्ट्रीय चर्चासत्रे, मराठी विभागाने आयोजित केलेले साहित्य संमेलन, संख्याशास्त्र विषयाचे विद्यापीठस्तरीय दोन दिवसीय 'व्यक्तीमत्त्व विकास' शिबीराचे उद्घाटन डॉ. डी. टी. शिर्के प्र-कुलगुरु शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर यांच्या हस्ते संपन्न झाले. शिवाजी विद्यापीठ व सोलापूर विद्यापीठ कार्यक्षेत्रातील ३१ महाविद्यालयातील २५० विद्यार्थी सहभागी झाले. हे शिबीर पोलीस प्रशिक्षण केंद्र, तुरची तामगाव येथे संपन्न झाले. याशिवाय कार्यशाळा, विद्यार्थी सेमिनार, चर्चासत्रे मान्यवरांच्या भेटींची छायाचित्रे, विद्यार्थी, प्राध्यापकांचा सामाजिक उपक्रमातील सहभाग प्राचार्य डॉ. युवराज भोसले यांच्या

नेतृत्वाखाली संस्थातर्गत तपासणी पथकाने केलेली समाधानाची टिपणी यांच्या नोंदी या अंकात आहेत.

या महाविद्यालयाचा वार्षिक पारितोषिक वितरण समारंभ ख्यातनाम वक्ते, जेष्ठ साहित्यिक प्राचार्य डॉ. यशवंत पाटणे यांच्या शुभहस्ते संपन्न होत असताना त्यांनी तासगावची माती आणि शेती, महाविद्यालयाची प्रगती सांगताना कौतुकाचा केलेला वर्षाव आम्हास प्रफुल्लित करून गेला. आम्ही ही जी प्रगती करू शकलो याचे कारण या परिसरातील शिक्षणाची आच असणारे विद्यार्थी. बांधकाम काळात जागेची अडचण झाली तरी तक्रार न करता ज्ञान साधनेपासून विचलीत झाले नाहीत. महाविद्यालयाच्या बांधकामाच्या चिऱ्या-चिऱ्यात त्यांच्या मदतीचा, श्रमाचा, पैशाचा, सेवेचा हात आहे. आज हा निसर्गरम्य भव्यपरिसर घडणारा पाहताना आम्हाला सारखे वाटते हे सर्व पाहण्यासाठी स्व. आर. आर. (आबा) पाटील, दिनकरआबा पाटील ही संस्थेवर प्रेम करणारी सोन्याच्या मोलाची माणसे हवी होती. आज शैक्षणिक गुणवत्तेचा नॅक पुनर्मूल्यांकनाचा B++ इतका उंचावलेला दर्जा आमची शैक्षणिक उंची सिध्द करतो. प्राचार्य म्हणून ही सर्व प्रगती साधत असताना मला एक जाणवलं, प्रत्येक व्यक्तीत काहीतरी आदरणीय असत ते मी शोधले. संबंधित प्राध्यापकांच्यावर वार्षिक नियोजनानुसार कामाची जबाबदारी टाकली. फिडबॅक घेण्याअगोदरच पॉइंटिव्ह रिपोर्ट येऊ लागले याचा मला आनंद झाला. कारण ते या महाविद्यालयाच्या प्रगतीचे शिलेदार आहेत. आमदार सुमनताई पाटील, खासदार संजयकाका पाटील, अविनाश पाटील यांचे आम्हास मिळणारे प्रेम, सहकार्य न विसरता येणारे आहे.

'संस्कार' वार्षिक अंक म्हणजे महाविद्यालयाचा साहित्यिक, सांस्कृतिक, गुणवत्तेच्या क्षेत्रातील, ऐतिहासिक मुल्यसंवर्धन करणारा दस्तऐवज आहे. या अंकाच्या पानोपानी गुणवत्तेचे मापदंड आम्ही ओलांडत असलेचे तुम्हाला जाणवेल. इतके दर्जेदार साहित्य व महाविद्यालयात संपन्न झालेल्या उपक्रमांचे दर्शन आपणास घडल्यावाचून राहणार नाही. असा सर्वांगपूर्ण अंक आपल्या हाती सुपूर्त करताना मला आमच्या संस्थेचे कार्याध्यक्ष, मा. प्राचार्य अभयकुमार साळुंखे, प्राचार्या सी. शुभांगी गावडे, संस्था सचिव, मा. प्राचार्य पी. एस. चव्हाण सहसचिव-प्रशासन, मा. प्राचार्य डॉ. आर. व्ही. शेजवळ, सहसचिव अर्थ यांचे ऋण व्यक्त करणे माझे कर्तव्य आहे. हा अंक आपल्या हाती देताना दर्जाबाबत आम्ही कुठेही तडजोड केलेली नाही. आमच्या नवोदित कवी, लेखकांनी लिहिलेले साहित्य केवळ वाचनीय नाही तर परिवर्तनीय आहे. अशा युवावर्गाच्या अशा आकांक्षा जपणाऱ्या समाजमनाला दैवत्व माननाऱ्या शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे यांच्या जन्मशताब्दीचे हे वर्ष आहे, त्यानिमित्ताने त्यांचे विचारधन जपणाऱ्या संस्कार २०१७-१८ या अंकाचे आपण स्वागत कराल हिच अपेक्षा!

- प्राचार्य

डॉ. रमेश रा. कुंभार

अध्यक्ष, संपादन मंडळ,

'संस्कार' वार्षिक अंक, २०१७-१८

संपादकीय

माणसाच्या गुलामगिरीला अज्ञान जबाबदार असते परिस्थिती किंवा राज्यकर्ते नसतात, म्हणून समाजातील सामाजिक गुलामगिरी नष्ट करावयाची असेल तर लोकात शिक्षणप्रसार करून जागृती निर्माण केल्या खेरीज नवसमाज आणि नवभारत निर्माण होणार नाही. याची जाणीव क्रांतीपुत्र शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखेंना झाली. बापूजींच्या जीवनाचा प्रवास सुखापेक्षा दुःखाच्या, संकटाच्या पाऊलवाटांचा अधिक होता. पण त्याचे आत्मबल प्रचंड होते शिक्षणाची आसक्ती प्रचंड होती आणि समाजाच्या विकासाबद्दलची तळमळ विद्यार्थी दशेतच होती. म्हणून त्यांनी इस्लामपूरला 'श्रीराम शिक्षण संस्था स्थापना' करून पंधरा शाळा काढल्या. पदवी शिक्षणानंतर कर्मवीरांच्या सहवासात बापूजी ज्ञानदानाचे कार्य करू लागले. त्यावेळी त्यांना अंतरयामी जाणीव झाली. ज्या कृष्णा-कोयनेच्या जलाशयाने महाराष्ट्र कर्नाटकाचे भाग्य उजळले त्या कोयना परिसरातील पाटण तालुक्यातील रामापूर गावात जन्मलेल्या बापूजींना वाटले, एक कृष्णा-कोयनेचा संगम, काळ्या मातीला, खडकाळ रेतीला अभिषेक करून लोकांचे जीवन संपन्न समृद्ध करत असेल तर आपण शिक्षणाच्या माध्यमातून अज्ञानाचा अंधःकार का नष्ट करू शकणार नाही. शिक्षणच समाज आणि राष्ट्र घडविते. या जाणीवेने कृष्णा-कोयनेच्या प्रीतिसंगमावर योगेश्वर भगवान मुरलीधराच्या मंदिरात १९ ऑक्टोबर, १९५४ ला स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्थेची स्थापना केली. आज ३७४ शैक्षणिक संकुलनातून महाराष्ट्र, कर्नाटक, गोवा प्रांताचे भाग्य उजळले आहे.

शिक्षणाचा प्रसार करताना उच्चशिक्षणासाठी बापूजींनी जी पहिले पाच महाविद्यालये स्थापन केली. त्यापैकी पद्मभूषण डॉ. वसंतरावदादा पाटील हे एक या महाविद्यालयाच्या नावातच कीर्ती, प्रगती आहे. एका क्रांतीपुत्राने दुसऱ्या क्रांतीपुत्राचा स्वातंत्र्यानंतर केलेला सन्मान म्हणजे आमचे महाविद्यालय.

सांगली जिल्ह्याच्या शैक्षणिक इतिहासाची पाने जेव्हा लिहली जातील तेव्हा माझ्या महाविद्यालयाचे नांव सुवर्णाक्षरांनी लिहावे लागेल. गेल्या ५५ वर्षांत या महाविद्यालयाचे कला, क्रीडा, साहित्य, एन.एस.एस., एन.सी.सी., संशोधन, लेखन या क्षेत्रात जे वैभव दिसते आहे त्याचे कारण शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे यांनी सांगितलेली पंचसुत्री सत्य, शील, प्रामाणिकपणा, त्याग, पिळवणूकीस आळा हेच मानवाचे अधिष्ठान मानून आमच्या महाविद्यालयात ज्ञानदान केले जाते. याची प्रचिती महाविद्यालयाच्या स्थापनेपासून येते आहे. गुणवत्तेच्या क्षेत्रात सतत विद्यापीठात स्वतःचे वेगळे अस्तित्व जपणाऱ्या महाविद्यालयाच्या शिरपेचात मार्च २०१७ च्या परीक्षेने मानाचा तुरा खोवला. शिवाजी विद्यापीठाच्या गुणवत्ता यादीत महाविद्यालयाची कला शाखा ग्रामीण भागात सर्वप्रथम आली. विद्यापीठाचे कुलगुरु डॉ. देवानंद शिंदे यांनी सन्मानपूर्वक गुणवत्तेचे पारितोषिक महाविद्यालयाचे गुणधारक प्राचार्य डॉ. आर. आर. कुंभार यांच्या हाती दिले. आज महाविद्यालयात ५,३०० विद्यार्थी ज्ञानसाधना करीत असून महाविद्यालयाच्या स्थापनेपासून आजपावतो क्रीडा विभागाने स्वतःचे वेगळे अस्तित्व कबड्डी, खो-खो कालपरत्वे तलवारबाजी, अ‍ॅथलेटिक्स, फुटबॉलमध्ये निर्माण केले असून राज्य, राष्ट्रीय पातळीवर पारितोषिके मिळवली आहेत. एन.सी.सी. विभागातील गेल्या पाचवर्षांत किमान दोन विद्यार्थी Republic Day Comp, New Delhi येथे जातात. तर राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या शिवाजी विद्यापीठाच्या कॅम्पमध्ये आमच्या महाविद्यालयातील ६० विद्यार्थ्यांची झालेली निवड आम्हास भूषणावह आहे. संशोधन क्षेत्रात प्राध्यापकांच्या बरोबर विद्यार्थीही आघाडीवर असून विद्यापीठाच्या अविष्कार स्पर्धेत तीन पारितोषिके आम्हास मिळाली.

या महाविद्यालयाला भूषण याटावे असे घडले ते म्हणजे, शिवाजी विद्यापीठाच्या अभ्यासमंडळावर प्राचार्य डॉ. आर. आर. कुंभार, डॉ. खावडे निवडून आले. साहेब अधिसभा सदस्यही झाले. याशिवाय डॉ. घोडके जी. एस, डॉ. पाटील एस. जी. स्वीकृत सदस्य, नामनिर्देशित सदस्य म्हणून डॉ. सी. अलका पाटील यांची निवड झाली. ११ वी ते

एम.ए., एम.एस्सी, पी.एच.डी. शिक्षणाची सोय असणाऱ्या या महाविद्यालयात चालूवर्षी एम. एस्सी. संख्याशास्त्र, एम. कॉम. अकाऊंटन्सी, कॉस्टिंग, एम. ए. इतिहास, भूगोल हे नव्याने अभ्यासक्रम सुरु केले.

आज महाविद्यालय गुणवत्तेच्या उच्चशिखरावर असताना मला प्रश्न पडला माझ्या अनुभवाची शिंदोरी अल्प असताना प्राचार्यांनी मला संपादक का करावे असे क्षणभर वाटले पण नंतर लक्षात आले त्यामागे साहेबांचा हेतु शुध्द सात्विक आहे. तारुण्याच्या उंबरठ्यावर शिक्षणाच्या क्षेत्रात नव्यानेच आगमन केलेल्या माझ्यासारख्या प्राध्यापकाला 'संस्कार' वार्षिक नियतकालिकाची जबाबदारी देऊन मला घडण्याची आणि नवे घडविण्याची जबाबदारी दिली त्यांचा माझ्याबद्दलचा असलेला विश्वास मी सार्थ करण्याचा निश्चितच प्रयत्न केला आहे. मावळत्या शैक्षणिक वर्षाचा लेखाजोखा या अंकातून आपणापुढे ठेवताना माझ्या हृदयी 'आनंदाच्या डोही, आनंदतरंग' आहेत.

बालक बोबडा बोली

का ? वाकडा विंचुकी पाऊली

घोज करुनी माऊली

रिपवी जेवी

संत ज्ञानेश्वर म्हणतात, लहान मुलं बोबडं बोललं किंवा अडखळत, अडखळत वाकडं-तिकडं चाललं तरी त्याची आई त्याच कौतुक करुन स्वतः संतुष्ट होते, तृप्त होते. त्याप्रमाणे साहित्यावर व शिक्षणावर प्रेम करणाऱ्या माझ्या कला रसिकांनो संपादक होण्याचा आणि अंक संपादण्याचा माझा पहिलाच प्रयत्न आहे. मी या क्षेत्रात अज्ञाण आहे पण नाविण्याचा बदलाचा पूरस्कर्ता आहे. या अंकातील लिहते लेखक नव साहित्यिक आहेत. त्यांच्या कविता, लेखात नवखेपणा, कदाचित बुजरेपणा असेलही तरी हे साहित्य समाजमनाचा आरसा आहे. साहित्य छटांचे अंतरंग वेगळे असले तरी समाजबदलाचा, परिवर्तनाचा आश्वासक जगण्याचा, मैत्रीचे नाते अनुट ठेवण्याचा तो एक प्रतिभाविष्कार आहे. साहित्यातल्या प्रत्येक शब्दाला एक मुल्य आहे. तुम्ही अंकातील साहित्य जसे वाचाल तसे लक्षात येईल या साहित्यात स्वानंद, रंजन, प्रबोधन या हेतूचे प्रकटीकरण झाले आहे.

या अंकाच्या यशस्वीतेसाठी प्राचार्य डॉ. आर. आर. कुंभार यांनी केलेले मार्गदर्शन अत्यंत मोलाचे आणि परिणामकारक ठरले आहे. त्यांनी 'संस्कार' अंकाचा चेहरा मोहरा बदलण्याचा केलेला प्रयत्न आणि अंकासाठी आम्हाला दिलेली चेतना अमूल्य आहे. त्यांचे शिक्षण क्षेत्रातील योगदान इतकं श्रेष्ठ ठरले आहे की, प्रतिष्ठा प्रतिष्ठान, चिंचणी (सांगली) वतीने त्यांना २०१८ चा शिक्षणरत्न पुरस्कार मिळाला. यातच त्यांच्या शैक्षणिक दृष्टीकोनाला समाज सलाम करतो, सन्मानित करतो याची प्रचिती आली. आपणही साहित्य रसिक आमच्या अंकाचे स्वागत कराल ही अपेक्षा. संत ज्ञानेश्वरांच्या शब्दात एवढेच म्हणून...

जैसे शारदिचे चंद्रकले

माझी अमृतकण कोवळे

ज्याप्रमाणे शरदऋतुतील चांदण्यात पडलेले अमृताचे कोवळे कण चकोराची लहान-लहान पिले मन हळुवार करुन वेचतात त्याप्रमाणे तुम्ही या अंकातील साहित्याचा आस्वाद घेतला पाहिजे. तुमच्या प्रोत्साहनामुळे, तुमच्या रसिकतेमुळे या महाविद्यालयातील नवसाहित्यिकांच्या प्रतिभेचा खेल वाढणार आहे. म्हणून या प्रतिभेच्या अंकुरावर तुमच्या दृष्टीचे, विशालचे, सहृदयतेचे सिंचन व्हावे ही अपेक्षा.

या अंकाच्या यशस्वीतेसाठी संस्थापातळीवरून संस्थेचे कार्याध्यक्ष प्राचार्य अभयकुमार साळुंखे, प्राचार्या सौ. शुभांगी गावडे, संस्था सचिव, मा. प्राचार्य पी. एस. चव्हाण सहसचिव-प्रशासन, मा. प्राचार्य डॉ. आर. व्ही. शेजवळ (सहसचिव अर्थ), महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. आर. आर. कुंभार, प्रा. एम. एस. महाले, प्रा. ए. एस. बागल, संस्कार नियतकालिकाचे सर्व विभागाचे सदस्य, प्रा. जी. के. पाटील, प्रा. डॉ. टी. के. बदामे, प्रा. के. एन. पाटील (जाहिरात विभाग) या सर्वांचा मी शतशः ऋणी आहे.

प्रा. डॉ. डी. बी. थोरबोले

संपादक, 'संस्कार' वार्षिक अंक, २०१७-१८

पसायदान

आता विश्वात्मकें देवें । येणें वाग्यज्ञे तोषावें ।
तोषोनि मज द्यावें । पसायदान हें ॥१॥
जे खळांची व्यंकटी सांडो । त्या सत्कर्म रति वाढो ।
भूतां परस्परें पडो । मैत्र जीवांचे ॥२॥
दूरिताचें तिमिर जावो । विश्व स्वधर्मसूर्य पाहो ।
जो जें वांछिल तो तें लाहो । प्राणिजात ॥३॥
वर्षत सकळमंगळी । ईश्वरनिष्ठांची मांदियाळी ।
अनवरत भूमंडळी । भेटतु भूतां ॥४॥
चला कल्पतरूंचे आरव । चेतनार्चितामणींचे गांव ।
बोलते जे अर्णव । पीयूषाचे ॥५॥
चंद्रमे जे अलांछन । मार्तंड जे तापहीन ।
ते सर्वाही सदा सज्जन । सोयरे होतु ॥६॥
किंबहुना सर्वसुखी । पूर्ण होऊनि तिहीं लोकीं ।
भजिजो आदिपुरूखी । अखंडित ॥७॥
आणि ग्रंथोपजीविये । विशेषीं लोकीं इये ।
दृष्टादृष्टविजयें । होआवें जी ॥८॥
येथे म्हणे श्री विश्वेशरावो । हा होईल दानपसावो ।
येणें वरें ज्ञानदेवो । सुखिया झाला ॥९॥

संस्थेची प्रार्थना

हरे राम, हरे राम, राम राम हरे हरे ।
हरे कृष्ण, हरे कृष्ण, कृष्ण कृष्ण हरे हरे ॥
राम, कृष्ण, रहीम, ख्रिस्त
बुद्ध, इरतुष्ट ।
महावीर मानवसंत मानव्याचे दीपस्तंभ
लीन दीन होऊन त्यांचे
चंदूया चरण ।
सत्य, शील, प्रामाणिकता,
त्याग, पिळवणूकीस आळा,
मानव्याचे अधिष्ठान
ईशतत्त्व दर्शन ।
यांचे ज्ञान नि विज्ञान हाच सुसंस्कार ।
विवेकाच्या आनंदाचा लाभ शिक्षणांत ॥

- शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे

अग्रे नय सुपथा राये अस्मान्
विश्वानि देव वयुनानि विद्वान् ।
युयोध्यस्मज्जुहराणमेनो
भूयिष्ठां ते नमः उक्ति विधेम् ॥

- ईशोवास्योपनिषद्

॥ ज्ञान , विज्ञान आणि सुसंस्कार यांसाठी शिक्षणप्रसार ॥

शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी सालुंखे

संकल्पक संस्थापक 'श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्था', कोल्हापूर

जन्म : ९ जून, १९१९

महानिर्वाण : ८ ऑगस्ट, १९८७

आमचे श्रद्धास्थान

संस्थामाता सुशिलादेवी साळुंखे

जन्म : ४ सप्टेंबर, १९२७

महानिर्वाण : २२ ऑक्टोबर, २०१३

आमचे स्फूर्तिस्थान

पद्मभूषण डॉ. वसंतरावदादा पाटील

थोर स्वातंत्र्यसेनानी व माजी मुख्यमंत्री महाराष्ट्र राज्य

जन्म : १३ नोव्हेंबर, १९१७

महानिर्वाण : १ मार्च , १९८९

पद्मभूषण डॉ. वसंतरावदादा पाटील महाविद्यालय, तामसाव

संस्था पदाधिकारी

श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षणसंस्था, कोल्हापूर

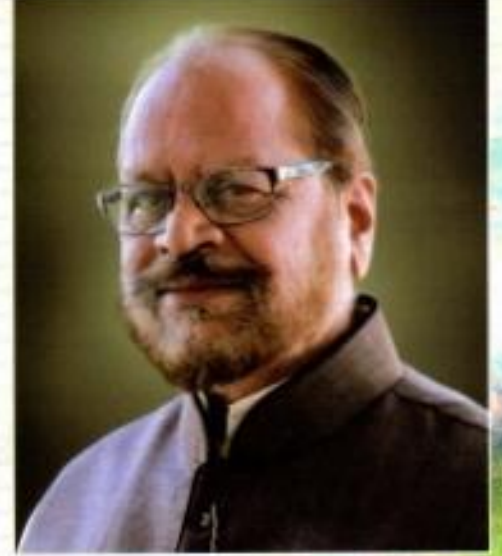
संस्था अध्यक्ष

मा. नामदार चंद्रकांत (दादा) पाटील

महसूल, मदत व पूनर्वसन,
सार्वजनिक बांधकाम मंत्री, महाराष्ट्र राज्य

संस्था कार्याध्यक्ष

मा. प्राचार्य अभयकुमार सालुंखे

संस्था उपाध्यक्ष

मा. रघुनाथ शेते

मा. संपतराव जेधे

कार्याध्यक्ष

मा. पुंडलीक कालभोर

पद्मभूषण डॉ. वसंतरावदादा पाटील महाविद्यालय, नासगाव

संस्था सचिव

मा. प्राचार्या सौ. शुभांगी गावडे

सहसचिव - प्रशासन

मा. प्राचार्य पुंडलिक चव्हाण

सहसचिव - अर्थ

मा. प्राचार्य डॉ. राजेंद्र शेजवळ

पद्मभूषण डॉ. वसंतरावदादा पाटील महाविद्यालय, ताम्रगाव

कुलगुरु शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर

मा. डॉ. देवानंद शिंदे

प्र-कुलगुरु शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर

मा. डॉ. डी. टी. शिंदे

महाविद्यालयाचे प्राचार्य

मा. प्राचार्य डॉ. आर. आर. कुंभार

पद्मभूषण डॉ. वसंतरावदादा पाटील महाविद्यालय, तामसाव

संपादक मंडळ वरिष्ठ विभाग

डॉ. डी. वी. थोरबोले
संपादक

डॉ. टी. के. बदामे
मराठी विभाग

प्रा. आर. एस. मोटे
हिंदी विभाग

प्रा. एम. एस. महाले
इंग्रजी विभाग

डॉ. ए. एस. कुंभार
विज्ञान विभाग

प्रा. के. एन. पाटील
जाहिरात विभाग

संपादक मंडळ कनिष्ठ विभाग

प्रा. ए. डी. साठे
मराठी विभाग

प्रा. ए. टी. पाटील
हिंदी विभाग

प्रा. सौ. एस. वी. पाटील
इंग्रजी विभाग

प्रा. ए. एस. बागल
कला कौशल्य विभाग

महाविद्यालय विकास समिती

प्रा. एम. डी. पाटील

प्रा. डी. ए. भोसले

प्रा. के. एस. पाटील

डॉ. सी. ए. पाटील

श्री. एस. डी. कुळेकर

पद्मभूषण डॉ. वसंतरावदादा पाटील महाविद्यालय, नासगाव

अभिनंदनीय

मा. प्राचार्य डॉ. आर. आर. कुंभार
शिक्षणरतन पुरस्कार, जि. वि. अधिसभा सदस्यपदी निवड,
संख्याशास्त्र विषय अभ्यास मंडळावर निवड

डॉ. एस. ए. खावडे
प्राणीशास्त्र विषय अभ्यास
मंडळावर निवड

डॉ. जे. एस. घोडके
भौतिकशास्त्र विषय अभ्यास
मंडळावर निवुक्ती

डॉ. सी. ए. पाटील
वनस्पतीशास्त्र विषय अभ्यास
मंडळावर निवुक्ती

डॉ. एस. जे. पाटील
भाडी विषय अभ्यास मंडळावर निवुक्ती

डॉ. वी. टी. कणसे
भूगोल विषय सदनिय प्रकाशन

डॉ. ए. एस. वाघ
भूगोल विषय सदनिय प्रकाशन

प्रा. आर. डबल्यु रोमन
राज्यस्तरीय निर्मिती व संशोधन मंडळ सदस्य

डॉ. वाय. एस. आंदोजी
पीएच.डी पदवी प्राप्त (वनस्पतीशास्त्र)

डॉ. ए. एन. अंभोरे
पीएच.डी पदवी प्राप्त (रसायनशास्त्र)

डॉ. एस. के. शेख
पीएच.डी पदवी प्राप्त (भौतिकशास्त्र)

प्रा. उदय पवार
यु.पी.एस.सी. परीक्षा उत्तीर्ण (संख्याशास्त्र)

प्रा. ए. ए. जगदाळे
सेट परीक्षा उत्तीर्ण (रसायनशास्त्र)

प्रा. एस. वी. पाटील
आदर्श शिक्षक पुरस्कार प्राप्त

प्रा. जी. के. पाटील
'शिक्षणपटवर्णी डॉ. बापूजी साठुंखे
स्मरणिका' सदस्यपदी निवड

प्रा. एस. डी. पाटील
'विद्यार्थी एन.आय.सी.'
सदस्यपदी निवड

वरिष्ठ विभाग-आमचे यशवंत : गुणवंत विद्यार्थी

श्री. विवेक सावंड
निचावी संघटन समिती निघा

कु. मेधा धाने
निचावी विद्यार्थी संघटन समिती (एम.ए.ए.)

कु. निशिमा पाटील
अखिल विचार विद्यार्थी संघटन समिती

कु. सारिका पाटील
अखिल विचार विद्यार्थी संघटन समिती

कु. प्रतिका पाटील
अखिल विचार विद्यार्थी संघटन समिती

कु. सुमन्या नंदाक
अखिल विचार विद्यार्थी संघटन समिती

कु. पुनम पोरे
विद्यार्थी संघटन समिती (एम.ए.ए.)

कु. शिखा पाटील
अखिल विचार विद्यार्थी संघटन समिती

कु. शिखा पाटील
अखिल विचार विद्यार्थी संघटन समिती

कु. परवीन अन्वारी
विद्यार्थी संघटन समिती (एम.ए.ए.)

कु. सुशिक्षा पाटील
विद्यार्थी संघटन समिती (एम.ए.ए.)

कु. स्नेहा धानुगडे
विद्यार्थी संघटन समिती (एम.ए.ए.)

कु. शिखा पाटील
निचावी विद्यार्थी संघटन समिती (एम.ए.ए.)

कु. मधुरी फडतरे
निचावी विद्यार्थी संघटन समिती (एम.ए.ए.)

कु. शिखा पाटील
अखिल विचार विद्यार्थी संघटन समिती

कु. शर्मा धाने
अखिल विचार विद्यार्थी संघटन समिती

कु. अनुरुपा पाटील
अखिल विचार विद्यार्थी संघटन समिती

कु. सुजाना पाटील
अखिल विचार विद्यार्थी संघटन समिती

कनिष्ठ विभाग-आमचे यशवंत : गुणवंत विद्यार्थी

कु. शर्मा देवकार
१२ वी विभाग

विशाल कांबळे
१२ वी विभाग

कु. अंकीता माळी
१२ वी विभाग

कु. श्वेता पाटील
१२ वी विभाग

कु. प्रिती कुंभार
अखिल विचार विद्यार्थी संघटन समिती

अजय सकटे
विद्यार्थी संघटन समिती (एम.ए.ए.)

कु. हर्षदा सुतार
१२ वी विभाग

कु. अस्मिता नलवडे
१२ वी विभाग

कु. श्वेता पाटील
१२ वी विभाग

कु. ज्योती काणुरे
१२ वी विभाग

कु. रेश्मा ठोंबरे
१२ वी विभाग

अश्विनकुमार कोळीगुहे
१२ वी विभाग

पद्मभूषण डॉ. यमनरावदा पाटील महाविद्यालय, नामसाव

वरिष्ठ जिमखाना गुणवंत विद्यार्थी

कु. प्रगती पाटील
विश्व स्तरावर गुणवंत विद्यार्थी

कु. मनिषा मोहिते
राज्यस्तरीय स्पर्धा स्पर्धा विजेता

कु. प्राज्योत पानसे
राज्यस्तरीय स्पर्धा स्पर्धा विजेता

कु. पुजा पाटील
राज्यस्तरीय स्पर्धा स्पर्धा विजेता

कु. सुप्रिया शेंडगे
राज्यस्तरीय स्पर्धा स्पर्धा विजेता

दिग्विजय पवार
राज्यस्तरीय स्पर्धा स्पर्धा विजेता

विश्वजीत पाटील
राज्यस्तरीय स्पर्धा स्पर्धा विजेता

शुभम पाटील
राज्यस्तरीय स्पर्धा स्पर्धा विजेता

रितुल शिंदे
राज्यस्तरीय स्पर्धा स्पर्धा विजेता

तेजस कोळी
राज्यस्तरीय स्पर्धा स्पर्धा विजेता

अक्षय माळी
राज्यस्तरीय स्पर्धा स्पर्धा विजेता

प्रतिक सागरे
राज्यस्तरीय स्पर्धा स्पर्धा विजेता

प्रतिक्षा माळी
राज्यस्तरीय स्पर्धा स्पर्धा विजेता

विनायक राउते
राज्यस्तरीय स्पर्धा स्पर्धा विजेता

कनिष्ठ जिमखाना गुणवंत विद्यार्थी

कु. मोहन चव्हाण
राज्यस्तरीय स्पर्धा स्पर्धा विजेता

कु. अनुराग गुरव
राज्यस्तरीय स्पर्धा स्पर्धा विजेता

कु. पुनम गायकवाड
राज्यस्तरीय स्पर्धा स्पर्धा विजेता

कु. प्रतिष्ठा पाटील
राज्यस्तरीय स्पर्धा स्पर्धा विजेता

संकेत पाटील
राज्यस्तरीय स्पर्धा स्पर्धा विजेता

अनिरुध्द जाधव
राज्यस्तरीय स्पर्धा स्पर्धा विजेता

कु. पुजा माळी
राज्यस्तरीय स्पर्धा स्पर्धा विजेता

कु. आकांक्षा राउते
राज्यस्तरीय स्पर्धा स्पर्धा विजेता

कु. निकिता पाटील
राज्यस्तरीय स्पर्धा स्पर्धा विजेता

पद्यभूषण डॉ. कमलरुखदास पाटील महाविद्यालय, तामसाव

महाविद्यालयातील गुरुदेव कार्यकर्ते

गुरुदेव विद्यार्थी सत्कार समारंभाचे प्रमुख पाहणे मा. डॉ. अजय साळी यांच्या समवेत मा. प्राचार्य व उपस्थित प्राध्यापक

दुवा जागर कार्यक्रमाअंतर्गत मा. खा. सुप्रिया सुळे, मा. आ. सुमनताई पाटील व स्मिता दिदी पाटील यांच्या समवेत मा. प्राचार्य व उपस्थित प्राध्यापक

वार्षिक पारितोषिक वितरण समारंभाचे प्रमुख पाहणे मा. प्राचार्य डॉ. यशवंत पाटणे यांच्या समवेत

वरिष्ठ विभाग - कला व वाणिज्य

वरिष्ठ विभाग - विज्ञान

कनिष्ठ विभाग - कला, वाणिज्य व विज्ञान

प्रशासकीय कर्मचारी व सेवक वर्ग

संपादक मंडळ

विद्यार्थी संसद मंडळ

अग्रणी महाविद्यालय योजनेअंतर्गत विशेष उपक्रम

तुरची येथील "व्यक्तीमत्त्व विकास आणि संस्थाशास्त्र विषयातील संघी" या कार्यशाळेचे उद्घाटक मा. प्र- कुलसूक्त, डॉ. डी. टी. शिर्के

तुरची येथे संस्थाशास्त्र विभागाच्या कार्यशाळेत मान्यवरांचे स्वागत करताना मा. प्राचार्य डॉ. आर. आर. कुंभार

तुरची येथील कार्यशाळेत मार्गदर्शन करताना पोलिस प्रशिक्षण केंद्राचे प्राचार्य मा. संजय चारकुड

तुरची येथील कार्यशाळेत उपस्थित प्राध्यापक व विद्यार्थी

नवोदित ग्रामीण मराठी साहित्य संमेलनाचे प्रमुख पाहुणे मा. आप्पासाहेब खोत, अविनाश हळवे यांचे स्वागत करताना महाविद्यालयाचे प्राचार्य व उपस्थित मान्यवर

कवि संमेलनात नवकवयित्री कविता सादर करताना

स्पर्धा परीक्षा विभागाअंतर्गत एक दिवसीय कार्यशाळेचे प्रमुख वक्ते प्रा. अनिल काशिद यांचा सात्कार करताना महाविद्यालयाचे मा. प्राचार्य डॉ. आर. आर. कुंभार

स्पर्धा परीक्षा विभागाअंतर्गत एकदिवसीय कार्यशाळा उद्घाटन प्रसंगी प्रा. प्रभाकर पाटील मार्गदर्शन करताना

अग्रणी महाविद्यालय योजनेअंतर्गत विशेष उपक्रम

ट्रेनिंग ऑन जीएसटी या विषयावर विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करताना प्रमुख वक्ते डॉ. उत्तम सपाटे

ट्रेनिंग ऑन जीएसटी या विषयावर विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करताना सौ. स्मिता पाटील (सी.ए.)

'मॉडर्न टेक्निकल इन इरिगेशन' या विषयावर मार्गदर्शन करताना प्रमुख वक्ते - डॉ. अनिलकुमार बाबरे

एक दिवसीय कार्यशाळेत विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करताना मा. प्राचार्य डॉ. आर. आर. कुभार

कोल्हापूर येथे 'अविष्कार संशोधन महोत्सवात' इको फ्रेंडली प्रोजेक्टची माहिती देताना कॉलेजाच्या संशोधक विद्यार्थ्यांनी

चिखली येथील जिल्हास्तरीय अविष्कार संशोधन स्पर्धेतील द्वितीय क्रमांकाचे पारितोषिक स्विकारताना क. पुनम पारे

समाजशास्त्र विभागामार्फत एकदिवसीय कार्यशाळेत मार्गदर्शन करताना मा. प्राचार्य डॉ. आर. आर. कुभार

समाजशास्त्र विभागामार्फत एक दिवसीय कार्यशाळा भित्तिपत्रिका उद्घाटन करताना मा. प्राचार्य व प्रमुख पाहुणे

पद्मभूषण डॉ. वसंतरावदास पाटील महाविद्यालय, ताम्रगाव

इतिहास विभाग

राष्ट्रीय चर्चासत्र

अर्थशास्त्र विभाग

राष्ट्रीय चर्चासत्राचे उद्घाटक शिवाजी विद्यापीठाचे प्र-कुलगुरु
डॉ. डी. टी. शिंदे उद्घाटन प्रसंगी बोलताना

राष्ट्रीय चर्चासत्राच्या कार्यक्रम प्रसंगी विचार मांडताना
मा. प्राचार्य डॉ. आर. आर. कुंभार

इतिहास विभागाच्या राष्ट्रीय चर्चासत्रात बीजभाषण करताना
मा. विजय कलमदाना

अर्थशास्त्र विभागाच्या 'राष्ट्रीय चर्चासत्राचे प्रोसिडींग'
प्रकाशन मान्यवरांच्या हस्ते

इतिहास विभागाच्या राष्ट्रीय चर्चासत्रात विचार व्यक्त करताना
प्रमुख वक्ते-डॉ. सचिन जोशी

अर्थशास्त्र विभाग राष्ट्रीय चर्चासत्रात बीजभाषण करताना
डॉ. यती. बी. कळंडे, शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर

मा. पद्मसुर जगितदा प्रमुख वक्ते
डॉ. बालकृष्ण माळी प्रमुख वक्ते
डॉ. सी. जी. पाटील
प्रा. जी. के. पाटील
इतिहास विभागातील मान्यवर वक्ते

डॉ. पी. एस. कोळंडे प्रमुख वक्ते
प्रा. के. एस. पाटील
प्रा. जे. ए. साठव
प्रा. के. एस. पाटील
अर्थशास्त्र विभागातील मान्यवर वक्ते

वार्षिक पारितोषिक वितरण समारंभाची क्षणचित्रे

ध्वजारोहण - मान्यवरांच्या उपस्थितीत

विद्यार्थी संसद फलकाचे अनावरण करताना मा. प्राचार्य डॉ. यशवंत पाटणे
मा. प्राचार्य डॉ. आर. आर. कुंभार व उपस्थित मान्यवर

वार्षिक पारितोषिक वितरण समारंभामध्ये विचार व्यक्त करताना
प्रमुख पाहुणे प्राचार्य डॉ. यशवंत पाटणे

वरिष्ठ महाविद्यालयाचा वार्षिक अहवाल वाचन करताना
कार्याध्यक्ष डॉ. सी. जी. पाटील

कनिष्ठ महाविद्यालयाचा वार्षिक अहवाल वाचन करताना
कार्याध्यक्ष प्रा. जे. डी. पाटील

वरिष्ठ महाविद्यालय जिमखाना विभागाचे अहवाल वाचन करताना
जिमखाना विभाग प्रमुख प्रा. ए. के. पाटील

कनिष्ठ महाविद्यालय जिमखाना विभागाचे अहवाल वाचन करताना
जिमखाना विभाग प्रमुख प्रा. रोहन पाटील

वार्षिक पारितोषिक वितरण समारंभामध्ये आभार व्यक्त करताना
विद्यार्थी संसद सचिव श्री. विवेक लावंड

महाविद्यालयातील विविध उपक्रम

मुख्य विद्यार्थी सत्कार समारंभ निमित्ताने
प्रमुख पाहुणे डॉ. अजय साळी महाविद्यालयाची पाहणी करताना

मुख्य विद्यार्थी सत्कार समारंभाचे प्रमुख पाहुणे
मा. डॉ. अजय साळी मार्गदर्शन करताना

प्रमुख पाहुण्यांच्या हस्ते सत्कार स्वीकारताना कु. शुभांगी माळी

स्पर्धा परीक्षा विभागातून विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करताना
प्रा. संतोष पारे (बळवंत कॉलेज, विटा)

वस्तू व सेवाकर व्याख्यानमाला : प्रमुख मार्गदर्शक ज्येष्ठ अर्थतज्ज्ञ
मा. डॉ. जे. एफ. पाटील मार्गदर्शन करताना

अर्थशास्त्र विभागाचा 'अर्थवेध' विशेषांक भाग २ प्रकाशन

मराठी भाषा गौरव दिनानिमित्त मार्गदर्शन करताना
प्रा. डॉ. बाबुराव गुरव

सुप्रसिद्ध कवयित्री मा. डॉ. सुनंदा शेळके काव्यांजली या
कार्यक्रमाअंतर्गत गझल सादर करताना

महाविद्यालयातील विविध उपक्रम

'जागतिक महिला दिन' कार्यक्रमात विचार व्यक्त करताना प्रा. सी. एस. बी. पाटील

'चाचन प्रेरणा दिन' - मार्गदर्शन करताना प्रा. जी. के. पाटील

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर महोदयनिर्वाण दिन

'स्वामी विवेकानंद जयंती सप्ताह' प्रसंगी पुतळ्यास पुष्पहार अर्पण करताना मान्यवर

स्वामी विवेकानंद जयंती सप्ताह उद्घाटनप्रसंगी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करताना मा. अशोक बनकर (टी.चा.एस.पी.तासगांव)

'स्वामी विवेकानंद जयंती सप्ताह' समारोहप्रसंगी मनोगत व्यक्त करताना प्रा. जी. के. पाटील

स्वामी विवेकानंद जयंती सप्ताहातील चित्रकला स्पर्धा

पद्मभूषण डॉ. वसंतरावदादा पाटील महाविद्यालय, तामगाव

महाविद्यालयातील विविध उपक्रम

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर संशोधन व प्रशिक्षण संस्था, बाटी यांच्या वतीने घेण्यात येणाऱ्या वक्तृत्व स्पर्धेची माहिती सांगताना सौ. पाटील मॅडम

विज्ञान दिनाच्या निमित्ताने भित्रीपत्रिकेचे उद्घाटन करताना मा. प्राचार्य डॉ. आर. आर. कुंभार

'इंटरनेट जनरल युथ पार्लमेंट चॅम्पियन्शिप' वक्तृत्व स्पर्धेतील बक्षिस वितरण प्रसंगी प्रमुख पाहुणे मा. तनपुरे साहेब व उपस्थित मान्यवर

'राष्ट्रीय मतदार दिन' - रांगोळी स्पर्धेचे आयोजन

विद्यार्थिनीसाठी इनरव्हील क्लब, तामगाव आयोजित हिमोलोबिन तपासणी

पंचायत समिती तामगाव यांचे वतीने तालुका स्तरीय स्वच्छता मित्र वक्तृत्व स्पर्धेविषयी माहिती सांगताना मा. सतीश गायकवाड

आमची सामाजिक बांधिलकी- भौतिकशास्त्र विभागाची मुकबधीर विद्यार्थ्यास भेट

भौतिकशास्त्र विभागामार्फत मुकबधीर शालेस सीडी प्लेअर भेट देताना डॉ. एस. आर. जाधव

महाविद्यालयातील विविध उपक्रम

वार्षिक पारितोषिक वितरण समारंभाचे प्रमुख पाहुणे मा. प्राचार्य डॉ. वसंत पाटील यांच्या हस्ते डॉ. अर्जुन वाघ यांच्या संदर्भ ग्रंथाचे प्रकाशन

वार्षिक पारितोषिक वितरण समारंभाचे प्रमुख पाहुणे मा. प्राचार्य डॉ. वसंत पाटील यांच्या हस्ते डॉ. बी. टी. कर्मास यांच्या संदर्भ ग्रंथाचे प्रकाशन

'भारतीय संविधान' या विषयावर मार्गदर्शन करताना प्रमुख वक्ते - प्रा. एस. व्ही. जोशी

'जीओफॅसिट' २०१८ कार्यक्रमात प्रमुख पाहुणे डॉ. अम. जी. चव्हाण मार्गदर्शन करताना

वनस्पती शास्त्र विभागाने आयोजित केलेल्या रानभाज्यांच्या प्रदर्शनातील एक क्षण

'मतदार जागृती अभियाना' अंतर्गत मतदान नोंदणी फॉर्मचे वाटप करताना उपविभागाधिकारी डॉ. विकास खगते व उपस्थित मतदार

प्लेसमेंट सेल विभागावार्फट विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करताना मा. अभय पाटील

वसंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ क्रीडा विभागात टेंडप्यमान बस भिळवणाऱ्या वसंत विद्यार्थ्यांचा सत्कार करताना केंद्र संयोजक प्रा. एन. डी. सेंडगे व उपस्थित मान्यवर

पद्मभूषण डॉ. कर्मनरवद्राज पाटील महाविद्यालय, तामसाव

ग्रंथालय विभाग

स्वामी विवेकानंद जयंती सप्ताह - प्रतिमा पूजन

स्वामी विवेकानंद जयंती सप्ताहानिमित्त ग्रंथ प्रदर्शनाचे उद्घाटन करताना डॉ. आर. जी. चव्हाण

ग्रंथ प्रदर्शनाची पाहणी करताना प्रमुख पाहुणे डॉ. आर. जी. चव्हाण, मा. प्राचार्य डॉ. आर. अर. कुंभार, प्राध्यापक व विद्यार्थी

सेवानिवृत्ती सत्कार समारंभ

कार्याध्यक्ष मा. प्राचार्य अभयकुमार साळुंखे यांच्या शुभ हस्ते सत्कार स्विकारताना प्रा. जी. के. पाटील

सहसचिव प्रशासन प्रा. पी. एस. चव्हाण यांच्या हस्ते सत्कार स्विकारताना प्रा. एच. एस. पाटील

कार्याध्यक्ष मा. प्राचार्य अभयकुमार साळुंखे यांच्या शुभ हस्ते सत्कार स्विकारताना श्री. ए. बी. फाल्के

कार्याध्यक्ष मा. प्राचार्य अभयकुमार साळुंखे यांच्या शुभ हस्ते सत्कार स्विकारताना श्री. एम. ए. टोकरे

सहसचिव प्रशासन प्रा. पी. एस. चव्हाण यांच्या हस्ते सत्कार स्विकारताना श्री. ए. ए. गवळी

वाणिज्य विभाग

कॉमर्स असोसिएशन उद्घाटन करताना प्रमुख पाहुणे
मा. महेश्वर महादेव हिगमिरे व मा. आर. आर. लोळगे

कॉमर्स असोसिएशन उद्घाटनप्रसंगी बोलताना
प्रमुख पाहुणे मा. महेश्वर महादेव हिगमिरे

विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करताना मा. आर. आर. लोळगे

वाणिज्य विभाग प्रमुख प्रा. एम. डी. पाटील विचार मांडताना

विश्रेष्ठ कौशल्य मेळाव्याचे उद्घाटन करताना मा. सतिश लिंबळे

विश्रेष्ठ कौशल्य मेळाव्यामध्ये विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन
करताना मा. सतिश लिंबळे

विश्रेष्ठ कौशल्य मेळावा

तामसाव येथील 'शिवार' कृषी प्रदर्शन क्षेत्र भेट

पद्मभूषण डॉ. वसंतरावदास पाटील महाविद्यालय, तासगाव

राष्ट्रीय सेवा योजना - वरिष्ठ विभाग

प्रा. डॉ. सातोबा बदामे
कार्यक्रम अधिकारी
युनिट १

प्रा. अनिल पाटील
कार्यक्रम अधिकारी
युनिट २

प्रा. डॉ. परशुराम तेली
कार्यक्रम अधिकारी
युनिट ३
अनुदानित व स्वयंअर्थ सहायित

सर्वोत्कृष्ट स्वयंसेविका-कु. हर्षली जाधव
रावगड - पौक्रेमा शिवराजपानीची मोहिमेमध्ये
शिवाजी विद्यापीठ व मुंबई विद्यापीठाचे कुलगुरू
प्रा. डॉ. देवानंद शिंदे यांच्या समवेत

जागतिक योग दिन २१ जून

मा. बाल्मिकी खैरवार, आर्ट ऑफ लिफिंग, तासगाव
योग प्रावचनिक करताना

४ कोटी वृक्ष लागवड महाअभियान

मा. वसुधेश्वराल रात्रेद धुलकीकर कुशरोरण उपक्रमाअंतर्गत
वृक्ष लागवड करताना सोबत प्राचार्य डॉ. आर. आर. कुंभार

मा. संशाम मोरे व अमृता मोरे एन.एस.एस. विशेष कार्यक्रम अधिकारी
शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर एन.एस.एस. उद्घाटन व उद्बोधन समारंभ

स्तुतदान शिबीर प्रसंगी मार्गदर्शन करताना प्राचार्य डॉ. आर. आर. कुंभार,
उद्घाटक मा. सुरेश पाटील अध्यक्ष रोटरी क्लब, तासगाव
व इतर मान्यवर

पंचभूषण डॉ. वसंतरावदादा पाटील महाविद्यालय, तामसाव

राष्ट्रीय सेवा योजना

पोलिस अधिकाऱ्यांना राखी बांधताना एन.एस.एस. स्वयंसेविका सोबत प्रा. पी. एम. खनुजा, प्रा. ए. आर. पाटील व डॉ. टी. के. बटमे

मौजे वामुंबे येथे शिबीराच्या उद्घाटन प्रसंगी तामसावचे नगराध्यक्ष डॉ. विजय सावंत यांचे स्वागत करताना डॉ. सुरेश खाबडे

मा. प्राचार्य डॉ. यशवंत पाटणे यांच्या समवेत एन.एस.एस. चे स्वयंसेवक व सर्व एन.एस.एस. कार्यक्रम अधिकारी

श्रमदानातून निर्माण झालेला बनराई बंधारा - वामुंबे

मा. खासदार सुप्रिया सुळे यांच्या उपस्थितीत महिला सुरक्षितता या विषयावर मनोगत व्यक्त करताना कु.हर्षली जाधव सोबत प्राचार्य डॉ. आर. आर. कुंभार, आ. सुमनताई पाटील, मा. स्मिता दिदी पाटील

मौजे वामुंबे-स्मशानभूमी स्वच्छता करताना एन.एस.एस.चे स्वयंसेवक

मौजे वामुंबे-शिबीरातील मान्यवर वक्त्यांचे विविध विषयांवर मार्गदर्शन

उपमुख्य
कार्यवाही पाटील

सामाजिक देखरेख
पाणी फडकेरेडन

डॉ. वेदा पाटील
महिला नेतृत्व

प्रा. डॉ. सहायिका मी
सामाजिक प्रत्यक्ष
सहायी निरा

मा. सारंग
सी. खाबडाई शेरत

मा. सी. अंजलि
संनय (वज्ज) पाटील
अध्यक्ष, नेतृत्व फडकेरेडन

पद्मभूषण डॉ. वसंतरावदादा पाटील महाविद्यालय, तामसाव

राष्ट्रीय सेवा योजना - कनिष्ठ विभाग

प्रा. अविनाश कांबळे
कार्यक्रम अधिकारी

प्रा. आण्णासाहेब बागल
कार्यक्रम अधिकारी (YCMOU)

मौजे वामुंबे शिबीर - बनवाई बंधाऱ्याची निर्मिती करताना स्वयंसेवक

महापुणेची स्पर्धेचे परीक्षण करताना परीक्षक

मंदिर परिसरातील स्वच्छता करताना स्वयंसेवक

मौजे वामुंबे - शिबीराला प्राध्यापकांची सदृच्छा भेट

यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, अभ्यासकेंद्र (7207 A)

राष्ट्रीय सेवा योजना दिनाचे महत्त्व सांगताना प्रा. आण्णासाहेब बागल
व्यासपीठावर केंद्रसंयोजक प्रा. एन. पी. शेंडगे व मान्यवर

चव्हाण सप्ताहानिमित्त मार्गदर्शन करताना प्रा. राजेंद्र घुणकीकर (वरिष्ठोपचार)

राष्ट्रीय मतदान दिनानिमित्त - मतदार जनजागृती रेली

राष्ट्रीय सेवा योजनाअंतर्गत रक्तदान शिबीर

पद्मभूषण डॉ. कर्मनरुद्रदास पाटील महाविद्यालय, तामसाव

आगची छात्रसेना

लेफ्टनंट विनोदकुमार कुंभार
एन.सी.सी. विभाग प्रमुख

सुरज झांबरे
मिनिमर अंडर ऑफिसर

ऑंकार पाटील
ज्युनि. अंडर ऑफिसर

सुनिल ठोंबरे
ज्युनि. अंडर ऑफिसर

शुभम खरमाटे
केमरी क्वार्टर यामर सार्जेंट

किरण ओवामे
सार्जेंट

विवेक लावंडे
सार्जेंट

ऑंकार साळुंखे
सार्जेंट

सम्मानविह्न स्विकारतास
मिनि. अंडर ऑफिसर सुरज झांबरे

२६ जाने २०१८ रोजी मा. प्राचार्य यांच्या समवेत
एन.सी.सी. युनिट

स्वच्छ भारत अभियान कोषाट्टी येथे
सहभागी एन.सी.सी. युनिट

कर्नल शिवाजी पाडणे, प्राचार्य डॉ. आर. आर. कुंभार
एन.सी.सी. गार्ड ऑफ ऑनरच्या कॅडेट्स समवेत

२२ फेब्रुवारी रोजी २५ जानेवारी २०१८ मध्ये
सहभागी एन.सी.सी. युनिट

सम्मानविह्न स्विकारतास
ज्युनि. अंडर ऑफिसर ऑंकार पाटील

स्वच्छ भारत अभियान तामगाव-
एन.एन.सी. विभाग

आंतरराष्ट्रीय योग दिन २१ जून २०१७ रोजी
सहभागी एन.सी.सी. कॅडेट्स

एन.एन.सी. अधिकारी यांचे समवेत
रिपब्लिक डे कॅम्प नवी दिल्ली येथे सहभागी
एन.सी.सी. कॅडेट्स

तामगाव येथील स्वच्छता अभियानामध्ये
सहभागी एन. सी. सी. अधिकारी व कॅडेट्स

मा. डॉ. डी. टी. शिर्के (प्र. कुल्लुक मिल्की विद्यापीठ कोल्हापूर)
व मा. प्राचार्य डॉ. अर. आर. कुंभार यांचेसमवेत
गाईं ऑक ऑनर मध्ये सहभागी एन.एन.सी. युनिट

बेसिक लिडरशिप कॅम्प व वार्षिक प्रशिक्षण
शिबीर सांगली येथे बंकर ब्लास्टिंग ड्रेमो मध्ये
सहभागी महाविद्यालयाचे एन.सी.सी. युनिट

कोल्हापूर येथे पॅरासिलिंगमध्ये सहभागी
एन.सी.सी. कॅडेट्स

२६ जानेवारी २०१८ रोजी एन.सी.सी. कॅडेट्सचे
निरिक्षण करताना मा. प्राचार्य डॉ. अर.आर.कुंभार

आर्मी अर्टचमेट कॅम्प, अहमदनगरमध्ये
सहभागी एन.सी.सी. कॅडेट्स

'एन.सी.सी. मधून करिअर विषयक संधी'
या विषयावर मार्गदर्शन करताना प्रमुख पाहुणे
कर्नल, शिवाजी घाटगे

बेसिक लिडरशिप कॅम्प, सांगली मध्ये बंकर
ब्लास्टिंग ड्रेमोसाठी निवड झालेले एन.सी.सी. कॅडेट्स

आर्मी अर्टचमेट कॅम्प, अहमदनगर येथे
प्रशिक्षण घेत असताना एन.सी.सी. कॅडेट्स

पद्मभूषण डॉ. वसंतरावदादा पाटील महाविद्यालय, तामसाव

वरिष्ठ जिमखाना विभाग

प्रा. ए. के. पाटील
जिमखाना विभाग प्रमुख

पद्मभूषण कै. डॉ. वसंतरावदादा पाटील जिल्हा क्रीडा पुरस्कार स्वीकारताना
कु. प्रगती पाटील व उपस्थित मान्यवर

२९ ऑगस्ट राष्ट्रीय क्रीडा दिनानिमित्त हॉकीचे जादुगार मेजर ध्यानचंद यांच्या
प्रतिमेचे पुजन करताना मा. प्राचार्य यांच्या समवेत प्राध्यापक व विद्यार्थी

सांगली विभागीय शूटींगबाॅल स्पर्धेतील प्रमुख पाहुण्यांच्या हस्ते
प्रथम पारितोषिक स्वीकारताना विजयी खेळाडू

सांगली विभागीय कुस्ती स्पर्धेतील विजयी खेळाडूंना सत्कार करताना
मा. प्राचार्य डॉ. आर. आर. कुंभार

वार्षिक क्रीडा स्पर्धेचे उद्घाटन करताना मा. प्राचार्य डॉ. आर. आर. कुंभार
सोबत जिमखाना विभागप्रमुख प्रा. अजित पाटील व
जिमखाना समितीतील इतर सदस्य

गुणवंत खेळाडूंना पारितोषिक वितरण करताना प्रमुख पाहुणे मा. प्राचार्य डॉ. धनवंत पाटणे व कार्यक्रमाचे अध्यक्ष मा. प्राचार्य डॉ. आर. आर. कुंभार आणि उपस्थित मान्यवर

पद्मभूषण डॉ. वसंतरावदादा पाटील महाविद्यालय, तामगाव

कनिष्ठ जिमखाना विभाग

प्रा. रोहन व्ही. पाटील
जिमखाना विभाग प्रमुख

वार्षिक क्रीडा स्पर्धेमध्ये २०० मि. स्पर्धेचे क्लॉक वाजवून प्रारंभ करताना मा. प्राचार्य डॉ. आर. आर. कुंभार

विभागीय कबड्डी स्पर्धेमध्ये द्वितीय क्रमांकाचे पारितोषिक स्वीकारताना महाविद्यालयाचे खेळाडू

जिल्हास्तरीय 'कुशु' स्पर्धेमध्ये एक चुरसीचा क्षण

गुणवंत खेळाडूंना पारितोषिक वितरण करताना प्रमुख पाहुणे मा. प्राचार्य डॉ. यशवंत पाटणे व कार्यक्रमाचे अध्यक्ष मा. प्राचार्य डॉ. आर. आर. कुंभार आणि उपस्थित मान्यवर

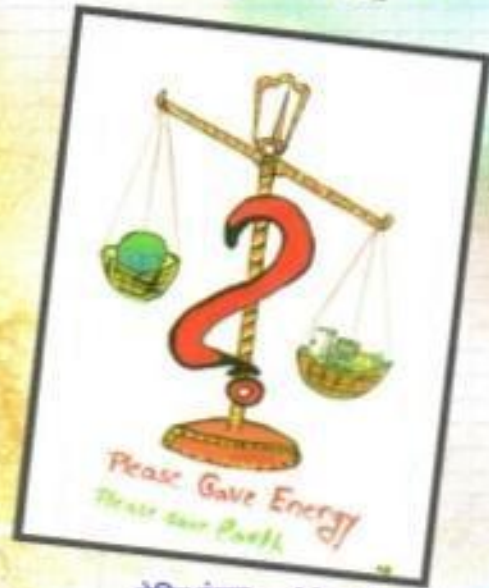
पंचभूषण डॉ. वसंतरावदा पाटील महाविद्यालय, तामसाव

कलादालन

विभाग प्रमुख : प्रा. ए. एस. बागल

कु. पुनम माने (११ वीं विद्यालय अ)

रोहित बंडगर (११ वीं विद्यालय अ)

कु. साक्षी चक्रदेव (११ वी कला ब)

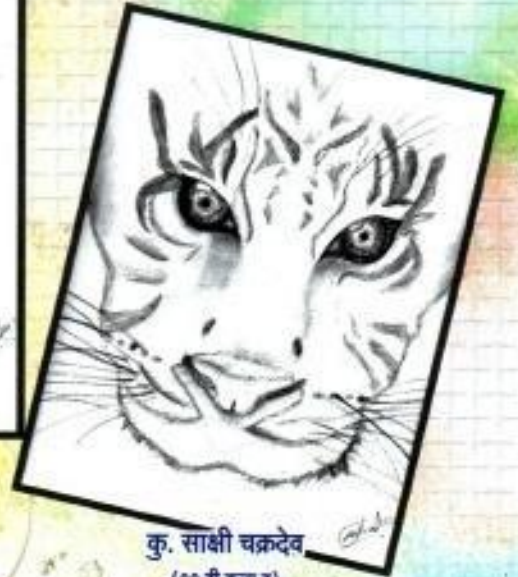
कु. मधुरा पाटील (११ वी विज्ञान अ)

कु. साक्षी चक्रदेव
(११ वी कला ब)

कु. साक्षी चक्रदेव
(११ वी कला ब)

कु. साक्षी चक्रदेव
(११ वी कला ब)

**मराठी
विभाग**

**शिक्षणमहर्षी
डॉ. बापूजी साळुंखे
जन्मशताब्दी निमित्त
विनम्र अभिवादन!**

परमपूज्य बापूजींचे मौलिक विचारधन.....

समाजाच्या धारणेला प्रखर ध्येयवादाची, त्यागाची खडतर तपश्चर्येची व तत्वनिष्ठेची आवश्यकता असते. त्यागाशिवाय शांती नाही. त्यागाने जग समृद्ध होते आणि भोगाने जग दुःखी आणि दरिद्री बनते. सत्य, धारिष्य, प्रामाणिकपणा, पिळवणूक प्रवृत्तीस आळा, त्याग आणि सेवा ह्या तत्वांचे ज्ञान करून घ्यावयाचे, घ्यावयाचे व त्यांचे आचरण करावयाचे म्हणजे विज्ञान. यामुळे मनुष्य सुसंस्कारी होतो. हेच खरे शिक्षणाचे उद्दिष्ट आहे. निर्भय व स्वतंत्र बाण्याचा शिक्षकच ताठ कण्याचा नागरीक निर्माण करू शकेल.

शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे ह्या प्राचार्य डी.बी. पाटील लिखित ग्रंथातून.....

विभागीय संपादक
प्रा. डॉ. तातोबा बदामे
(मराठी परिष्ठ विभाग)

अं त रं भ

पद्य विभाग

१. मातृभूमीचे ऋण	कु. प्रजाली दगडू खाडे	बी.एससी. - तीन
२. सुंदर सकाळ	कु. गायत्री जगदीश चौगुले	बी.कॉम - एक
३. पावसाळा	कु. श्रद्धांजली लाड	बी.एससी. - एक
४. सुर्य	कु. रेखा अजित कांबळे	बी.ए. - तीन
५. झाडाचे आत्मवृत्त	कु. ओंकार रवींद्र जाधव	बी.एससी. - तीन
६. माय	कु. रोहणी मधुकर वाघ	बी.ए. - एक
७. माझी आई	कु. निशिगंधा निशिकांत देवकुळे	बी.एससी. - एक
८. प्रेमळ भावना	कु. प्रिती बाळासो कांबळे	बी.कॉम - एक
९. आई	कु. शुभांगी कुंडलिक कापसे	बी.ए. - तीन
१०. बाप	कु. त्रिवेणी प्रल्हाद पाटील	बी.एससी. - एक
११. गुरु	कु. स्वप्नाली जलिनंदर पाटील	बी.एससी. - तीन
१२. बालगीते - एक होती धिऊ, गणपती आमचा देवबाप्पा	कु. सुवर्णा महादेव कदम (स्वर्णा)	बी.एससी. - तीन
१३. ती.....	श्री. ओंकार रवींद्र जाधव	बी.एससी. - तीन
१४. मुलगी आहे मी...	कु. सोनाली भारत सपकाळ	बी.एससी. - एक
१५. मुलगी म्हणजे काय ?	कु. निकिता सुरेश शेंडगे	बी.एससी. - एक
१६. तु हलुवार झुकूक होऊनी...	श्री. अमर विजयकुमार घोडके	बी.एससी. - दोन
१७. इकअप	कु. अश्विनी बाळासाहेब खरे	बी.एससी. - एक
१८. प्रार्थना तुझ्यासाठी	कु. वृषाली रेवणनाथ गुरव	बी.ए. - तीन
१९. अगदी तुझ्यासारखे	कु. वृषाली रेवणनाथ गुरव	बी.ए. - तीन
२०. निरोप तुझा घेताना	कु. वर्षारानी संभाजी पाटील	बी.ए. - तीन
२१. मुलींनी वागावे तर कसे ?	कु. वर्षारानी संभाजी पाटील	बी.ए. - तीन
२२. मैत्री कशी असावी	कु. प्रतिष्ठा प्रविण माळी	बी.ए. - दोन
२३. मैत्री	कु. काजल रामचंद्र रासो	बी.कॉम - एक
२४. अशी मैत्रीण असावी	श्री. मनोज शशिकांत सांजुखे	बी.ए. - एक
२५. मन	कु. निकिता सुरेश शेंडगे	बी.एससी. - एक
२६. शब्द	कु. स्वप्नाली बाबासो रणखंबे	बी.एससी. - एक
२७. माणसं	कु. स्वप्नाली बाबासो रणखंबे	बी.एससी. - एक
२८. कुणाच्याही...	कु. शुभांगी कुंडलिक कापसे	बी.ए. - तीन
२९. सावली	कु. निशिगंधा शशिकांत मिरजकर	बी.कॉम - दोन
३०. पैसा	कु. सोनाली भारत सपकाळ	बी.एससी. - तीन
३१. आठवण (चारोळी)	कु. सोनाली भारत सपकाळ	बी.एससी. - एक
३२. जीवन	कु. रमेश बसप्पा सावळे	बी.ए. - तीन
३३. त्रिकण्यापूर्वी तुला हरायचय	श्री. आसिफ तौफीक गवंडी	बी.एससी. - तीन
३४. चला हसूया	कु. श्रद्धांजली लाड	बी.एससी. - एक
३५. सेल्फी	कु. मधुरा दत्तात्रय पाटील	बी.एससी. - एक
३६. नातं	कु. मधुरा दत्तात्रय पाटील	बी.एससी. - एक
३७. चारोळी	कु. त्रिवेणी प्रल्हाद पाटील	बी.एससी. - एक
३८. College life संपलं	श्री. संकर सोमनाथ घंटे	बी.ए. - तीन

गद्य विभाग

१. शिक्षणमहर्षी बापूजी साळुंखे - आदर्श शिक्षक	कु. हर्षली विजयसिंह जाधव	बी.ए. भाग - तीन
२. आठवण (कथा)	कु. सोनाली हेमराज बाबर	बी.कॉम - एक
३. माझी तळकोकणातील संस्मरणीय सहल (प्रवासवर्णन)	कु. सुवर्णा महादेव कदम (स्वर्णा)	बी.एससी. - तीन
४. देव आहे तरी कोण ? (ललित लेख)	श्री. जयदिप माणिक कांबळे	बी.ए. - एक
५. प्रेम कोणावर करावं ? (ललित लेख)	कु. मोनिका पतंगराव पाटील	बी.ए. - एक
६. शोध मैत्रीचा (ललित लेख)	कु. प्रजाली दिलीप पाटील	बी.कॉम - दोन
७. ऐतिहासिक विन्यासे संवर्धन व काळाची गरज (वैचारिक लेख)	कु. गौरी रतनकुमार ओंबासे	बी.एससी. - तीन
८. सावित्रीबाई फुले ते प्रतिभाताई पाटील		
९. स्त्री प्रगतीची वाटचाल (वैचारिक लेख)	कु. फारहिन खलिकुज्जमा अन्सारी	बी.एससी. - तीन
१०. निह (ललित लेख)	कु. वर्षारानी संभाजी पाटील	बी.ए. - तीन
११. एक निरागस अनुभव (ललित लेख)	कु. सुवर्णा महादेव कदम (स्वर्णा)	बी.एससी. - तीन

मातृभूमीचे ऋण

देह झिजवूनी,
हाती तलवार घेऊनी
या देशासाठी त्याग करुनी
मातृभूमिचे ऋण फेडीन मी.....
राणी लक्ष्मीबाईसारखे,
रणझुंजार बनूनी
या देशासाठी लढा देईन मी...
अहिल्यादेवीसारखा त्याग करुनी
या देशासाठी देहभान हरपून..
काम करीन मी जीवनातील अंधःकार
दूर करण्या सावित्री होऊनी
सर्वस्व अर्पण करीन मी
या देशासाठी त्याग करुनी
मातृभूमीचे ऋण फेडीन मी,
मातृभूमीचे ऋण फेडीन मी....

कु. प्रणाली दगडू खाडे
बी.एस्सी. भाग तीन

सुंदर सकाळ

सकाळी -सकाळी सुंदर सुंदर
सडे शिंपती सगळी कडे,
कोमल -कोमल कळ्या कळ्यातून
मऊमऊ फुलती फुले,
फुला-फुलातून रंगी-बेरंगी
उडती फुलपाखरु,
लाल पिवळसर आकाशाचे
मिळतात घडे.
हिरव्या हिरव्या बेटा मधूनी
वान्याची झुळूक वाहाती.
चिवचिव नारी शुभ्र पाखरे
नादमयी गाणी गाती.
उंच उंच डोंगराची आभाळाशी
संगत भारी
घम घमणान्या मेघ धुक्यांची
रंगत न्यारी
नदी मधूनी पाणी वाहते
निळे- निळे

त्या तिथे असलेले तुईंब
आरस्यानी तळे....

कु. गायत्री जगदीश चौगुले
बी.कॉम. भाग एक

पावसाळा

आकाशात झाले ढग सारे गोळा,
लोक म्हणे ! पाऊस आला पळा...
बघता बघता, थेंब आले जमिनीवर,
फुले बहरू लागली वेलींवर....
थेंब पडले पानांवर जेव्हा,
गालात हसली पाने तेव्हा
वाहू लागला प्रेमळ वारा....
आकाशातून पडल्या पांढऱ्या गारा,
अंगण भरले गारांनी
त्या वेचल्या पोरींनी.....
सृष्टी झाली हिरवी सगळी
दिसायला लागली वेगळीच वेगळी
पसरला सगळीकडे फुलांचा सुवास
त्यातच मिसळला मातीचा वास,
कडक उन्हाळ्यानंतर पावसाळा येतो,
आणि सगळ्यांना निसर्गाशी जोडून जातो....

कु. श्रध्दांजली लाड
बी.एस्सी. भाग एक

सुर्य.....

सुंदर ती पहाट होते
अंधार तो सरतो...
नवीन दिवसाची सुरुवात घेऊन
भेटीला आपल्या सुर्य येतो....
पाहतो कोणी त्याला
कोणी नुसतीच नमस्कार करतो..
सुर्याचा प्रकाश पडल्यावर
आपण दिवसाची सुरुवात करतो.
हळूहळू वेळ सरतो
घड्याळाचा काटा फिरतो..
घड्याळाच्या काट्यावर
दिवसभराचा प्रवास करतो..
उन्हाचा पारा चढतो
पण असह्य उन्हाच्या झळामुळे
सुर्याच्या किरणांच्या प्रकाशात
सावलीचा निवारा शोधतो...
जेव्हा प्रकाश कमी पडतो
सुर्य मावळतीला जातो
सुर्याला बघत बघतच
माणूस फिरायला जातो.....
दिवसभरात सुर्य
सर्व सृष्टीला साथ देतो..
आपल्याला हा सुर्य
खरचं किती कळतो.....

कु. रेखा अजित कांबळे
बी.ए. भाग तीन

झाडाचे आत्मवृत्त

हे मानवा, तू करतोयस मोठा गुन्हा,
भविष्यात दिसतायेत मला तुझ्या विनाशाच्या खुणा
एवढा कसला झालाय रे तुला आधुनिकतेचा मोह,
कसा झालाय निसर्गाचा अवरोह
कुन्हाडीच्या वाराने बघ माझी मुळे रडत आहेत,
दुःखाचे धाव झेलुन अस्तित्वासाठी झुरत आहेत
रानटी माणसा कशी काय रे.. तोडून टाकतोस तू देवाची मुले..
अशाने आम्ही देऊ का रे तुला आमची सुंदर फळे, फुले,
तुझे कृत्य पाहून तो वरुनराजा पण रुसून बसतो
तुझ्या वागण्याने दुःख त्या भास्कराला सुद्धा सलते
नकळत मग आपल्या पृथ्वीचे तापमान रोज रोज वाढते
सिमेंटच्या जंगलामुळे रोज आमचा न्हास होतो.
म्हणुन तुझाच प्राणवायू असलेला ऑक्सिजनसुद्धा
तुला आज कमी पडतो
तुझ्या रानटीपणाने वाट हरली आमच्या कित्येक प्रजातींची
तुच सांग रे कशी थांबेल मग धुप आपल्या जमिनीची
तंत्रज्ञानाच्या हव्यासापोटी तू चुक मोठी आहेस
तुझाच सोबती असलेल्या निसर्गाच्या खजिन्याला
म्हणून तू मुकत आहेस.
पत्यांच्या बंगल्यासारखे आज आम्ही कोसळत आहोत.
रुसून मग त्या सगळ्या महासागरांना उसळत आहोत.
इतकी कशी रे आहे, तुला आधुनिकतेची आस
तुझ्या रानटीपणाने रोज किती होतो आपल्या पर्यावरणाचा न्हास
हे मानवा, इतकी करू नको रे तू विकासाची हाव
आठवड्यातुन नाही, महिन्यातुन नाही निदान
वर्षातुन एकदा तरी झाड लाव.....
वर्षातुन एकदा एक तरी झाड लाव.....

श्री. ओंकार रवींद्र जाधव
बी.एस्सी. भाग तीन

माय....

नदी सुकली, विहीर आटली
झाली चाळण तुझ्या देहाची
माय हिंडे वणवण पाण्याच्या शोधासाठी..
रात्रीचा दिवस झाला, दिवसाची रात्र झाली
घणघण होती अन्नाची, आता पाण्याचीही हुरहुर लागली.
डोईवर घागर आणि अनवाणी पाय तिचे
ओळख करुन घेई, वाटेवरच्या त्या काट्यांशी
राणावणातून काट्याकुट्यातून हिंडतांना
ना डगमगले पाय तिचे.....
कुटूंबाच्या काळजीने मन विखुरले चोहीकडे तिचे...
कळेना मला कसे उपकार फेडू तुझे
तुझ्या संकटाची गाथा आता
पूर्णत्वास आली गं....
तुझ्या पायदळी फुले देण्याची ती वेळ
आली आई गं.....

कु.रोशनी मधुकर बाघ
बी.ए.भाग एक

माझी आई.....

आई म्हणजे,
ईश्वराने प्रत्येक जिवाला दिलेले वरदान.
आई म्हणजे,
ज्ञानाचे भांडार, संस्काराची खाण
आईचे चरण म्हणजे,
पंढरपुरपेक्षाही श्रेष्ठ ठिकाण.
आई म्हणजे,
निर्मळ पाणी, दयेचा सागर
आई म्हणजे, कुंभार
जी देते मातीच्या गोळ्याला मडक्याचा आकार
आई म्हणजे, कारागीर
जी देते दगडाला मुर्तीचा आकार.
आईचे बोलणे,
साय-साखरेपेक्षाही गोड,
ज्याला नाही,
जगात कशाचाही जोड.
आईची माया,
वटवृक्षाच्या छायेपेक्षा अथांग
ज्या मायेचा नाही थांग

कु. निशिगंधा निशिकांत देवकुळे
बी.एससी. भाग एक

प्रेमळ भावना

आईच्या उदरातून जन्म माझा झाला,
दुनियेत माझं आगमन झालं.
आईला आनंद झाला,
मी तिला वरदान म्हणून प्राप्त झाले.
मला पाहता ती सर्व वेदनातून मुक्त झाली
जन्म मला तू दिलास मी तू झाले
आईने हातात हात घेतला
बाबांनी डोक्यावर हात ठेवला
आई तू दिलास आधार
तुला नाही कधी विसरणार
जन्म दिलास कसे ते उपकार मी फेडू
दुनिया दाखविलीस संग कसा विश्वास मी तोडू
आई तू आहेस खूप प्रेमळ
दुखविणार नाही मन तुझे हे निर्मळ
आई दिलीस तू साथ आले मी या दुनियेत
हात नाही तुझा कधी सोडणार मी या आसंमतात
मी नेहमी राहीण तुझ्यापुढे नतमस्तक
तुझ्यासाठी प्राण गेले तरी नाही काही हरकत

कु.प्रिती बाळासो कांबळे
बी.कॉम.भाग एक

आई.....

आई म्हणजे, चालतं बोलतं 'Satellite'
प्रत्येक समस्येला तू सहज देतेस 'Site'
राबराब राबतेय अगदी 'Day-Night'
म्हणूनच येतो आमच्या आयुष्यात 'Light'
आई तू म्हणजे 'Rest house'
कॉम्प्युटरचा 'Mouse'
खरचं तुझ्या शिवाय आई
चालू शकत नाही कोणतेही 'House'
आई म्हणजे संगीताची सतार
आकाशातिलं 'Star'
तुझ्या असल्याने आई
घर ही बनतं अगदी 'Five star'
आई म्हणजे विश्वाचा 'Lord'
खेळायचे..... 'Yard'
घराची..... 'Guard'
पिलांसाठी..... 'Bird'
विश्वकोशात ही नाही आई
तुझ्यापेक्षा मोठा 'Word'

बाप.....

देई खायला पोटभर,
स्वतः राहून उपाशी
राब-राब राबला आयुष्यभर
काही नाही केलं स्वतःसाठी
दुष्काळ आला तरी सामोरे जायचा,
निघड्या छातीने,
दुःख आले तरी पेलायचा,
हसऱ्या चेहऱ्याने,
देत होता घास मुटका
स्वभाव त्याचा कष्टाचा
पण आम्ही नेहमी सुखात
बघत होता सपन,
शेतात काम करताना,
डोक्यात नकळत अश्रू येतात
गोष्ट बापाची सांगताना.....

कु. त्रिवेणी प्रल्हाद पाटील
बी.एस्सी. भाग एक

कु. शुभांगी कुंडलिक कापसे
बी.ए. भाग तीन

गुरु

अनंत उपकारांचे ओझे घेऊन घालायचे,
गुरुंच्या सावलीत हसत हसत फुलायचे
ज्ञानाचा वर्षाव करुन शिकवले त्यांनी,
देऊन विज्ञानाचा ध्यास घडवले त्यांनी.
जगाच्या बाजारात मिळतं सारं काही,
पण गुरु मिळतात असा बाजार जगात भरत नाही.
यश, अपयशाचे चढउतार नशिबी असले जरी
गुरुंसाठी मनात ठेवा श्रद्धा आदर तरी.

गुरु म्हणजे ज्ञानामृताची गोडी,
अपयशाच्या सागरातून यशाच्या किनाऱ्यावर नेणारी होडी
गुरु म्हणजे,.....संस्कारांची खाण,
गुरु म्हणजे,.....ज्ञानमंदिरांची शान
गुरु म्हणजे,.....जणू मुर्तीकार...
देतात शिष्यांच्या जीवनाला आकार
गुरु म्हणजे.....संकटाना तोंड देताना धीर देणारा वीर
आधार, कठीण प्रसंगाना तोंड देण्याच्या निर्धार

गुरु बिना कोण दाखविल वाट ?

गुरु म्हणजे,..... ज्ञान, विज्ञान आणि सुसंस्काराची लाट

बालगीते

१. एक होती चिऊ.....

एक होती चिऊ...

शोघायला लागली खाऊ,
समोर आली माऊ,
चिऊ लागली घाबरायला
मोठमोठ्यानं रडायला
आई आली धावत,
चिऊला लागली समजावयाला
आई म्हणाली,
माऊ आहे आगाऊ, मी देतो तुला खाऊ.
आईनं दिला खाऊ,
बघत बसली माऊ,
हसायला लागली चिऊ
हसायला लागली चिऊ.....

कु. सुवर्णा महादेव कदम(स्वर्णा)
बी.एस्सी. भाग तीन

कु. स्वप्नाली जालिंदर पाटील
बी.एस्सी. भाग तीन

गणपती बाप्पा देवबाप्पा.....

गणपती आमचा देवबाप्पा
सर्वच म्हणतात बाप्पा बाप्पा....
एक दात, लांब सोंड,
हत्तीचं त्याच तोंड,
भलेमोठे त्याचे कान
सगळ्यात आधी त्याचाच मान.
मोदक खातो, खुदकन हसतो
जावून बसतो उंदरावर
लक्ष त्याच आमच्यावर.....
गणपती आमचा देवबाप्पा
सर्वच म्हणतात बाप्पा बाप्पा.....

कु. सुवर्णा महादेव कदम(स्वर्णा)
बी.एस्सी. भाग तीन

ती.....

नारी ती नारायणी ती
सर्वांचे जीवन घडवणारी रणरागीणी ती
जिजाऊ ती झाशीची राणी ती.....

ती सद्या काय करते ?
ती धडपडतीय हे सुंदर जग पाहण्यासाठी
ती रडतीये आईच्या गर्भातून मोकळा श्वास घेण्यासाठी
तीचा गर्भातील आक्रोश कधी कोणाला कळेल का ?

ती सद्या काय करते ?
ती रोज दुर्लक्षित करते रानटी वासनांच्या नजरांना
ती रोज अंगावर झेलते निरर्थक शब्दाच्या मारांना
तिच्या मनात येणाऱ्या वादळांना कधी कोणी समजू
शकेल का ?
ती सद्या काय करते ?

ती सहन करते गर्दीतून होणाऱ्या वासनांतिक स्पर्शाना
तीचे हृदय पिळवटून येते बलात्कारासारख्या
अमानुष घटना झेलताना.
तीच्यावर होणाऱ्या अन्यायाला कधी कोणी
आळा घालेल का ?

आपल्या प्रत्येकाच्या घरी ती असतेच
ती वात्सल्याची माया आई असते.
ती प्रेमाचा समुद्र असणारी बहिण असते.
ती लाडक्या बापाची मुलगी असते.
ती आभालएवढे प्रेम करणारी पत्नी असते.
तिच्यावर बलात्कार होतात.
तिचे विनयभंग होतात.
गर्दीच्या ठिकाणी वासनांच्या नजरा फिरतात.
तिचे डोळे मात्र आसवांचे मणी भरतात
आपण मात्र गाढ झोपलेले असतो.

आपल्याला समजत नाहीत तिच्या हृदयातील स्पर्शाने.
आपल्याला ऐकू येत नाही दाबून ठेवलेल्या
हुंदका.
पण एक दिवस मात्र आपल्याला जाग येईल
जेव्हा अमानुष घटनांचे साक्षिदार आपलीच
कोणीतरी ती असेल

मग मात्र पेटून उठेल अन्यायाविरुद्ध आवाज..
अशी वेळ टाळण्यासाठी सर्वांनी एकमताने काम करूया

परस्त्री आई-बहिण मानूया
शिवबांनी दिलेली शिकवण पाळूया
सावित्रीबाईंचे विचार कार्यात आणूया
मूलगी शिकवुया, मुलगी वाचवुया.....
मुलगी शिकवुया, मुलगी वाचवुया.....

श्री. ओंकार रवींद्र जाधव
बी.एस्सी. भाग तीन

मुलगी आहे मी.....

ओळखलं का आई मला, पोटातून बोललं कोणी,
आवाज होता कमी, मार्मिक होती वाणी।
थोडा वेळ दचकली, नंतर धीर धरत बोलली,
मुलगी आहे मी, विचारात तर नाही ना पडली।
आई असं म्हणूनको, काय करू मी तुला जन्म देऊन,
अठरा वर्षांनंतर तुझा नवरा जाणार तुला घेऊन।
अठरा वर्षे माझी आई, माझी आई म्हणून बागडशील,
मग सासरी गेल्यावर तूही मला विसरशील।
आई तुझ्या वंशाच्या दिव्यापेक्षा,
पणती होऊन दाखवेन तुला वाट।
नाही दिसली माझ्या उजेडात वाट,
तरी आहेस आमच्या जोडीला पहाट।
आई, तुला अभिमान वाटेल असे करायचे आहे,
तू साथ दिलीस तर हे जमणार आहे।
आई, तुला मी मुलगी आहे म्हणून हिनवतील,
तुझ्यावर आरोपही करतील।
वंशाच्या दिव्यासाठी तूझे हाल करतील।
पण मला खात्री आहे, तू माझ्यासाठी सर्व सहन करशील।
आई मी वचन देते तुला,
फार त्रास झाला ती मारुन टाक मला।
तुझ्या आयुष्यामध्ये सुख लाभू दे तुला,
पणतीऐवजी दिवाच पाहिजे कशाला ?
पण विचार कर बदलायचे असेल सर्व तुला,
तर जन्म द्यावा लागेल मला।
भावी प्रतिभा पाटील होण्याचे वचन देते तुला,
स्त्रियांवरील अत्याचारावर बंदी घालायला,
सुनितासारख्या स्त्रिया घडवायला आई
याचसाठी मारु नको मला।
कारण हे सर्व बदलायचे आहे तुला.

कु. सोनाली भारत संकपाळ
बी.एस्सी. भाग एक

मुलगी म्हणजे काय ?

मुलगी जेव्हा घरी असते तेव्हा,
ती खूप बडबड करते.
आई म्हणते, किती गोंधळ करते जरा शांत रहा.
बाबा म्हणतात, एवढा गोंधळ बरा नाही.
मुलगी जेव्हा शाळेत जाते तेव्हा शिक्षक म्हणतात,
गोंधळ सोडून अभ्यास केला तर बरं होईल.
मुलगी जेव्हा शांत असते तेव्हा,
आई म्हणजे तू आजारी आहेस का ?
बाबा म्हणतात, आज घर एवढं शांत का ?
जेव्हा, मुलीचं लग्न होतं तेव्हा,
आईला रडू आवरत नाही
बाबा म्हणतात, घरात कोणीच नाही का ?
घर नुसतं खायला उठतयं
मुलगी म्हणजे लुकलुकणारा दिवा,
मुलगी म्हणजे ओसाड रानातील हिरवेगार गवत
मुलगी म्हणजे प्रकाश देणारी पणती
मुलगी म्हणजे झाडाची पालवी,
मुलगी म्हणजे एक गजबजलेलं घर असतं सुंदर.....

कु. निकीता सुरेश शेंडगे
बी.एस्सी. भाग एक

तू हळुवार झुळूक होवूनी...

तू हळुवार झुळूक होवूनी,
हलकसं अंग शहारुनी,
मनास आनंद देवूनी,
अशीच पुढे जातेस.

तू फुल बनूनी वेलीवरती सुगंधाने दरवळते
सौंदर्याने तुझ्या मनास भुरळ पाडतेस.
कधी तू खळखळणारे पाणी बनूनी वाहतेस,
तर कधी मायेचा निर्मळ झरा होवून पाझरतेस.
यौवनाने तुझ्या मी भारावतो,
तुझा तो स्पर्श पुन्हा पुन्हा आठवतो.
गुंतते मन जेव्हा तू निरागस हसतेस,
आणि रागावतेस तेव्हा अधिकच सुंदर दिसतेस

श्री. अमर विजयकुमार घोडके
बी.एस्सी. भाग दोन

ब्रेकअप

प्रेमात ब्रेक-अप आमच्या वाट्याला कधी आलाच नाही.
ब्रेक-अप होण्याइतकं प्रेम कधी कोणावर केलचं नाही.
तिच्या बरोबर हसलो, खेळलो, नाचलो पण प्रेमात पडलो नाही
तिच्यावर कविता लिहिल्या पण आय लव्ह यू म्हटलं नाही.
तिच्या लग्नातही आम्ही नाचलो पण किंतीचही थकलो नाही.
त्यानंतरही आमचा ब्रेक-अप झाला कधी म्हटलं नाही.
ब्रेकअप होतं ते माझ्यामते प्रेमच नाही.
ब्रेकअप करणाऱ्यांना कदाचित प्रेमचं अजून कळलं नाही
त्यागावर आधारीत प्रेम आज कोणीच करत नाही.
पण प्रेमापेक्षा मात्र कोणताही ब्रेक असत नाही.
स्वार्थासाठी ब्रेकअप असतो...

कु. अश्विनी बाळासाहेब खरे
बी.एस्सी. भाग एक

अगदी तुझ्यासारखच

प्रार्थना तुझ्यासाठी

आता मी तुझ्या आयुष्यात नाही
पण जी कोणी येईल ना ?

माझ्या जागी तुझ्या आयुष्यात
मी प्रार्थना करते देवाकडे.....की
तीन करावं तुझ्यावर प्रेम इतकं
मी केलं त्याहीपेक्षा जास्त.....

जपाव तीनं तुला इतकं,
जीतकं मी जपल तुला,
माझ्या हृदयात
त्याहीपेक्षा जास्त.....

घ्यावी काळजी तिनं तुझी
जितकी मी घेतली तुझीही काळजी नकळत..
त्याही पेक्षा जास्त.....

मी जरी नसले तुझ्या सोबत जीवन जगताना
तरी भरुन काढेल ती माझी कमी तुझ्या आयुष्यातली
फक्त इतकचं
तू तिला तिच्या हक्काचं प्रेम
मात्र भरभरुन दे...

प्रार्थना करते की,
भेटावी ती तुला जीवनसाथी..
माझ्यापेक्षाही सुंदर अन् चांगली.

कु. वृषाली रेवणनाथ गुरव
बी.ए. भाग तीन

केलं होतं रे मी पण प्रेम
तुझ्यावर सागरासारखं
पण नाही मिळालं मला माझ प्रेम
सांग ना.....

कसं विसरु मी तुला
उठतं प्रश्नाचं काहूर
मला एकातांत असताना

अगदी भरलेल्या आभाळासारखे
रडतात रे माझे ही डोळे
तुझ्या आठवणीत
कसं सांगू मनाला मिळणार
नाही प्रेम

कसं सावरु स्वतःला
कळेना झालंय जीवाला
अगदी अवकाळी पावसासारखं...

कु. वृषाली रेवणनाथ गुरव
बी.ए. भाग तीन

निरोप तुझा घेताना

निरोप तुझा घेताना...

लागते मनाला ठेच

टचकन पाणी येते डोळ्यात

निरोप तुझा घेताना

वळुनी पाहते मागे मी

मिटते माझी ओली पापणी

आणि तशीच पुढे जाते

निरोप तुझा घेताना.....

पाऊस गात असतो गाणी

मग मीही चातकाप्रमाणे

हरवून जाते तुझ्या आठवणीत

निरोप तुझा घेताना.....

डोळ्यातील पाणी बनतात मोती

मनाचे एक स्वप्न सुंदर

तुझ्यासोबत निवांत वेळ घालावायचा

तुझी वाट पाहायची

तुझ्यासाठी ताटकळत राहायचं

निरोप तुझा घेताना.....

चांदण्या रात्री सोबत फिरायचं

स्वर्गात एक सुंदर घर बांधायचं

डोळे येतात भरून पुन्हा

साठवते मी मनात तुला

निरोप तुझा घेताना

कु. वर्षारानी संभाजी पाटील

बी.ए.भाग तीन

मैत्री कशी असावी

मैत्री असावी सुर्याएवढी,

सतत प्रकाश देणारी

मैत्री असावी मेंहदीसारखी,

जीवनात रंग आणणारी

मैत्री असावी चंद्रासारखी,

सतत शितलता देणारी

मैत्री असावी नदीसारखी,

सतत खळखळत राहणारी

मैत्री असावी कळीसारखी,

सतत उमलणारी

मैत्री असावी पणतीसारखी,

सतत ज्योत तेवणारी

मैत्री असावी अश्रुसारखी

सुख दुःखात समान साथ देणारी

कु. प्रतिक्षा प्रविण माळी

बी.ए.भाग दोन

मैत्री

अगदीच निराळी माझी मैत्री,
निराळ, तो मैत्रीचा कट्टा,
रोजच आम्ही भेटतो आज ही तसेच भेटू तिथेच भेटू.....

मैत्रीला गंध बकूळीचा असतो.
सुकेल तर आणखी वाढत जातो.
मैत्रीला काया चंदनाची असते.
झिजेल तसे आणखीच सुहासिक होते.
मैत्रीचा श्वास अमृतासारखा असतो.
थेंब बर मिळाला तरी आयुष्यभर पुरतो....

मैत्रीचं नातं दूधात मिसळलेल्या साखरेसारख असते.
कितीही प्रयत्न केला तरी वेगळे होणे शक्य नसते.
मैत्रीचा विश्वास हा मैत्रीच असतो.....
मैत्रीचा विश्वास हा मैत्रीच असतो.....

कु. काजल रामचंद्र रास्ते
बी.कॉम.भाग एक

अशी मैत्रीण असावी

फुलांप्रमाणे फुलणारी,
पाखरांप्रमाणे बागडणारी,
सुगंधाप्रमाणे दरवळणारी,
अशी मैत्रीण असावी.
बंध मनीचे जपणारी
भाव डोळ्यातील जाणणारी
दुःखावर फुंकर घालणारी
अशी मैत्रीण असावी.
यशात शाबासकी देणारी,
दुःखात पाठीशी राहणारी
संकटात धावून येणारी,
अशी मैत्रीण असावी.....

श्री. मनोज शशिकांत सांळुखे
बी.ए.भाग एक

मन

तुझ्या गोड हास्याने,
अगदी चंद्रालाही लाजवले
तुझ्या लाजऱ्या स्वभावाने
माझ्या मनालाही फुलवले
भेटीच्या आतुरतेने
मनात शिखर गाठलेले
तुझ्या सुंदर रूपाने
मनावर अधिराज्य गाजवलेले
तुझ्या झुकलेल्या नजरेने
लपंडावाचे वेगळेच खेळ केले
या लपंडावात तुला हृदयाने
तर तुझ्या मनाला शब्दांनी शोधले
बाह्यरूपावर मनमोहित होते
हा केवळ भास आहे
तुझ्या मनाशी नवं नाते
जुळवण्याचा आता ध्यास आहे.

कु. निकीता सुरेश शेंडगे
बी.एस्सी.भाग एक

शब्द

जीव लावणारे शब्द आयुष्य घडवतात तर,
जिव्हारी लागणारे शब्द आयुष्य बिघडवतात.
शब्द प्रेम देतात, शब्द प्रेरणा देतात
शब्द यश देतात, शब्द नातं देतात.
शब्द आयुष्यभर आणि आयुष्यानंतरही
मनामनात जपणारी भावना देतात.
शब्दांचं मोल जपलं की आपलं,
आयुष्यही अनमोल होतं

कु. स्वप्नाली बाबासो रणखांबे
बी.एस्सी.भाग एक

माणसं

आपल्या आयुष्यात येणारी माणसंही
झाडांच्या अवयवासारखी असतात.
काही फांदीसारखी - जास्त जोर दिला की तुटणारी
काही पानासारखी - अर्ध्यावर साथ सोडणारी...
काही काट्यांसारखी - सोबत असून टोचत राहणारी.
आणि काही मुळांसारखी - न दिसताही सुरुवातीपासून
शेवटपर्यंत साथ देणारी.

कु. स्वप्नाली बाबासो रणखांबे
बी.एस्सी. भाग एक

कुणाच्याही....

कुणाच्याही इतक्या जवळ जाऊ नये
की, आपल्याला त्यांची सवय व्हावी,
तडकलेच जर हृदय कधी
जोडताना असल्या यातना व्हाव्यात.
झायरीत इतके नाव कुणाचे येऊ नये
की, पानाला ते नाव जड व्हावे,
एक दिवस अचानक त्या नावाचे
झायरीत येणेच बंद व्हावे.

स्वप्नात कुणाला असही बघू नये की,
अघाराला त्यांचे हात असावे,
तुटलेच जर अचानक स्वप्न
हातात आपल्या काहीच नसावे
कुणाला इतका वेळ देवू नये
की, आपल्या क्षणाक्षणावर त्याचा अधिकार व्हावा,
आपला चेहरा परका व्हावा.

कुणाचीही इतकी ओढ नसावी
की, पदोपदी आपण त्याचीच वाट बघावी,
त्यांची वाट बघता-बघता
आपलीच वाट दिशाहीन व्हावी.

कुणाचे इतकेही ऐकू नये
की, कानात त्यांचाच शब्दक घुमावा,
आपल्या ओठातून मग,
त्याच्याच शब्दाचा उच्चार व्हावा.

कुणाची अशीही सोबत असू नये
की, प्रत्येक स्पंदनात ती जाणवावीत,
साय गमावण्याच्या केवळ भितीने
डोळ्यात खवळून अभ्रू जमावेत.

कुणाला इतकही माझा म्हणू नये
की, त्याचे मी पण आपण विसरुन जावे
त्या संभ्रमातून त्याने आपल्याला
हेच देवून जागे करावे.

पण.....पण.....

कुणाच्या इतक्याही दूर जावू नये की,
आपल्या सावलीशिवाय सोबत काहीच नसावे.
आपले शब्द जागीच घुमावेत.....
दूर दूर आवाज दिला तरी.....

कु. शुभांगी कुंडलीक कापसे
बी.ए. भाग तीन

सावली

माहित नाही कोणाची ?

पण....वाटते खूप ओळखीची

मिटता डोळे, काळ्याकुट्ट अंधारी,

प्रकाशमय भासणारी

नसतानाही सोबत माझ्या,

आहे अशी वाटणारी.

माहित नाही कोणाची ?

पण...वाटेल खूप ओळखीची...

प्रत्येक पावलोपावली,

सोबत माझ्या चालणारी

आयुष्यभर सोबत माझ्या,

सतत रहाविशी वाटणारी.

माहित नाही कोणाची ?

पण....वाटते खूप ओळखीची.

खरं तर नसणारी,

पण....आहेच अशी भासणारी

अनोळखी असणारी,

पण,... ओळखीची वाटणारी

माहित नाही कोणाची ?

पण...वाटते खूप ओळखीची.

कु. निशिगंधा शशिकांत मिरजकर
बी.कॉम. भाग दोन

पैसा

आयुष्याच्या वळणावर दुःखाचा पाऊस कोसळतो आहे,

माणूस आपल्यात स्वतःला शोधतो आहे

प्रेमाच्या जागी पैशाची जंगले उभारली

त्यापायी माणसातली माणूसकीच दुरावली

नात्यांचा झाला बाजार

रोज एकमेकांपासून दुरावतात हजार

पैशाच्या मागे जो पळतो आहे

माणूसच आपल्यात स्वतःला शोधतो आहे.

खरं सुख हे उद्या आयुष्यात कधी गवसतच नाही

कारण पैशाचा हव्यास कधी संपतच नाही,

पैसा फेको तमाशा देखो

असे जो म्हणतो आहे

माणूस स्वतःला आपल्यात शोधतो आहे.

भावनांचा झाला आहे सौदा

प्रत्येकजण पाहतो आपलाच फायदा

अरे, तुझ्या भावनांना घात करून

तू स्वतःला जीवंतपणी जाळतो आहेस,

म्हणून आपल्यात स्वतःला शोधतो आहे,

रक्ताची माणसं वाटतात पक्की वैरी

पैसाच झाला आहे सर्वांचा कैवारी

प्रत्येकाच्या मनशिवारी पैशाचं पिक

एकमेकांना दगा देणे हीच जगाची रित

भाजी-पाला, धान्य, फळ यांच्या जागी

माणूसच माणसाला विकतो आहे,

माणूसच आपल्यात स्वतःला शोधतो आहे.

आजकालच शिक्षण नाही परवडणारं,

ते आहे सर्वसामान्यांना रडवणारं

'बायोडाटा' च्या जागी जो तो

'डोनेशन' मागतो आहे

माणूसच आपल्यात स्वतःला शोधतो आहे

कु. सोनाली भारत संकपाळ

बी.एस्सी. भाग तीन

जीवन

काट्यावाचून गुलाब नाही
दुःखावाचून जीवन नाही
दगडावाचून पर्वत नाही
लाटावाचून सागर नाही

डगावाचून गगनही नाही
विरहावाचून प्रेमही नाही
विखलावाचून कमळही नाही
घामावाचून मोती नाही

म्हणून म्हणतो मानवा
दुःखाने तू विझू नकोस
अश्रू गाळीत बसू नकोस
जीवन तू त्यागू नकोस

प्रयत्न आहे आपल्या हाती
यशही आहे दैवा हाती
येतील दुःख थोडी काही
परंतु त्याला इलाज नाही
कारण काट्यावाचून गुलाब नाही.

कु. स्नेहा बसाप्पा सावळगे
बी.ए. भाग तीन

जिकण्यांपूर्वी तुला हरायचय....

तुला हरायचय कारण पुन्हा एकदा पुर्ण तयारीने व
जास्त मेहनतीने आयुष्यात लढायचय.
जिकण्याचं कौतुक होऊ दे...आणि ते झालेच पाहिजे.
पण तु काळजी करू नकोस कारण लवकरच तुला
ती मुमेंट जगायची आहे.....
आयुष्यात आपण काय करू शकणार का ?
या भल्या-मोठ्या प्रश्नाला उत्तर तुला द्यायचाय.
आता बस किती घाबरशील या नकली समाजाला
जे तयार असतात नेहमीच, हे दाखवून द्यायला,
की तू किती कमी आहेस दुसऱ्यांपेक्षा.
जिकण्यांना आनंद साजरा करू दे. पण एवढं लक्षात ठेव,
तू आयुष्यात कधीच वाया जाणार नाहीस.
कारण, तुझ्याकडे सामर्थ्य आहे ते हार पचवण्याचं.
कारण, आयुष्यात तीच माणसे यशस्वी होतात
ज्यांना हरता येत. आणि तू ही तेच कर.
कारण, ज्यांना फक्त जिकण्याची सवय असते.
ते हरल्यानंतर कोमजतात अगदी एखाद्या फुलासारखे.
आणि जळत राहतात त्याच भुतकाळातील आठवणीत
अगदी, एखाद्या वनव्यात सापडलेल्या झाडासारखे जिकण्याची
अपेक्षा ठेव नक्कीच, पण जिकण्याचा मोह करू नकोस.
म्हणून म्हणतोय तुला हरायचय.
कारण, हरल्यानंतर आकाशात तूला उत्तूंग घ्यायची आहे.
आणि या समाजाला तुला पटवून द्यायचाय. की,
जिकण्यापेक्षा हरणं किती अमूल्य आहे ते,
म्हणून सांगतोय आयुष्यात जिकण्यापेक्षा तू हरण्याची तयारी
ठेव.

श्री. आसिफ तौफिक गंवडी
बी.एस्सी. भाग तीन

चला हसुया.....!

एक युरोपियन माणूस एका भारतीय शेतकऱ्याजवळ शेतात बसलेला असतो. त्यावेळी तेथून साप जात असतो. ते पाहून युरोपियन माणूस विचारतो. व्हॉट इज दिस ?

भारतीय - दिस ईज ए बाऊ, हात नका लाऊ.

विद्यार्थी - गुरुजी तुम्ही आम्हाला नेहमी का मारता ?

गुरुजी - माझं तुमच्यावर प्रेम आहे आणि तुम्ही शिकून मोठं व्हावं असं मला वाटतं. म्हणून मी तुम्हाला कधी कधी मारतो.

विद्यार्थी - गुरुजी, आम्हीही तुमच्यावर प्रेम करतो. पण त्यांच असं तुम्हाला मारहाण करून प्रदर्शन करीत नाही.

कु. श्रद्धांजली लाड
बी.एस्सी. भाग एक

सेल्फी....

स्टॅच्यू स्टॅच्यू खेळता खेळता कळलंच नाही की, कधी माणसे दगडाची झाली. कदाचित सेल्फी हे या गोष्टीचे प्रतिक आहे की, आपण आयुष्यात इतके एकटे झालोय की फोटो काढायला सुद्धा आपल्याला मित्राची गरज नाही लागत.

वातं.....

जीवनातील नाती अतिशय अकाल्पनिक असतात.

कधी अगदी जवळच्या नात्यातील माणूस आपल्याला परका वाटतो, तर कधी अनोळखी परका माणूस ज्याला आपण प्रत्यक्षात कधी बघितले सुद्धा नसते, ती परकी व्यक्ती आपल्या जवळ येते की त्या व्यक्तीच्या विरहाच्या कल्पनेने सुद्धा आपल्याला घाबरायला होते.

कु. मधुरा दत्तात्रय पाटील
बी.एस्सी. भाग एक

College life संपलं.....

शेवटच्या Exam चा शेवटचा Paper लिहीत होतो. Answer लिहीताना Party चं Planing करत होतो. Supervisor ने शेवटची 15 minte उरली असं सांगितलं आणि मला कळलं... अरे आपलं College life संपलं!

घड्याळाचे काटे उलटे फिरले, College चे ते दिवस सगळे डोळ्यासमोर आले. कसे हे दिवस भराभर निघून गेले.....काहीच नाही कळलं, सगळं नकळत घडलं.....आपलं College life संपलं! उद्यापासून Lectures attendance ची कटकट नसणार होती, पण Lectures bunk करुन garden मध्ये बसण्याची मजाचं और होती.

त्या दिवशी १००% attendance पाहून सरांना नवलं वाटलं, आता संगळ संपलं.....

कारण आपलं College life संपलं.....

मित्रांसोबत केलेली मजा त्या तासंतास केलेल्या गप्पा आठवतात. Party ची केलेली Plannings आणि bike वरच्या ट्रिप्स आठवतात. आता सर्व मित्रांचं आयुष्य Busy होणार आहे.

वेगळं-वेगळं होणार यारं आपण आता

कारण, आपलं College life संपलं.....

उद्यापासून एक नविन जग सुरु होणार आहे, Office मध्ये जाऊन सगळे काम करणार आहोत, Casual life संपून आता Formal जीवन सुरु झालं,

कारण आपलं College life संपलं.....

उनाडपणा सोडून आता जबाबदारीने वागावं लागणार. खाण्यापिण्यावर जरा कमी खर्च करावा लागणार. महिन्याच्या पगाराचं Saving सुरु झालं.

कारण, आपलं College life संपलं.....

आता ते Presentations आणि Assignments नसणार. ग्रुप प्रोजेक्टच्या नावाखाली केलेली भटकंती नसणार,

Important Notes च्या गळ्यांनी रद्दीचं वजन वाढवलं

Miss You झेरॉक्स मशिन

कारण आपलं College life संपलं.....!

बघता बघता दिवस निघून गेले.....

काहीच नाही कळलं.

गेल्या महिन्यातच Admission झालं.....

असं मला वाटलं, चांगल वाईट असं सगळं काही अनुभवलं का लवकर मोठे झालो.

कारण आपलं College life संपलं.....!

जीवनात आपल्या आता खूप सारी उलथापालथ होणार होती.

नव्या कोन्या पाटीव आता कर्तबगारी कोरायची होती.

यशाची शिखरे गाठण्यासाठी. या College life ने खूप काही शिकवलं.

नको होतं तेच झालं.

आणि आपलं College life संपलं.....!

या सगळ्या विचारांनी डोळ्यात पाणी आलं,

पेपर उडून गेला आणि हातातला पेन गळून पडला,

वेळ संपली होती पण खूप काही करायचं राहून गेलं.

थोडा Extra Time मिळेल का ?

कारण आपलं College life संपलं.....!

श्री. शंकर सोमनाथ घंटे

बी.ए. भाग तीन

आदर्श शिक्षक : शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे जन्मशताब्दीनिमित्त विशेष लेख

कु. हर्षली विजयसिंह जाधव
बी.ए. भाग तीन

भारत म्हणजे नररत्नांची खाण. तपस्व्यांची तपोभूमी. कर्मयोग्यांची कर्मभूमी, पण अगदी थोडीच माणसे तपस्वी, कर्मयोगी अथवा नवरत्ने होतात. सर्व कार्यक्षेत्रात शिक्षण क्षेत्र हे अग्रगण्य आहे. शिक्षणाच्या भक्कम आणि मजबूत पायावरच मानवाच्या यशाचे भव्य मंदिर उभे राहते. आधुनिक काळात शिक्षणाच्या ज्ञानयज्ञात महाराष्ट्रातील अनेक शिक्षणप्रेमी व समाज सुधारक धुरंधरांनी आपले सर्वस्व अर्पण केले आहे. त्यातीलच एक नररत्न म्हणजे श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्थेचे संस्थापक शिक्षणमहर्षी बापूजी साळुंखे.

महाराष्ट्रातील पाटण तालुक्यातील रामपूर गावी एका प्रतिष्ठित घराण्यात ९ जून १९१९ रोजी बापूजीचा जन्म झाला. त्यांचे संपूर्ण नाव गोविंद ज्ञानोजीराव साळुंखे असे

होते. बापूजीचे बालपण अत्यंत गरिबीत गेले. रामपूरसारख्या छोट्या खेड्यात, परिस्थितीच्या कोड्यात सापडलेल्या गोविदांने बापूजीपर्यंत घेतलेली झेप म्हणजे एक सुंदर आलेख आहे. आई लहानपणी वारलेली, वडिलांचे छत्रही हरवलेले आणि परिस्थितीच्या दशावतारात सापडलेले हे छोटे मूल एवढा भीमपराक्रम करू शकले हे पाहिले म्हणजे आपले मन आश्चर्याने धक्क होते.

संस्कृत व मराठी हे बापूजीचे आवडते विषय होते. त्यांनी संस्कृतची धामनस्कर शिष्यवृत्ती पटकवली होती. त्यांचे प्राथमिक शिक्षण इस्लामपूरला झाले. कोल्हापूर येथील प्रिन्स शिवाजी मराठा बोर्डिंगमध्ये राहून त्यांनी महाविद्यालयीन शिक्षण घेतले. ते सन १९४५ मध्ये बी.ए. व सन १९४९ मध्ये बी.टी. झाले.

पूज्य बापूजीचे जीवन शिक्षण व संस्कार यातूनच त्यांचे सामाजिक राष्ट्रीय व शैक्षणिक कार्य साकारले आहे. बापूजींनी आपल्या विद्यार्थी दशेतच रोविली. शिवाजी विद्यापीठाचे शिल्पकार व प्रथम कुलगुरु डॉ. आप्पासाहेब पवार यांचे ते लोकप्रिय विद्यार्थी होते. त्यांच्या आदेशावरून त्यांनी सोंडूर येथील घोरपडे राजघराण्याच्या इतिहासासंबंधीच्या कागदपत्रांचे संशोधन केले. या संशोधनाबरोबरच सोंडूरचे महाराज यशवंतराव घोरपडे यांनी आपल्या पुत्रांना शिक्षण देण्यासाठी बापूजींची राजगुरु म्हणून नियुक्ती केली. हे काम त्यांनी दोन वर्षे केले.

सोंडूरला राजगुरु म्हणून ज्ञानदानाचे कार्य करीत असतानाच महात्मा गांधींच्या १९४२ च्या क्रांती लढ्यात बापूजींनी उडी घेतली. सातारा, सांगली व बेळगांव जिल्ह्यातील आंदोलनात काम केले. शिवाय स्वातंत्र्य सैनिकांच्या प्रत्यक्ष मुलाखती घेऊन सातारा जिल्ह्यातील क्रांतीवीरांचा वस्तुनिष्ठ व उद्बोधक असा इतिहास लिहीला. बापूजी सातारा जिल्हा विद्यार्थी काँग्रेसचे प्रमुख होते. काँग्रेसमध्ये असतानाच ते रयत शिक्षण संस्थेचे संस्थापक कर्मवीर भाऊराव पाटील गौरव समितीचे अध्यक्ष झाले. हा गौरव निधी गोळा करण्यात त्यांचा सिंहाचा वाटा आहे. कर्मवीर भाऊराव पाटील यांनी त्यांना सातारा येथील महाराजा सयाजीराव महाविद्यालयात शिक्षक म्हणून नेमले. बापूजी हाडाचे शिक्षक होते. शिक्षक खऱ्या अर्थाने देशाचा आधारस्तंभ असतो. जनसामान्यांचा मार्गदर्शक असतो. याची जाणीव बापूजींना होती.

अन्नासाठी दाही दिशा आम्हा फिरवीशी जगदीशा ही झाली सामान्य माणसांची जीवनपद्धती कामासाठी दाही दिशा आम्हा फिरवीशी जगदीशा ही महामानवांची रीत. तत्वाशी तडजोड तर अशा व्यक्ती कोणत्याही परिस्थितीत स्विकारत नाहीत. म्हणूनच रयत ३१ मे १९५५ रोजी सोडली. १९४५ ते १९५५ असे कष्टाने घडविलेले शिक्षण समाजसेवेचे जीवनाचे सोनेरी पान कर्मवीर अण्णांच्या-समाजाच्या घरणावर समर्पित केले. सातारच्या कोटेक्षराला कोटी कोटी प्रणाम करून करवीर निवासिनी महालक्ष्मीच्या आशिर्वादासाठी बापूजी निघाले. !

तो काळ असा होता की लोक अशिक्षित होते. अंधश्रद्धा, हालअपेष्टा अशा अनेक समस्यांनी ग्रासलेले होते. सर्व सुविधा त्यांच्यापर्यंत पोहचत नव्हत्या. त्यांना जर शिक्षित बनवायचे असेल तर शिक्षण हा एक मार्ग लक्षात घेऊन समाज अंधश्रद्धेपासून दूर करण्यासाठी डॉ. बापूजी सांबुळे यांनी शिक्षण संस्था स्थापन करण्याचा निर्णय घेतला. कृष्णा कोयनेच्या पावन संगमावर कराड येथील योगेश्वर मुरलीधराच्या मंदिरात आपल्या मित्रांसमवेत नवीन शिक्षणसंस्था स्थापण्याच्या निर्णय घेतला. तासगाव येथे प्राचार्य भगवानराव बाबर यांच्या मळ्यात विवेकानंद शिक्षण संस्थेचा पाळणा हाळला.

१ नोव्हेंबर १९५४ रोजी तासगाव तालुक्यातील तुरची या गावी बापूजींचे निकटचे एक सहकारी प्राचार्य बाबर यांच्या मळ्यात बैठक आयोजित केली. या बैठकीस स्वामी रामानंद भारती यांची खास उपस्थिती होती. बापूजी तसे धार्मिक वृत्तीचे, सदाचारी, सद्विचारी महानुभाव साहजिकच बापूजींच्या मनात संस्थेस संत शिक्षण संस्था अथवा भागवत शिक्षण संस्था असे नाव द्यावे असे वाटत होते. परंतु चर्चेच्या वेळी स्वामी रामानंद भारती यांनी मानवतेचे महान प्रतिक स्वामी विवेकानंद यांचे नाव सुचविले आणि यानी नव्या शिक्षण संस्थेचे नाव श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्था असे झाले.

बापूजींचे शिक्षण कोल्हापूरातच झाल्याने कोल्हापूर त्यांना जवळचे व जिझ्याच्याचे होते. या वैभव संपन्न लक्ष्मी नगरीत, सरस्वतीनगरी निर्माण करण्याची जिद्द बाळगून आलेल्या बापूजींना सुरुवातीला अतिशय कष्ट करावे लागले. प्रथम पैशाचा प्रश्न उभा राहिला. स्वतः जवळचे कष्टाचे पैसे प्रथम देवून प्रथम गणेश सरस्वतीची पूजा बापूजींनी मोठ्या मनोभावे केली. संस्थेचा कल्पवृक्ष तरारु भरारु लागला.

आश्रमशाळा निघत होत्या. वसतिगृहे स्थापन होत होती. दशका दशकांनी माध्यमिक शाळांचा प्रपंच वाढत होता. महाविद्यालये निर्माण व्हावीत अशी तळमळ त्यांना लागली होती. अशीच एकदा मराठवाड्याने त्यांना हाक दिली. केवळ माध्यमिक शाळाच नव्हे तर संस्थेचे महिला महाविद्यालय बापूजींनी तेथे काढावयाचे ठरविले व अल्पावधीतच रामकृष्ण परमहंस महाविद्यालय उस्मानाबाद येथे सुरुही केले. शेतकरी कामकऱ्यांच्या मुलांना दलितानांच्या मुलांना त्यांनी घालते बोलते केले. मातीच्या पुत्रांना सरस्वतीपुत्र बनविले. शिक्षक, प्राध्यापक, प्राचार्य केले. यामुळे बहुजन समाजातील तरुणात नवचैतन्याचे बारे वाहू लागले. त्यांच्यात स्वाभिमान व आत्मविश्वास याच काळात निर्माण झाला.

शिक्षणाला एक व्रत म्हणून बापूजींनी मानले. शिक्षणात संस्काराला असलेले महत्व त्यांनी ओळखले. केवळ ज्ञान आणि विज्ञान यांनीच समाज सुख, समृद्धीव अंतिम आनंदाकडे जाणार नाही. तर त्याला सुस्काराची जोड आवश्यक आहे. हे त्यांनी आग्रहाने व आवर्जून सांगितलं म्हणूनच त्यांनी ज्ञान, विज्ञान आणि सुसंस्कार यासाठी शिक्षणप्रसार हे संस्थेचे ध्येयवाक्य निवडले. हे ब्रीद वाक्य म्हणजे बापूजींच्या आदर्श चारित्र्याचे आणि सुसंस्कृत मनाचे प्रतिक आहे. सुसंस्कार म्हणजे मानवी आत्मा, त्यामुळे हा आत्मा सुसंस्कारी होण्यासाठी शिक्षणप्रसाराची आवश्यकता असते. चांगल्या गोष्टींची ज्ञानप्राप्ती म्हणजेच सुसंस्कार, बापूजींनी तयार केलेल्या या ध्येय वाक्यावरून त्यांची दूरदृष्टी आणि एकविसाव्या शतकाकडील झेप लक्षात आल्यावाचून राहत नाही.

बापूजींचे शैक्षणिक विचार या संस्थेच्या बोधचिन्हामध्येच आहेत. संस्थेच्या बोधचिन्हामध्ये पाणी, कमळ, पणती, ज्योत, प्रकाश व ॐ आहे. पाणी म्हणजेच जीवन, त्यांचे तरंग म्हणजेच हृदयशीलता आहे. कमळ भारतीय संस्कृतीचे प्रतिक आहे. कमळ हे निर्मल जीवन या अर्थी वापरले आहे. कमळातील पाकळ्यावर शिक्षण हा शब्द आहे. पणती, ज्योत व प्रकाश ही ज्ञानाची प्रतिके आहेत. ज्योतीने ज्योत पेटवावी व विद्येचा प्रसार करावा ही अपेक्षा व्यक्त केली आहे. पाकळ्यांवर दोन पणत्या आहेत. पण त्यांच्या ज्योतीवर ज्ञान, विज्ञान म्हणजे शिक्षण. ज्योतीच्या प्रभेतून ईश्वर वाचक अक्षरांची निर्मिती आहे. सुसंस्काराची प्रभा आहे. तेथे ईश्वर दर्शन होणारच !

बापूजींचे जीवन म्हणजे संत महात्मे यांच्या प्रभावी जीवनाचं प्रतिकच होत. मानवी जीवनात प्रार्थनेला अनन्य साधारण महत्त्व आहे.

बापूजींनी रचलेली ही प्रार्थना म्हणजे भारतीय संस्कृतीचे तत्वज्ञानाच होय.

हरे राम हरे राम राम राम हरे हरे ।

हरे कृष्ण, हरे कृष्ण, कृष्ण कृष्ण हरे हरे ॥

राम, कृष्ण, रहिम, ख्रिस्त,

बुध्द झरतुष्ट्र ।

महावीर मानवसंत मानव्याचे दीपस्तंभ

लीन दीन होऊन त्यांचे

वंदूया चरण ।

सत्य, शील, प्रामाणिकता,

त्याग, पिळवणूकीस आळा,

मानव्याचे अधिष्ठान

ईशतत्त्व दर्शन ।

यांचे ज्ञान नि विज्ञान हाच सुसंस्कार ।

विवेकाच्या आनंदाचा लाभ शिक्षणांत ॥

बापूजींच्या पत्नी सुशिलादेवी यांनी पावलोपावली बापूजींना अजोड साथ दिली. सुरक्षितेची जबाबदारी पार पाडत संस्थेचे वटवृक्षात रुपांतर केले. संस्था स्थापन करणे आणि चालवणे हे सोपे काम नाही. तत्वे, त्याग, तपस्या यासह आर्थिक साहाय्याच्या पाठबळावळावर संस्था नेटकेपणाने चालवता येते.

परिस्थितीने पिचलेल्या दारिद्र्याने गांजलेल्यांचे प्रबोधन केले. अनेक हालअपेष्टा सहन करून आदिवासी मुला-मुलींसाठी आश्रमशाळा काढल्या.

असे गर्जुनी विद्या शिकण्या जागे होऊनी झटा,

परंपरेच्या बेड्या तोडूनी शिकण्यासाठी उठा .

हे शिक्षणमहर्षींचे महान व विधायक शिक्षण कार्य विचारात घेऊन शिवाजी विद्यापीठाने बापूजींना Doctor of Letters ही सन्माननीय पदवी देऊन त्यांचा गौरव केला.

महाराष्ट्राच्या शैक्षणिक विकासाच्या वाटचालीत श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्थेने मोलाची कामगिरी बजावली आहे. डॉंगराळ ग्रामीण मागासलेल्या भागात शिक्षणाची गंगा पोहचविण्याचे कार्य शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे आणि स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्थेने केले आहे. आज हे थोर महापुरुष आपल्यात नाहीत. तरीदेखील त्यांच्या कृती-उक्तीचा, स्मृती-स्फूर्तीचा गंध सदैव महाराष्ट्रात दरवळतच आहे.

अशा या महापुरुषांच्या विचारांनी प्रेरित असलेल्या श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्थेमध्ये महाविद्यालयात शिक्षण घेण्याचे भाग्य मला लाभले. माध्यमिक स्तरापासूनच बापूजींचे विचारांचा प्रभाव माझ्यावर झाला त्यामुळे माझ्या जीवनाला, माझ्या विचारांना नवे वळण मिळाले आहे. इथून पुढे डॉ. बापूजींचा आदर्श डोळ्यांपुढे ठेवून मी सामाजिक व शैक्षणिक क्षेत्रात नक्कीच काहीतरी चांगले कार्य करेन....

अशा या थोर आत्म्यास मी शतशः वंदन करते.

अग्रे नय सुपथा राये अस्मान्
विश्वानि देव वयुनानि विद्वान् ।
युयोध्यस्मज्जुहुराणमेनो
भूयिष्ठां ते नमः उक्ति विधेम् ॥

- ईशोवास्योपनिषद्

आठवण....

कु. सोनाली हेमराज बाबर
बी.कॉम भाग एक

गीता घरातील तिने जपून ठेवलेल्या मोडक्या घड्याळाकडे बघत होती. तिचे डोळे पाणावलेले व त्या घड्याळाकडे अगदी एकटक बघत ती घडून गेलेल्या आयुष्यातील आठवणीत अगदी बुडून गेली होती.

घड्याळात सात वाजले होते व ती गडबडीची वेळ वडीलांची कामावर जाण्याची वेळ व गीताची साडेसातला भरणाऱ्या शाळेला वेळेत पोहोचण्याची गडबड. गीताची आई रमा अगदी गोंधळून गेली, अगं, आई माझा व तात्यांचा डबा झाला का? देना लवकर! वेळ होतोय, गीता ओरडत सायकलजवळ जाते. अगं झाला गं नीट घरी ये, कुठे खेळत बसून को बरं का! अस म्हणत आई डबे ठेवून घरातील इतर कामात व्यस्त होते.

वडील सायकल पुसून सायकलवर गीताला बसवतात व सायकलवरून शाळेत गीताला सोडायला निघतात. गीता जाताना बाबांना म्हणते तात्या मला मॅडमनी

वीस रुपये परीक्षा फी मागितली आहे. मला द्या हं! बरं बाळा शाळेपासी गेल्यावर देतो. दोघे शाळेपाशी पोहोचतात तेवढ्यात जगू आपल्या मुलीला घेवून सोडायला आलेला दिसतो. तो म्हणतो, काय रे गणप्या पोरगी कितवीला हाय? चौथीला हाय, तुझीरं? गणू म्हणतो, माझी पण चौथीला हाय की, बरं ठिक हाय. अस म्हणत दोघे ही पोरींना शाळेपाशी सोडतात. तेवढ्यात जगूची मुलगी जगूला म्हणते बाबा मला वीस रुपये परीक्षा फी भरायची आहे. तेव्हा गणूच्याही लक्षात येत की आपल्याही मुलीन पैसे मागितले होते. तेव्हा तो गीताला वीस रुपये न देता पंचवीस रुपये देतो व मायेने तोंडावरून हात फिरवतो व मनात विचार करतो. माझी पोरगी खरं बोलली. जगूही आपल्या मुलीला वीस रुपये देवून दोघेही कामावर निघतात. ते दोघे विहरी खोदण्याचे काम करत असतात.

काम करत असताना विहरीतील पाषाणाच्या दगडाची कोर गणूच्या पायाला लागली. पाय रक्तबंबाळ झाला गणू कसाबसा विहरीतून बाहेर आला व तिथे पडलेल्या एका फाटक्या चिंधीने पाय बांधला. पण रक्त यायचं काय थांबेना. जखमेतून पांढर मांस दिसू लागलं होत. म्हणून गणू मालकाला सांगून घराकडं निघतो. घराकड येणाऱ्या वाटेवर लांब वडिलांची सायकल बघून गीता उंबऱ्यावर बसून वाचत असलेलं पुस्तक तिथंच ठेवून आईला हाक मारते. आय तात्या आलं, ये आय तात्या आलं! आई शेळीचा वाडा झाडत होती. बरं बरं, पाणी दे प्यायला तवर आले म्हणत. आई पुन्हा झाडू लागली.

गणू घरी पोहोचला गीतानं पाणी आणून दिलं व तिच लक्ष गणूच्या पायाकडं गेलं. रक्ताळलेल्या पायाकड बघून मोठ्याने ओरडली. तात्या तुमच्या पायातून रक्त येतय व पाच मिनीट तिच डोकच सुंद झालं तेवढ्यात आवाज ऐकून रमा हातातील काम टाकून पळत येते व अग बाई कस लागल व तुम्हाला म्हणत घरातून हळद व कापडाची पट्टी घेवून येते व बांधते.

दुसरा दिवस उगवतो व गणू पुन्हा आवरून, गीता आवर चल शाळेत जायचय ना म्हणत सायकल पुसू लागतो. तेवढ्यात गीता डोळे चोळत येते व म्हणत. तात्या तुमच्या पायाला लागलय ना! मग आज कामाला कशाला जाताय. तेव्हा गणू भिंतीला अडकलेल्या घड्याळासारखे बोट दाखवत म्हणतो. बाळा आपल्याला या घड्याळाकडे पावावे लागते. वेळ जशी थांबत नाही. तसच आपलही आहे. अस सांगून गीताला आवरून शाळेला घेवून जातो. असाच त्यांचा दिनक्रम चालू असतो. एक

महिना संपतो व चार दिवसावर संक्रांत आली होती. रमा गावातून हिरव्यागार बांगड्या भरून येते व येताना संक्रातीची मडकीपण घेवून येते. तसेच दोन दिवस जातात. भोगीच्या दिवशी शनिवार होता. त्या दिवशी खमंग तीळ लावून बाजरीच्या भाकरी व भोगीच्या मिसळीची भाजीचा वास घूरभर पसरला होता. त्या वासामुळे गीताला शाळेत जायचं मनच होईना. ती वडीलांना म्हणाली तात्या आज मी घरी राहू का? नको घरी काही काम नाही. सोडा तीला शाळेला! अस म्हणत दोघांचे डबे गणूच्या हातात देवून संक्रांती पुजण्यासाठी रमा घरात गेली.

गणू गीताला सायकलवर बसवत म्हणतो. बाळा मी पण तुझ्याएवढा असताना सनावाराला नेहमी जास्तदिवस घरी राहायचो आणि शिक्षकांचा मार खायचो. अशाच काही आठवणी सांगत त्यांचा प्रवास सुरू होतो. त्या दिवशीच मामाकडे शिकायला असणारे तिचे भाऊ व बहीण पण संक्रांतीच्या निमित्ताने घरी आलेले होते. सर्वजन संक्रांतीच्या दिवशी तिळगूळ वाटण्यास व ते खायला मिळणार म्हणून उत्सूक होते. असा तो संक्रांतीचा दिवस उगवला.

सकाळी सगळेच आपापले आवरण्याच्या नादात व्यस्त होते. व गणूही आवरून कामावर जायला निघाला व त्यावेळी गीता पळत वडिलांच्या सायकलीजवळ येते. तात्या आज संक्रांत आहे आज कामावर जावू नका ना. म्हणते तेव्हा गणू पुन्हा गीताला समजावतो. बाळा आपलं आयुष्य त्या घड्याळाच्या काट्याप्रमाणे आहे. थांबून घालत नाही. अस म्हणून गणू कामाला निघतो. गीता तिथच स्तब्ध उभी राहून वडिलांच्या सायकलकडे बघत राहत हळूहळू गणू लांब लांब जावून दिसेनासा होतो. नंतर गीता भावाबरोबर पतंग खेळण्यात गुंग झाली. रमाने आवरून, सजून घजून संक्रांतीचा वसा ववसायला गावाकडे निघाली होती. गीता खेळून झाल्यावर जेवून निवांत त्या भिंतीवरच्या घड्याळाकडे एकटक बघत बसली होती. घड्याळाच्या काट्याची बारीक टिक-टिक ऐकू येत होती. तेवढ्यात कोणीतरी दारात उभं होते. हुंदके देत तो काहीतरी सांगत होता.

अचानक आईचा हंबरडा फोडलेला आवाज ऐकू आला. काय झालं ते गीताला काही कळेना. आई, बहीन, भावू रडत असलेल बघून, गीता हैरान होवून सगळ्यांच्या तोंडाकड बगू लागली व तेवढ्यात गावाकडून येणाऱ्या मानसांचा घोळका दिसू लागला. मानसे जसजशी घराजवळ येवू लागली तसतशी सर्वांच्या मनातील भिती वाढू लागली. रडण्याचा आवाज हवेत गुंगू लागला. तेवढ्यात ट्रॅक्टरच्या ट्रॉलीत बसून काही मानसे

येताना दिसली. ट्रॉली अगदी गच्च भरलेली व ट्रॅक्टर घरापुढे येवून थांबला. सगळेच त्या ट्रॅक्टरच्या दिशेने धावू लागली. सगळे पाहणे गोळा झाले होते. ट्रॉलीतून कोणाचतरी मृत शरीर बाहेर काढल व दारासमोर आणून ठेवलं पण गीताला काहीच कळेना कोणाला काय झाल असावं असा विचार करत त्या मृताचे तोंड उघडून बगू लागली. पण तोंड काही ओळखता येईना ते पुर्णपणे रक्ताळलेले व त्या तोंडाची एक बाजू पुर्णपणे कशाखालीतरी दबून फुटलेली होती पण सगळ्या मानसात तिला तिचा वडील गणू व तिचे गावी गेलेले आजोबा दिसेना ती गेलेल्या आजोबांचा अपघात झाला असावा, व वडील कोठेतरी इथेच असतील अस समजून अत्यंत शोकाकूल होवून मोठमोठ्याने रडू लागली.

मृताला अंधोळी घालण्यासाठी पाणी घुलीवर ठेवले होते व मृताला समशानात नेण्यासाठी काही लोक तिरडी बांधत होते. तिरडी बांधून झाल्यावर मृताला अंधोळीसाठी चौघापांजनांनी धरून मृतदेह बसवला. गरम पाणी तोंडावरून पडताना त्या मृताच्या चेहऱ्याची उरलेली आर्धी बाजू स्पष्ट दिसू लागली पण ती बाजू बघून एकदम गीताला घळाच बसला व मृतावर पाणी ओतत मोठ्याने आजोबा ओरडले. असं कस माझ्या राजाला झाले. मी आता कुनाकड बघून जगू रडण्याचे ते शब्द ऐकून गीताचे कान व डोळे सुंद झाले. तीने मोठ्याने किंवाळी फोडली व मोठ्या गहिरलेल्या आवाजात म्हणाली, तात्या तुम्हाला काय झाल सांगा ना? ती मोठ्याने रडू लागली व अंधोळीनंतर गणूच्या देहाला उचलून तिरडीवर ठेवताना पुर्णपणे गणूच्या देह गीताला दिसला. त्यांच्या गळ्यातोंडावर विहीरीची दगडांनी रचलेली कडा (घडी) विहीरीत ढासळली होती व गणू विहीरीत खोदत असल्याने तो त्या दगडामधे अडकला व वरून एक मोठा दगड त्यांची एक बाजू निमूळत्या आकाराची होती व ती निमूळती बाजू गणूच्या सरळ डोक्यात पडली. त्यामुळे त्याच्या गळ्यावर व तोंडावर मोठा घाव झाला होता. व त्या घावातून गळ्याघतया तुटलेल्या शिरा दिसत होत्या व छातीची एकबाजू पुर्णपणे दबलेली होती व तोंडाची आर्धी बाजू पुर्णपणे दगडामुळे फुटलेली होती व ते विचित्र गणूचे रक्ताळलेले रूप बघून एकदम गीताचे काळीजच करपलं.

गीता चेहऱ्यावर आटी पाडून रडणाऱ्या भावाकडे, बहिणीकडे बघू लागली व तिची नजर हंबरडा फोडून रडणाऱ्या आईकडे गेली नंतर आईला सावरणाऱ्या बायकाकडे बघू लागली. तेवढ्यात तिन हातात घेतलेला गणूचा हात, गणूच्या देह उचलताना हातातून सुटला तेव्हा ती भानावर आली. उठून पटकन गणूचा हात पुन्हा घरत सगळ्यांना ओरडू लागली. नेह

नका माझ्या तात्यांना, कुठे घेऊन चाललाय, तात्या तुम्ही जावू नका. ये सोडा तात्यांला तेवढ्यात रमा पाठीमागून पळत येवून गीताला तिच्या भावाला आणि बहिणीला मिठीत घेवून मोठ-मोठ्याने रडू लागली. आता घरच उपलानी झालं, आता माझी लेकर कुनाच्या पंखाखाली लपवायची. अस म्हणत रडू लागली.

गणूला तिरडीवर बांधून पांढऱ्या कापडाने झाकल व त्याच्यावर फुले व गुलाल टाकून चौघांनी तिरडी उचलली. गीताच्या भावाच्या खांद्यावर पाण्याचं मडकं देवून सगळे घन देण्यासाठी गावाकडे निघाले. मानसाचा घोळका लांब लांब जावू लागला व पांढऱ्या रंगाचे कपडे घालून घनीसाठी गेलेला मानसांचा घोळका दिसेनासा झाला. दोन दिवस गेले. तिसरा दिवस माती लोटण्याचा होता. नैवेद्य तयार झाला व घरात त्या घड्याळाच्या खालीच भिंतीला लागून स्टूलावर गणूचा हार घडवलेला फोटो ठेवला होता. नैवेद्य फोटोला दाखवून मानसे पुन्हा गावाकडच्या दिशेने चालू लागली व स्मशानात पोहचली व नैवेद्य स्मशानात कावळ्याच्या रुपात गणूने येवून खावा या अपेक्षेने ठेवला पण झाडावर बसलेला कावळा काही केल्याने नैवेद्याकडे उतरून येईना. प्रत्येकाने हात जोडून मनातील बोल बोलले व शेवटी गीताच्या मामाने हात जोडले. मी गीता व तिची आई आणि तिची भावंड यांचा सांभाळ करीन अस म्हणताच कावळा नैवेद्यावरची जिलेदीची आकडी घेवून उडून गेला. सर्वजण आपापल्या घरी परतले. गिताचा मामाही तिच्या भावासह घरी आला.

मामाने सगळ्यांचा सांभाळ करायचा निर्णय घेतला. पण किती दिवस आपला भावू आपल्याला सांभाळणार त्यानंतर आपल्या मुलांच, आपल काय होणार? या विचारांचा काळजी रोगच तिला लागला. रमाला मोठमोठ्या दवाखान्यातून दाखवून आणले. पण तिच निदान कोणालाही कळेंना व रमाच्या भावाचीही एवढी चांगली परिस्थिती नव्हती, अजून चांगल्या दवाखान्यात रमाचा उपचार करण्याजोगी परिस्थिती नव्हती. त्यानंतर भावानेही रमाकडे लक्ष देन कमी केलं व एके दिवशी रमाचही निधन झालं.

गीताचे वडील मरून तीन वर्षे झाली व नंतर आईपण वारली. गीताच शिक्षण आठवीपर्यंत झाले. गीताची आई रमाच्या

वर्षाभ्यासादिवशी सर्व पै-पाहुणे जमले. गीताच्या मामाही आला. त्यावेळी गीताच्या मामाने इतर सर्व पाहुण्यांसमोर गीता व गीताच्या बहिणीच्या लग्नाचा प्रस्ताव मांडला. तो म्हणाला, रमाच्या तिन्ही मुलांचा खर्च आता पेलवत नाही. तेव्हा आपण पोरींच्या लग्नाच्या विचार करू. एकट्या मुलाचा मात्र मी कसातरी सांभाळ करेन. गीताच्या मामाच्या निर्णय सर्वांनी मान्य केला. ठरल्याप्रमाणे मामाने पाहुण्यांतील दोन बऱ्यापैकी मुलांची स्थळे परत केली. काही दिवसातच गीता व तिची बहिण दोघीची दोन ठिकाणी लग्न करून दिली.

लग्नात गीताला सर्व पाहुण्यांनी आहेर म्हणून अनेक भेटवस्तू दिल्या. मामानेही एक मोड्डी भेट गीताला दिली. लग्नादिवशी लग्नाच्या गडबडीत गीताच्या घरातील ते भिंतीवरच घड्याळ कोणाच्यातरी हातून खाली पडलं. आणि ते घड्याळ अर्धे फुटले. फुटलेले घड्याळ म्हणून कुणीतरी कोपऱ्यात टाकलं. घड्याळ भिंतीवरून पडून फुटले पण तरीही ते घड्याळ चालू होते. घड्याळातील काटे फिरत होते. ठरलेल्या मुहूर्तावर लग्न पार पडले. गीताच्या पाठवणीची वेळ आली. तेव्हा तिचा भाऊ गळ्यात पडून रडू लागला. तेव्हा तो म्हणाला माझ्याकडून जमले तितके केले. वाईट वाटून घेऊ नकोस. तेवढ्यात गीता दरवाज्यातून आतल्या घरात पळत गेली. कोपऱ्यात पडलेले ते अर्धवट फुटलेले घड्याळ हातात घेऊन बाहेर आली. ते घड्याळ भावाला दाखवत म्हणाली, या घड्याळाच्या रुपात तात्या तर माझ्या सोबतच आहेत. हे घड्याळ ही माझ्यासाठी तात्यांची एक खूप मोडी आठवण आहे. तात्या नेहमी आपलं जीवन या घड्याळाप्रमाणे जगले. ते, त्याचे जीवन शेवटी थांबले, पण हे घड्याळ नाही. पाहा तर त्याचे काम अजून चालूच आहे. तसच माझंही या घराशी अतूट नातं आहे. ते कधीच तुटणार नाही. असे म्हणून गीता सासरी गेली.

गीता, ए गीता, अंग कुठे हरवली आहेस? मी तुला माहेरी न्यायला आलोय. असे म्हणत भाऊ घरात येताच, गीता त्या घड्याळाच्या आठवणीतून बाहेर आली व पुन्हा तिने ते घड्याळ कपाटात जपून ठेवले..

माझी तळकोकणातील संस्मरणीय सहल....

कु. सुवर्णा (स्वर्णा) महादेव कदम
बी.एस्सी भाग तीन

सहल म्हणल की सगळ्यांच्या चेहऱ्यावर कसा आनंद पसरतो. तेवढाच थोडासा रोजच्या जीवनातून विरंगुळा, मौजमजा, दंगामस्ती वगैरे...पण अभ्यास सहल म्हणल की त्याच आनंदाच्या चेहऱ्यावर एक छोटीसी नाराजीची छटा उमटले. सहल ही आनंदाची बाब आहेच पण त्यातही अभ्यास नको रे बाबा अशी सर्वांची मानसिकता असते. आणि आम्ही सुद्धा अशाच काहीशा मानसिकतेत वनस्पतीशास्त्र विभागाचे विद्यार्थी सज्ज झालो एका अनोख्या अभ्यास सहल साठी!

आमची ही पावसाळी कलेक्शन साठीची दोन दिवसीय अभ्यास सहल होती. ठिकाण होते, गगनबावडा तालुक्यातील करुळ घाट, कुणकेश्वर, मालवण आणि अंबोली घाट इत्यादी. ही आमची अभ्यास सहल होती खरी पण नुसत्या सहली पेक्षाही कितपत अधिक आनंद मिळवून देणारी आमच्यासाठी एक आनंदाची पर्वणी ठरली. आम्ही

प्रत्येक ठिकाणी, प्रत्येक क्षणी, उत्स्फूर्तपणे, हिरीरिने भाग घेत गोळा केलेल्या कलेक्शनचं गाठोडं तर बांधलंय पण त्याचबरोबर आनंदाच्या, नवऊर्जेच्या आठवणींचसुद्धा गाठोडं बांधून घेवून आलो...कदापिही न विसरणारं...अविस्मरणीय असं....

दरवर्षीप्रमाणे यावर्षीही पावसाने जरा विलंबानेच हजेरी लावली. आणि जसा पावसाळा मद्यावर आला तसा पावसाळी वनस्पती गोळा करण्यासाठी आमच्या वनस्पतीशास्त्र विभागाची अभ्यास सहलीसाठीचे नियोजन सुरु झाले.आणि फायनली परीक्षा तोंडावर आलेली असतानासुद्धा १२ व १३ सप्टेंबर तारीख ठरली. परीक्षेला एक महिनासुद्धा अवधी राहिलेला नव्हता आणि त्यात बदाबदा पाऊस ओतणारा पावसाळा कश्यात काय एन्जॉय करणार देव जाणे? अशा प्रश्नार्थक चेहऱ्याने आम्ही अभ्यास सहलीसाठी सज्ज झालो. आवश्यक सामान आणि डिस्कशन इन्स्ट्रुमेंट घेवून आम्ही सकाळी सहा वाजता श्रीगणेशाच्या घोषणा देत गणेशनगरीतून बाहेर पडलो. पावसाने नेमकी त्यादिवशी सकाळी विश्रांती घेतली होती म्हणून बरं. गाडी थोड्या अंतरावर गेल्यावर गाणी लावणार होते त्यामुळे सर्वांचे एकमेकांच निरीक्षण आणि शेरबाजी सुरु होती. सर्वजण गोंगल्स, कॅपस घालून रोजच्यापेक्षा वेगळी वेशभूषा करून खूप छान तयार होवून आले होते. आज एक वेगळीच निसर्गमय दुनिया अनुभवायला...

आम्ही पहिला स्टॉप घेतला तो कोल्हापूरच्या रंकाळा तलावावर सकाळ-सकाळच्या कोवळ्या सुर्यप्रकाशात तलावाच सौंदर्य पहाण्यासाठी खूप दिमाखात, ऐंटीत गाडीतून उतरलो. आणि उतरल्या उतरल्या समजल की आपण इतर सहलीप्रमाणे नुसतं लांबून सौंदर्य पहायचं नाही तर ते अनुभवण्यासाठी आपण पाण्यात उतरायचं आहे. हे ऐकलं मग आम्ही खुशचं! सर्वजण पाण्यात उतरलो आणि आमच्या सेल्फी पर्वाला, फोटोसेशनला सुरुवातच झाली. आमचे फोटो घेवून झाले. सर आम्हाला बघत होते. सर्वांना हसून सर म्हणाले, बाळांनो, आपल्या वनस्पतीशास्त्र विषय आहे, त्यामुळे जर आपले फोटो काढून झाले असतील तर आता जरा या तलावातील शेवाळ गोळा करा, सरांच्या या आज्ञेबरोबर आम्हाला थोडं हसूही आलं आणि शी असे चेहऱ्यावर भावही उमटले. पण एकदा गोळा करायला सुरुवात केल्यावर खूप मजा आली. ग्रीन हाऊसमध्ये लावण्यासाठी तेथून थोडी कमळाची, कमळासारखी पण थोडी वेगळी झाडं गोळा केली. वेगवेगळ्या प्रकारच्या वनस्पतीची माहिती घेवून खूप छान वाटलं. थोड्या अंतरावर नास्ता करून आम्ही पुढील प्रवासाला निघालो. आता

मात्र गाडीत सर्वांच्या डान्सचा नुसता धुमाकूळ चालला होता. एकमेकांच्या कलाकारी आणि अदाकारी नाट्यछटामुळे हसू आवरत नव्हतं.

थोड्यावेळात गगनबावड्याचा करूळ घाट सुरू झाला. डोंगरा-डोंगरावरून वाट काढत नागमोडी वळणे घेणारे रस्ते... आणि पावसामुळे निर्माण झालेलं वेगळंच असं निसर्गसौंदर्य...! डोंगरउतारावरून झुळूझूळू वाहणारे छोटे छोटे झरे...सगळीकडे फुललेल्या रानगौरी... आणि डोंगाकडांवर बहरलेल्या भल्या मोठ्या मोठ्या रानकेळी...खूप छान वाटत होतं. दुसऱ्याबाजूला असणारी धुक्यानं भरलेली भलीमोठी दरी...खूप विहंगम असं दृश्य होतं. आणि हे सर्व पाहताना गाडीतून खाली उतरण्याचा मोह काही आवरत नव्हता. आणि तेवढ्यात काय आश्चर्य! आमची बस थांबली. सर आम्हाला म्हणाले, आपआपल्या छोट्या बॉटल्स आणि पिशव्या घेवून पटकन खाली उतरा, आपल्याला इथे काही स्पेसीस चं कलेक्शन करायचं आहे. असं सरांनी सांगितल्याबरोबर सगळी आपआपली वनस्पती-शास्त्राची आयुधे घेवून एखाद्या युद्ध मोहिमेवर चालल्यासारखी, तुम्ही फक्त काय घ्यायचं ते सांगा सर, आम्ही आहोतच. अशा अविर्भावात सर्वजण गाडीतून उतरले.

आमची ही अभ्यास सहल होती त्यामुळे नवनवीन माहिती मिळवतच, एफ.वाय.एस.वायच्या छोट्या बांधवांच्या प्रॅक्टिकल साठी लागणाऱ्या वनस्पतीसुद्धा गोळा करायच्या होत्या. एवढ्या सुंदर निसर्गसौंदर्यापुढे एखाद्या फोटो काढायला न आवडणाऱ्याला सुद्धा मोह आवरला नसता, मग आमच्या विभागामध्ये तर एक से बढकर एक फोटोग्राफर, सेल्फी एक्स्पर्ट होते आणि ते आपल्या फोटोग्राफीचा छंद आवरू शकलेच नाहीत. आता आम्हाला गोळा करावयाच्या होत्या डोंगरउतारावरच्या अँथोसोर्स, रुकिया या छोट्या छोट्या वनस्पती सुरुवातीला कमी दिसत होत्या पण जस जस रस्त्याच्या बाजूने घाटातून आम्ही पुढे चालत जात होतो तसं खूप अँथोसोर्स दिसू लागले. ज्याला पहिल्यांदा दिसतील तो खजिना सापडल्याच्या आनंदात सगळ्यांना बोलावून ते गोळा करत होते. असं वाटत होतं की डोंगरावरती वर वर चढत जावं आणि वनस्पती गोळा कराव्यात. रस्त्यावरून येणाऱ्या जाणाऱ्या गाड्या आम्ही काय संशोधन करत आहोत अशा दृष्टीने पाहत जात होत्या. आम्हाला सुद्धा संशोधक झाल्यासारखं खूप छान वाटत होतं. बऱ्याच वेगवेगळ्या, औषधी, नवनवीन वनस्पतीची माहिती, उपयोग मॅडम व सर आम्हाला सांगत होते. आणि आमच्यातील सुद्धा बरेचजण माहिती विचारत होते.

एव्हाना आम्ही घाटातून दोन-तीन किलोमीटर चालत पुढे आलो होतो. आज आमचं गुडलक हे होतं की रोज धो-धो कोसळणाऱ्या कोकणी पावसानं आज जणू काही आमच्यासाठीच पाठ फिरवली होती. नाहीतर पावसात आमचं कलेक्शन खूप अवघड झालं असतं. आम्ही तिथे खूप वेगवेगळ्या प्रजातीचे चकाकते, अप्रतिम असे फ्रेम बघितले जे तिथे डोंगरउतारावर, दगडांमधून, भिंतीवर रानागवताप्रमाणे उगवतात. त्याची माहिती करून देताना त्याच्या चकाकी रूपावरून सरांनी आम्हाला सांगितल की, रामायणात जेव्हा हनुमान संजीवनी वनस्पती आणायला गेलेला असतो तेव्हा या फ्रेम च्या चकाकीमुळे तो चमकती संजीवनी वनस्पती ओळखू शकत नव्हता. या उदाहरणामुळे आम्हाला फ्रेम विषयी माहिती मिळवायला खूप उत्सुकता वाटली.

इतका वेळ आम्ही कडक उन्हातून चालत होतो. तरीही कोणाच्याही चेहऱ्यावर थकवा किंवा क्षीण जाणवत नव्हता. प्रत्येकक्षणी आता पुढचं नवीन काय याची उत्सुकता आम्हाला लागून राहिली होती. प्रत्येकजण पर्यटनाला आलेल्या फॉरेनर सारखं गोंगल आणि कॅप घालून फिरत होते आणि हातात कलेक्शन पिशव्यासुद्धा होत्या आणि त्यातही अधुनमधून फोटोग्राफी सुरुच होती. थोड्यावेळाने आम्ही परत गाडीत बसलो. गोळा केलेलं मटेरीयल व्यवस्थित पॅक करून ठेवलं आणि पुढचा प्रवास सुरू झाला. खिडकीतून सर्वांची तीक्ष्ण नजर नवनवीन शोध घेत होती. सर तर इतक्या तीक्ष्णतेने वनस्पती शोधत होते की अगदी पटकन गाडी थांबवायचे. आम्हाला तर जवळ गेलं तरी ती वनस्पती दिसायची नाही. चार वेळा विचार्याची आणि मग गोळा करायची आणि सर तर ते चालत्या गाडीतून शोधून काढायचे. आम्ही वाटेवर खूप सान्या वेगवेगळ्या जाती-प्रजातींच्या विषारी-बिनविषारी मशरूम गोळा केल्या. पोल्यशन इंडीकेटर इरासिजम वनस्पतीचं वैशिष्ट्य असं होतं की ती फक्त प्रदूषण नसणाऱ्या ठिकाणीच उगवते. आणि ती वनस्पती पूर्ण माळावर पसरली होती. आणि ती खूप छान ऑप्टिकल फायबर सारखी दिसत होती. हिरवागार गवताचा गालीचा पसरला होता आणि जांभळी, पिवळी, पांढरी बारीक बारीक फुले खूप छान हवेशी खेळत होती. नाचत होती असं वाटत होतं तिथच थांबाव.

आम्ही प्रत्येक ठिकाणी गाडीतून पटकन उतरत होतो. माहिती मिळवत होतो आणि परत गाडीत लगेच बसत होतो. आमचं काम सकाळपासून नॉनस्टॉप सुरू होतं आणि यात खूप मजा येत होती खूप ,एन्जॉयमेंट सुरू होती. आता दुपारचे दोन

वाजले होते. आता मात्र सर्वांच्या पोटात भुकेने कावळे ओरडत होते. रोज कॉलेजमध्ये आल्यावर दंगामस्ती आणि डबा खाणं हे काम प्रामुख्याने करणारे आज तहान सुध्दा विसरले होते. आम्ही सर्वांनी एकत्र जेवण केलं आणि पुढच्या कलेक्शनसाठी निघालो.

वाटेत खूप छान आमराई होती, पावसाळ्यामुळे सगळीकडे वेलवेटसारखा हिरवाईचा फुनारिया मोसेसचा गालीचा पसरला होता. प्रत्येक झाडांच्या फांद्यांवर ऑरकिड्स बहरली होती. ते सारे पाहून असं वाटत होतं की एखादी नववधू साज शृंगारल्याची असावी. आणि आमचं भाग्य हे होतं की आम्हाला त्या ठिकाणी थांबून आस्वाद घेता येत होता, आनंद लुटता येत होता. जो आम्ही घरच्यासोबत येऊनसुद्धा जवळ जावून अनभुवला नसता किंवा नुसत्या मधूनसुद्धा आनंद घेता आला नसता. तो आम्ही या अभ्यास सहली मधून घेत होतो. सागराच्या मिठीत जाण्यासाठी ओढीनं धावण्याच्या नद्या आम्ही बघत होतो. त्यानंतर आम्ही कुणकेश्वरच्या सागर किनाऱ्याला भेट द्यायला निघालो. दुरून तिथला समुद्र जमिनसपाटीपेक्षा खूप जास्त उंचीवर दिसत होता. जणू असं वाटत होतं की समुद्र आपल्या अंगावर झेप घेतो आहे की काय? कुणकेश्वरला जाताना आम्ही हिरव्यागार भाताच्या लोंब्या तयार झालेल्या भातपिकाचा अप्रतिम असा सुगंध टिपत कुणकेश्वर मंदिरात पोहोचलो. मंदिरात देव दर्शनापेक्षा आम्हाला सागर किनाराच जास्त बोलवत होता. स्वच्छ निरभ्र सागर किनाऱ्याचं दृश्य खूप विहंगम दिसत होतं. तेथे आम्ही खूप मोठ्या प्रमाणात रॉक एल्ग आणि मरिन एल्गी केली. तिथे असणाऱ्या मोठमोठ्या दगडावरून उड्या मारायला खूप मजा येत होती. तेथून सुर्यास्ताचं दर्शनही झालं. त्यानंतर आम्ही मंदिरात दर्शनासाठी गेलो. मंदिर खूप छान होतं. तेथील शिवलिंगाजवळ गेल्यावर मनाला खूप शांतता भासत होती. मंदिरात आमच्या गायक असणाऱ्या अंदोजी सरांनी खूप छान भजन गायलं आणि मंदिरात आणखीन प्रसन्नतेचं वातावरण निर्माण केलं.

आता आम्हाला कुणकेश्वर ते मालवण असा लांबचा प्रवास करायचा होता. आम्ही दिवसभर खूप चाललो होतो, दमलो होतो पण मनाला थकवा अजिबात जाणवत नव्हता. बसमध्ये आमचा मस्तपैकी डान्स सुरू होता. मुक्कामाच्या ठिकाणी पहिलं ठिकाण आवडलं नाही. म्हणून दुसरीकडे रुम बघायला सर-मॅडम गेले, आणि ते गेले तासभर तिकडेच. इकडे आमची बस रस्त्याच्या कडेला लावली होती. आणि आम्हाला सांगितलं होतं कोणी खाली उतरायचं नाही. थोडा वेळ आम्ही

वाट बघितली आणि परत एक एक करत सगळी खाली उतरली. रात्रीच्या अंधारात आम्ही बससमोर रस्त्यावर गोल करून जोक्स सांगत, कोडी घालत बसलो. सर,मॅडम जवळ आलेत कळल्यावर लगेच जाऊन जिथल्या-तिथं बसलो. नंतर जेवायला गेलो. सर्वांनी जेवणावर ताव मारला काहीनी थंड वातावरणात मस्तपैकी थंडगार आइसक्रिम खाण्याची मजा लुटली आणि मुक्कामाच्या ठिकाणी गेलो. अगोदरच खूप उशीर झाला होता आणि आम्हाला दुसऱ्या दिवशीसुद्धा कलेक्शन करायचं होतं. थोड्याफार गप्पा मारल्या. दंगामस्ती केली आणि दिवसभराच्या आठवणी आठवत झोपू लागलो. तेवढ्यात तिथल्या कोकणी पावसानं त्याच रौद्ररूप दाखवायला सुरुवात केली. म्हटलं आजच्या दिवशीतर वाचलो पण उदया काही खरं नाही, आपल्याला पावसात भिजतच कलेक्शन करावं लागणार जावू दे कसं असेल तसं असेल म्हटलं आणि झोपी गेलो. सकाळी उठल्या उठल्या समुद्रकिनारी जायचं होतं कलेक्शन साठी (खेळायला) सकाळी उठलो तरी थोडा थोडा पाऊस सुरूच होता. आम्ही पावसातच समुद्रावर गेलो. समुद्राच्या पाण्यात पाय ठेवल्या ठेवल्या पाऊस थांबला. कलेक्शन काय जाताना करू म्हणलं पण जाताना पण तिथलं काही कलेक्ट केलं नाही.

काल समुद्राजवळ भिजण्याचा मोह सावरून बसलेले आज सगळ्यात आधी जाऊन समुद्रात डुबक्या घेऊ लागले. सर्वांचे खेळ सुरू झाले. एकमेकांना भिजवणं, कोणाचं शखंशिपले गोळा करण्याचं काम सुरू होतं, तर कोणाच्या वाळूत कलाकृती रेखाटण्याचं काम सुरू होतं, मुलांच तर पाण्यात दहीहंडी मनोरा रचण्यास काम सुरू होतं. मध्येच कोणाला तर एकाला धरून समुद्रात सर्वांनी त्याला पकडून अभिषेक घालण्याचं काम सुरू होतं. खूप मौजमजा सुरू होती. आमची सर्वांची साखळी पाण्यात खूप आतपर्यंत जाऊन येत होती. समुद्रावर सर्वांची खूप फोटोग्राफी झाली. दोन तासाच्या पाण्यातील खेळानंतरसुद्धा सरांना आम्हा सर्वांना पाण्यातून बाहेर काढताना मात्र नाकेनऊ आले. पाण्यातून बाहेर निघालो आता खरी गंमत झाली. समुद्रकिनारा ते रुम ५-६ किलोमीटर अंतर होतं, आणि आमच्या ट्रॅव्हलचा ड्रायव्हर भिजलेल्या सर्वांना गाडीत घ्यायला तयारच होईना. चालत जायला अंतर ही तसं लांब होतं. मग शेवटी आम्ही तिथल्या एस.टी.बसची वाट पाहत ताटकळत तासभर तिथे बसलो. कपड्यांमधून पाणी निथळलं होतं पण अजूनही कपडे ओलेकिच होते. बस आली. बस अगोदरच बऱ्यापैकी भरून आली होती. आणि त्यात ३० जण चढणे मुश्किल होतं. तरीही आम्हाला बसमधल्या कोकणी

बांधवांनी आम्ही भिजलेलो असूनसुद्धा खूप अँडजेस्ट करून आम्हाला मदत केली. आणि सर्वांना चढण्यासाठी जागा केली. सहकार्य आणि समजूतदारपणा यासाठी मी या लोकांना नेहमी माझ्या मनात ठेवेन व आठवत राहीन. कारण भिजलेल्या आमचा त्यांना खूप त्रास होत असूनसुद्धा त्यांनी तस चेहऱ्यावरही दाखवून दिलं नाही, पण तरीही आमच्या आनंदाच्या भरात त्यांना थॅक्स म्हणायचं राहूनच गेलं. आज खरोखर थॅक्स म्हणायसं वाटतं. आता आम्हाला रुमवर जाऊन पटकन आवरायचं होतं आणि पुढच्या प्रवासाला निघायचं होतं. ११ वाजून गेले होते. सकाळपासून चहा-नाष्टा काहीच घेतलं नव्हतं. आम्ही एवढ्या अथांग समुद्रापुढे आमची तहानभूक विसरून गेलो होतो. सर्वजण तयार होऊन ट्रॅव्हलरमध्ये जाऊन बसलो, तर ट्रॅव्हलरचा ड्रायव्हर कुठाय? त्यांचा तर पत्ताच नव्हता. ड्रायव्हर दादा गेले होते नास्ता करायला! येथे भूकेने व्याकूळ आम्ही सोबत नेलेलं काहीबाही खात बसलो होतो. त्यावेळी आम्हाला एक छोटा ३-४ वर्षांचा कोकणी मित्र भेटला, सुदिप नावाचा. सुदिप अगदी नावाप्रमाणे खूप छान होता. त्याचे बोंबडे बोल सर्वांचे हास्य फुलवत होते. आजही कधीही त्याची आठवण आल्यावर नकळत चेहऱ्यावर स्मितहास्य येऊन जात.

ड्रायव्हर दादा आले आणि परतीचा प्रवास सुरू झाला. येता येता आम्हाला भल्यामोठ्या आंबोली घाटातलं प्लान्ट कलेक्शन करायचं होतं. भरपेट जेवण करून आम्ही हिरवाईन सजवलेल्या पावसाने फुलवलेल्या ...झरे, धबधब्यांनी ओथंबलेल्या ... डोळ्यांचे पारणे फेडणाऱ्या आंबोली घाटात दाखल झालो. घाट मोठा असल्यामुळे लगेच काही आम्ही बसमधून उतरणार नव्हतो. भोवतालच्या सौंदर्यामुळे गाडीत भयान शांतता पसरली होती. जो तो खिडकीतून तोंड बाहेर काढून निसर्ग सौंदर्याला आस्वाद घेत होता.

हिरव्यागार वनश्रीनं सजलेल्या डोंगरटेकड्या...आणि मधूनच कोटूनतरी आपली फुटकी धार घेऊन वाहणारे शुभ्र झरे... हवेतला नवचेतना देणारा गारवा...आणि ढगांचं रूप घेतलेलं, दऱ्यांमध्ये साचलेलं गडद धुकं...रस्त्याच्या दोन्ही बाजूंना असणारी उंच उंच झाडी..आणि गर्द सावलीच्या खोल खोल दऱ्या...रस्त्याच्या दोन्ही बाजू तर एखाद्या सौंदर्य स्पर्धेत भाग घेण्यासाठी तयार झाल्यासारखा दिसत होत्या. पावसाळा असल्यामुळे डोंगरमाथ्यावर दुधानं अभिषेक घातल्यासारखा भरभरून वाहत होता. रस्त्याच्या एकाबाजूला तर सगळीकडे झऱ्यामधून वाहणारं पाणी कोसळत होतं आणि अशा रम्य,

मनमोहक ठिकाणी थांबण्याची आमची खूप इच्छा होती. पण घाटाच्या तीव्र चढांमुळे आम्हाला वाटेत मधेच थांबता येत नव्हतं. आम्ही सर्वांनी बस थांबवावी अशी मागणी केली पण सरांनी सांगितलं, आता थेट धबधबा. सर्वजण नाराज झाले पण आम्ही थोडी ना गप्प बसणाऱ्यातले होतो. आम्ही बसमध्ये सगळीकडे जोरजोरात एकच आवाज घूलमवल. बुई वॉन्ट स्टॉप!!! बुई वॉन्ट स्टॉप!!! आमच्या इच्छेला आणि आवाजाच्या तीव्रतेपुढे बस थांबवणं गत्यंतर होतं. सरांनी बस एका बाजूला घ्यायला सांगितली आणि आम्हाला म्हणाले, आता जर आपण इथे उतरलो तर आपला आंबोली प्रमुख धबधबा कॅन्सल चालतय का बघा. सरांनी आम्हाला विचारलं. खूप छान ठिकाणी बस थांबवली आहे म्हणून आम्ही चालेल म्हणून रिकामे झालो, पण आमच्या या चालेल म्हणण्यानं परत आम्हाला प्रमुख धबधबा न पाहताच तासगांवला पळवलं. चालतय म्हणून आम्ही बसमधून खाली पळत सुटलो. रस्त्यावर आमच्यामुळे ट्रॅफिकसुद्धा झालं पण आम्ही पटकन वाट रिकामी करून देत होतो. रस्त्याच्या कडेनं डोंगरावरून पडणारं पाणी अंगावर झेलताना, आनंदाने डोही आनंदचे तरंग ओतत असल्यासारखं वाटत होतं. पाण्याखाली भिजत भिजत डोंगराला चिकटून आलेल्या ब्लू ग्रीन एल्ग चं कलेक्शन करायला खूप मजा येत होती. येथे आमचं प्रकटीकलसाठी सगळ्यात महत्वाच्या नोस्टोक या बी.जी.ए. चं खूप मोठ्या प्रमाणात कलेक्शन झालं. आम्ही येथे किलो-डिडकिलो मीटर अंतरावर १०-१२ वेगवेगळ्या झऱ्यांना भेटी दिल्या. पाण्याच्या तृषार्त वर्षावाचा आस्वाद घेतला आणि प्रत्येक वेगवेगळ्या आकाराच्या कोसळत्या झऱ्यांसोबत वेगवेगळ्या पोझमध्ये सेल्फी घेण्याचा चांगला चान्स आम्ही सोडला नाही. खूप फोटो घेतले खूप एन्जॉय केला. कलेक्शनच्या भरण्या घेऊन बसमध्ये चढलो. आमचं दोन दिवसांचं कलेक्शन मोठ्या प्रमाणात झालं होतं की गाडीत नीटसं ठेवायला जागाही शिल्लक राहिली नव्हती. बस सुरू झाल्यावर थोड्याच अंतरावर आंबोलीचा सगळ्यात मोठा धबधबा आला पण इथे मात्र आमचा बुई वॉन्ट स्टॉप हा आवाज काहीच काम करू शकला नाही. कारण आम्हाला रात्री ९ वाजता तासगावला पोहचायचं होतं, आणि धबधब्याजवळ जावून यायला आम्हाला दोन तास लागणार होते आणि तेवढा वेळ आमच्याजवळ नव्हता. त्यामुळे धबधबा पाहणे कॅन्सल झालं. पण त्या एका धबधब्यापेक्षा आमच्यासाठी हे छोटे छोटे १०-१२ झरे पाहणे आनंदायी होतं.

तेथून आम्ही हिरण्यकेशी नदीच्या उगमस्थानाजवळ गेलो. मी तर त्यादिवशी पाहिल्यांदाच एका नदीचा उगम बघत होते. एका छोट्याशा गुहेतून सुरू होणारी पाण्याची धार पुढे जावून एवढी मोठी नदी होते याचं मला खूप आश्चर्य वाटत होतं. तेथे हिरण्यकेशी देवीचा आशिर्वाद घेवून पवित्र पाणी प्राशन करून, खूप मोठी पावरफुल आणि निसर्गमय पावरफुल एनर्जी घेवून तासगावचा रस्ता धरला.

आता तर आम्ही घरी जाणार म्हटल्यावर जास्तच जोश आला होता. बसमध्ये जोरदार डान्स सुरू होता. खूप वेगवेगळे मजेशीर खेळ सुरू होते. विडंबनपर कविता, गाणी म्हणण्यात खूप मजा येत होती. एका सर्वांचे स्वभाव गुणधर्म दाखवणाऱ्या खेळामुळे तर खूप मजा आली. या खेळात आम्ही सगळ्यांनी नाव घेतली, सगळ्यांचे चांगले वाईट स्वभाव खूप मजेशीररित्या समोर आणले यात आम्ही शिक्षकांनापण सोडल नाही. आमच्या या दंगामस्तीत कसं तासगाव आलं कळालं सुद्धा नाही. तासगावात आल्यावर इथे खूप मोठा पाऊस सुरू होता. त्या दोन दिवसात सांगली जिल्ह्यात मोठ्या पावसाची नोंद झाली होती. या भयानक पावसात समोरच सुद्धा काहीच दिसत नव्हते. पावसाचे थेंब तर दगडांचा मारा केल्यासारखे जोरात लागत होते. अशा या पडत्या पावसात आणि काळ्याकुट्ट अंधारात, विजाच्या कडकडात आम्ही घरी गेलो. सगळेच

परगांवचे होते. सर्वांना रात्री घरी पोहोचायला खूप उशीर झाला होता. तरीही उद्या कॉलेजमध्ये कधी जाईन याची ओढ लागली होती.

एवढ्या प्रवासानंतर, चालण्यानंतर, शारिरीक थकव्यानंतर सुद्धा आमच्या मनाला कणभर सुद्धा थकवा जाणवत नव्हता उलट खूप एनर्जी आली. आमच्यात लगेच दुसऱ्यादिवशी सकाळी ११ वाजता आम्ही कॉलेजमध्ये हजर झालो, खूप आनंदात असा प्राऊड फुल आनंद आणि पावरफुल एनर्जी याआधी आम्ही कधी मिळवली नव्हती. आमची लॅब पुर्ण कलेक्शनने भरली होती. आम्ही एक प्रकारे त्याचं प्रदर्शनासारखीच मांडणी केली होती आणि सर्वजण येऊन बघून जात होते आणि आमचं कौतुक करत होते. कारण दरवर्षी पैसे देवून प्रॅक्टीकल साठी मागवलं जाणारं मटेरियल आम्ही स्वतः गोळा केलं होतं आणि ते ही ४-५ वर्षे प्रॅक्टीकल साठी सगळ्या विद्यार्थ्यांना पुरेल इतकं आणि या गोळा करण्यातचं आमचा कितीतरी अभ्यास झाला. आमची ही अभ्यास सहल इतकी छान, अविस्मरणीय होईल अशी आम्ही कल्पनाही केली नव्हती. आज आम्ही वुईथ प्रुफ लहान भावंडांना, मित्रमैत्रिणींना अभिमानाने सांगू शकतो. अभ्यास सहल खूप छान असते, कधीच चुकवू नका, संशोधन वृत्ती अंगी बानवण्याची एक अनोखी संधी सोडू नका.

देव आहे तरी कोण ?

कु. जयदिप माणिक कांबळे
बी.ए. भाग एक

आज विज्ञान आणि तंत्रज्ञानाने खुप प्रगती केली आहे. त्यात मनुष्य एवढा बुद्धन गेला आहे की त्यातून तोंड वर काढणे त्याला अशक्य झाले आहे. अशा परिस्थितीत तो आपली संस्कृती व परंपरा तर पूर्णच विसरत चालला आहे. विज्ञानाचे माणसाला सर्व सुखसोयी मिळवून दिल्या आहेत, त्यामुळे माणसाचा विज्ञानावर इतका विश्वास बसला आहे, की तो आत्मसाक्षात्काराचे विज्ञान सुद्धा खोटे मानू लागला आहे. २१ व्या शतकातील मानसाच्या आयुष्यातील परमेश्वराचे स्थान तर कधीच गौण झाले आहे. परंतु संतांचे स्थानसुद्धा गौण होत चालले आहे. काही विद्वान लोक संतवाङ्मयाकडे सुद्धा अंधश्रद्धेच्या दृष्टीने पाहत आहेत. ही शोकांतीका आहे. काही लोक देव समजून घेण्याच्या अगोदरच देव ही संकल्पनाच मी मान्य करीत नाही, असे म्हणणारे आहेत. तर दुसऱ्या बाजूला देव आहे तर तो दाखव, असेही म्हणणारे लोक आहेत. इतर विषयात कितीही ज्ञानी असले तरी अध्यात्मामध्ये अज्ञानी आहेत. कारण देव हा

पाहता येत नाही तो अनुभवावा लागतो.

देव जाणून घ्यायचा म्हटले की प्रथमतः प्रश्न पडतो की , देव म्हणजे काय ? तो कोण आहे ? देव म्हणजे देणारा. म्हणूनच म्हटले जाते. मातृ देवो भव, पितृ देवो भव, गुरुदेवो भव, पण या व्यतिरीक्तही देव आहेत. ते आपल्या स्वतःमध्येच कार्यरत असतात. ते म्हणजे एक आत्मा व दुसरा परमात्मा. हे शब्द ऐकायला व दाखायलाच फक्त खूप भयानक वाटतात. परंतु याचा अर्थ खूप सहज आणि सोपा आहे. ज्याप्रमाणे आपण मातृदेवो भव म्हणतो कारण आई जन्म देते, पितृदेवो भव म्हणतो कारण वडील आयुष्य देतात. तसेच आत्मा हा आपल्याला जीवन देतो व परमात्मा जीवन जगण्याचा आनंद देतो.

आत्मा म्हणजे काय ? हे संत ज्ञानेश्वर ज्ञानेश्वरीच्या पहिल्याच ओवीमध्ये सांगतात., जय जय स्वसंवेद्या । आत्मरूपा॥ संत ज्ञानेश्वर हे खूप महान संत होते. त्यांचा कालखंड तेराव्या शतकाच्या उत्तरार्धात होता. ज्ञानेश्वरांचे ज्येष्ठ बंधू निवृत्तीनाथ हे नाथ पंथातील एक नाथ होते. नाथपंथामध्ये हे सर्व ज्ञान आदिनाथापासून म्हणजेच पशुपती महादेवाच्या कडून आले आहे. ते सर्व सिद्धांचे गुरु आहेत, असे म्हणतात. हे ज्ञान आदिनाथांच्या कडून मच्छिंद्रनाथाना मिळाले. मच्छिंद्रनाथांनी गोरक्षनाथांच्या दिले. त्यांच्यापासून पुढे गहिनीनाथ व गहिनीनाथाकडून निवृत्तीपंथाना हे ज्ञान मिळाले. निवृत्तीनाथांनी ज्ञानेश्वरांना नाथपंथाची दीक्षा दिली व ज्ञानेश्वरांनी योगअभ्यास करून ते सर्व आत्मसात करून घेतले. आजही भारतामध्ये हिमालय तसेच विविध तीर्थक्षेत्रांमध्ये होणाऱ्या कुंभमेळे यासारख्या ठिकाणी नाथपंथीय साधू आखाडे व सिद्ध साधून दिसून येतात. नाथपंथानी हे ज्ञान आत्मसात करून स्वतःला सिद्ध करून घेतले आहे. तसेच शिराळा गावासारख्या ठिकाणी सुद्धा नाथपंथाचे आचरण करणारे लोक दिसून येतात. असे संत ज्ञानेश्वर नावाप्रमाणेच प्रत्येक मुखातून बाहेर पडणाऱ्या स्वरामध्ये ज्ञान असणारे होते. ज्यांना ज्ञानदेव म्हणतात. ते ज्ञानेश्वर आपल्या ग्रंथाच्या पहिल्याच ओवीमध्ये संवेदनारूपी आत्म्याला वंदन करताना दिसतात. स्वतःमधील जागृत चैतन्य, संवेदना म्हणजेच आत्मा होय. जो आपल्याला निसर्गातील अस्तिवाची जाणीव करून देतो. ज्यामुळे आपला देह कार्यरत आहे ते चैतन्य म्हणजेच आत्मा होय.

तर परमात्मा म्हणजे काय ? ते श्रीकृष्ण अर्जुनास सांगतात, मी श्रीकृष्ण परमात्मा निर्गुन रुपामध्ये स्थित कोण

आहे तर,

इंद्रियामाजी आकरावे । मग ते हे जाणावे ।

भूतामाजी स्वभावे । चेतना ते मी ॥

मनुष्याला दहा इंद्रिये आहेत. हात, पाय, कान, डोळे अशी दहा इंद्रिये सोडून अकरावे इंद्रिय हे मन आहे. त्यांनी जाणतेपणी मन हे इंद्रिय आहे, असे विधान केले आहे. कारण ज्याप्रमाणे आपण सर्व इंद्रिये आपल्या ताब्यात ठेवू शकतो. त्याचप्रमाणे मनसुद्धा आपण ताब्यात ठेवू शकतो. त्याला स्थिर करू शकतो. मन म्हणजे काय? तर मन म्हणजे विचार. डोळ्यात येणारा प्रत्येक विचार आपणास एक नविन अनुभव नवी शिकवण देवून जाणारा असतो. म्हणून तो देव आहे. मग मनात येणारा प्रत्येक विचार परमात्मा आहे का? नाही मनात येणारा प्रत्येक विचार देव नाही तर एखादे चांगले कृत्य केल्यावर वाटणारे समाधान व मनाला मिळणारा आनंद व डोळ्यात येणारा आनंदी विचार म्हणजे परमात्मा होय. एखाद्या प्रती निस्वार्थ प्रेमाचा आनंद म्हणजे परमात्मा होय व त्या आनंदाचा अनुभव म्हणजे परमात्म्याची प्राप्ती होय, आणि जर एखादा वाईट विचार डोळ्यात आला आणि अरे हा विचार चुकीचा आहे. असा ज्यावेळी विचार येतो तो नंतरचा येणारा विचार म्हणजे परमात्मा आहे. हा झाला मनुष्यामधील आणि इतर प्राणीमात्रांमध्ये मनुष्यासहीत सर्व भूतांमध्ये त्यांचा स्वभाव म्हणजे मीच आहे. गाईचे वासरावरील निस्सीम असे प्रेम, पक्षाचे पिलावरील प्रेम मनुष्ययोनित राहून त्याचा अनुभव होणे म्हणजेच परमात्म्याची प्राप्ती होय.

परमात्मा कसा आहे हे संत तुकाराम अभंगामध्ये सांगतात, ज्या चित्ती जैसा भाव । तयापासी तैसा देव॥ कोणाजवळ कशा रुपात देव स्थित आहे, हे त्याच्या मनात कसा

भाव आहे, यावर अवलंबून आहे. संत तुकाराम म्हणतात, या पृथ्वीतलावर असे कितीतरी दगडोबा, धोंडोबा असतील त्यांना पुजण्यापेक्षा त्यांच्यापुढे झुकण्यापेक्षा स्वतःमधील दैवत्व जागृत करा आणि स्वतः देव व्हा. हे दैवत्व जागृत करण्यासाठी संत तुकाराम सांगतात,

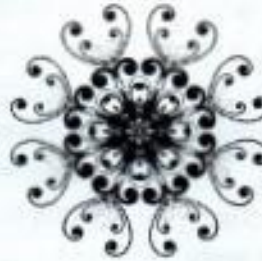
न लगे सायास । जावे वनांतरा ॥

सुखे येतो घरा । नारायण ॥

कोणत्याही प्रकारचा सायास, सोहळा करावा लागत नाही किंवा वनामध्ये जाऊन जप-तपसुद्धा करावा लागत नाही, किंवा सन्यास घ्यावा लागत नाही, तर सुख व समाधानाने या देहरूपी घरामध्ये तो येतो. या देहरूपी घरामध्ये येण्यासाठी संत तुकाराम, कोणत्याही तिर्थस्थानी किंवा देवस्थानी जाण्याची गरज नाही, तर ठायीच बैसोनी करा एकचित्त देवत जागृत करण्यासाठी मन, बुद्धी व चित्त एकाठिकाणी स्थिर करणे आवश्यक आहे. ज्यासाठी कोठेही जाण्याची गरज नाही, ज्या ठिकाणी आहे त्याच ठिकाणी बसून करू शकतो. ज्यामुळे षडरीपूंचा नाश होतो व माणसातील सात्विक व शुद्ध विचार पुढे येतात व आत्मसाक्षाराच्या विज्ञानाच्या दृष्टीने वाटचाल सुरू होते, व ज्ञानप्राप्ती होते. ज्याप्रमाणे गौतमबुद्धांची झाली व स्वतःमधील दैवत्व त्यांनी सिध्द करून घेतले.

अशा ज्ञानाची प्राप्ती करून घेणे व त्या ज्ञानाने स्वतःप्रमाणेच इतरांचेही अंतरंग अनुभवणे म्हणजेच परमात्म्याशी एकरूप होणे किंवा देवत्व प्राप्त होणे. ज्याप्रमाणे संत तुकाराम म्हणतात.

देव पहावयासी गेलो । अन् देवची होऊनी ठालो ॥

प्रेम कोणावर करावं?

कु. मोनिका पतंगराव पाटील
बी.ए. भाग एक

कवी कुसुमाग्रज म्हणतात, की

प्रेम कोणावरही करावं?

कारण प्रेम आहे माणसाच्या संस्कृतीचा सारांश!

त्यांच्या इतिहासाचा निष्कर्ष!

भविष्यकाळातील त्यांच्या अभ्युदयाची आशा!

आपण महाविद्यालयीन युवक-युवतींच्या प्रेमाबद्दल पाहतो. एखादा मुलगा एखाद्या मुलीवर प्रेम करतो, ती त्याला आवडते म्हणजे का आवडते?

तिचा गोडस देखणा चेहरा

तिच्या चेहऱ्यावरील खळी

तिची आकर्षक हेअर स्टाईल

तिची, एखादी लकब

तिचं बोलणं, तिचं चालणं...

एकंदरीत तिच्या सौंदर्यात भर घालणाऱ्या प्रत्येक गोष्टी त्याला आवडलेल्या असतात. बरेच प्रियकर सांगतात.,

कुणाची प्रियेसी माधुरी दिक्षीत सारखी दिसते तर कुणाची प्रियेसी प्रियांका चोप्रा सारखी दिसते. मग या चित्रतारकांचे फोटो जमावायचे आणि आपल्या प्रियेसीला माधुरी आणि प्रिय म्हणून संबोधयावे. या सगळ्याचा अर्थ काय निघतो?

या लोकांचे प्रेम म्हणजे शारीरिक आकर्षण असतं. प्रेम स्त्रीच्या सौंदर्यावर अन् पुरुषाच्या सामर्थ्यावर करावं असं म्हणतात. पण जीवनाच्या गरजा केवळ सौंदर्यावर भागत नाहीत. म्हणूनच बरेच प्रेमविवाह असफल होतात. आजकालच्या प्रेमात शारीरिक सौंदर्याचा अन् आकर्षणाचा भाग खूप मोठा आहे. सचिन तेंडुलकरला कित्येक मुली प्रेमपत्र लिहितात. अनिल कपूर, शाहरुख खान यांचे फोटो कित्येक तरुणी पर्समध्ये बाळगतात. आणि अगदी बिनधास्तपणे जीव द्यायला तयार होतात.

लैला-मजनू, वासू-सपना, अन् हिर-रांझा ही आजकालच्या पोरनोरीची दैवत आहेत. बऱ्याच प्रेमपत्रांच्या मायन्यापूर्वी वासू-सपना अमर रहे..! वगैरे रोमॅंटिक मजकूर असतो. कित्येक मुले कित्येक मुलीवर एकतर्फी प्रेम करत असतात. अनेक वेळा याला वैतागून पोरी प्रेमाला तयार होतात. हिंदी चित्रपट सृष्टी म्हणजे तर प्रेम व्यक्त करण्याचे गाईडच!

ओ मीना! म्हणून रात्री अपरात्री रस्त्यावर गाणी म्हणून डान्स करणारा शराबी मधला बघून व अॅश म्हणून दारु पिऊन धिंगाणा घालणारा सलमान खान ही उदाहरणे आहेत.

मग प्रेम विवाह सफल होतात. याचे विश्लेषण कधी कोणी अभ्यासलय का? त्याचा तौलनिक अभ्यास कुणी केलाय का? प्रेम आर्घळ असतं ना? प्रेमात आकर्षक दिसण्या व्यतिरिक्त सगळ्या गोष्टी अधःकारमय झालेल्या असतात. प्रेम म्हणजे दोन मनांमधली सतारीची तार, एकाच सुरात वाजणारी, प्रेम म्हणजे एका श्वासानं दोघांनी जगणं, एकमेकांसाठी त्यागाची तयारी ठेवणं, प्रियकराच्या स्लॅनच्या बंगल्याची आणि चार चाकी गाडीची अपेक्षा न करता, मिळेल त्या झोपडीत मिळेल ती भाकरी तुकडा खाऊन आनंदाने जगणं. काही नाही मिळालं तरी एकमेकांना आधार देणे अन् एकमेकांसाठी जगणं. परदेशात नाटकाच्या तिकिटावरून घटस्फोट होतात. तिथं भाजीत मीठ जास्त होणं, हे घटस्फोटासाठी सबळ कारण पुरेसं करतं. इथं ते चालेल का, तर नाही.

भारतीय समाज जीवनाचा पायाच संस्कृतीवर उभा आहे. भारत हा संस्कृती प्रधान देश आहे. इथली संस्कृती जगात

थोर आहे. पण आज काय इथल्या उधळ आणि भडक चित्रपट सृष्टीने प्रेम या अडीच अक्षरी सुंदर शब्दाचे पार वाटोळे करून ठेवलंय, असे म्हणले तरी वावगे ठरणार नाही.

आठवा श्री चारसो वीस मधला भोळा भाबडा राज. त्याच्यावर जीवापाड प्रेम करणारी नर्गिस. याच बरोबर मैने प्यार किया मधील प्रेम व सुमनचं चित्र वास्तवात कुठे पहायला मिळते काय ? तर याचे उत्तर नाही. असेच द्यावे लागेल..

भडक अन् तंग ड्रेस परिधान करून मेकअप, लिपस्टीकने तोंड रंगवून फिरणाऱ्या उत्तान मुली व बापांच्या पेंशावर गाडी उडवणारे कॉलेजकुमार प्रेमाच्या गप्पा मारतात. फ्रेंडशिप, मैत्रीच्या नावाखाली पिकनीक पार्टी, सहली करतात. भावनेच्या भरात, शारीरिक आकर्षणाच्या पोटी एकमेकांवरच प्रेम व्यक्त करण्यासाठी नको त्या बयात नको ते करून बसतात. मात्र सारं निस्तरावं लागतं पालकांना, कितीतरी कॉलेज तरुणी गुपचूप अबॉर्शन करून घेतात. पण मामला संपतो का इथं, तर नाही पुढे यातून फार वाईट गोष्टी जन्माला येतात.

तुम्हीच सांगा प्रेम म्हणजे काय ? प्रेम मनावर करायचं की शरीरावर, सौंदर्यावर करायचं की पराक्रमावर, पैशावर करायचं की प्रामाणिक पणावर. लिपस्टिकने थपथपलेल्या उत्तान कन्येवर करायचं; की मेरिटने पास होऊन उज्ज्वल करीअर घडविण्याच्या साध्या मोठ्या कन्येवर करायचं ?

प्रेम करायचे नसते ते होत असते. कुठेतरी एखादी सौंदर्यावती पाहिली की, लागलोच आम्ही तिच्यावर प्रेम करायला. पण त्यापेक्षा सहवासातून घडणारे, फुलणारे प्रेम महत्वाचे असते. एका चाळीत किंवा एका ब्लॉकमध्ये राहत असला तरीही एकमेकांना पूर्णपणे ओळखून एकमेकांच्या आवडी-निवडी पाहून. एकमेकांना अनुरूप आहेत, याची खात्री झाल्यावरच प्रेमात पडावे.

प्रेमात ठरवून पडायचे नसते, ते अगदी नैसर्गिकपणे घडत असते. या गोष्टीची जाणीव ठेवणे अतिशय गरजेचे आहे. प्रेमाची परिणिती लग्न होण्यापूर्वी किंवा प्रेमविवाह होण्यापूर्वी प्रियकर-प्रेयसीने विचार केला पाहिजे की आपल्या आई-वडिलांनी अठरा-वीस वर्षे आपल्यावर केलेले प्रेम श्रेष्ठ की एक-दोन वर्षात एखाद्या मुलाने-मुलीने आपल्यावर केलेले प्रेम श्रेष्ठ आहे.

चला हसुया....

राम - श्याम, हल्ली तुझे केस का रे गळतायेत ?
श्याम - काळजीनं.
राम - कसली काळजी ?
श्याम - केस गळण्याची.

शिक्षक - (विद्यार्थ्याला) हिमालय कोठे आहे. ते सांगा ?

विद्यार्थी - माहीत नाही.

शिक्षक - बेंचवर उभा रहा.

विद्यार्थी - तरी पण नाही हिमालय दिसला तर ?

वेटर - (गिन्हाईकाला) साहेब, हे चमचे तुम्ही खिशात टाकताना मी पाहिलं.

गिन्हाईक - डॉक्टरांची ऑर्डर.

वेटर - म्हणजे ?

गिन्हाईक - हे बघ, माझ्या औषधाच्या बाटलीवर त्यांनी काय लिहीलं, जेवणानंतर दोन चमचे घेणे.

कु. श्रद्धांजली लाड
बी.एस्सी. भाग एक

शोध मैत्रीचा.....

कु. प्रणाली दिलीप पाटील
बी.कॉम.भाग दोन

मैत्री ही संकल्पना खूप व्यापक आहे. केवळ मित्र असणे म्हणजे मैत्री नव्हे. माझ्या मते नाते कोणतेही असो. त्या नात्यातील मैत्री शोधणे आवश्यक आहे. याचे कारण हा मैत्रीभाव म्हणा जे एक प्रकारचा विनाअट स्विकार असतो. त्यामुळेच मैत्रीच्या नात्यातली शुद्धता प्रत्येक नात्यात असणे आवश्यक असते. मैत्रीतला स्नेह आणि प्रेम प्रत्येक नात्यात असावे, असे वाटते कारण त्यामुळेच कोणतेही नाते समृद्ध होते म्हणूनच प्रत्येक नात्यातले मैत्र हे आपल्याला शोधणे ते कसे वाढेल आणि समृद्ध होईल हे आपण पाहिले पाहिजे. हे मैत्र शोधून फुलवतो आणि जपतो तेव्हा आयुष्य खऱ्या अर्थाने अतिशय आनंदी होते.

मैत्री ही संकल्पना अतिशय विस्तृत असून तिचा आवाका बराच मोठा आहे. ज्या व्यक्ती आपले नातेवाईक नाहीत, पण त्या पलीकडे जाऊन त्यांचा आपला स्नेह आहे, ज्यांच्याशी विचार जुळतात. त्यांच्याबरोबर आपण वेळ घालवतो, ते आपले मित्र असे सर्वसाधारणपणे म्हणता येईल.

हे खरेही असेल, पण त्या पलीकडे जाऊन मैत्र ही संकल्पना कुठल्याही दोन नात्यांमध्ये व्यक्तींमध्ये असणे आवश्यक आहे. म्हणजेच एखाद्या व्यक्तीशी आपली जेव्हा मैत्री होते तेव्हा त्यामध्ये आपल्याला बाकीचे कुठलेही बंधन नसते. बहीण, भाऊ, मुलगा, मुलगी या कुठल्याही नात्यांच्या निकषांपलीकडे जाऊन त्या दोन व्यक्तींमध्ये स्नेह, प्रेम आणि एक दुवा निर्माण होतो. हा दुवा केवळ मनाने निर्माण झालेला असतो. ती नात्यातली शुद्धता प्रत्येक नात्यात असणे आवश्यक असते. मैत्रीतला स्नेह, आणि प्रेम प्रत्येक नात्यात असावे, असे वाटते. कारण त्यामुळेच कोणतेही नाते समृद्ध होते.

आई-मुलीचे नाते असले तरी त्यामध्ये काही मुलभूत गरजा व नियम असतात. पण या पलीकडे जाऊन ज्यावेळी आपण त्या नात्यातील मैत्र शोधतो त्यामध्ये एक प्रकारचा विनाअट स्विकार असतो म्हणजे, माझ्या एखाद्या मित्रातील दहा गोष्टी मला आवडत नसतील पण तो माझा मित्र असल्यामुळे त्याला त्याच्या त्रुटीसकट मी त्याला स्विकारले आहे. यामध्ये मला न आवडणाऱ्या त्याच्यातील गोष्टीबद्दल त्याच्याशी भांडणेही, पण तरीही मी त्या गोष्टी स्विकारल्या आहेत.. हा जो स्विकार आहे तो कळत -नकळत मैत्रीमध्ये येतो. हा स्विकार आपल्या प्रत्येक नात्यामध्ये जर असेल तर प्रत्येक नाते तेवढेच समृद्ध होत जाते.

आपण लहान असतो तेव्हा आपले खूप मित्र मैत्रिणी असतात. पण जसजसे आपण मोठे होत जातो. तसतशी ही संख्या कमी होत जाते आणि मैत्रीचा मार्ग काहीसा अरुंद होत जातो. यावेळी जे खरोखरच आपल्या मनाने, विचाराने एका संवेदनशीलतेने जोडले जातात. ते आपल्या जवळच्या वर्तुळात येऊ लागतात. आणि ते आपले जवळचे मित्र बनतात. ही चाळणी अथवा फिल्टर जसजसे मोठे होऊ, तसतसे आपल्या लक्षात येणे आवश्यक आहे. इंग्रजीमध्ये एक म्हण आहे, मॅन इज नोन बाय हीज कंपनी, दॅट ही किप्स. म्हणजे तुम्हाला समझ करणाऱ्या जितक्या लोकांच्या तुम्ही सहवासात असाला तेवढे तुमचे व्यक्तिमत्त्व अधिकाधिक समृद्ध होत जाईल. ही समृद्धी भावनिकरित्या असेल तरी ती फायद्याची ठरू शकते. मोठमोठी पुस्तके वाचून केवळ विचारांची देवाणघेवाण करणे म्हणजे समृद्ध होणे नव्हे, तर अगदी सामान्य असणाऱ्या मित्राकडून जर तुम्हाला भावनिकदृष्ट्या समृद्धी मिळत असेल तर तीही तेवढीच महत्वाची ठरते. अशा व्यक्ति कोण आहेत, हे आपण

मोठे होत जातो तसतसे शोधत जातो आणि त्यानुसार आपल्याला ते मिळत जातात. त्यासाठी आपण डोळस असले पाहिजे, तसेच प्रत्येक नात्यातले मैत्र ही आपल्याला शोधत आले पाहिजे. ते कसे वाढेल आणि समृद्ध होईल हे आपण पाहिले पाहिजे.

जगातील सर्वात श्रीमंत कोण? तर ज्याला सर्वाधिक मित्र आहेत तो खरा श्रीमंत असे म्हटले जाते. मी याबाबत खूप श्रीमंत आहे. याचे कारण मला खूप मित्रमैत्रिणी आहेत आणि तेच खरे माझ्या आयुष्याचे धन आहे. आज मी काय कमवले असे जर कोणी विचारले तर मी मित्र कमावले, असे अभिमानाने सांगू शकते.

आज फ्रेंडशिप डे सारखे डेज साजरे करण्याचे कल्चर रुजत चालले आहे. मुळातच, आपल्याकडे सर्वसाधारणपणे

प्रत्येक गोष्टीसाठी इव्हेंट किंवा समारंभपूर्वक साजरा करण्याची पद्धत मोठी असल्याचे दिसते. हे सेलिब्रेशन जरूर करावे. त्याला काही हरकत असण्याचे कारण नाही पण त्यासोबतच एखाद्या माणसातले काय शोघायचे, आपला खरा मित्र कोण आहे. हे जास्त डोळसपणे आपण शोधून निवडले पाहिजे. आपण बौद्धिकदृष्ट्या, भावनिकदृष्ट्या कोणाशी जास्त एकरूप होतो. कोणाचे विचार जास्त जुळतात. याबाबतीत डोळस असले पाहिजे. आजच्या तरुणीईला मी हेच सांगेन की, मज्जा करणे, पार्टी करणे या पलीकडे जाऊन ते मैत्र तुम्हाला अंतर्गत समृद्धीसाठी काय देते ते अधिक जागरूकपणे आपण पाहात राहिलो तर आयुष्यभरासाठी आपल्याला खूप महत्वाची आणि मौल्यवान नाती मिळतात.

मुलींनी वागावे तर कसे?

मनमोकळेपणाने वावरले तर म्हणतात
पोरीला बंधन नाही,

शांत धीर गंभीरपणे वावरले तर म्हणतात,
केस करण्याची हिंमत नाही.

लवकर लग्न केले तर म्हणतात
एखादे लफडे लपवायचे असेल,

लग्नाला उशीर होत असेल तर म्हणतात,
मुलीत काही खोट असेल.

खूप शिकली तर काय कामाची
डोक्यावर मिऱ्या वाटायची,

मित्रमंडळी कमी असतील तर म्हणतात,
एकलकोंडी असेल.

मुलींनी या दुतोंडी दुनियेत जगावे तरी कसे?
सांगा, मुलींनी या जगात वागावे तरी कसे?

कु. वर्षारानी संभाजी पाटील
बी.ए. भाग तीन

चारोळ्या....

उन्हात भाजून निघालेल्या शेतातल्या,
मातीच्या ढेकळावर आकाशातून बरसलेला,
टपोरा थेंब जो गंध निर्माण करतो,
तो कुठल्याही परफ्यूमचा बाटलीत विकत मिळत नाही.

कु. त्रिवेणी प्रल्हाद पाटील
बी.एस्सी. भाग एक

ऐतिहासिक किल्ल्यांचे संवर्धन काळाची गरज.....

कु. गौरी रतनकुमार ओंबासे
बी.एस्सी. भाग तीन

शिवाजी महाराज हे फक्त नाव नाही, शिवाजी महाराज हे नुसतं कर्तृत्व नाही, शिवाजी महाराज हे नुसतं नेतृत्व नाही तर शिवाजी हे सर्वोच्चतेचं प्रतिक आहेत आणि म्हणूनच शिवाजी महाराज जनमाणसाच्या हृदय आहेत. गेल्या साडेतीनशे वर्षांनंतरही माझ्या राजा बद्दलची जी जनमाणसात प्रतिमा आहे ती कार्यकर्तृत्वामुळे. त्याच्या विचारांचा जागर करण्यासाठी शिवरायांच्या ऐतिहासिक आठवणींना जतन व त्यांच्या किल्ल्यांचे संवर्धन करायचे सोडून आज परत त्यांच्या नावाने नविन स्मारक कशाला ?

शिवाजी महाराजांच्या पदस्पर्शानी पावन झालेल्या ३५० किल्ल्यांची देखभाल केल्यास त्या परिसराचा विकास होईल आणि आपण शिवाजी महाराजांचे पराक्रम पुढच्या पिढीसाठी उत्तमरित्या टिकवून ठेवू शकू, त्या पिढीच्या मनावर शिवरायांच्या गौरवशाली इतिहासातील मानवी मुल्ये रुजवू शकू.

शिवाजी महाराजांनी आपल्या कारकिर्दीत १२ किल्ले बांधले. सिंधुदूर्ग व विजयदूर्ग हे जलदूर्ग आजही पराक्रमाची गाथा गात आहेत. रायगड, पन्हाळा, शिवनेरी असे निवडक किल्लेच आम्हाला माहित आहेत. पण प्रत्यक्षात शिवरायांच्या पदस्पर्शाने पावन झालेल्या ३५० हून अधिक किल्ले, बुरुज, खिंडी, देवळे आपली वाट पाहत आहेत, याची माहिती आम्हाला कधी होणार? आम्ही केव्हा जागे होणार? अशा अनेक ठिकाणांची माहिती आज लोप पावत आहे. दूर्ग, बुरुज ढासळले आहेत, तर पुरातन शिल्प, मुर्त्या चोरीस जात आहेत. आपल्या अक्षम्य दुर्लक्षामुळे इतिहासाच्या पाऊलखुणा पुसून टाकल्या जात आहेत, आपण सर्वजण जबाबदार आहोत.

तसेच, अशा प्रकारची महाराजांची माहिती मराठी माणसाच्या नव्हे तर सर्व धर्मातील माणसा-माणसाच्या हृदयात कोरली जावी याचा आचारात्मक विचार व्हायला हवा. मराठमोळ्या तरुणाईत शिवरायांच्या शौर्याचा संचार व्हायला हवा.

इ.स. १९ फेब्रुवारी १६२७ ते १३ एप्रिल १६८० (५३ वर्षांचा) छत्रपती शिवरायांचा काळ एक महाराष्ट्राच्या इतिहासातील तेजोमय कालखंड आहे. या कालखंडात महाराजांनी जी पराक्रमाची शिखरे काबीज केली, त्यांचा इतिहासच आमच्या शैक्षणिक वर्षात अ,आ,इ,ई.....शिकवितांनाच शिकविला, सांगितला गेला पाहिजे. आमच्या राजाबद्दलची सखोल माहिती, पराक्रम त्या त्या ठिकाणी नेऊन समजावली पाहिजे. दूर्ग, भ्रमंती, गिर्यारोहण, सहली यासारख्या उपक्रमांतून बालशाळेपासून ते माध्यमिक शिक्षणापर्यंत शिवाजी महाराज आमच्या रक्तात सळसळायला हवेत. कॉलेज जीवनात तर या तरुणाईला स्वतःहून दऱ्याखोऱ्यातील आणि कड्या-कपारीत जावून आपला इतिहास उलगडून पाहिला पाहिजे. पण यासाठी आवश्यक आहे. ती शासनाकडून प्रत्येक गडावर बुरुजावर उत्तम मार्गदर्शक वा गाईड नेमण्याची. ज्या गाईडमार्फत प्रत्येक दगडाचा, पायरीचा इतिहास संदर्भ पर्यटकांना आकर्षित करायला हवा, त्या ऐतिहासिक वास्तुची देखभाल व्हायला हवी, त्याचे संरक्षण व संवर्धन व्हायला हवे. म्हणजेच एखादा बुरुज, दूर्ग ढासळला असेल तर त्यांची ऐतिहासिक रचना तपासून तो परत बांधून घ्यायला हवा. त्या परिसराची स्वच्छता राखली जावी, त्याचे पावित्र्य राखले जावे यासाठी पर्यटकांवर कडक बंधनेही घालावीत जेणेकरून हे ऐतिहासिक संचित पुढच्या

पिडीस वारसा स्वरूपात बहाल करता येईल. या दूर्ग, बुरुज, देवळे खिंडी यांच्या शेजारी उत्तम राहण्याची सोय असावी. जेणेकरून पर्यटकांना या स्थळाचा पूर्णपणे आस्वाद घेता येईल आणि ही सर्व सोय माफक दरात पर्यटकांना उपलब्ध व्हावी, जसे पर्यटक कन्याकुमारी, काश्मिरच्या सहली करतात. तशाच सहली दूर्ग, बुरुज, मंदिरे बघण्यासाठी दूर-दूरव्हल्स यांच्याकडून मोठ्या प्रमाणात निघायला हव्या. यासाठी शासकीय पातळीवर प्रयत्न व्हायला हवेत. आज रायगड किल्याच्या पायथ्याशी असलेल्या गावात राजमाता जिजाऊची समाधी आहे. या समाधीस्थळी पंचधातूचा जिजाऊचा पुतळा आहे. पण चोरट्यांनी हा पुतळादेखील चोरून नेला. महाराष्ट्राच्या सर्व वर्तमानपत्रात बातमी आली, पण संपूर्ण महाराष्ट्र गप्प बसून राहिला. अवघ्या मराठी जनतेसाठी शिवबांना आपलं जीवन वेचलं, शूर संभाजीनं मरण यातना भोगत प्राण सोडले. अशा बलिदानाच्या पराक्रमाच्या गाथांना आम्ही एवढ्या लवकर विसरलो? आमचं रक्त जनमानसात खोलवर रुजवायची असेल तर त्यास नव्या स्मारकाची गरज नाही. या महाराष्ट्रात पुरातन ऐतिहासिक जे दूर्ग आहेत, बुरुज आहेत, खिंडी आहेत यांची डागडुजी करायला हवी. नुसता पुरातत्व

खात्याचा ऐतिहासिक वास्तू असा बोर्ड लावून घालणार नाही.

तर बाजीप्रभू देशपांडे यांच्या पावनखिंडीस प्रत्येक शिवप्रेमीने भेट द्यायला हवी. त्या पावन-खिंडीत बसून झुणका-भाकर खात खात महाराजांच्या पराक्रमाचे गोडवे गायला हवे. इतका बदल घडवून आणणे शासनकडून अपेक्षित आहे. १०० कोटी रुपयामधील काहीसा भाग या सर्व उपक्रमांसाठी खर्च व्हायला हवा.

जर महाराष्ट्राच्या मातीत वाढलेल्या मराठमोठ्या तरुणाईत पुन्हा शिवाजी रुजला, बहरला आणि संचारला तर कोणाची दुवर्तन करण्याची काय बिशाद आहे. दिवसा डबळ्या अबलेची अड्डा लुटली जाणार नाही. काय मजाल की कोणी लाचखोरी करेल आणि कष्टाच्या भाकरीचा गोडवा मंत्र्यासंत्र्यानाही रुचेल.

माझ्या राजाच्या शौर्याला, त्यांच्या तेजाला कुण्या वेगळ्या स्मारकाची गरज नाही. गरज आहे ती उघड्या डोळ्यांना शिवरायांच्या गौरवशाली इतिहासाकडे पाहण्याची, शिवाजी महाराज हे स्मारकापुरतं मर्यादित नाव नाही, जनमानसांच्या हृदय सिंहासनावर आरुढ झालेला तो राजा आहे.

चला हसुया.....!

पप्पा, मी तुमच्यासाठी एक चांगली बातमी आणली आहे!

विनय म्हणाला:

बोल तुम्हाला आठवतं पप्पा...तुम्ही म्हणाला होतात की, मी ही परीक्षा पास झालो तर तुम्ही मला स्कूटर घेऊन देणार, हो म्हणालो होतो खरा ?

यावर्षी मी तुमचे स्कूटरचे पैसे वाचवले आहेत.

फळ्यावर टांगलेल्या जगाच्या नकाशात अमेरीका कुठे आहे? असा प्रश्न शिक्षकाने राजूला विचारला. राजूने पटकन काठी टेकवून अमेरिका दाखवली, मग शिक्षकाने विजूला विचारले, अमेरिकेचा शोध कोणी लावला? विजू म्हणाला, राजूने.

राजू - अहो, वहिनी हे काय, तुमचा चेहरा इतका कशान सुजला आहे?

शांताबाई - चोरांने मारले.

राजू - अहो मग दागिने घालून कशाला फिरता. फार तर खोटे दागिने घालायचे.....म्हणजे धास्ती नाही.

शांताबाई - तसेच केले होते. परवा खोटे दागिने चोरीला गेले आणि काल तोच चोर आला आणि खोटे दागिने घालता लाज नाही वाटत? असे म्हणून सणसणीत थोबाडीत दिल्या.

कु. श्रद्धांजली लाड
बी.एस्सी. भाग एक

सावित्रीबाई फुले ते प्रतिभाताई पाटील स्त्री प्रगतीची वाटचाल

कु. फरहीन खलिकुज्जमा अन्सारी
बी.एस्सी. भाग तीन

ज्ञान के बिना हम

जानवर बन जाते हैं,

इसलिए खाली ना बैठो,

जाओ, जाकर शिक्षा लो

दमितों और मजलूमोंके

दुखो का अंत करो...।

आज आपल्या या विकसनशील भारतापुढे अनेक आव्हाने आहेत. या सर्व आव्हानांना फक्त तरुण पिढीच सामोरी जाऊ शकते. याचा अर्थ असा की स्वामी विवेकानंद म्हणतात, जेवढा मोठा संघर्ष असेल यश ही तेवढेच मोठे व आनंददायी असेल. आणि या संघर्षाची वाटचाल करू शकेल ती म्हणजे फक्त युवा पिढी मग ती कोणी असो पुरुष अथवा स्त्री. भारत देश हा पुरुष प्रधान देश मानला जातो, परंतु हे इतपत योग्य नाही की सर्व कर्तव्य दक्ष भुमिका पुरुषच पार

पाडतील. स्त्रीयाही मनुष्य आहेत आणि त्यांनाही पुरुषाच्या खांद्याला खांद्या लावून प्रत्येक आव्हान स्वीकारण्याचा अधिकार आहे. हा अधिकार मिळवून दिला तो म्हणजे वीर क्रांतीज्योती व भारताच्या पहिल्या शिक्षिका सावित्रीबाई फुले आणि याच व्यक्तिमत्त्वाचा आदर्श घेऊन भारताची अजून एक सावित्रीकन्या म्हणजे भारताच्या माजी राष्ट्रपती सौ. प्रतिभाताई पाटील होत.

तुला मानवा या ठायी..

जन्म जन्म पुन्हा नाही,

बहुमोलाचे लाभले जीवन

माणसा तू माणूस बन..

वरील काव्य पंक्तीतून संपूर्ण महाराष्ट्रालाच नव्हे तर भारताला बजावून सांगणाऱ्या क्रांतीज्योती सावित्रीबाई फुले यांचा जन्म १२ जानेवारी, १८३१ सातारा जिल्ह्यातील नायगांव या ठिकाणी झाला. भारतीय संस्कृतीत मुलगी जन्मली की आता कुटुंबावर फार मोठे असे संकट कोसळले असे वाटते. पण अहो, याच मुलीकडे कुणाला त्याची आई, कुणाला बहिण, कुणाला पत्नी, तर कुणाला आत्या, मामी यासारख्या पवित्र नात्यांचा सहवास लाभतो. सावित्रीबाई फुले यांनी यावर लक्ष केंद्रीत केले. त्यांनी एकोणीसाव्या शतकात स्त्री शिक्षणाचा पाया असा रचला. त्यांनी एकोणीसाव्या शतकात अस्पृश्यता, सतीप्रथा, बालविवाह, विधवा-विवाह, यांसारख्या वाईट प्रथांवर बंदी आणली व समाजातील लोकांना असे पटवून दिले, की

सुगंध फुलांचा घेताना,

पाकळ्या त्याच्या मोजूनका,

भाषा हृदयाची बोलताना

शब्द त्यातील तोलूनका.

भारताला अशा सावित्रीबाई प्रमाणेच अनेक सावित्री लाभल्या आहेत. एवढेच नव्हे तर जसे सर्व आव्हानांना तरुण आपल्या पद्धतीने तोंड देतात. त्याच पद्धतीने आजच्या काळात स्त्रियाही काही कमी नाहीत. त्यांनी सुद्धा बदलत्या जगाबरोबर बदलनं स्विकारले आहे. भारतात अनेक थोर महात्मांनी, उदा. महात्मा गांधी, टिळक, आंबेडकर, महर्षी विठ्ठल रामजी शिंदे, राजर्षी शाहू महाराज, महाराजा सयाजीराव गायकवाड, संत गाडगेबाबा, कर्मवीर भाऊराव पाटील, यशवंतराव चव्हाण आदी महापुरुष या महाराष्ट्राला लाभले. अनेक महापुरुष घडले

आणि घडत आहेत, त्यामध्ये काही स्त्रियाही कमी नाहीत. आद्य क्रांतीज्योती सावित्रीबाई फुले, वीर माता जिजाऊ, आनंदीबाई जोशी, मदर तेरेसा, कल्पना चावला, सुनिता विल्यम्स, मेरी कोम, सानिया मिर्झा, ऐश्वर्या रॉय बच्चन,

माधुरी दिक्षीत, पी.व्ही. सिंधू, किरण बेदी व महान व्यक्तिमत्व असणाऱ्या भारताच्या माजी राष्ट्रपती सौ. प्रतिभा पाटील इ. अनेक नावे सांगता येतील.

सध्याचा काळ मोठा विचित्र आहे. रोज दैनंदिन वर्तमानपत्र उघडले की महाभयानक गुन्हेगारीचे चित्रण वाचून सर्वसामान्यांची डोकी चक्कावून जात आहेत. या सर्व गुन्ह्याच्या मुळाशी समाजात असणारे भय ओलांडून ही आजच्या स्त्रिया प्रत्येक क्षेत्रात भरभरून यश प्राप्त करत आहेत. सर्वांनीच देशाला वैभवशाली भविष्यकाळ लाभावा म्हणून त्यांनी रक्तांचे पाणी केले. अक्षरशः स्त्रिया ह्या चंदनाप्रमाणे झिजल्या. ज्या काळात बहुजन मुलीने शाळेत जाऊन शिक्षण घेणे महापाप समजले जात असे, त्या काळात बहुजन मुलीने शाळेत जाऊन शिक्षण घ्यावे यासाठी सावित्रीबाईंनी अथक परिश्रम करून सर्व स्त्रियांना शिक्षित केले.

स्त्री जन्मा ही तुझी कहानी,

चालणार नाही येथे परकीयांची मनमानी.

घेणार नाही सहन करून कुणाचे,

म्हणूनच म्हणते जय नारी शक्ती.

पूर्वी स्त्रियांचे एकच आणि एकच कर्तव्य होते ते म्हणजे चूल आणि मूल हळूहळू ते बदलत गेलं. प्रत्येक क्षेत्रात आपल्याच नावाचा जयजयकार व्हावा अशी सर्व स्त्रीयांची इच्छा झाली. प्रत्येक क्षेत्र त्यांनी बदलायचं ठरवलं त्यातून घडला, तो इतिहास जिजाबाईंनी शिवबा घडवला, शिवबाने राज्य घडविले.

कल्पना चावला, सुनिता विल्यम्स यांनी अंतराळ गाजविले. मेरी कोम ने बॉक्सिंग गाजवले. इंदिरा गांधींनी पंतप्रधान पद गाजवले व त्या आपल्या एक भाषणात म्हणाल्या, मुझे चिंता नही कि मैं जीवित रहूँ या ना रहूँ, लेकिन जबतक मुझमें साँस है, तब तक मैं सेवा करति रहूँगी. प्रतिभा पाटलांनी राष्ट्रपती पद गाजवले, राणी लक्ष्मीबाईंनी रणांगण गाजवले, सावित्रीबाईंनी स्त्री शिक्षण दिले. प्रत्येक सर्वसामान्य स्त्रीने आपले कर्तव्य बजावले. प्रत्येकीने एका-एका क्षेत्रात

उल्लेखनीय कामगिरी केली. स्त्रीचा स्वाभिमान उदयाला आला. प्रत्येक क्षेत्र स्त्रियांनी गाजवायचे ठरवलं व घडल्या त्या वीर स्त्रीया. आपल्या शिक्षणाचा जोरावर आपल्या कर्तृत्वावर त्यांनी आपल्या अस्तित्वाच्या खुणा दाखवून दिल्या. प्रत्येक स्त्रियांमध्ये काही ना काही तरी गुण, कौशल्य असतात. प्रत्येक जण काहीना काही तरी करू शकते. आपल्यातच असणारी कर्तव्यदक्षपणाची जाणीव स्त्रीया करून देतात. आज काल तरी आम्ही सशक्त असलो तरी काही गोष्टीत आम्ही मागे राहिलोय, कारण अजुनही राजस्थान, कर्नाटक व उत्तरप्रदेश भागात बालविवाह ही प्रथा चालूच आहे. या गोष्टीत मुलींचे मत न घेताच कमी दर्जा दिला जातो. असे आपल्याला वृत्तपत्रांतून झळकत असते. आयुष्यात खूप काही हवं असतं असच पण ते आपल्याला मिळेलच असं नाही.

आयुष्यात खूप काही हवं असत,

हव असत तेच मिळत नसतं.

मिळालं तरी खूप कमी असतं,

म्हणूनच चांदण्यांनी भरून सुद्धा

आकाश नेहमी रिकामचं असतं.

मग ते कोणतेही क्षेत्र असू दे राजकारण असू दे, डॉक्टर क्षेत्र असू दे, की पोलीस क्षेत्र असू दे. अथवा फिल्म इंडस्ट्रीसुद्धा सोडलेली नाही. आम्ही मुलींनी प्रत्येक वेळी भूमिका करावयाची हीच स्त्री जन्माची कहानी, आज कोणतेही क्षेत्र असो गायन, नृत्य, शैक्षणिक, क्रिडा, अथवा राजकरण प्रत्येक क्षेत्रात चमकतेय ती स्त्री शक्ती खरचं खूप सहन करूनही आयुष्य गाजवते. या स्त्रिया सहनशीलतेची देवता असतात या स्त्रिया आपल व कुटूंबाच आयुष्य सार्थकी लागाव म्हणून झटतात याचच एक महान उदाहरण म्हणजे भारताच्या माजी राष्ट्रपती प्रतिभाताई पाटील होत. डॉ. ए.पी. जे. अब्दुल कलाम यांची राष्ट्रपतीपदाची मुदत जसजशी संपत आली. तसतशी या महत्वाच्या पदाच्या निवडणुकीचे पडघम वाजू लागले. श्रीमती प्रतिभा पाटील यांचे राष्ट्रपतीपदासाठी नाव निश्चित होण्यासाठी देशातील अनेक मान्यवरांनी नावे चर्चेत आली होती. पण जनतेने ठरवले तसेच काँग्रेस अध्यक्ष सोनिया गांधी यांनी स्त्री शक्तीचा पाया घातला नाव नोंदवले ते म्हणजे प्रतिभाताई पाटील. स्त्री शक्तीचा मजबुत पाया चालवत त्यांनी उत्कृष्ट कामगिरी बजावत स्त्रीयांना प्रगतीची वाटचाल करून दिली.

नवी आशा हीच नवी दिशा,
किरणांची हीच नवी प्रभा.

स्त्रीला तिच्या नव्या आयुष्यात,

मिळालीय खूपच छान मुभा.

स्वकष्ट, स्वकर्तृत्व, स्वाभिमान या पावलावर चालत आहेत या स्त्रिया. बळकट, मनगटे, कणखर हात जाणवतात की, बदलतयं खरचं खूप, आयुष्य जागतय आणि घेतय नवे रूप. ऑफिसमध्ये मुख्य भूमिका फक्त पुरुषच करू शकतात. हे वाक्य बदललंय. त्या पायलट सुद्धा बनू शकतात. एअरहोस्टेजचे काम आपलेपणाने करतात. या स्त्रिया दुःख कितीही असलं तरी आनंदी असतात. आपली नवी छाप सोडताहेत या स्त्रिया. मोडेन पण वाकणार नाही. या वाक्याचा आदर्श आहेत,

मोडेन पण वाकणार नाही. या वाक्याचा आदर्श आहेत, या स्त्रिया खरचं खूप बदलतय, आजचे स्त्री जीवन आदर्श बनतेय. स्त्रीया अशी प्रगतीची वाटचाल घेऊन जगताहेत हे स्त्री जीवन व भविष्यातही अशीच वाटचाल करून जगणार आहेत या स्त्रीया.,

Success is not the triumph over regress,

Success is the power to suppress.

Success is not the money of the fame

Success is knowing you are still the same

Success is not the power or the pride

Success is the knowing how to hid

Success is the not a gift or grain

Success is accepting & believing in your name

Success is not a point of goal to seek,
Success is, believing you have never reached the peak.

Success is no end to success.

स्वकर्तृत्व, स्वकष्ट हे ब्रीदवाक्य आमलात आणत आहेत या स्त्रिया.

जय भारत , जय नारी शक्तिमोडेन पण वाकणार नाही. या वाक्याचा आदर्श आहेत, या स्त्रिया खरचं खूप बदलतय, आजचे स्त्री जीवन आदर्श बनतेय. स्त्रीया अशी प्रगतीची वाटचाल घेऊन जगताहेत हे स्त्री जीवन व भविष्यातही अशीच वाटचाल करून जगणार आहेत या स्त्रीया.,

Success is not the triumph over regress,

Success is the power to suppress.

Success is not the money of the fame

Success is knowing you are still the same

Success is not the power or the pride

Success is the knowing how to hid

Success is the not a gift or grain

Success is accepting & believing in your name

Success is not a point of goal to seek,

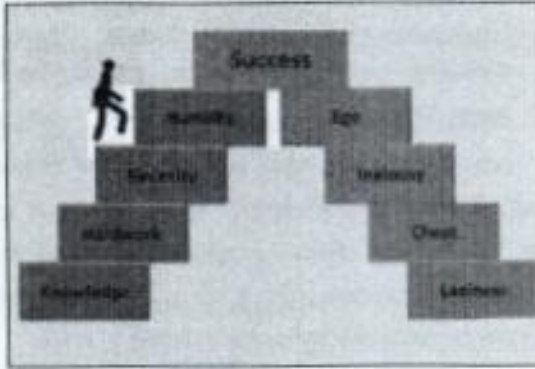
Success is, believing you have never reached the peak.

Success is no end to success.

स्वकर्तृत्व, स्वकष्ट हे ब्रीदवाक्य आमलात आणत आहेत या स्त्रिया.

जय भारत , जय नारी शक्ति

जिद्....

कु. वर्षारणी संभाजी पाटील
बी.ए. भाग तीन

सकाळची वेळ होती. किती दिवसांपूर्वी पाहिलेलं स्वप्न ती जिद् आज पूर्ण होणार होती. तिने व मी उरवलेली ती गोष्ट आज घडून येणार होती. आमचं सातारा जिल्ह्यातील एक छोटसं गाव. त्या गावामध्ये आम्ही दोन्ही जीवलग मैत्रीणी मी गीता व माझी मैत्रीणही गीता. आम्ही लहानपणापासून एकत्र वाढलेले होतो. एकत्र शिकलो. आम्हा दोघींच्या ही आवडी निवडी एक सारख्याच होत्या. आमच्या दोघींच्या घरची परिस्थितीतशी एकसारखीच परंतु तिचे वडील शिपाई होते व माझे शेतकरी एवढ्याच फरक लहानपणापासून मला व गीताला मोठी स्वप्न पहायची सवय होती. मला वाचायला छंद तर तिला लिहीन्याचा छंद होता. आम्ही जसजसं मोठे होत होतो. तेव्हापासून आम्ही मोठी स्वप्न पाहायचो. आम्ही दोघी पाचवीत असताना एक स्वप्न न ठेवता, ते खर करायच होत, ते स्वप्न होत. जी गरीब मुले-मुली असतात. त्यांच्यासाठी एक वाचनालय व अनाथलय याची आम्हांला स्थापना करायची होती.

त्यासाठी आम्ही जिद् घरली. आम्ही जेव्हा शिकून मोठे होवू तेव्हा आम्ही वाचनालय खोलू त्यासाठी आम्ही दोघी

मन लावून शिकत होतो. आम्ही दोघी प्रथम क्रमांकाने येवून स्कॉलरशिप मिळवत असू आमचे बारावीपर्यंतचे शिक्षण पूर्ण केले त्यावेळी आम्ही थोडे पैसे वाचवून ग्रॅज्युएशन पण पूर्ण झाले. कसेबसे आमचे शिक्षण पूर्ण झाले. तेवढ्यात आपणाला माहीत आहे. मुलागीचे जादा शिक्षण झाले की म्हणतात एवढी शिकली, हिला शिकलेला मुलगा कुठून आणायचा. हे घडले माझी मैत्रीण गीताच्या बाबतीत. तिच्या वडीलांनी शिक्षक मुलगा पाहून तीच लग्न केले. आम्ही उरवलेली ती जिद् मला वाटल आता अपूरीच राहणार. परंतु गीताचे मिस्टर शिकलेले होते. त्यामुळे तिने तिचा विचार त्यांना सांगितला. त्यांनीही मदत करण्याचे ठरवले.

तसेच मी जी स्वप्ने पाहिली होती ती पूर्ण करण्यासाठी आम्ही पुस्तक जमा करत होतो. पाचवीत असताना आम्ही आमच्या दोघींच्या घरच्यांची संमती काढून तसेच गावचे सरपंच यांची संमती घेवून अनाथलयाची जागा पाहिली व सरपंच व तालुका नेते यांच्या मदतीने बांधकामास सुरुवात केली.

तसेच आता माझेही ग्रॅज्युएशन पूर्ण करून नोकरी मी करत होते. त्यामुळे माझ्याकडेही पैसे साठवलेले होते. व आम्ही दोघींनी पैसे एकत्र करून वाचनालय स्थापन केले व तसेच काही सामाजिक कार्यकर्त्यांची मदत घेऊन आम्ही एक अनाथलयाची स्थापना केली. आमच्या दोघीचे पाहिलेले ते स्वप्न लहानपणी उरवलेली ती जिद् अखेर आज पूर्ण झाली होती. यासाठीच कोणतीही गोष्ट साध्य करायची असले तर त्यासाठी जिद् असावी लागते, असे मला वाटते

त्या वाचनालयामध्ये सद्या बरीच गरीब मुले येतात. त्यांना त्यामध्ये मोफत प्रवेश आहे व जी अनाथ मुले आहेत अशी अनाथलयामध्ये बरीच मुले आहेत.

अनाथलयांचे नाव आम्ही वैष्णव अनाथालय ठेवले आहे. कारण जे आम्ही पूर्ण केले आम्हाला वाटते देवीनेच करण्याची बुद्धी दिली त्यासाठी आमचे सातारा गाव प्रसिद्ध झाले आम्हा दोघींचे संपूर्ण गावातील लोक कौतुक करतात व आमच्या जिद् पूर्ण करण्याचा गोष्टी दाद देतात.

आमचं हे स्वप्न पूर्ण करण्यासाठी आम्हाला सर्व गावातील लोकांनी पाठिंबा दिला. त्यामुळे आम्ही ती जिद् पूर्ण करू शकलो.

एक निरागस अनुभव....

कु. सुवर्णा महादेव कदम(स्वर्णा)
बी.एस्सी.भाग तीन

म्हणतात ना, आपल्या मनाची दारे नेहमी उघडी ठेवा कारण प्रकाश कधी, कोटून कसा येईल सांगता येत नाही. हे अगदी बरोबरच आहे. प्रत्येक व्यक्ती, प्रत्येक दिवस, प्रत्येक क्षण आपल्याला नवीन काहीतरी शिकवतच असतो. फक्त त्याकडे पाहण्याचा आपला दृष्टीकोन तसा असावला हवा....

माझा रोजचा ए.टी. बसचा प्रवास आणि प्रवास म्हटलं की रोज वेगळा, नवीन अनुभव हा ठरलेला. कधी सुखाचा, कधी दुःखाचा, कधी खळखळून हसायला लावणारा तर कधी रडकुंडीला आणणारा, कधी रोजच्या अनुभवांनी परिचित असलेला तोच अनुभव तर कधी खूप प्रेरणादाही, खूप काही शिकवून जाणारा अनुभव. रोज भेटणारी नवीन माणसे आणि नवीन ओळखी खरंच खूप काही शिकवून जातात.

जून महिना तसा सर्वासाठीच धावपळीचा. उन्हाळ्याच्या आरामानंतर, पावसाच्या सरीसोबत सारीकडे प्रसन्नता निर्माण करणारा जून महिना. दिर्घकालाच्या

सुट्टीनंतर सुरु झालेल्या शाळा. एका गावाहून परगावी शाळेसाठी येणारी-जाणारी छोटी छोटी मुले-मुली मला रोज प्रवासात भेटतात. काय अगम्य असा आनंद त्यांच्या चेहऱ्यावर वाहत असतो. जणू पावसाच्या पहिल्या सरीसोबत उगवून आलेलं हिरवं, कोवळं लुसलुसीत गवत जस वाऱ्याच्या झोतासोबत आनंदाने डुलत असतं. अगदी त्याप्रमाणे त्यांच्या चेहऱ्यावरचा आनंदसुद्धा तसाच ओसंडून वाहत असतो.

त्याच दिवशी बसला जरा जास्तच गर्दी होती. वाटेवरच्या आरवडे गावात बस थांबली. नुकतीच शाळा सुटली होती. बसची वाट पाहणारी छोटी छोटी १५-२० मुले बसला पाहून आनंदाने उड्या मारू लागली. त्यांना पाहताच माझ्या मनात एक आनंदाची झुळुकच येवून गेली. ती छोटी मुले अगदी मेंढरांच्या कळपासारखी एकमेकांना ढकलत-ढकलत बसमध्ये चढली आणि त्यांचा बसमध्ये किलबिलाट सुरु झाला. १ ली ते ५ वी च्या इयत्तेपर्यंतची ती मुले होती. कोण इंग्लिश मेडियमसाठी तर कोणी स्पर्धा परीक्षेच्या चांगल्या तयारीसाठी या दुसऱ्या गावच्या शाळेत नव्यानेच प्रवेश घेतलेली होती. शाळा नुकत्याच सुरु झाल्या असल्यामुळे बसचा पास तर कोणाकडे नव्हता. प्रत्येकजण आपआपले तिकीट काढत होता. मी खूप उत्सुकतेने त्या प्रत्येकांच निरीक्षण करत होते. कंडक्टर काका गर्दीमुळे आधीच खूप त्रस्त झाले होते आणि त्यात या मुलांचा सुरु असलेला दंगा. प्रत्येकजण गावाच नाव सांगून एक तिकीट द्या, म्हणून पैसे देवून तिकीट मागत होती. नवीनच प्रवेश घेतलेली, नव्यानेच प्रवास करणारी, त्यांना तिकीट कसं मागावं हे सुद्धा नितसं माहित नव्हतं पण ती प्रत्येकजण आपआपल्या शैलीत तिकीट मागत होती. कंडक्टर काकांना प्रत्येकाला हाफ का फुल विचारावं लागत होतं. वैतागलेले काका त्या मुलांना रागवत होते, अरे एक हाफ तिकीट द्या म्हणून सांगायचं ना, प्रत्येकाला वेगळं सांगायला हवं काय? हे संगळ एक छोटा मुलगा लक्षपूर्वक बघत होता. ते मी बघत होते आणि हे त्या कंडक्टरनी सुद्धाबघितलं होतं. ते त्या मुलाजवळ गेल्यावर त्या मुलाने तिकीट मागितली, एक मांजडें द्या. कंडक्टर काकांनी त्यांच्या मशिनमध्ये काही बटण दाबली आणि त्याला विचारलं, तुझ फुल तिकीट आहे काय? तो मुलगा नाही म्हणाला. हे ऐकून रागावलेले कंडक्टर काका जास्तच भडकले आणि त्या मुलाला खूप बोलू लागले. त्यांचा राग आणि आवाज एवढा भयंकर होता की पुर्ण बसमध्ये चिडीचूप शांतता झाली होती. पण तो छोटा

मुलगा अगदी शांत, चेहऱ्यावरचे भाव जरासुद्धा हलू न देता तसाच उभा होता. त्याच्याकडे बघून मला तर वाटलं त्याच्याजागी जर मी असते तर आत्तापर्यंत माझ्या गंगा-यमुना सुरू झाल्या असत्या. त्या कंडक्टर काकांनी त्या मुलाला विचारले, आता या फुल तिकीटाचे काय करायचे? या प्रश्नावर तो छोटा मुलगा खूप गोड हसला आणि म्हणाला, काळजी करू नका काका, अजून माझ्या मित्राने तिकीटसुद्धा हाफच आहे. आणि आमच्या टिचरनी आजच शिकवले आहे दोन हाफचा मिळून एक फूल तयार होतो. त्यामुळे तुम्ही माझ्या मित्राने पण पैसे घ्या आणि ते तिकीट आम्हाला द्या.

त्या मुलाचं उत्तर ऐकलं, मला त्याचं कौतुक वाटलं आणि माझ्या मनात एवढ्या वेळापासून पडलेलं कोडंसुद्धा सुटलं, त्यानं कंडक्टर काकांनी प्रत्येकाला हाफ तिकीट मागा म्हणून सांगताना त्यानं ऐकलं होतं, पाहिलं होतं तरीही त्याने एक मांजडें द्या, असंच तिकीट मागितलं होतं, तर ते त्यानं पूर्णतः हेतुपूर्वक मागितलं होतं. यापाठीमागं त्यांची असणारी जिज्ञासा अगदी कौतुकास्पद होती. शाळेत शिकवलेलं गणित तो प्रत्यक्षात कृती करून Practically बघत होता. कंडक्टर काकांच्या एवढ्या रागाच्या पश्चातसुद्धा तो मुलगा आनंदात, नम्रपणे अगदी शांतपणे आपण यावर उपाय काढलाय अशा पद्धतीने सांगत होता. त्या मुलाचं बोलणं ऐकून कंडक्टर काकांचा राग कुठच्या कुठे पळून गेला. रागावर मौनान विजय मिळवला होता. ते सुद्धा क्षणभर हसले. त्या मुलाच्या उत्तरानं त्यांनासुद्धा निशब्द केलं होतं. ते क्षणभर विचार करत थांबले आणि त्या मुलाला त्याच्याच पद्धतीनं त्याला समजेल अशा पद्धतीनं उत्तर दिलं, अरे बाळा, तु एक हाफ आणि तुझा मित्र एक हाफ तुम्हा दोघांना मिळवून एक मोठा माणूस बनवता येईल का? नाही ना...म्हणून तुम्हा दोघांचं तुम्हाला वेगवेगळे हाफ तिकीट घ्याव लागेल, त्यांनी अजून तिकीटाची प्रिंट काढली नव्हती त्यामुळे त्यांनी ते लगेच दुरुस्त करून दिलं आणि ते पुढे गेले. त्याच्या चेहऱ्यावरचा अगोदरच्या रागाचं रुपांतर एका वेगळ्याच समाधानात, आनंदात झालं होतं.

या प्रसंगातून मला एक वेगळाच अनुभव मिळाला म्हणतात ना, क्रोधावर मौनान विजय मिळवता येतो. तसचं काहीसं लहान मुलं आपल्याला खूप काही शिकवत असतात, नाहीतर एक आपण मोठे लगेच आकांडतांडव निर्माण करणारे

होतो. अरे ला लगेच कारे, आवाजाच्या उंची सोबत लगेच आपलाही आवाज बरचड करतो. आपण समोरच्याला बोलण्याची संधीच देत नाही मग आपल्यालासुद्धा आपलं मत व्यक्त करता येत नाही आणि वाद वाढतात. खरंच, लहान मुलं किती समजुतदार असतात. त्याच्यात किती निरागसपणा असतो. त्यांना पाहिलं की वाटतं, पुन्हा एकदा लहानपण देगा देवा, मग असंही वाटतं आपणही कधीतरी लहान होतोच ना....आपणही असेच निरागस होतोच की, लहानपणी रस्त्यावरून जाता-जाता कोणी भिकाऱ्याने जर आई-बाबांपुढे हात पसरला तर ते त्यांना पैसे देताना विचार करत असायचे पण आपण मात्र क्षणभरही न थांबता आपल्या हातातील बिस्किट त्यांना द्यायचो पण आता काय? कोणी लांबून मागत येताना दिसला की आपण त्या ठिकाणाहून काढता पाय घेतो असं का होतं? कुठं जाते आपली लहानपणीची सहानुभूती? लहानपणीचा निरागसपणा? की वाढत्या वयासोबत तोही लुप्त होत जातो? हा निरागसपणा जर आपल्याला आपल्यात अमर ठेवण्याची दैवी देणगी जर मिळाली तर किती छान होईल ना? आपल्या समाजात गरीब-श्रीमंत, काळा-गोरा, लहान-मोठा या भेदभावाची दुरीच राहणार नाही. प्रत्येकाचे हात एकमेकांसाठी, मदतीसाठी, सहकार्यासाठी नेहमीच सरसावतील.

मला कधी कधी वाटतं आपण उगाचंच मोठे झालो. आपण नाही जगत आपल्या मनाप्रमाणे, नाही इतर कोणाच्या मनाप्रमाणे, आपण तर जगतो. समाजाच्या एका वेगळ्याच एकत्रित मताप्रमाणे. लोक काय म्हणतील म्हणून मागे मागे रहात घाबरून, मन मारून, नाही तर जबरदस्तीने. मग सगळ्या त्रासिक जीवनात आठवतो बालपणीचा काळ, तो आपल्यातला बेडा संशोधक, जिज्ञासू, चिकित्सक, निरागस बालक आणि मग आपण म्हणतो, लहानपण देगा देवा, पण या वाक्यापेक्षा आपण जर लहानपण जगू देगा देवा, असं म्हटलं तर किती योग्य ठरेल ना! स्वच्छंदी जगण्याचा नित्य आनंद तर मिळेलच त्याचबरोबर सारी सृष्टीच सुखी होईल. यासाठी आपण तो लहानपणीचा निरागसपणा आपल्यात पुन्हा निर्माण करण्याचा आणि लहानांच्यात टिकवण्याचा प्रयत्न जरूर करायला हवा.

हिंदी विभाग

लहरो से डर कर नौका पार नहीं होती,
कोशिश करनेवालों की कभी हार नहीं होती।
नन्ही चोटो जब दाना लेकर चलती है, चढती
दीवारों पर, सौ बार फिसलती है, मन का
विश्वास रगो मे साहस भरता है, चढकर
गिरना, गिरकर चढना न अखरता है। आखिर
उसकी मेहनत बेकार नहीं होती, कोशिश करने
वालों की कभी हार नहीं होती।.....

- हरिवंशराय बच्चन

प्रा. रमेश एस. मोटे

(वरिष्ठ विभागा)

अंतर्ग

सिनियर विभाग

पद्य विभाग

१. जिंदगी	कु. स्वप्नाली बाळासो रणछांबे	बी.एस्सी.-१
२. वक्त	कु. स्वप्नाली बाळासो रणछांबे	बी.एस्सी.-१
३. एक ऐसी अपनी Wife हो।	कु. सोनाली भारत सपकाळ	बी.एस्सी.-१
४. भाई-बहन	कु. फरहिन अन्सारी	बी.एस्सी.-३
५. बस एक कदम और	कु. करिना अहमद मुलाणी	बी.एस्सी.-३
६. रिश्ता यादों का	कु. वृषाली रेवणनाथ गुरव	बी.ए.-३
७. महापुरुष	कु. ऋतुजा अरविंद पाटील	बी.कॉम.-२
८. मेरे प्यारे पापा	कु. श्रद्धांजली लाड	बी.एस्सी.-१
९. हिंदुस्थान	कु. श्रद्धांजली लाड	बी.एस्सी.-१
१०. जिंदगी	कु. सुजाता पाटील	बी.कॉम.-१

गद्य विभाग

१. जीएसटी या वस्तु एवं सेवाकर	कु. फरहिन अन्सारी	बी.एस्सी.-३
२. संसार	कु. कोमल जालिंदर पाटील	बी.कॉम.-३
३. ईश्वर	कु. ऐश्वर्या संजय पवार	बी.ए.-१
४. निर्वाण	कु. मयुरी शिवाजीराव जाधव	बी.एस्सी.-१
५. त्रिवेणी संगम	कु. सिमा सुखदेव माने	बी.ए.-१
६. चाणक्य नीति	कु. कोमल हजारे	बी.ए.-३
७. शायरीयाँ-	कु. प्रतिक्षा माळी	बी.ए.-२
	कु. ऋतुजा प्रकाश शिंदे	बी.कॉम.-३
	कु. कोमल सुर्यकांत गायकवाड	बी.कॉम.-३
	कु. मोनाली भाऊसो पवार	बी.कॉम.-३

जिंदगी

जो नसीब में है...
वो चलकर आयेगा...
जो नहीं है...
वो आकर भी चला जायेगा...
जिंदगी को इतना...
सिरीयस लेने की...
जरूरत नहीं है दोस्तो...
यहाँ से जिंदा बचकर...
कोई नहीं जायेगा...
एक सच है की...
अगर जिंदगी इतनी अच्छी होती...
तो हम इस दुनिया में...
रोते रोते ना आते...
लेकिन एक मीठा सच ये भी है...
अगर ये जिंदगी बुरी होती...
तो हम जाते जाते लोगों को...
रुलाकर ना जाते...
जी ले आज...
कल किसने देखा है...।

- कु. स्वप्नाली बाबासो रणखांबे
बी.एस्सी.-१

वक्त

अनुभव कहता है
खामोशियाँ ही बेहतर है।
शब्दों से लोग रुठते बहुत है...
जिंदगी गुजर गयी...
सबको खुश करने में...
जो खुश हुए वो अपने नहीं थे,
जो अपने ये वो कभी खुश नहीं हुए...
कितना भी समेट लो,
हाथों से फिसलता जरूर है...
ये वक्त है साहब,
बदलता जरूर है...

- कु. स्वप्नाली बाबासो रणखांबे
बी.एस्सी.-१

ऐसी अपनी Wife हो...!

ऐसी अपनी Wife हो,
जीन्स जिसकी Tight हो,
चेहरा उसका Bright हो,
Weight में थोड़ी Light हो
उम्र में थोड़ा weight हो,
थोड़ीसी वो Difference हो,

ऐसी अपनी.....

सड़क पर सब कहे क्या Cute हो,
भीड़ में सब कहे Side दो,
India की वो पैदावार हो,
साँस की सेवा जिसकी Wish हो,

ऐसी अपनी.....

डिनर हमारा Candle Light हो,
दोनों में ना कभी Fight हो,
मिलने के बाद दिल Delight हो,
प्रभू की अर्चना उसकी Life हो,
इसे पढ़कर सब कहे Guru तुम Right हो,

ऐसी अपनी.....

काश यह Concept अपनी
अगर 0.001% भी Right हो,
अगर ऐसी अपनी Wife हो तो,
क्या हसीन Life हो,

ऐसी अपनी.....

हर किसी की वो फरमाईश हो,
कुदरत की भी आजमाईश हो,
ऐसी अपनी Wife Ok हो!

- कु. सोनाली भारत सपकाळ
बी.एस्सी. - १

भाई-बहन

भाई-बहन का सुंदर रिश्ता
मन है आत्म विभोर,
है निराला जैसे जग से प्यारा
जैसे चाँद चकोर।

रहे बहन हमेशा खुश
भाई सदा ये चाहे,
भाई के पोछने आँसू
बहन दौड़े चली आए।

लडते-झगडते ऐसी की
फिर ना बातें करेंगे,
पर वो ये भी जानते है
की एकदुजे बिन रहा न जाए।

भाईयों की साँस में बसती है बहन
उन पर आँच न कोई आए,
रक्षाबंधन का रक्षा वचन
भाई प्राण भी गवा दिखाए।

गुडिया बन जब तुमक तुमक
चलती थी घर में बहन,
ना सोचा था सब छोड़ जायेगी
सबकुछ पिया के नयन।

नाता है ये एक ऐसा
जिस पर है प्रभू कृपा बरसे,
चाहे राम हो या हो कृष्ण
भगवान भी इस रिश्ते को तरसे।

भाग्यवान है वो लोग जिनको
ये रिश्ता मिला अनोखा,
स्नेह भाई बहन का
ये संसार को प्राप्त हुआ अप्रतिम।

- कु. फरहिन अन्सारी
बी.एस्सी. - ३

बस एक कदम और...

बस एक कदम और
इस बार किनारा होगा।
बस एक नगर और
इस बार इशारा होगा।
अम्बर के नीचे उस बादल के पिछे
कोई तो किरण होगी।
इस अन्धकार से लड़ने
को कोई तो किरण होगी।
बस एक कदम और
इस बार किनारा होगा।
बस एक पहर और
इस बार उजाला होगा।
इस तपती भूमि में
कहीं तो नीर होगा।
बस एक प्रयास और
अब लक्ष्य हमारा होगा।
बस एक कदम और
इस बार किनारा होगा।
जो मंजिल तक पहुँचे
वो कोई तो राह होगी।
अपने मन को टटोलना
कोई तो चाह होगी।
जो मंजिल तक पहुँचे
वो कदम हमारा होगा।
बस एक कदम और
इस बार किनारा होगा
मंजिल हमारा होगा।

- कु. करिना महंमद मुलाणी
बी.एससी.-३

रिश्ता यादों का

ना कभी हमने एक दुसरे बहोत सारी बाते की
ना कभी बार-बार मिले एक दुसरे को
फिर भी क्यू याद आती है मुझे तेरी वो बात...
ना कभी मिले...
फिर भी क्यों याद आते तेरे साथ
के वो पल
क्या प्यार करते थे ? हम एक दुसरे से
तो क्यों नहीं बताया हमने एक दुसरे को
ना इकरार किया, ना इजहार किया
फिर क्यों मरते थे हम एक दुसरे पर
जब हम पास थे तब
कभी नहीं बताया
और जब हम दूर है अब
तो क्यों सताती है मुझे याद तेरी
क्यों आते है, मुझे ख्याब तेरे
कैसा रिश्ता है हमारा
जो बरसो बिछडने बाद भी याद आता है
ना बाते की, ना मिले
पर जितना वक्त साथ बिता था
उसकी यादे अब भी मन में है
क्या ऐसा रिश्ता होता है
जिसमें सिर्फ दर्द भरी यादे हो
और आज बिछडने के बाद भी
उन्ही यादों को याद करके हमारा दिल धडकता है।
और हमे हम ही जिंदा होने का एहसास दिलाता है।
हाँ है हमारा रिश्ता
अभी भी दर्दभरी यादों...
जो नहीं टुटेगा।

- कु. वृषाली रेवणनाथ गुरव
बी.ए.-३

दोस्ती

दोस्त.....? कैसे होते हैं दोस्त....

जब हम काम में होते हैं तब
हमें परेशान करते हैं।

और जब हम सच में परेशान होते हैं।

तब अपनी इधर-उधर की बातों से हमें मुस्कुराते हैं
ऐसे होते हैं दोस्त....

लंच टाइम हमारा ही टिफीन खत्म करते हैं
और जिस दिन हम बिना टिफीन के आते हैं
उस वक्त हमारी ही प्लेट सबसे जादा भरते हैं

ऐसे होते हैं दोस्त....

छुट्टी यों में हमारे ही पैसों से पार्टी करते हैं
और जब हमें जरूरत होती है पैसों की तो
बिना माँगे पुरी कर देते हैं।

ऐसे होते हैं दोस्त....

कॉलेज में लड़की को देखकर
हमें यही भाभी चाहिए कहते हैं
और उसकी शादी में हमें ही नचाते हैं
वो कमीने दोस्त ही होते हैं...

कैसे भी हो अच्छे-बुरे

दोस्त तो दोस्त होते हैं।

जब पास होते हैं शमशान भी जन्नत लगता है

और जब दूर होते हैं स्वर्ग शमशान लगता है

ऐसी ही होती है दोस्ती

एकदुजे के लिए

एक दुसरे के लिए।

- कु. वृषाली रेवणनाथ गुरव
बी.ए.-३

मेरे प्यारे पापा...

खुदा न जाने ऐसे लोगों को क्यों बुलाता है?

जो किस्तीका आधार हो, आत्मविश्वास हो।

जिनके बिना जिंदगी बिखर जाती है।

जिनकी कमी हमें पल-पल सताती है।

खुदा न जाने ऐसे लोगों से क्यों मोहब्बत करता है।

जिनके प्यार की चाहत के लिए हर दिल तरसता है।

जो खुद खुदा बनके सबका दुःख सहते हैं।

जिनकी याद आकर भी वो कभी ना आते हैं।

खुदा न जाने ऐसे लोगों को क्यों गोद लेता है।

जो हर एक के दिल में अपना अलग घर बसाते हैं।

जिनसे मजबूरी में पंछी जैसी ऊँची

छलांग लगाता है।

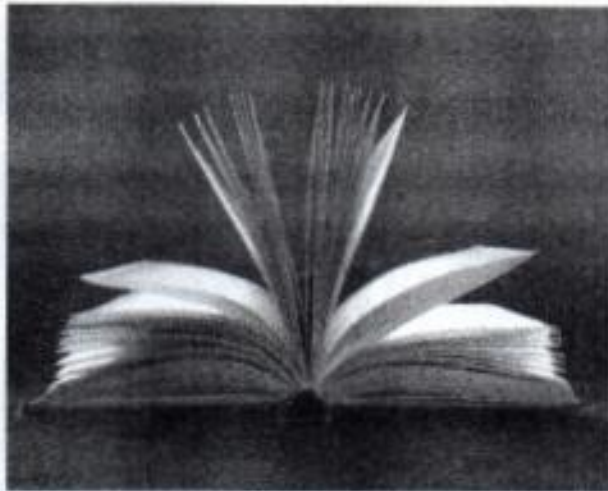
जो पुरी दुनिया में फिर कहीं भी नहीं पाते हैं।

- कु. श्रद्धांजली लाड
बी.एससी.-१

जिंदगी

किताबों के पन्ने पलट कर सोचती हूँ,
यूँ पलट जाएँ जिंदगी तो क्या बात है।
तमन्ना जो पूरी हो खर्वाँबो में,
हकीकत बन जाए तो क्या बात है।
कुछ लोग मतलब के लिए दुँडते हैं मुझे,
बिना मतलब के कोई आए तो क्या बात है।
कत्ल करके तो सब ले जाएँगे दिल मेरा,
कोई बातों से ले जाए तो क्या बात है।
जो शरीफों के शराफत में ना हो बात,
एक शराबी कह जाए तो क्या बात है।
जिंदा रहने तक खुशी दुँगी सबको,
किसी को मेरे मौत पे खुशी मिल जाए।
तो क्या बात है.....!

- कु. सुजाता पाटील
बी.कॉम. - 3

हिंदुस्थान

जिनके हो तीन नाम
भारत, India, हिंदुस्थान
वो है मेरा देश महान
जाओ चाहे *East or West*
मेरा *India* सबसे *Best*
यहाँ विभिन्न है बोली, भाषा और भेस
पर विविधता में एकता से भरा है मेरा देश।
नहीं चलेगा भेदभाव,
क्योंकि सबके दिलों में है प्यार का भाव।
नफरत की नहीं कोई गुंजाईश,
बस तरक्की के लिए की जाती है गुजारिश।
प्यार बाटना सबको है सिखाता,
इसलिए कहते हैं भारत भाग्य विधाता।
यहाँ बहती है पवित्र गंगा और जमुना,
इसलिए हिंदुस्थान में है सुख, समृद्धि और धन्यता।
मानवता, सभ्यता, सच्चाई और शांति,
यही सिखाती है हमें भारतीय संस्कृति।
घरती के रखवाले,
दिलवालों के लिए है हम दिलवाले,
इसलिए कहते हैं, हमको प्यार से *Indiawale*

- कु. श्रद्धांजली लाड
बी.एस्सी. - 9

जरा सोचिए...

पृथ्वी से प्यारी कौन है?

माता की गोद।

आकाश से ऊँचा कौन है?

पिता का सहारा।

पवन से गतिमान कौन है?

मन।

संसार में सबसे सुखी कौन है?

जो ऋणी नहीं होता।

काजल से काला कौन है?

कलंक।

- कु. सोनाली भारत सपकाळ
बी.एस्सी.-१

महापुरुष

तुमने देखा नहीं क्या?

तपते रेगिस्तान में पानी का निकलना

तुमने देखा नहीं क्या?

रेत के तटपर समुद्र की लहरोंका बिखरना

तुमने देखा नहीं क्या औंधियोंमें -----

में चिड़ियों का घोंसले पर रुकना

तितलियोंका डाल पर धिपकना

तुम नहीं मुख इतने जो नकार दो भ्रम धीर्ती का

फिर किस बात पर हो बेजान से

क्यों तुम्हारे माथेपर वृद्धावस्था के निशान से

उसे स्फुर्ति -----

और सींच दो मेहनत से तृण

तृण ऐसे सींचते है महापुरुष जैसे।

- कु. ऋतुजा अरविंद पाटील
बी.कॉम.-२

जी एस टी (GST) या वस्तु एवं सेवा कर

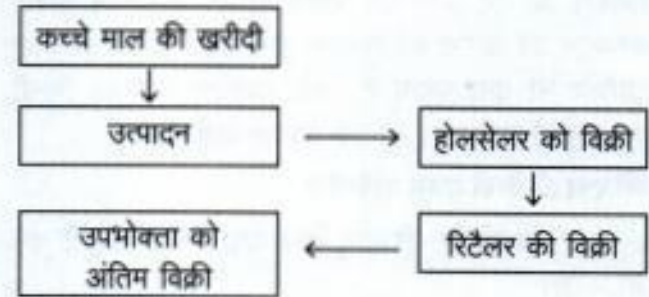
फरहिन खलिकुज्जमा अन्सारी
बी. एस्सी.-३

वस्तु एवं सेवा कर जी एस टी भारत सरकार की नई अप्रत्यक्ष कर व्यवस्था है। जुलाई २०१७ से लागू हो रही है। लेकिन जी जी एस टी क्या है और यह वर्तमान टैक्स संरचना को कैसे सुधार देगा? इसमें भी महत्वपूर्ण सवाल यह है कि भारत को एक नए टैक्स सिस्टम की आवश्यकता क्यों है?

जी एस टी क्या है?

वस्तु एवं सेवा कर या जी एस टी एक व्यापक, बहुस्तरीय, गंतव्य - आधारित कर है जो प्रत्येक मूल्य में जोड़ पर लगाया जाएगा। इसे समझने के लिए, हमें प्रथम इसकी परिभाषा के तहत शब्दों को समझना होगा। कोई भी वस्तु निर्माण से लेकर अंतिम उपभोग तक कई चरणों के माध्यम से गुजरता है। पहला चरण है कच्चे माल को खरीदना। दूसरा चरण उत्पादन या निर्माण होता है। फिर सामग्रियों के भंडारण या वेर्डाहाउस में डालने की व्यवस्था है। इसके बाद उत्पादन रिटेलर या फुटकर विक्रेता के पास आता है। और अंतिम चरण में रिटेलर आपको या अंतिम

उपभोक्ता को अंतिम माल बेचता है।

इन चरणों में जी एस टी लगाया जाएगा, और यह एक बहुस्तरीय टैक्स होगा कैसे? हम शीघ्र ही देखेंगे, लेकिन इससे पहले आइए हम वॉल्यू एडिशन के बारे में बात करें। मान ले कि निर्माता एक शर्ट बनाना चाहता है। इसके लिए उसे धागा खरीदना होगा। यह धागा निर्माण के बाद एक शर्ट बन जाएगा। तो इसका मतलब है जब यह एक शर्ट में बुना जाता है, धागे का मूल्य बढ़ जाता है। फिर, निर्माता इसे वेअर हाऊसिंग एजेंट को बेचते हैं जो प्रत्येक शर्ट को अलग से पैकेज करता है और शर्ट के विपणन में निवेश करता है। इस प्रकार निवेश करने से प्रत्येक शर्ट के विपणन में निवेश करता है। इस प्रकार निवेश करने से प्रत्येक शर्ट के मूल्य में बढ़ौती होती है? इस तरह से प्रत्येक चरण में मौद्रिक मूल्य जोड़ दिया जाता है, जो मूल्य रूप से मूल्य संवर्धन होता है। इस मूल्य संवर्धन पर जी एस टी लगाया जाएगा।

वस्तु एवं सेवा कर इतना महत्वपूर्ण क्यों है?

अब हम जी एस टी समझ गए हैं, तो हम देखते हैं कि यह वर्तमान टैक्स संरचना को और अर्थव्यवस्था को बदलने में इतनी महत्वपूर्ण भूमिका क्यों निभाएगी।

वर्तमान में भारतीय कर संरचना दो में विभाजित है प्रत्यक्ष और अप्रत्यक्ष कर। प्रत्यक्ष कर डायरेक्ट टैक्स वह है जिसमें देनदारी किसी और को नहीं दी जा सकती। इसका एक उदाहरण यह आयकर है जहां आप-आय अर्जित करते हैं और केवल आप उस पर कर का भुगतान करने के लिए उत्तरदायी हैं।

अप्रत्यक्ष करों के मामले में, टैक्स की देनदारी किसी अन्य व्यक्ति को दी जा सकती है। इसका मतलब यह है कि जब दुकानदार अपने विक्री पर वैट देता है। तो वह अपने ग्राहक को देयता दे सकता है। इसलिए ग्राहक आइटम की

किमत और वेट पर भुगतान करता है। ताकि दुकानदार सरकार को वेट जमा कर सकें। मतलब ग्राहक न केवल उत्पादन की किमत का भुगतान करता है, बल्कि उसे कर दायित्व भी देना पड़ता है, और इसलिए जब वह किसी आइटम को खरीदता है तो उसे अधिक खर्च होता है।

जीएसटी कैसे काम करेगी?

जब जीएसटी लागू किया गया, तो ३ तरह के कर लगाए गए।

सीजीएसटी

जहां केंद्र सरकार द्वारा राजस्व एकत्र किया।

एसजीएसटी

राज्य में बिक्री के लिए राज्य सरकारों द्वारा राजस्व एकत्र किया गया।

आईजीएसटी

जहां आंतरराज्यीय बिक्री के लिए केंद्र सरकार द्वारा राजस्व एकत्र किया गया।

ज्यादातर मामलों में, नए शासन के तहत कर संरचना निम्नानुसार होगी।

लेन-देन	नई प्रणाली
राज्य के भीतर बिक्री	सीजीएसटी + एसजीएसटी
दूसरे राज्य को बिक्री	आईजीएसटी

उदाहरण -

महाराष्ट्र में एक व्यापारी ने १०,००० रुपये में उस राज्य में उपभोक्ता को माल बेच दिया। जीएसटी की दर १८% है। जिसमें सीजीएसटी ९% की दर और ९% एसजीएसटी दर शामिल है। ऐसे मामलों में डीलर १८०० रुपए जमा करता है और इस राशि में ९०० रुपए केंद्र सरकार के पास जाएंगे और ९०० रुपए केंद्र सरकार के पास जाएंगे। इसलिए जब डीलर के आईजीएसटी के रुप में १८०० रुपए चार्ज करना होगा। अब सीजीएसटी और एसजीएसटी को भुगतान करने की आवश्यकता नहीं होगी।

जीएसटी सभी व्यवसायों पर लागू होगा।

१) व्यवसायों में शामिल है। -

व्यापार, वाणिज्य, निर्माण, पेशे, व्यवसाय या किसी अन्य समान कार्यवाही इसकी प्रसार या प्रायिकता के बावजूद इसमें व्यवसाय शुरू करने या बंद करने के लिए माल/सेवाओं की आपूर्ति भी शामिल है।

२) सेवाओं का मतलब -

वस्तु के अलावा कुछ भी नहीं है। यह संभावना है कि सेवाएं और सामान एक अलग जीएसटी दर होगी।

जीएसटी सभी व्यक्तियों पर लागू होगा।

१) व्यक्तियों में शामिल है। -

व्यक्तियों, एचयूएफ (हिंदू अविभाजीत परिवार), कंपनी, फर्म, एलएलपी (सीमित दायित्व भागीदारी), एओपी, सहकारी सोसायटी, ट्रस्ट आदि। हालांकि जीएसटी कृषक विशेषज्ञों पर लागू नहीं होगी।

२) कृषि में फलों की खेती, बागबानी, रेशम उत्पादन फसलो, घास या बगीचे के उत्पादन शामिल हैं। लेकिन डेअरी फार्मिंग (दूध का व्यापार, मुर्गी पालन, स्टॉक प्रजनन, पशु अभिजनन क्षेत्र), फल या स-मरमर या पौधों के पालन में शामिल नहीं हैं।

जीएसटी पंजीकरण की आवश्यकता कब होगी।

जीएसटी पंजीकरण प्राप्त करने के लिए पैन अनिवार्य है। हालांकि, अनिवासी व्यक्ति सरकार द्वारा अनिवार्य अन्य दस्तावेजों के आधार पर जीएसटी पंजीकरण प्राप्त कर सकता है।

एक पंजीकरण प्रत्येक राज्य के लिए आवश्यक होगा। करदाता राज्य में अपने अलग-अलग बिजनेस पार्टिकल (व्यापार ऊर्ध्वाधर) के लिए अलग-अलग पंजीयन प्राप्त कर सकते हैं।

निम्नलिखित मामलों में जीएसटी पंजीकरण अनिवार्य है।

कारोबार आधार -

वित्तीय वर्ष में आपके कारोबार की सीमा २० लाख

रूप से अधिक होने पर जीएसटी एकत्र करना और भुगतान करना होगा। कुछ विशेष श्रेणी राज्यों के लिए सीमा १० लाख है। यह सीमा जीएसटी के भुगतान के लिए लागू होती है।

अन्य मामले/कारोबार के बावजूद जीएसटी पंजीकरण अनिवार्य है।

१. माल/सेवाओं की अंतर-राज्य आपूर्ति करनेवाले
२. कोई भी व्यक्ति जो एक कर योग्य क्षेत्र में माल/सेवाओं की आपूर्ति करता है और इसमें व्यवसाय का कोई निश्चित स्थान नहीं है। जिसे आकस्मिक कर योग्य व्यक्तियों के रूप में संदर्भित किया जाता है। ऐसे व्यक्ति की जारी किए गए पंजीकरण ९० दिनों की अवधि के लिए वैध है।
३. एजेंट या किसी अन्य व्यक्तियों जो अन्य पंजीकृत कर योग्य व्यक्तियों की ओर से आपूर्ति करता है।
४. ई-कॉमर्स ऑपरेटर (इ-व्यवसाय)
५. ई-कॉमर्स ऑपरेटर के माध्यम से आपूर्ति करने वाले व्यक्ति (ब्रांडेड सेवाएं को छोड़कर)

७. एग्रीगेटर जो अपने ब्रांड नाम के तहत सेवाएं प्रदान करता है।

जीएसटी पंजीकरण करने के लिए आवश्यक दस्तावेज है।

१. फोटो
२. करदाता का संविधान
३. व्यापार स्थान के सबूत
४. बैंक खाता विवरण
५. प्राधिकरण फार्म

जीएसटी के तहत पंजीकृत नहीं होने के लिए दंड -

कोई भी अपराधी जो टैक्स का भुगतान नहीं कर रहा है या कम भुगतान करता है, उसे देय कर राशि का १०% जुर्माना देना होगा। जहाँ एक संकल्पित करवंचन देखा गया वहाँ अपराधी को देय कर राशि का १००% जुर्माना देना होगा। हालांकि, अन्य वास्तविक त्रुटियों के लिए जुर्माना कर का १०% है।

शायरियाँ

आँखें बंद होतो, जुबान बोलती है,
जुबान बंद हो तो, घडकन बोलती है,
घडकन बंद हो तो, डॉक्टर बोलते हैं,
आय अँम साँरी।

कहते हैं हाथों की रेखाओं में तकदीर होती है
ऐसा किसने कहा?
तकदीर तो उनकी भी होती है
जिनके हाथ नहीं होते।

सौ खुशियाँ कम हैं
आदमी को हँसाने के लिए
मगर एक गम काफी है
आदमी को रुलाने के लिए

- कु. प्रतीक्षा माळी
बी.ए. - १

हम मछलते हैं तो भूचाल बड़ा होता है,
हम मछते हैं तो तुफान खड़ा होता है,
हमें बदलने की कोशिश मत करना,
हम बदलते हैं तो सारा इतिहास बदलता है।

- कु. ऋतुजा प्रकाश शिंदे
बी.कॉम. - ३

महको तो ऐसा महको,
फुलों को भी होश आ जाए,
तालीयाँ बजाये तो ऐसी,
शायर को भी होश आ जाए।

- कु. कोमल सुर्यकांत गायकवाड
बी.कॉम. - ३

मुहब्बत रंग लाती है,
जब दिल दिल से मिलता है
मगर दिल बड़ी मुश्किल से मिलता है।

- कु. मोनाली भाऊसो पवार
बी.कॉम. - ३

संसार

“ संसार में हमारा न कोई शत्रु है न मित्र,
हमारे विचार ही हमारे शत्रु एवं मित्र करते हैं,
इसलिए अपने दोष ढूँढ निकालिए यह बहुत
बड़ा हिम्मत का काम है।”

- कु. कोमल जालिंदर पाटील
बी.कॉम.-३

ईश्वर

“ है नाथ तू ही मनुष्य जीवन का ध्येय है।
हमारी खुशीयाँ हमारी उन्नति के लिए बाधक है।
तू ही हमारा एक मात्र स्वामी एवं इष्ट है।
बीना तेरी साहयता के तेरी प्राप्ति असंभव है।”

- कु. ऐश्वर्या संजय पवार
बी.ए.-१

त्रिवेणी संगम

त्रिवेणी संगम - गंगा, यमुना सरस्वती
तीन देव - ब्रह्मा, विष्णु, महेश
शक्तियों की अधिष्ठाती - सरस्वती, लक्ष्मी, ---

- कु. सिमा सुखदेव माने
बी.ए.-१

जिंदगी तो अपने दमपर जी जाती है।
दुसरो के कंधोंपर तो जनाजे उठा करते हैं।

- भगतसिंग

निर्वाण

समयक - दर्शन
समयक - ज्ञान
समयक - चरित्र

भगवान के तीन रूप

सत् - नित्य
चित्र - चेतना स्वरूप
आनंद - संपूर्णता

- कु. मयुरी शिवाजीराव जाधव
बी.एस्सी.-१

चाण्यक्य नीति

विद्या और धन का महत्व उसका सदुपयोग करने में है
संचय करने में नहीं अभिप्राय! यह है कि पुस्तकों को
पढ़कर काम चलानेवाला पंडित और दुसरो के पास अपना
धन जमा करके उसपर निर्भर रहनेवाले व्यक्ति अपने
जीवन में समय पड़ने पर धोखा अवश्य खाते हैं। राजा,
योगी और ब्राह्मण घुमते हुये ये अच्छे लगते हैं। सजा यदि
अपने राज्य के दुसरे नगरो में जाकर प्रजा से सम्पर्क बनाये
रखता तो, उसका विनाश निश्चित ये है प्रभावी राजा के
सेवक कमी सही जानकारी नहीं देते।

- कु. कोमल हजारे
बी.ए.-१

English Section

**"Away from the sight as thy face
My heart knows no rest nor respite,
And my work becomes an endless toil
In a shoreless sea of toil."**

**- Rabindranath Tagore
Gitanjali : Song Offering**

**Prof. M.S. Mahale
(Senior English Dept.)**

I N D E X

Senior Section

POEMS

1.	Indian	Miss. Shraddhanjali Lad	B.Sc. I
2.	You Love Me	Mr. Sunil Sayyad	
		Mr. Sandesh Salunke	B.C.A. I
3.	What Money Can And Can't Buy	Miss. Reshma Mahadeo Babar	B.Sc. III
4.	Our college Compos	Mr. Ruturaj Raghunath Patil	B.A.III
5.	Without You	Mr. Ruturaj Raghunath Patil	B.A.III
6.	A Mother Just Like You	Miss. Kantika Kiran Gaikwad	M.Sc.I
7.	Struggle for Existence	Miss. Snehal Bharat Babar	B.Sc.III
8.	Way to Success	Miss. Sapana Satish Bansode	B.Sc.I
9.	Mom	Miss. Pranali Anil Devkule	B.SC.I

ARTICLES

1.	Most Powerful Weapons of the Indian Military	Mr. Kunal Dilip Kale	B.Sc.-III
2.	IIT - JAM	Miss. Ashwini Ashok patil	B.Sc.-III
3.	Shivputra- Sambhaji Maharaj Great Warrior	Miss. Swapnali Jalindar patil	B.Sc.-III
4.	The Life Of A Soldier	Mr. Ashutosh P. Kumbhar	B.Sc.-I
5.	Superstitions	Mr. Ashutosh P. Kumbhar	B.Sc.-I
6.	What are the Name of that Bond?	Mr. Abhishek M. Deshmukh	B.Sc.-III
7.	E-Services of Business	Miss. Farhin K. Ansari	B.Sc.-III
8.	Prasanta Chandra Mahalanobis	Miss. Priyanka Shivaji Mohite	B.Sc.-III
9.	Global Effects on Climate	Miss. Pragati Chavan	B.SC.III
10.	Changes in Educational Field : Ancient to Modern	Miss. Pragati Chavan	B.Sc.-III
11.	The British Statistical Scientist -Karl Person	Miss. Nilam Suresh Mali	B.Sc.-I
12.	Where there is will, there is a way	Miss. Reshma Mahadev Babar	B.Sc. I
13.	The First Lady Statistician Gertrude M Cox	Miss. Veergangana L. Wagh	B.Sc. III
14.	Thoughts of Dr. A.P.J. Abdul kalam on " Teacher and Teaching"	Miss. Rani B. Mali	B.Sc. III
15.	Anandibal Gopal Joshi - First Indian Woman Physician	Miss. Farhin K. Ansari	B.Sc. III
16.	Sindhutai Sapkal - "Mother of Orphans"	Miss. Kantika Kiran Gaikwad	M.Sc. I
17.	My Visit to a Historical Place - Panhala	Miss. Kantika Kiran Gaikwad	M.Sc.I
18.	My School My Pride	Miss. Gouri R. Ombase	B.Sc.III

Miscellaneous

1.	Mathematical letter	Miss. Shraddhanjali Lad	B.Sc. I
2.	Rules For Happy Life	Miss. Shamal Satish Patil	B.Sc. III
		Miss. Rupali Prakash Mali	B.Sc. III
3.	Seven Secrets of Success	Miss. Kantika Kiran Gaikwad	M.Sc. I
4.	Laugh out Loud	Miss. Snehal Bharat Babar	B.Sc.III
5.	Good Thought	Miss. Priyanka Laxman Babar	B.Sc.III

INFORMATIVE WRITING

Most Powerful Weapons of The Indian Military

Mr. Kale Kunal Dilip
B.Sc.- III (Chemistry)

Introduction :-

India is one of the most rapidly growing Military in the world. They have evolved from a regional Force with tactical capabilities to a growing strategic force with global reach. They are heavily dependent on Foreign suppliers for equipment, as their local industry hasn't quite delivered as promised. This article will cover most powerful weapon systems. used by the Indian Armed Forces. The order of weapons in the article is entirely based on my analysis & opinion. I haven't included strategic nuclear weapons & their delivery platforms.

1) Brahmas Missile :

This is undoubtedly the most famous weapon that India has. It was the result of a joint venture between India & Russia to modify the Yakhont missile for Indian needs & make it into a universal missile which could be launched from any platform.

This is a long missile, which weighs 3 tons has now become the backbone of the Indian Defense forces as a long range stand off weapon. It is currently deployed by the Indian Navy on most of their major warships. Indian Army has inducted 3 regiments & the Air Force is Conducting trials for the air launched variant. The air launched variant has a reduced weight of 2.5 tons & 1 Missile can be carried under the fuselage of the Su - 30mkI. The current production rate is said to be 100 missiles per year.

The next generation of Brahmos is named as the Brahmos NG. It is Basically a smaller version of the current Brahmos with similar performance & minor improvements. It will undergo a 50% weight reduction & a 30% length reduction & 0% performance reduction so how is it possible to do such a thing? According to my sources, the current Brahmos uses large electronics circuit & heavy guidance systems & components.

2) INS Chakra :-

After acquiring the Akula II class SSN Nerpa from Russia on a lease for 10 Years. The Indian navy gained the ability to provide a long-range under water escort for their carriers & destroyers. The INS Chakra is modified for Indian needs & carries a mix of 36 Torpedoes & Klub Anti-ship missiles which can be fired from the 8x533mm torpedo tubes.

There are reports that India will acquire another Akula SSN, the tribis which is currently under construction. It may be modified to carry vertical launch tubes for Brahmos missiles.

3) INS Vikramaditya & Calcutta class destroyers:

The 5 th place is tied between India's advanced Calcutta class destroyers & it's aircraft carrier INS vikramaditya. Both are extremely powerful assets which will operate together in order to project power & carry out missions.

India's latest aircraft carrier, the INS Vikramaditya is the largest ship ever operated by them. This 45.000 ton refurbished carrier is currently the most powerful asset in the Indian ocean. It has the capacity to deploy 24 mig-2gk

fighters along with 6 ASW / AEW helicopters.

This carrier has a Russian electronic & sensor suite which is said to be powerful enough to prevent it from being tracked by powerful airborne radar systems. Though currently unarmed, the carrier will receive the Barak-8 SAM for self-defense during its first refit. The carrier uses a Ski Jump to launch fighters & arrest wires to recover them, classifying it as a STOBAR carrier.

The culcutta class is the first modern Indian destroyer. Indigenously designed & buitt, this class of 3 ships will add considerably to the capability of the Indian Navy.it is also the first

Indian warship to use an active electronically scanned array (AESA) radar, the MF-STAR which has 4 static panels instead of a single rotating panel. This multi-Function radar also allows for the replacement of a dozen other smaller search, track & fire control radars with a single system.

4) Namica

(Nag Missile Carrier) :

This is a relative unknown weapon that is developed by India. The core of this system is the 3rd generation Nag Anti-Tank missile mounted on a modified BMP-2 chassis. It contains 8 Nag missiles in armored box launchers plus a further 8 for reload with a complete optical & IR sensor suite to detect enemy tanks. These missiles fire & forget & have a top-attack capability which allows them to target the vulnerable top part of the tanks. The Nag has a fandem High Explosive Anti-Tank(HEAT) warhead which enables it to penetrate any armour in the region. It has successfully detected targets in 5 km & engaged them in day & night conditions & has demonstrated its ability to destroy enemy tanks. The most unique ability of this system is it's amphibious capability which allows it to be cross any water body in the batter field.

This weapon system is very unique as very few armies possess similar systems. The Indian army has placed an initial order For 13 Namicas & 443 Nag missiles. They have projected requirement for 200 Numicas & 7000 Nag missiles. The Namica will from an integral part of Indian Army armounred formations.

5) T - GOS Bheeshma :

Being an operator of cover 5000 T-55/72 tanks, it was natural that the Indian Army chose the T-gos as their replacement. They were first procured hurriedly from Russia in response to its neighbors attempt to purchase the T-80 & Abrams tanks. it weights just 48 tons & has a crew of 3 which is made possible by the use of an

autoloader for the 125 mm smoothbore gun. The unique feature of this tank is its ability to fire the inavar anti-tank missiles from its barrel. The other special feature from its barrel. The other special feature is that, even though the 12.7 mm machine gun mounted on the turret is manually operated, it can also be remotely controlled from inside the turret by the commander. The Indian variants have indigenious, Kanchan ceramic armors which is topped by a layer of explosive Reactive Armour (ERA). It is powered by a diesel engine which makes maintenance easier & reduces full consumption compared to the gas to turbines of the T-80.

India operators around 600 T-90 S & the eventual number by 2020 is expected to be around 1500 tanks.

6) P-8I Neptune :

India has a 7500 km long coast line &

hundreds of islands which need protection. The water bodies surrounding India are expansive & perfect for hostile submarines to lurk in. That's where the P-8I comes in . It was chosen for its excellent endurance & sensor suite which is unequaled by any other ASW aircraft It has a mission endurance of 4 hours at a distance of 2000 km from base. This means that it can fly 2000 km. from base, hunt submarines for 4 houres & then fly back 2000 km to base on just its internal fuel. The fact that it is essentially a modified commercial airliner makes its maintenance very easy. The P-8I has a long-range search radar in its nose & the Indian variant is unique in having a magnetic anomaly detection (MAD) boom at the aft to hunt submarines. also, the Indian variant replaces several electronics system with Indian versions.

Conclusion

The weapon systems covered in this article give you a brief idea about the capabilities of the Indian Armed forces. Equal importance has been given to army, naval & air force weapon systems. many weapons Arjun mk2, INS Vikrant aren't in this list as they haven't entered service & are still in testing phase at the time of writing.

INFORMATIVE WRITING

IIT- JAM

Admission to - M.Sc. (Two -years),
Joint M.Sc. Ph.D, Dual Degree, and other
Post - Bachelor Degree Programers
Indian Institute of Technology
Organized By - IIT, Bombay

Miss. Patil Ashwini Ashok
B.Sc.- III (Physics)

JAM Highlights :

- IIT Bombay is the organizing Institute for JAM.
- JAM Examination will be conducted online only as a computer Based Test (CBT) for all test papers.
- All the seven Test papers of JAM will be of fully objective type, with three different patterns of questions namely :- i) Multiple choice question

ii) Multiple Selected questions(MSQ)

iii) Numerical Answer Type (NAT)

Questions :

- Application will be accepted only Online through JAM official Website.
- No hard copies of documents are to be sent to the organizing institute. The applicable documents are to be upload to the online application website only.

- Biometric system of verification (finger - print) will be used for JAM exam and admission.
- No hard copies of JAM score card will be sent to the JAM qualified candidates by the organizing institute. It can be only download from JAM website with a specified period.
- No additional requirements, like suitability test or Interview are needed for the programers for which admission process is through JAM.
- Integrated Ph.D. programers in Physical science, Chemical Science, Mathematical Science and Biological Science at IISc Bangalore will use the JAM results to short list the candidates for final selection.

General Information :

- i) JAM open to all nationals(Indian / Foreign)
Candidates seeking admission to the -
academic programers covered under JAM
need to appear in JAM.

There is no age restriction.

- ii) For JAM Examination, the candidates who have appeared or due to appear in final examination of qualifying degree are also eligible to appear in JAM.
- iii) On the basis of performance in JAM, for each Test paper, separate merit lists, will be prepared for (GEN) General, OBC. Non-Crimiliar (OBC-NCL), SC, ST, and Person with Disability (PWD) category candidate.

Eligibility Requirements (ERs) for admission :-

- i) All candidates admitted through JAM should have a Bachelor's degree.
- ii) In qualifying degree, the aggregate marks without rounding off (taking in to account all subjects including languages and subsidiaries, all years combined should be at least 55% or 5.5 out of 10 for general OBC(NCL) category Candidates and 50% or 5.0 out of 10 for SC/ST and PWD Category candidate

- iii) Proof of having passed the Qualifying degree with the Minimum Education qualification (MEQ) as Specified by the admitting institute should be submitted.

Test Papers :-

- JAM Examination will be conducted in seven subjects also referred to as test papers, Biological science(BL), Biotechnology(BT), Chemistry(CY), Geology(GG), Mathematics(M.A.), Mathematical Statistics (MS) and Physics.

• Pattern of Test Papers :-

There will be a total 60 questions carrying 100 marks.

- Section A : Contains a total 30 multiple choice Questions (MCQ) involving 10 questions of one mark each and 20 questions of two marks each. Each MCQ type question has four choices out of which only one choice is the correct answer.
- Section B :- Contains a total of 10 multiple select questions (MSQ) carrying two marks each. Each MSQ type question is similar to MCQ but with a difference that there may be one or more than one choice(s) that are correct answers only and no wrong answers. Candidate mark the answer(s) by clicking the choice(S)
- Section C :- Contains a total 20 Numerical

answer type (NAT) questions involving 10 questions of one mark each and 10 question of two marks each. For these (NAT) type questions, the answer is signed real number which needs to be entered using the virtual numeric keypad on the monitor No choice will be shown for these types of questions.

- IV) In all sections, questions not attempted will result zero marks. In section a (MSQ) wrong will result in negative marks, for each wrong answer of 1 mark questions, 1/3 mark will be deducted and similarly for each wrong of 2 marks questions, 2/3 mark will deducted. In section B(MSQ), there is no negative and no partial marking provisions. There is no negative marking in section C (NAT) as well.

- Number of Test Papers allowed :- A candidate can appear in either one or two test paper (S). Such a candidate desirous of appearing in two test papers must ensure that these test papers are not in scheduled in the same paper session.

The candidate are advised to visit JAM official website for more details on the patterns of questions for JAM, including examples of the questions. for JAM Candidate will also be able to take a mock examination through a "MOCK TEST " link that will be made available on the website .

CHARACTER SKETCH

Shivputra - Sambhaji A Great Warrior

Miss. Patil Swapnali Jalindar
B.Sc.- III (Chemistry)

The Prince of Maharashtra. one an only Brave king who killed 2 lakhs enemy in a single war, The son of Shivaji Maharaj - The founder of Hindivi swarajya a mighty warrior one an only breave king in history of Maratha - "Swarajya Rakshak - Sambhaji"
Weight - 220 kg., Hight - 7.8 ft. Prowess- 203 war without any one loose biggest war :- with 5 lakh army of enemy when his own army was 37000 only. but one and only king in history who gave success to Hindavi swarajya.

Heroes make history, but some time history make heroes but in case of Sambhaji Maharaj the history has coursed him. This Maratha hero was so powerful that he bad attacked & created terror in mogal administered region. The name of Sambhaji will shine ever for his dedication & devotion as well as his sacrifice for betterment of

Hindavi Swarajya, was established by Chhtrapati Shivaji Maharaj the great.

Sambhaji Maharaj was born at purandar fort. He was 17 years old when his father shivaji Maharaj crowned in 1674. He lost his mother Saibai at the age of 2. Since he was under the care of his grandmother. His grandmother and mentor Jijabai Died in the same year of coronation of Shivaji Maharaj Sambhaji Maharaj was taken a security by mogal sardar Mirza Raja Jaysingh until he received all fort of agreement which Shivaji Maharaj did with him to stop his attack on Maratha Kingdom under his control. Sambhaji Maharaj was 9 years old at that time.

In marriage of political alliance Sambhaji Maharaj was married to Yesubai daughter of Pilajirao Shirke.

Sambhaji Maharaj was well educated and highty sophisticated. Keshav Bhatt & Umajirao Pandit who were ancestras teacters of Bhosale Family, were assigned the work of schooling of Sambhaji Maharaj. Both of them not only initiated alphabets learning but nurtured is him the traditional Indian epics of Ramayana & Mahabharata. further Sambhaji Maharaj was also imparted basic military education such as horse riding, military campaign, gurilla warfare etc. By this time when Sambhaji Maharaj was eight years old, he was physically fit & mentally alert due to these proper guidelines.

The path of political career of Chatrapati Sambhaji Maharaj was not easy. It was full of difficulties & full of obstacle . Sambhaji Maharaj was overcome to difficulties by planning resources, man power as well as his management abilities to face all these difficulties. After attack of mogal general Mirza Raje Jaysing, Sambhaji Maharaj had to enter in politics & He was asked to showlder some responsibilities in swarajya.

The Auragabad which was sub capital of India was thrice attacked by Sambhaji

Maharaj & he had virtually established his edge over the rural area of the region Sambhaji Maharaj conflict with Mogal, Portugal & Siddhies were so regorors that he has established his abilities in a fullest manner.

After the death of Shivaji Maharaj Auragazeb had come to dekkhaan in 1680 C.E. with half million troops & 400,000 animals which at that time was perhaps the largest army in the world with the help of such massive army he defecated the Adilshah (Vijapur) & Qutubshah

(golconda) empires. Auragazeb acquired two generals, Mukarrbkhani & Sarjakhan from Qutubshahi & Adishahi empires respectively. Howere he was not able to bring an end to the Maratha empire. It was disproportionate battle in all sense. Aurangzeb's army was about 10 times the Maratha army. Sambhaji Maharaj did not let Auragazeb win major victories. Auragazeb's commanders claimed that they would win the Ramshej fort near Nashik within hours, but the fight for the fort lasted seven Years. Auragazeb's army attacked on maratha kingdom and his commanders claimed that they would win Ramshej Fort within hours. But Chhatrapati Sambhaji Maharaj & his army gave them tough fight & fight for Fort lasted for sevan years. The Ramshej battle was success of Sambhaji.

Island of Janjira was under the control of Siddis. Janjira was strategically a very important & impregnable fort in the Arebain sea with cannons embedded all around. It has high economic importance as traders had to pay large amounst to pass by this fort. So Sambhaji Maharaj wanted to capture Janjira & Built a bridge of stones from shore too Island of fort.

Sambhaji Maharaj fought with portuguese bravely & conquered important strategic location with his heroic struggle there were chances of portugues providing

supplies to mogals & allowing unloading of mughal ships at the portuguese forts in Goa. The Sambhaji Maharaj undertook a campaign against the portuguese in Goa.

In early 1689 C.E. Maharaj called his commanders for strategic meeting at Sangameshwar in kokan, to decide on the final blow to oust Auragzeb from Dekkhan. He wanted to settle revenue matter in the house of Desai, where Sambhaji Maharaj, Poet Kalash were staying. In order to execute the plans soon, sambhaji Maharaj sent ahead most of his comrades & stayed back with a few of his trwtworthy men. Ganoji Shirke, one of the Maharaj's brother-in-laws turned a tritor and helped Aurangzeb's Commander Muqurrah know to locate, reach & attack Sangameshwar when Samabhaji Maharaj was in the garden of Sangameshwar resoling some issues & was about to leave the town. Sambhaji Maharaj & his men were surrounded from all sides, Maratha took out their swords roared Har Har Mahadev & pounced upon the a too numerous Mughals. A bloody skirmish took place & Sambhaji Maharaj was capered on 1 February 1689. Maratha soldiers and other faithful unsuccessfully tried to rescue Sambhaji Maharaj but were killed by moguls on 3 february 1689. At reda near Koregaon on Bhima River of Pune District, Sambhaji Maharaj & kalash were assassinated According to Pagadi s. " Sambhaji Maharaj could not have spurned at the offer of life. Aurangzeb was determined to kill him. He had no desire to spare Sambhaji Maharaj life"

Immediately after Sambhaji Maharaj death maratha confederacy was thrown in a disarry. He was succeeded by his brother Rajaram Maharaj. Few day after Maharaj's death. The capital Raigad fell to the Mughals & Sambhaji Maharaj wife & Son were captured. Howere Rajaram Maharaj shifted the maratha Capital to jinji, in deep south.

Maratha under Santahji Ghorpade & Dhanaji Jadhav harassed the Mugal army h.

After Sambhaji Maharaj torture & death, Aurangzeb continued his grim war against the Maratha for another 14 Years, but couldn't win & died in Maharashtra. Aurangzeb ended up wasting resources & also lacked a good successor which hastened the end of the Mughal Empire.

In this way the Sambhaji Maharaj was a very intelligent, brave, one and only great warrior in the world, who wants to develop Hindavi Swarajya in all India.

सकलकुलमंडीत अखंड, लक्ष्मीअलंकृत,
राजकार्या धुरंधर संस्कृत पंडीत,
रणमर्द छावा, छत्रपती संभाजी महाराज कि जय.....!

INDIAN

India is a Country
Which is full of Prosperity.
It has Democracy,
Which controls Poverty.
Himalaya at the top
And Sahyadri at it's feet.
It has just beautiful Scenery,
filled with greenery,
India is land of village,
where people are courageous.
Delhi is famous for Qutub Minar,
Hyderabad is famous for charminar,
Hockey is our national game,
Which brings name and fame.
India has gold,
Which makes us bold,
India contributed Zero,
Which became Hero,
India is famous for history,
Which has a lot of mystery,
Thus we are proud to be Indians..

Miss. Lad Shradhanjali
B.Sc.I

You Love Me.....

I Promise you
No life without you.
Because,
I love you.....
1 Year, 12 Months, 52 Weeks
365 Days, 24x7 Hours, Second
& Second all time, I am alone,
Without you,
Because,
I love you.....
My Heart You are, My Soul you are,
My whole life you are,
Because,
I love you...
You come in my life,
After 3 years,
Because,
you love me?

Mr. Sayyad Sahil
Mr. Salunke Sandesh
B.C.A. I

ARTICLE

The Life of A Soldier

Mr. Kumbhar Ashutosh Pandurang
B.Sc.- I

A Soldier is always smartly dressed. He wears a khaki uniform on his head, he wears a helmet on his feet, wears heavy leather boots. He carries a heavy rifle.

During a peace times he lives in the Soldiers barracks or quarters. He has to wake up very early in the morning, with bugle up and cleans his rifle. Then he goes to the parade ground . The parade goes on for an hour or two. He returns for his breakfast. He is assigned some duties. He has his lunch and rest . In the evening he play games. He has to get back in the barracks before the sound of the evening bugle. He leads a life of discipline and hard work . He has always to obey orders.

During times of war, the solders's life is harder and full of risks. He lives on the

battle field. He has neither rest nor peace of mind. He has sometimes to go without food and sleep for a number of days. He may not get enough water to bath or wash himself.

He leads an adventures life at such times. He shows his daring and courage. he has to face cannon fire, bombs and shells. If he is not killed, he may be maimed or disfigured. Yet he fights very bravely.

He makes many sacrifices for the sake of his country. He gives up his home and his family. He gives up all his comforts. He leads a lonely life on the battlefield. Very few appreciate the sacrifices he makes.

The Soldier is very important because he defends the freedom and honor of his country both in peace and war. He is ready to make the supreme sacrifice for his country. He is a heroic figure to whom we should all honour..

ARTICLE

Superstitions

Mr. Kumbhar Ashutosh Pandurang
B.Sc. - II

Most Indians are Superstitious. We have been passing on our beliefs, Customs, rituals practices, lucky charms and good and bad omens through the centuries. In fact there is rarely an occasion or an event which is not associated with one or the other Superstition.

For example many people believe it is unlucky if a black cat cross their path, or if someone sneezes just as one is about to leave the house on an important mission. some peoples are reluctant to stay on 13th floor. or refuse to get involved with number 13. Some prefer to travel only on particular days of week, because those days are supposed to be auspicious. The time periods like those governed by Rahu and Ketu determine the beginnings or inauguration of even official ceremonies

everyone has a good time and bad time for doing things and making decisions especially if they are important ones. If some thing goes wrong the blame is accorded to the evil eye or to the horoscopes.

Superstition arises of fear and ignorance when a person not having confidence in himself and is weak intellectually and morally, he takes recourse to superstition. He blames his failures on bad luck, bad omens and the like. And resorts to some more superstitions to ward off the negative forces in his life.

Some superstitions are harmless and even quite amusing. But some are very cruel. The horrific custom of sacrificing human beings to propitiate the Gods is still followed in some socially backward classes, areas. It is absolutely terrifying and ruthless.

Should we too follows these superstions blindly? our is an age of science . The age of the reason and rational thinking. If I happen to fall on the road. It may be because of slipping on a banana skin. Rather than a black cat passing & crossing my path. Nothing happens with out a reason. In this age of globalization. We must have reason behind the baggage of all our superstitions and must move along with the world. Giving in to fear and hiding behind superstitions makes one weak. Obviously, we must draw the line between patently Superstitions beliefs and some of the age old customes and rituals.

What are the Names of that Bond?

Mr. Deshmukh Abhishek Mahadev
B.Sc.- III (Chemistry)

I Think,

In Chemistry different types of bond are formed like covalent bond, Ionic Bond, Co-ordinated Bond These bond are formed due to the sharing of electrons between the two atoms. And at that time some energy can be released or gain. Some bonds are formed stronger as well as weaker. due to the shifting of electrons with equal energy levels.

In our life same criteria is seen. In the life some bonds are formed but they are invisible to our eyes. These bond are between Teacher -Students bond, wife - husband bond, Boy friend -girl friend bond and bond between two business dealers. These bonds are formed due to the communication with each other listening to many thoughts at work. But some bonds are weather and some bonds are stronger.

In Chemical Reactions catalyst plays on important role. In the chemical reaction catalyst do not take active part but it increases rate of reaction. In our life some times teacher, friends, Parents, plays the important role as catalyst . They do not take active part in our life but they can gives the solutions to your problems, troubles and deficiency in our work. They encourage your

thought's.

In the Chemistry some reagent's take a part for breaking of bond and making of bond. In our life some Reagent are entered and hence some bond are becoming weaker due to the T.V., Mobiles, Games.

MOM....

You are the sunlight in my day.
You are the moon, I see far away in night.
You are the one who taught me life
how not to flight and the difference
between right and wrong.
You are the words within my song
You are my wonderful Mom.
You are the one who cares for me.
You are the eyes that help me to see
You are the one who knows me best
You are my favorite from east to west.
You are the one who helped me to
accomplish dream.
You are my friend, my heart and soul.
You are the greatest "MOM" I know.

Miss. Devkule Pranali Anil
B.Sc. I

ARTICLES

E-Services of Business

Miss. Ansari farhin khaliquzzama
B.Sc. - III (Chemistry)

1) Introduction :-

The concept of e-service represent one prominent application of utilizing the use of information and communication technologies (ICTs) in different areas. E-Service includes the service element of e-tailing, customer support, and service delivery. E-service reflect the three main components:-

- 1) Service provider
- 2) Service Receiver
- 3) Service Deliver

Also, Internet is the main channel of e-service delivery while other classic channels for example:- Telephone, call center, public kiosk, mobile phone, television, etc...

2) Definition and origin of the term e-service:-

Since, its conceptual inception in the late 1980s in Europe and formal introduction in 1933 by our Government. E-services is one of the branch of this domain and it's attention has been creeping up among the practitioners and researchers.

Definition :-

" E-Service may be defined as the online service available on the Internet. where by a valid transaction of buying and selling is possible."

3) Importance and advantages of E-shopping:

- 1) E- shops are open for 24 hours a day.
- 2) There is no need to travel to the malls or wait at the check out counters.
- 3) There is usually a wide selection of goods and service.
- 4) It is easy to compare prices and quality by using the E-shopping tool.
- 5) price reduction and discounts are electronically conveyed.

4) Importance of E-Service :-

- 1) Accessing a greater customer base.
- 2) Broadening market reach.
- 3) Lowering entry barrier to new markets and cost of acquiring new customer.
- 4) alternative communication channel to customer.
- 5) Increasing services to customer.
- 6) Gaining competitive advantages.
- 7) Enhancing transparency.
- 8) Potential for increasing customer knowledge.

5) Architecture :-

Depending upon the types of E-Services, there are certain functionalities required in the certain layer of e-service architectural framework, these includes but are no limited to Data layer. (data sources), Processing layer customer service system, Managements system, data ware house system, integrated customer contact system, exchange layer, interaction layer and presentation layer.

6) E-Service quality:

Measuring service quality and service excellence are important in a competitive

origination environment. The SERVQUAL - service quality model is one of the widely used tool for measuring quality of the service on various aspects. The five attributes of this model are:-

- 1) Reliability
- 2) Responsiveness
- 3) Tangibility
- 4) Assurance
- 5) Empathy

The following table summarizes some major of these:

SERVQUAL	Kaynama & Black (2000)	Zeithaml (2002)	Jandaet Oct. (2002)	Alawattegama & wategama (2008)
Reliability	Content	Access	Access	Factual Information
Responsiveness	Access	Ease of Navigation	Security	Business information
Assurance	Navigation	Efficiency	Sensation	General information
Tangibles	Design	Flexibility	information	Consum er.
Emapathhy	Response	Reliability	Contact	Related information
	Background	Personalization		
	Personalization	security		
		Privacy		
		Trust		
		price		
		knowledge		

7) E-Service cost factor :-

Some major factors are as follows,

- 1) Expenses of setting up applications.
- 2) maintaining application.
- 3) Internet connection.
- 4) Hardware / software.
- 5) Security concerns.
- 6) Legal issues.
- 7) Training .
- 8) Rapid technology charges.

8) Practical example of e-Service in the Developing World :

Information technology is a powerful tool for accelerating economic development.

Developing countries have focused on the devolvement of ICT during the last two decades and as a result, it has been recognized that ICT is critical to economy and is a catalyst of economic development.

Following are a few example regarding e-service in some developing countries:

1) E-Service in Bangladesh :-

Bangladesh first E-Service system is National E-Service system.

2)E-Service in South Africa :-

In South Africa, there continues to be high exceptions of government in respect to improved delivery of service and chosen consolation with citizen. The implementation of e-Government has been

widely acclaimed in that it provides new impetus to deliver services quickly and efficiently.

3) E- service in Malaysia:-

E-service is one of the pilot projects under the electronic Government flagship within the Multimedia. Super corridor initiative. E-Service one can now conduct transaction with Government agencies. such as Road Department (RTD) and private utility companies.

9) Challenges to e-service in the Developing world :

The future of e-service is bright but some challenges remain. There are some challenges

in E-Service as follows :-

- a) Low penetration of ICT especially in the developing Countries.
- b) Fraud on the internet space which is estimated around 208 billion USD.
- c) Privacy due to the emergence of various types of spy ware and security holes.
- d) Intrusive characteristics of the service. e.g. Mobile Phones.

Without You...

You are in my heart.

you are in my lungs,

you are in my mind,

you are in my veins,

you are in my every part and organ

of my body.

without you, I cannot live for a minute.

Since

birth of my life, you are with me.

And please don't leave me.

Untill my death.

Hello, I am talking about Oxygen.

Yes, you are the one who kept us alive.

Mr. Ruturaj Ragunath Patil

B.A. III (English)

CHARACTER SKETCH

Prasanta Chandra Mahalanobis

A Renowned Indian statistician

Miss. Mohite Priyanka Shivaji
B.Sc.- III (Statistics)

Also Known : P. C. Mahalanobis
Famous as : Statistician
Nationality : Indian
Birth date : June 29, 1893
Died at Age : 78
Sun Sign. : Cancer
Born In : Kolkatta
Religion : Hinduism
Died On : June 28, 1972
Place of death : Kolkatta

Founder / co-founder : Indian statistical Institute, National sample survey organization

Prasanta Chandra Mahalanobis was an Indian scientist and applied statistician who devised the Mahalanobis distance, a statistical measure. He founded the Indian statistical Institute and played a key role in formulating India's strategy for industrialization in the second five year plan (1956-61). He was also very well known for his pioneering studies in anthropometry in India. Born into an academically oriented family in late 19th century he was encouraged to pursue his intellectual interests from an early age. after completing his schooling he went to study at the presidency college, Calcutta where he had the good fortune of being taught by the likes of Jagadish chandra Bose, Sarda Prasanna Das and Prafulla Chandra Ray. Brilliant and ambitious. He moved to England for further education at the king's college, cambridge There he met the eminent Indian mathematical genius Shrinivasa Ramanujan and was deeply influenced by him. while in England Mahalanobis developed an interest in statistics and was fascinated by the idea of how statistics could be used to understand problem in meteorology and anthropology. after returning to India, he teamed up with a group of like minded colleagues to form the Indian statistical institute (ISI) As a statistician he made several remarkable contribution to the field, and was instrumental in formulation newly independent India's strategy for industrialization.

Childhood and early life :

Prasanta chandra Mahalanobis was born on 29 June 1893, in calcutta, Bengal, British India to Probodh Chandra and Nirodbashini. he was the eldest of the couple's six children. His family was a relatively wealthy and influential one.

Prasanta Chandra's grandfather Gurucharan was actively involved in social movements such as the Brahmo samaj and had dared to go against the norms of the

society by marrying a widow. Gurucharan was also friends with several influential educators and reformers and thus the young Prasanta grew up in an intellectually stimulating environment.

He received his schooling at the Brahmo Boys school in culcutta. graduating in 1908. He then enrolled at the presidency college, Culcutta. where his teachers included Jagadish Chandra Bose and Prafulla chandra Ray, Meghnad saha and Subhash Chandra Bose were his juniors at college . He graduated with a Bachelor of science degree with honours in physics in 1912.

Wishing to study abroad, he went to England in 1913 and joined king's college. He had an interesting life in England- along with his studies, he also explored cross country walking and punting on the river. He soon received his tripos in physics.

Major works :

He founded the Indian statistical

Institute (ISI) in the early 1930, which later on become recognized as an academic institute of national importance. The institute is today regarded as one of the oldest and most prestigious institutions focused on statistics.

One of his major contributions to statistics was the concept of Mahalanobis distance which he introduced in 1936. A measure of the distance between a point P and a distribution D . it is a multidimensional generalization of the idea of measuring how many standard deviation away P is from the mean of D .

Awards & Achievements :

He received the weldon Memorial Prize from the university of oxford in 1944.

He was made an Honorary fellow of the Royal statistical society, UK, in 1954 and of king's college . Cambridge in 1959.

He was honored with two prestigious awards in 1968- Padma vibhushan and srinivasa Ramanujam Gold Medal -in recognition of his contributions to statistics.

ARTICLES

GLOBAL EFFECTS ON CLIMATE

Miss. Chavan Pragati
B.Sc.- III (Botany)

The greenhouse effect is a natural process that warms the earth's Surface. When the sun's energy reaches the earth's atmosphere some of it is reflected back to space & the rest is absorbed & re-radiated by greenhouse gases. Actually the 'greenhouse effect' & 'global warming' are not the same thing, global warming refers to a rise in the temperature of the surface of the earth. An increase in the concentration of greenhouse gases leads to an increase in the magnitude of the greenhouse effect & this results in 'global warming'.

Greenhouse gases are efficient in absorbing IR light...the most important greenhouse gases are H_2O (Water vapour), CO_2 (Carbon dioxide), CH_4 (Methane). The most abundant greenhouse gas in earth's atmosphere is water vapour. Most of the greenhouse heating of earth's atmosphere is due to water vapour absorption of IR radiation emitted by earth & then transferring the energy to the surrounding air molecule. Earth's atmosphere is slightly

warmer than what it should be due to direct solar heating because of a mild case of greenhouse effect. The ground is heated by visible & (some) infrared emits infrared light. The majority of earth's atmosphere (N_2 & O_2) are not good Green house gas. The small amount of greenhouse gases (H_2O , CO_2) traps (absorb & re-emit) the infrared radiation, increasing the temperature of the atmosphere.

These gases are called greenhouse gases & the natural process between the sun, the atmosphere & the earth is called the "Greenhouse Effect" because it works the same way as a green house. The windows of a green house play the same role as the gases in the atmosphere keeping some of the heat inside the greenhouse. when possible fuel are burned for energy (combustion) Carbon is released carbon compounds move through plants & animals. The air as carbon dioxide contribute to the 'greenhouse effect' & related global warning.

Scientific understanding of global warming is increasing. The inter government panel on climate change (IPCC) reported in 2014 that more than 95% science were certain that global warming is mostly being caused by human (anthropogenic) activities. The warming causes sea level rise, wide spread melting of snow & land ice. increase heat contact of the oceans, increased humidity & the earlier timing of spring ever. it look like most of the scientist agree the global warming observed in the last century were caused by human activities.

The global climate is a very complicated system. We understand the basic principle of the climate system, but we still don't understand how nature regulars earth's climate over the long run, nor do we have the capability to create a realistic climate model. and be able to predict with my certainty the effects of human activities on our climate system.

ARTICLES

Changes in Educational Field : Ancient to Modern

Miss. Chavan Pragati

B.Sc.- III (Botany)

"Education is simply the soul of the society as it passes from one generation to another"

Education field had been changed a lot from ancient to modern age. The education system that existed in old India was unique. The unique thing about education is a properly inherited system. Adult trained the young in the knowledge, skill necessary in their society. In pre literate societies this was achieved orally & through imitation. story telling passed knowledge, values & skills from one generation to the next.

Ancient education is a simple concept where children learn under great scholars but they have to stay away from their parents. This school teachers moral values & children live in a friendly environment with no distraction around them children learn to lead simple life with no bad habit with friendly environment & active teachers they are able to reach great height & become good citizens of a nation

The ancient education system is composed of logic (tarka) grammer (vyakarn) analysis of scriptures (mimansa) etc. & all of them aimed at the

subject of god (philosophy) only. The student after realizing the existence of good with the help of other branches of education comes out as a citizens fearing for crime & corruption. Therefore the existence of god is the primary basis & the control of corruption & crime is the secondary consequence.

Modern day education is aided with a variety of technology, computers, projectors, internet & many more. Diverse Knowledge is being spread among the people. Science has explored every aspect of life , internet provide abysmal knowledge one can learn everything he wishes to Every topic has development & discoveries have revealed the unknown world to us more variedly not only our planet but the whole universe has become accessible. Now we have good & learned teachers to impart us with knowledge of what they know. Everyone is a master in his field . we & our children are getting taught by professionals of their field our education is based on making us the best in our area of internet to help us to reach our goals more easily. More of the fact based knowledge is being grasped by us.

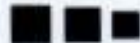
Skill development & vocational education has added a new feather to the modern system of education. There is some thing to learn for everyone. Even an infant these days goes to a kindergarten.

Well that is a positive side but every story has two telling. Firstly our education has become a process of spoon feeding, we are being fed by Facts & knowledge but the life itself is a true basis of teaching & learning Secondly education has produced a vast population able to read but unable to distinguish. What is worth reading. our education is producing machines of pupils. they read books they speak books, & they do books.

I conclude my articles with a view that ancient education created all round human being by teaching everything from spirituality, warfare & even dirty politics, but the

disadvantage is that only princes were allowed to be disciple of the best gurus lower caste cannot go there. Modern education or technology brought the whole

universe close together & education is divided into wide range. Each one has a choice to select the branch of learning & expand their knowledge.

What Money can and can't buy.

Money can buy a clock,
But not time.
money can buy a book
But not brain.
Money can buy a medicine
But not health
Money can buy a house
But not home.
Money can buy cosmetics
But not beauty
Money can buy a temple
But not Lord.
Money can buy Goods
But not goodwills.

Miss. Babar Reshma Mahadeo
B.Sc.III (Mathematics)

Our College Campus...

Someone say,
Life is not bed of roses.
But full of thorns
Yes, it is true
When we want to put roses in
the hair the timing of collage pricks us nicely.
Someone says,
School is temple and the teacher is god.
Oh Really is it true?
The shabby classes welcome the
morning Period.
The Mischievous student run from
The back door.
When we enter in to the class
A big mob of students, the dull students,
the sincere, the insincere students
though they bring one book.
within two of them
Sometimes they pay attention
such is our beautiful, nice,
exciting college....

Mr. Ruturaj Ragunath Patil
B.A. III (English)

CHARACTER SKETCH

The British Statistical Scientist - Karl Person

Miss. Mali Nilam Suresh

B.Sc.- F.Y (A)

Karl Person :-

Born - March 27, 1857 (London, England)

Died - April 27, 1936 (Coldhabour, Surrey)

Karl person is most famous statistical scientist in modern field of statistics.

British statistician, leading founder of the modern field of statistics prominent proponent of eugenics and influential interpreter of the philosophy and social role of science.

Karl Pearson was a major player in the early development of statistics as a serious scientific discipline in it's own right. He founded the Department of applied statistics.

Karl Pearson (1857-1936) is often considered to be the father of modern discipline of statistics. which emerged from his work in mathematical biometry.

His life and contribution to statistics
Reproduced by permission of the royal statistical society. The founder of biometric, karl Pearson was one of the principal.

Pearson applied statistic to biological problem of heredity and evolution. Pearson graduated from cambridge university in 1879.

Then spent most of his career at university college.

It is worth pausing to realize that pearson is known as one of the founders of statistics, yet we have reached 1890 and the 33 year old.

Karl pearson was one of the most significant architects of modern statistics.

His first book the "New Werther" was published at this time. In it pearson gives a clear indication of why he studied so many diserse. In statistics the correlation coefficient are used in statistics to measure how strong a relationship is in between two variable. pearson's correlation is a correlation coefficient commonly used in linear regression.

Karl Pearson correlation coefficient mean the measure of the strength of liner dependence between two variable & it is denoted by.

Karl Pearson coefficient of correlation is widely used mathematical methods where in the numerical expressions is used to calculate the degree and direction of the relation ship.

Pearson founder of the twentieth century science of statistics. was the younger son and the second of three children of william pearson, a barrister of the inner Temple and his wife.

"The word statistics comes from the modern latin phrase Statisticum Collegium (lecture about state affairs) which gives rise to the italian word statista (statesman or politician compare to status) and the German statistik (originally the analysis of data about the state)"

ARTICLES

Where There is will, there is a way.....

Miss. Babar Reshma Mahadev
B.Sc.III (Mathematics)

Will is a power that can move even mountains. In simple words, we may call it determination, the proverb which forms the subject of this essay, emphasize the importance of will or determination. It means a man of determination can do whatever he likes. By the power of will, he can have his way in everything. It's and but's are always muttering of weakness for all difficulties. They vanish when confronted with will force.

Even a cursory study history of human civilization tells us that all great things have always been achieved by men of will. The achievement of science, Arts and all the result of the endeavors of men of will who worked against heavy odds to achieve their good. Few examples can be

given to drive the point home. Columbus could discover America only because he stood firm like a rock against all the storms of difficulties that threatened him.

Will is a great force for good and it makes impossible things possible. The story hints the idea, will as a great force that can be used for further progress.

A Mother Just Like You...

I just want to let you know...

You mean the world to me,

only a heart as dear as yours

would give unselfishly.

The many things you've done....

all the times that you were there

Help me know deep down inside....

How much you really care.

Even though I might not say....

I appreciate all you do.

Richly blessed is how I feel....

Having a mother just like You.

Miss. Gaikwad Kantika Kiran

M.Sc- I (Statistics)

CHARACTER SKETCH

The First Lady Statistician Gertrude M CoX

Miss. Wagh Veergangana Laxman
B.Sc.III (Statistics)

Gertrude Mary cox (January 13, 1890 - October 17, 1978) was an American statistician and founder of the department of experimental statistics at North Carolina state University. her most important and influential research dealt with experimental design. She wrote an important book on the subject with W. G. Cochran.

Nc state's department of statistics was founded by cox. who recruited bright, talented statisticians to come to the university. She was the first women to receive a professional appointment at NC state and she proved to be a visionary, creating a world renowned department. Today the statistics department remains one of the oldest and most distinguished in the

country. Cox was founding editor of biometric flagship journal of the international biometric society. First published in 1945.

She was instilled with ethics, moral courage and determination. This combined with her grand dreams and the genius and tenacity to materialize them, resulted in legendary accomplishments and awed those who knew her. her exceptional organizational ability and her realization that statistics needed to be made practical for those working in agricultural and biological research led to her bridging the gap between theoreticians and research workers.

All of cox's work demonstrates a desire to promote the practical application of modern statistics. The programs she developed provided service to agriculture, industry & government and helped to make North carolina a world center for advanced work in statistics and Mathematics. Her writings relate statistics to various subject including education, agriculture, experimental design, biometric, horticulture, home economics and nutrition. she was a major international figure in the field of statistics and a beloved mentor to many statisticians. cox devoted her life to her work, her extraordinary accomplishments clearly reflect her success.

ARTICLES

Thoughts of Dr. A.P.J. Abdul Kalam on "Teacher and Teaching"

Miss. Mali Rani B
B.Sc.III (Statistics)

Friends, behind every successful venture & every inspiring career you will find an unflinching aim which often is set early in life. Having an aim in life gives purpose to every action & orientation to every result. Let me give you my story which led an aim to my life which happened almost seven decades ago.

when I think of aim in life. i am reminded of shri. Sivasubramaniam Iyer, who taught me. when I was studying in 5th class at the age of 10. He was a great teacher in our school. All of us loved to attend his class & hear him. one day he was teaching about 'bird flight' he drew a diagram of a bird on the blackboard depicting the wings, tail & the body structure with the head. He explained how the bird create the life & fly. He also explained to us how they change direction while flying. Nearly for 25 minutes. he gave the lecture with information such as lift, drag, how the birds fly in a formation of 10, 20 or 30. At the end of the class, he wanted to know

whether we understood. How the birds flew? I said, "I did not understand" when i said this, the teacher asked the other students whether they understood or not many students said that they also did not upset him since. he was a committed teacher.

Our teacher said that he would take all of us to the seashore. In the evening the whole class was at the seashore of Rameswaram. We enjoyed the roaring sea waves knocking at the sandy hills Birds were flying with sweet chirping voice. He showed the sea Birds in formation of 10 to 20 numbers. We saw the marvelous formation of birds with a purpose & we were all amazed. He showed us the sea birds looked like, when they flew, we saw the wings flapping. He asked us to look at the tail portion with the combination of flapping wings & twisting tail. we noticed closely & found that the birds in that condition flew in the direction they desired. Then he asked us a question, where the engine was & how it was powered. Bird is powered by its own life & the motivation of what it wants. All these aspects were explained to us within minutes. We all understood the whole bird dynamics from this practical example. How nice it was? our teacher was a great teacher, he gave us a theoretical lesson coupled with a live practical example available in nature. This was real teaching.

For me, it was not merely an understanding of how a bird flies. From that evening, I thought that my future study has to be with reference to flight & flight systems. I am saying this because my teachers teaching & the event that I witnessed decided my future career. This my life was transformed as rocket engineer, aerospace, engineer & technologist.

That one incident of my teacher teaching the lesson, showing the visual live example proved to be a turning point in my life. which eventually shaped my profession.

Therefore, Friends, before you enter into your professional life. it is important to forge your unique aim in life. which will steer your efforts towards a well defined goal for the rest of your life.

CHARACTER SKETCH

Anandibai Gopal Joshi - First Indian Woman Physician

Miss. Ansari Farhin Khaliguzza
B.Sc.III (Chemistry)

Anandibai Gopalrao Joshi was one of the earliest Indian Female physician. She was the First woman of Indian -origin to study and graduate with a 2 years diploma in medicine in the United States. she is also believed to be the first woman to set foot on American soil from India.

Joshi was born as Yamuna, in Kalyan of the Thane district in present-day Maharashtra, to an orthodox Hindu Family. Her Family used to be landlords in kalyan but lost their economic wealth. As that was the practice at that time, Yamuna was married at the age of nine to Gopalrao Joshi, a widower almost twenty years her senior. Gopalrao Joshi worked as a postal clerk in Kalyan. He was progressive thinker, and supporter of education for woman. At the age of fourteen, Anandibai gave birth to boy, but the child lived only for ten days because the medical care necessary for his survival was unavailable. This situation proved to be a turning point in

Anandibai life, and inspired her to become a physician.

Gopalrao encouraged Anandibai to study medicine. In 1880, he sent a letter to Royal Wilder, a well know Americal missionary, stating Anandibai's interest in studying medicine in united states, and inquiring about a suitable post in the US for herself. wilder offered to help if the couple would convert to christianity. This propos-ition, however, was not acceptable to the Joshi couple.

Wilder published the correspondence in his Princeton's Missionary Review. Theodicia Carpent a resident of Roselle, New Jersey, happened to read it while waiting to see her dentist. Anandibai's desire to study Medicine and Gopalrao's support for his wife impressed her, and she wrote to them offering Anandibai accommodation in America. An exchange of many letters between Anandibai and theodicia ensued in which they discussed, among other things, Hindi culture and region.

while the couple named Thorborn suggested Anandibai to apply to the woman's Medical college of pennsylvania . on learning of Anandibai's plan to pursue higher education in the west. Many christians supported her decision, but they wanted her to convert to christianity. explaining her decision to go America and obtain a Medical degree, she stressed the need for Hindu Female doctors in India, and talked about her goal of opening a Medical college for woman in india. She also pledged that she would not convert to christian.

Anandibai Joshi graduated from women's Medical college of Pennsylvania (WMC) in 1886. with kei Okami (centre) and Tabat Islambooly. All three completed their Medical studies and each of them was first woman from their respective countries to obtain a degree in Western Medicine. Anandibai died early in the next year after coming from America on 26 February 1887 before running 22. Her death was mourned Throughout India. But, she suggested all the people are :- " To know even one life has, Breathed easier because, You have lived, This is to have succeeded.."

CHARACTER SKETCH

Sindhutai Sapkal - "Mother of Orphans"

Miss. Gaikwad Kantika Kiran
M.Sc.I (Statistics)

Sindhutai Sapkal, affectionately known as the "Mother of Orphans" is an Indian Social worker and social activist known particularly for her work in raising orphaned children in India. She was conferred a Doctorate in Literature by the "D.Y. Patil Institute of Technology and Research" in 2016.

Sindhutai Sapkal was born on 14 November, 1948 at Pimri Meghe village in Wardha district of Maharashtra to Abiman Sathé, a cowherd by profession. Being an unwanted child, she was referred to as chindhi (Marathi word for "torn piece of cloth") however, her father was keen on educating Sindhutai, much against the wishes of her mother. Abhimanji used to send her to school under the pretext of cattle

grazing, where she would use the 'leap of Bharadi Tree' as a state as she could not afford a real state because of her family's limited financial resources. Abject Poverty, family responsibility and an early marriage forced her to quit formal education after she successfully passed 4th standard.

At the age of ten, she was married to Shrihari Sapkal alias Harbaji, a 30-year-old cowherd from Navargaon village in Wardha district. She bore three sons by the time she turned twenty. She gave birth to a baby girl on 14 October 1973, in a cow shelter outside their house that night, all by herself and walked several kilometers away to her mother's place.

Her mother refused to shelter her. She had to set aside thoughts of suicide and started begging on railway platforms for food. In the process, she realized that there were so many children abandoned by their parents and she adopted them as her own and started begging even more vigorously to feed them. She decided to become a mother to any one and every one who came across to her as an orphan. She later donated her biological child to the trust Shrimant Dagdu Sheth Halwai, Pune, only to eliminate the feeling of partiality between her daughter and the adopted ones.

She devoted her entire life to orphans. As a result, she is fondly called 'Mai' (mother). She has nurtured over 1050 orphaned children. Many of the children whom she adopted are well-educated lawyers and doctors. She used award money to buy land to make a home for her children.

At the age of 80, her husband came back to her apologetically. She accepted him as her child. She is proudly and very affectionately introducing him as her oldest child! In person, she comes across as an unlimited source of energy and very powerful inspiration with absolutely no negative emotions or blaming anybody.

Shinduutai fought for the rehabilitation of the 84 villages.

A Marathi-Language film "Mee shindhutai Sapkal" released in 2010, is biopic inspired by the true story of Sindutai Sapkal. The film was selected for its world premiere at the 54th London Film Festival.

She took care of the children, In return for some meager food. Looking after them was a source of livelihood. It didn't take long

for it to become the mission of her life.

She have six operating organizations in Pune, Saswad, Amravati, Wardha, Guha. Shindutai Sapkal has been honored with more than 750 awards.

Social worker of the year in -2016, Mother Teresa Awards for social Justice - 2013, The National awarded for Iconic Mother-2013, Ahilyabai Holkar Award, Rajai Award, Sahyadri Hirkani Award.

Way to Success...

My Power is my faith
My ability is my soul,
Hard work open my gate
and success is my goal.

I don't care at all
what people will say,
I have trust on myself
on one can stop my way.

I give my handwork
My soul and heart,
don't fear from dark
failure is the one part.

I am not afraid from,
something, i lose,
I get my success
and success lick my shoes.

I am unstoppable
I am the one,
People give me the respect, by the
work I done.....

Miss.Bansode Sapana Satish
B.Sc.I

Struggle For Existence...

To Fight the impossible dream
To Fight the unbeatable for
To bear the unbearable sorrow
To run where the brave dare not to go
To right the unrightable wrong
To try when your arms are too weary
To reach the unreachable star

This is my quest
To follow that star
No Matter how far
Without question or pause
To be willing to march into hell
For a heavenly Cause.

Miss. Snehal Bharat Babar
B.Sc. III (Maths.)

TRAVOLOGUE

My Visit to a Historical Place (Hill Station) “Panhala”

Miss. Gaikwad Kantika Kiran
M.Sc.I (Statistics)

The history of Panhala is also history of Marathas, it is situated at a magnificent height of 3177 feet above sea level, Panhala commands a panoramic and awesome view of the valley. There are innumerable places of interest, each with its share of haunting anecdotes. Sajja Kothi, where Sambhaji was imprisoned, Ambabai Temple, where Shivaji used to seek blessing before venturing on expeditions. Pavankind, where Baji Prabhu laid down his life to cover Shivaji's escape.

Panhala is redolent with memories of Shivaji not surprising, though, Considering that he barred his capitals at Raigad and later Rajgad and Shivneri where he spent his childhood, Panhala is the only fort where he spent his more than 500 days. It was Maratha state capital until 1782 and in 1827

it went to the British. Besides, there is the Sambhaji temple, Someshwar temple, Teen Darwaza, Raj Dindi.

This imposing fort, 20 km north west of Kolhapur, is built on an outlying spur of the Sahyadris, rising more than 400 m above Plain. The strategic importance of Panhala, guarding one of the principal routes through the western Ghat, can be judged from its long and varied history.

In 1701 Panhala surrendered to Aurangzeb, and it was there that the Mughal Emperor received the English Ambassador, Sir William Norris, within a few months the fort was retaken by the Marathas, forces under Pant Amatya Ramchandra, who asserted his autonomy by founding an independent dynasty.

More than 7 km of fortification define the approximately triangular zone of Panhala fort. The walls are protected for long sections by steep escarpments, reinforced by a parapet with slit holes. The remaining sections have 5-9 m high ramparts strengthened by round bastions, unfortunately, the East Gate called Char Darwaza, through which the road passes on arrival at the fort, was demolished by the British.

Most of the attraction in Panhala is Sajja Kothi, Sambhaji temple, Tank of Panhala, Nayakini Sajja, Teen Darwaza, Chor Darwaza, Tabak garden, Nehru garden and so many historical places.

There are numbers of Hotels and Tourist Guest house at Panhala. The Tariff at the hotels in Panhala varies budget to middle class that according to the tourist season.

The Best time is to visit Panhala is September to May.

So please visit to Panhala and enjoy the God's Gift.

❧ ESSAY ❧

My School, My Pride

Miss. Ombase Gouri Ratankumar
B.Sc.III (Chemistry)

" School", Next to divine dignity of univ-erse because ;

" God created Heart, so he filled love in it"

"God created mind, so he filled knowledge in it"

Knowledge is non-negligible part of our body. Every child when comes to birth has some sort of knowledge of very minute thing by imitating or repeating until he can talk by himself, This is only the base of pot. The real pot is shaped by the potter by giving accurate shape, finishing, heat and colour to the pot. Exactly the school is the wheel of the potter & teachers are the potters who give shape to Thousands of students and help them to achieve horizon (success, aim) in their life.

My School is located in a very eco-friendly atmosphere where laziness has "No-entry". The infrastructure is well planned and the library & laboratory is well equipped. The things don't finish here. The most important part of the school which give life to these non-living infrastructure are my

teachers. My school is my pride only because of my teachers and Sangli Shikshan Sanstha's Champaben Wadilal Dhyanmandhir, Tasgaon. Who has created lacks of Doctors, Teacher, Engineers, Architects, scientists & don't know how much more until yet. My teachers dedicated thoroughly their knowledge and skill to shape our life. Many ideal human beings were created and developed here, until the sun and moon are alive. I don't have words to map my teachers efforts. I can proudly say that my school is my pride. and going to be pride of many students in future only because of these respectful and hard working teachers. They gave life to my school and my shikshansanstha. We have experienced . The outcome of their efforts in the from of records made by students of std. 4 th and 7 th students in scholarship examination held every year.

A beginning of any journey is deciding first and foremost where you want to go and my school gives me. The primary way to go ahead on right path.

Many Extra curricular (sports) activities are carried out in my school for the overall development of the student. Personal attention and inspiration is the only monopoly of my school.

School is the 1st step towards our mile stone . The largest journey begins with aa single step. The 1st steps perhaps is difficult but it sets you on your voyage and leads you towards your goal. My school develops a strong will power in every individual and this creates a sense of pride in every entrepreneur student of my school.

"The will is the seal of power and what a man will to do and be, he will do and be Tremendous achievements are often accomplished by people whose only asset in the beginning appeared to be their sheets will power. By more determination they will be success in every field of life."

LAUGH OUT LOUD

1) 'How old is your father? the man asked chintya.

Chintya Said, As Old as I am!

'But how is the possible?'

'Because he become 'father only after my birth, you see!'

2) Customer : 'Waiter, what's this?'

waiter: It's bean soup, sir'

'I don't know what it's been -what is it now?'

3) A librarian said to man asking for a thriller' I can recommend you this book. it is a hair raising story'.

'No use to me; said the reader, 'I' am bald-headed.

Miss. Babar Shenal Bharat
B.Sc.III (Mathematics)

Rules for Happy life

- 1) Always be happy and be positive.
- 2) Time is money, don't waste it.
- 3) If you win yourself, you can win everything
- 4) Don't stop for anyone, always go ahead & ahead
- 5) Make a strong desire, make a goal, always be enthusiastic, near forget your aim.
- 6) KEEP SMILING FOREVER.

Miss. Patil shamal Satish
Miss. Mali Rupali Prakash
B.Sc.III (statistics)

Miscellaneous

GOOD THOUGHT

Everything is energy and

That's all there is to it.

Match the frequency of the reality you want and you cannot help but get that reality. It can be no other way. this is not philosophy. this is physics.

3 things you cannot recover in life :
the word after it is said, the
MOMENT after it is missed, and the
TIME after it is gone

"Behind every
SUCCESSFUL
man there's a lot of
UNSUCCESSFUL Years"

Miss. Babar Priyanka laxman
B.Sc.III (Mathematics)

Miscellaneous

Seven Secrets of Success :

You will find answer in your room

- 1) Roof said :- Aim high
- 2) Fan said : Be cool
- 3) Clock Said :- Every minute is precious.
- 4) Mirror Said :- Reflect before you act.
- 5) Window said :- See the world
- 6) Calender said :- Be up to date.
- 7) Door said :- Push hard to achieve your goal.

Miss. Gaikwad Kantika kiran
M.Sc. I (Statistics)

A Mathematical Letter

Mathematical Nagar,
Dynamic Road,
72, Digress, Lomin.

My Dear,
Mrs. Co- Ordinate Geometry with just calculation. I ask your opinion about marriage of my son, Mr. Zero, with your daughter miss. Infinity. I have already constructed Mr. statistics. I can prove how they are proper to each other.

$\frac{\text{Any Digit}}{\text{Infinity}} = \text{Zero}, \quad \frac{\text{Any Digit}}{\text{Zero}} = \text{Infinity}$

My Son zero is very handsome and has a rounded shape, we know that your daughter, infinity, is strange in nature. when she starts moving she has no end. But you know that both loves each other very much and they are ready to die for each other.

Please do consult your sister,
Mrs. trigonometry and confirm the date of their wedding.

Yours,
Modern Algebra

Miss. Lad Sharaddhanjli
B.Sc. I

**SCIENCE
SECTION**

" Science is not a disciple of reason but, also, one of romance and passion."

- Stephen Hawking

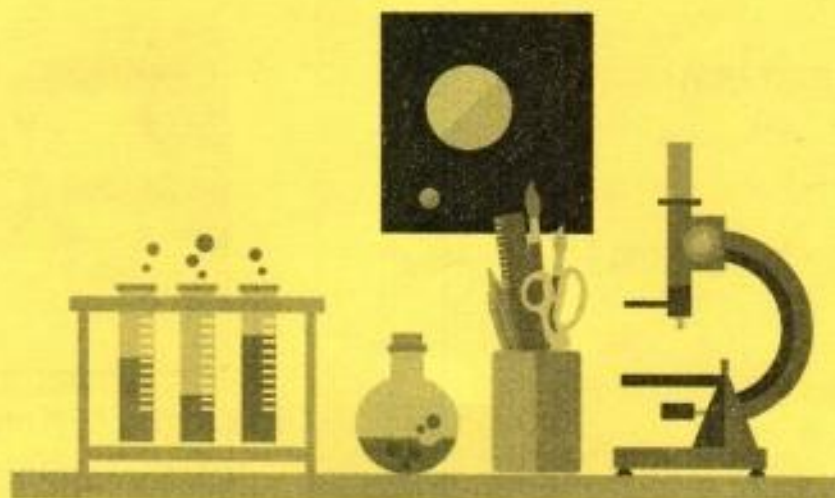
**Dr. Arjun A. Kumbhar
(Senior Section)**

I N D E X

Science Section

Research Article

1.	To Study the Effect of Downy Disease on Grapes Production	Mr. Mane Shankar Bhagwan Mr. Mali Raosaheb Raghunath Mr. Supnar Satayan Janardan	B.Sc. III B.Sc.III B.Sc. III
2.	Development of Nickel Zinc Ferrite for Microwave Absorption	Miss. Pawar Pooja Chandrakant Miss. Patil Sayali Madhukar	B.Sc.III B.Sc.III
3.	Extraction of Essential Oil From Spices	Miss. Mohite Sangita Subhas Mr. Patil Ganesh Baban	B.Sc.III B.Sc.III
4.	A Study of Fuzzy Mathematics in Marketing of Raisin and currant	Miss. Dhabugade Snehal	B.S.c.III

Research Article

To Study The Effect of Downy Disease on Grapes Production

Mr. Mane Shankar Bhagwan
Mr. Mali Raosaheb Reghunath
Mr. Supnar Satayna Janardhan
B.Sc.III (Statistics)

Introduction:- India is agricultural country 13.7% economy is depend on agriculture. In Maharashtra, Sangli and Nashik districts are famous for grape production. In Sangli District most production of grapes (70%) is coming from Tasgaon On grapes Downy is main disease. Therefore we are decided the study he effect of downy disease on grapes production.

Objective :

- 1) To study the distribution of graphes variety.
- 2) To study the distribution of sources of irrigation.
- 3) To study the distribution of grapes variety with soil type.

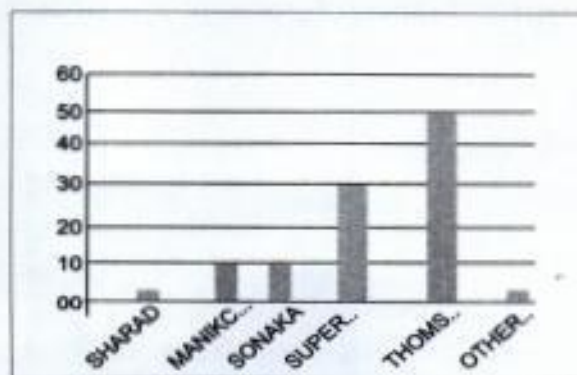
- 4) To study the harmful effect of Downy disease on grapes.
- 5) To study the average expenses to control Downy disease per acre per day.
- 6) To study average income per acre in grape production.
- 7) To study average loss per acre in downy disease.
- 8) To study independency of soil type and grapes variety.
- 9) Test for difference of average export rate and raisin rate.

Method of Data Collection : We conducted survey in Turchi, Manerajuri, Anjani, Visapur and Vasumbe. We selected the convenient sample by random sampling method, and collected the data through questioner. There are (100 samples) of We collect the data on farmer's farm. The data of our project is primary because we collect the data by taking interview of each farmer.

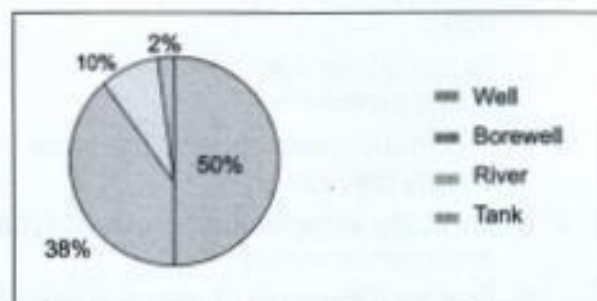
Statistical Analysis :

A. To study the distribution of variety of grapes : We observe that most farmer use Thomson variety of grapes as compared with Super Sonaka.

B. To study the distribution of source of

irrigation: We observed that most farmer use well as source of irrigation as compare with bore well and river.

C. Chi square test for independence of attributes:

a) Hypothesis :

H₀: Soil type & variety of grapes are independent.

Vs. H₁: Soil type & variety of grapes are dependent.

b) Test statistics :

$$\chi^2 = \chi^2(r-1)(s-1) \text{ d. f.} = 69.36988018 \text{ \& } \chi^2(0.05, 10) = 26.3$$

i.e. $\chi^2_{\text{cal.}} > \chi^2_{\text{tab.}}$

Hence we reject H₀ and conclude that soil type and variety of grapes are dependent.

-Before Downy Disease

C. Test for testing difference of average export rate and raisin rate .

Hypothesis.

H₀: There is no significance difference between average export rate and raisin rate.

Vs. H₁: There is significance difference between the average export rate and raisin rate.

Hence we reject H₀ at 5% level of significance and conclude that there is significance between the average export rate and raisin rate.

Test statistics :

$$Z = \frac{(x-y)}{\sqrt{\frac{s_1^2}{n_2} + \frac{s_2^2}{n_1}}} \sim N(0,1) = 9.957249057 \text{ \& } \text{Tabulated } Z = 1.645$$

i.e. cal. Z > tab. Z.

Over all conclusion :

- 1) Most farmer use Thomson variety of grapes as compared with Super Sonaka.
- 2) Most farmer use well as source of irrigation as compare with bore well and river.
- 3) Average expense to control Downy disease per acre per day is Rs. 1500.
- 4) Average loss per acre in Downey disease is Rs. 80680.
- 5) Soil type and variety of grapes are depended.
- 6) Average income per acre in grapes production is Rs. 450000.
- 7) Difference of average export rate and raisin rate is significant.
- 8) In our survey 91% farmers do the overlay.

-After Downy Disease

Research Article

Development of Nickel Zinc ferrite for Microwave Absorption

Miss. Pawar Pooja Chandrakant
Miss. Patil Sayali Madhukar
B.Sc.III (Physics)

Abstract: This report represents development of nickel-zinc ferrite for microwave absorption. Nickel-zinc ferrite were synthesized by citrate-nitrate combustion method. The microwave absorption properties of nickel-zinc ferrites were investigated; sample exhibit the absorption at frequency 2.5 GHz.

Introduction

A short electromagnetic wave has important application is radar (Radio Detection And Ranging). Microwaves are form of electromagnetic radiations, as like radio waves, ultraviolet radiations, X-rays and gamma rays. Microwaves have large number of applications in communications

and radar. Electromagnetic radiation is transmitted in waves or particles at different wavelengths and frequencies. This broad range of wavelengths is known as the electromagnetic spectrum (EM spectrum). Microwave has frequencies from 1 GHz to 300 GHz. This microwave region divided into number of bands denoted as L, S, C, X and K. Microwaves are used mostly for communications systems to convey information including voice, data and video in both analog and digital formats. The radar absorbing materials are fabricated in the form of sheets of insulating material like rubber, epoxy resin, ferrite etc.

Nickel-zinc ferrite is ceramic like material used as magnetic materials and also it is used in many types of electronic devices. In some cases ferrite acts as a microwave field attenuator or absorb an incoming microwave signal. Ferrite is a dielectric absorbing medium are combined to produce radar absorbing ferrite material. Kim and Koh [1] reported the microwave absorbing characteristics of Ni-Co-Zn ferrite prepared by co-precipitation method and found that the prepared sample exhibited the best electromagnetic absorbing performance. Therefore, concerning to the potential applications of Ni-Zn, here we have prepared the Ni-Zn ferrites by simple and inexpensive method (i. e. citrate-nitrate combustion technique) and investigated its microwave absorption properties.

Experimental details : Combustion analysis method is used in both organic chemistry and analytical chemistry to determine the elemental composition (more precisely empirical formula) of pure organic compound by combusting the sample under condition,

where the resulting combustion products can be qualitatively analyzed. Nickel Zinc ferrite was synthesized by citrate-nitrate combustion method. In this process we used citric acid as a fuel and metal nitrates such as nickel nitrate and zinc nitrate as oxidizing agent in combustion method. Combustion method was invented by Joseph Louis and Gay-Lussac. It is a high temperature exothermic redox chemical reaction between a fuel and an oxidant, usually atmospheric Oxygen, that produces oxidized, often gaseous products, in a mixture termed smoke.

For preparation of microwave absorber, prepared powder was punched into a rectangular shape with 3 cm length, 2.7 cm. breath and 2 mm. thickness. The microwave absorption properties of the samples were measured using a Field Fox Vector Network Analyzer in the frequency range of 1GHz to 4 GHz with the help of S11 and S12 parameters.

Network Analyzer : A network analyzer is a research instrument that measures the network parameters of electrical networks. Today network analyzers commonly measure S- parameters because of reflection and transmission of electrical networks with high frequencies. Also we can measure other network parameter sets such as y-parameter, z-parameter, h-parameter etc. A network analyzer is a combination of hardware and

programming, or in some cases a stand alone hardware device, that can be installed in a computer or network to enhance protection against malicious activity.

There are two basic types of network analyzer.

1. Scalar Network Analyzer : SNA measures amplitude properties only.
2. Vector Network Analyzer : VNA measures both amplitude and phase properties.

Vector Network Analyzer : (VNA) : Vector network analyzer is form of radio frequency network analyzer widely used for radio frequency design applications. A VNA may also be called a gain phase meter or an automatic network analyzer. VNA is used to cancel reflections from source to RAM (Radar Absorbing Material) sample leaving only the reflection is. RAM reduces RADAR echo from military platform by partially absorbing incident RADAR signal. For measuring the absorption of RAM, which uses network analyzer was tested. This technique is used a scalar network analyzer previously but today it uses Vector Network Analyzer.

S-parameters describe the input-output relationship between ports (or terminals) in an electrical system. For instance, if we have 2 ports (port 1 and port 2) then S12 represents the power transferred from port 1 to port 2. S21 represents the power transferred from port 2 to port 1. S11 would be the reflected power radio1 is trying to deliver to antenna 1, S22 would be the reflected power radio is attempting to deliver to antenna 2 and S12 is the power from radio 2 that is delivered through antenna 1 to radio 1. Note

that in general S-parameters are a function of frequency (vary with frequency). In practice, the most commonly quoted parameter in regards to antennas is S11. The S11 represents how much power is reflected from antenna and hence is known as the reflection coefficient.

Results and discussion : The industrial, scientific and medical ratio bands (ISM) radio bands are radio bands (portion of the radio spectrum) reserved internationally for the use of radio frequency (RF) energy for industrial, scientific and medical purpose other than telecommunication. Examples of application in these bands include radio frequency processes, heating, microwave ovens and medical diathermy machines. Fastest growing uses of these bands have been short – range low power communication system like cordless phones, Blue tooth devices.

Figure shows reflection coefficients as a function of frequency for prepared ferrite material. Prepared sample show absorption in the frequency range 2.0 to 2.5 GHz. It is seen that prepared sample have reflectivity of -30 dB at frequency 2.07 GHz. A good quality absorber material should have a large reflection coefficient. From this work, it is seen that the nickel zinc material exhibited the best electromagnetic absorbing performance.

Thus Nickel–a zinc ferrite were successfully synthesized by citrate-nitrate combustion route. A good quality absorber should have a large reflection coefficient. The reflection loss of sample is -30 dB at frequency 2.07 GHz.; therefore we found that it can be exhibit the best microwave absorber material.

References

- 1) M. S. Kim and Jae Gui Koh, Journal of the Korean Physical Society 53, 737 (2008).
- 2) Nanotechnology: Sulabha Kulkarni Second Ed.

Research Article

“ ESSENTIAL OIL FROM SPICES ”

Miss. Mohite Sangita Subhas
Mr. Patil Ganesh Baban
B.Sc.III (Chemistry)

INTRODUCTION : Extraction of the aroma and flavour components from dried plant materials is one of the oldest chemical operation developed by human kind. In the following experiment, steam distillation is used to extract the essential oil from four common spices: (Aniseed, Cinnamon, Mustard, Black Pepper.)

Steam distillation is a method used for distilling immiscible liquids for which steam enables one of the immiscible phases. The two substances mix in the gas phase and co-distil, but when cooled the desired components separates from water as it is immiscible. Steam distillation is commonly used to extract perfumes and flavor oils from natural sources. Aniseed is commonly

known as anise, it is a flowering plant. It belongs to the celery or ajwain Cinnamon is a spice obtained from the inner bark of several tree species from the genus *cinnamomum*. Mustard seeds are the small round seeds of various mustard plants and these an important spices in many regional foods. Black Pepper is flowering vine in the family *piperaceae*, cultivated for its f

ABSTRACT : Essential oil are highly concentrated substance extraction from flowers, leaves, stems, roots, seeds, barks, resins or fruit rinds. These oils often used for their flavor and their therapeutic or odoriferous properties, in a wide selection of products such as food, medicines and cosmetics. extraction of essential oil is one of the most time and effort consuming processes. The way in which oils are extracted from plants is important because some processes use solvents that can destroy the therapeutic properties. There are wide number of ways to extract the essential oil but the quality never remains same. Here we are using the "steam distillation" method for extraction which is the cheapest way for the extraction of oils from the different parts of the plants. In this process steam is allowed to past through the extraction chamber which contains plant matter. When steam passes through the herb material under pressure, It softens the cell and allows the essential oil to escape in vapour form. The vapour on passing through condenser the oil is collected in separating funnel. Composition data for Eucalyptus oil were studied and found the Eucalyptus oil can be used as co-solvent, which results in depression of cloud point temperature.

EXPERIMENTAL PROCEDURE : The apparatus consists of a steam generator connected to the round bottom flask through a

glass inlet tube. The flask is connected to a water condenser through a glass outlet tube. Condenser is attached to a receiver through an adaptor.

2. Take about 750 ML of water in the steam generator and start heating to produce steam.

3. In the round bottom flask, take about 100gm of crushed Spices.

4 .A vigorous current of steam from steam generator is passed through the round bottom flask.

5. A part of the steam condenses in the round bottom flask. As more and more steam is passed, the stem is volatile components of Spices pass through the condenser along with steam. These content on condensation are collected in the receiver.

6. The contents in the round bottom flask may be heated by a bunsen burner to prevent excessive condensation of steam.

7. The process of steam distillation is continued for about half an hour.

8. Transfer the distillate to a separating funnel and extract with 25 ML portions of Petroleum ether 3 times.

9. In separating funnel observe two layers. The lower layer is water and upper layer oil dissolve in petroleum ether.

10. The lower layer of water is removed and upper layer takes in a petri dish.

11. This petri dish, put in water bath for 5 minutes to evaporate the ether.

12. In a petri dish we got pure oil of Spices.

MUSTARD

BLACK PEPPER

*Uses of Aniseed oil:

1. Aniseed oil is used in the treatment of muscular aches & pains, bronchitis, rheumatism, whooping cough, cramps, colic, flatulence, catarrh, indigestion and hangovers.

2. Being a worm, spicy essential oil, it is also used in aromatherapy for easing the discomfort of introverted & fearful people, while also aiding digestion, boosting lungs & easing migraines and headaches.

*Uses of Cinnamon oil:

1. A perfect additive to creams, lotions and soaps.

2. Cinnamon essential oil is highly respected as having antiseptic properties.

3. It helps to making with an excellent parasite treatment

*Uses of Mustard oil :

1. Relief cold and cough.

2. Stimulate sensation in the muscles.

3. Eases joint pain and Arthritis.

*Uses of Black Pepper Oil: 1. Black pepper oil is used for the treatment of rheumatism,

ANISEED

CINNAMON

pain relief, chills, colds, flu, increase circulation, muscular aches, exhaustion, physical & emotional coldness, nerve tonic and fevers.

2. It also helps in increasing flow of saliva, stimulates appetite, tones the colon muscles, encourage peristalsis.

3. It is also used as general digestive tonics.

Sr. No.	Sample's	Weight of Sample's	Weight extrated oil	Colour of oil	Odour of oil
1	Aniseed	100 gm	10.2 ml	Golden Yellow	Saunf like Smell
2	Cinnamon	100 gm	0.7 ml	Golden Yellow	Spicy
3	Mustard	100 gm	1 ml	Light Yellow	Spicy
4	Black Pepper	100 gm	1.25 ml	Golden Yellow	Spicy

CONCLUSION:

The experiments been carried out for the extraction of oil from Spices which have high essential oil content. Such spices, essential oil, which have been used as a perfume and chemical raw materials for a long time, is now being studied as renewable sources of energy.

REFERENCES

*<http://www.deancoleman.com/index.htm>

*<http://www.heartmagic.com>

*<http://www.theherbsplace.com/in>

Research Article

“A Study of Fuzzy Mathematics in Marketing of Raisin and Currant”

Miss. Snehal Dhabugade
B.Sc.III (Mathematics)

Abstract : In India raisin is mainly produced in Sangli, Nashik and Solapur districts of Maharashtra and Bijapur district of Karnataka.

After the resins are produced the farmers sell the product in the nearest market on assigned days declared by market committees. In market the resins are sold by open actuation method used by Market Committee. By this method the prospective buyers, gather at the shop of the commission agent around the heap of product. Examine the product and offer bids loudly, the product is given to the highest bidder after taking the consent of the seller farmer. In this process the producer gets the

price or his produce according to the grade and quality. The price of the product depends upon the supply and demand of the product. That's the producer does not know when this product should be sold so that he can get optimal price for this product. For this difficulty we are formed of Fuzzy model for marketing of raisin and currant which will suggest to the producer when to sell his product, For getting maximum price according to the grading and quality.

Mathematics Subject Classifications: (MSC):

03E, 03G, 03A, 06A, 94D, 91G.

Preliminaries: Mathematical programming is related to use of mathematical tools for planning and finding optimal solution. Fuzzy mathematical model allow uncertainty in the decision process and present result in a quantitative style. Mathematical model can be classified in a number of way, state and dynamic, total and individual, linear and non linear. The real world is complex and complexity in the world arises from uncertainty. Mathematical tool available to represent real world are non-suitable to describe reform and precise information. Thus there is always difference between vagueness of reality and its rigorousness of mathematical model. To fill gap, fuzzy set theory was initiated by L. A. Zadeh in 1960's.

In 1965 Zadeh [1,] published a seminal paper, he introduced new theory whose objects were sets heavily boundaries which are not clearly defined Fuzzy set was defined with the help of membership function.

Price Indices [2]

A price offered for a particular commodity for a specific period is called a price index. We define the following terms Let x be an agricultural commodity to be sold in the

market.

A commodity of a single farmer with similar quality is called a block. Different blocks weigh differently.

Each block gets different rate Let x_1, x_2, \dots, x_n be the n blocks. Let w_1, w_2, \dots, w_n be the weights. Let r_1, r_2, \dots, r_n be the price offered for these blocks.

Price Interval $(I_r)[2]$

It is a normal practice that prices declared by the market committees are in the form of range i.e minimum rate to maximum rate. We call this as price interval and denote it by I_r . Thus $I_r = [r_l, r_u]$, where $r_l = \min \{r_1, r_2, r_3, \dots, r_n\}$ and $r_u = \max \{r_1, r_2, r_3, \dots, r_n\}$.

Average Price $(r_a)[2]$

If maximum and minimum values of the rates are available then arithmetic mean of the two values is the average rate r_a . Thus,

$$r_a = \text{Mean price } (r_m)[2]$$

$$r_w = \text{Weighted Mean Price } (r_w)[2]$$

Since rate interval or value of average rate does not indicate the exact behaviour of market, weighted rate value is introduced. If x_1, x_2, \dots, x_n are n blocks with w_1, w_2, \dots, w_n are weights then weighted rate value is given by

$$r_w =$$

Interval Weighted Price $r_w(Q)[2]$

Usually rates of agricultural produce are decided by the quality of the produce. It is convenient to divide the produce in three or four parts and then rate can be determined according to quality of produce.

We divide the rate interval in three parts according to the quality I, II, III and denote it by $Q_I = (r_{u1}, r_{l1})$, $Q_{II} = (r_{u2}, r_{l2})$, $Q_{III} = (r_{u3}, r_{l3})$. Quality I is good quality, Quality II is medium quality and

quality III is the poor quality of the produce.

Then for the different qualities Q_I, Q_{II} and Q_{III} the weighted mean prices are given by,

$$r_w(Q_I) =$$

$$r_w(Q_{II}) =$$

$$r_w(Q_{III}) =$$

Where α, β and γ are the number of blocks whose price lies in the respective price intervals Q_I, Q_{II} and Q_{III}

Fuzzy Sets[1]: A fuzzy subset A of a set x is a function $A: X \rightarrow [0, 1]$. If α then the set $\{x | A(x) \geq \alpha\}$ is called α -level cut or in short α -cut and is denoted by A_α . The strict α -level cut of A is the support of A is the set $A_0 = \{x | A(x) > 0\}$. If $A(x) = 1$, for some x , then A is called normal fuzzy set.

Fuzzy Quality Price $(r_f)[1]$: In this method a fuzzy quality function is designed depending on the quality of produce. The quality of particular block x_i is determined according to some measure. If this measure is in percentage then accordingly its fuzzy quality value is obtained.

The value of the block x_i is then obtained by multiplying the highest rate r_u by this fuzzy quality value $Q(x)$. We define percentage function $P: X \rightarrow [0, 100]$ where X is set of different blocks of produce under consideration and

$P(x_i) = p_i$ ($i = 1, 2, \dots, n$) means quality of block x_i is p_i percentage.

We define the fuzzy quality Q by the function

$$Q: [0, 100] \rightarrow [0, 1] \text{ by}$$

$$Q(x) = \frac{p_i}{100} \text{ for}$$

Where α is the parameter which depends on quality of produce and the past information about the prices.

Fuzzy quality price r_f for the block x_i is given by,

$$r_f = (Q \cdot P)(x_i) r_u$$

Green Raisin : Calculation of In present model we assume that for 50% quality of green raisin producer will get minimum price r_t . Further we assume that there is no block of green raisin having quality less than 50%.

Therefore for $x = 50\%$ and $Q(x) = r_t = 205$ and $r_u = 272$

Q is defined by

$(Q \text{ } P)(x) = \text{for}$

$r_t = r_u \text{ for}$

$205 = 272$

$= 28.72 \text{ approximately } 29$

Sr. No.	Quality of blocks $P(X_i) = x_i \%$	Fuzzy Quality Price (r_i) Rs.
1	50	205
2	60	228
3	70	248
4	80	261
5	90	269
6	100	272

These results shows that price of the raisin depends on quality and trading of the product.

Similarly it follows from above to yellow raisin.

Conclusion:

- The study will enable to the raisin producer to understand the problems regarding the forming good quality raisins.
- The study will help resin producer to understand the importance of producing the raisin according to the grading and standardization based on agricultural produce act.
- The study will help raisin producer to understand the importance of quality of reason for getting an idea about the price of

the reason.

- The fuzzy quality price model will help in determining the expected price based on quality and available previous information.
- The fuzzy quality price model can be applied to any agricultural produce having similar marketing facility.

Recommendation:

- At the trading place there must be Display Board to know the price of the raisin.
- There must be online facility for knowing the information about the trading of raisins.
- It is necessary to have fixed grade standards for raisin which are universally accepted and followed by all the trading partner according to Agricultural product act which is determined on the basis of characteristics as weight, size, colour, appearances, ripeness, sweetness, moisture, content, taste, chemical content etc. it cetera fuzzy subsets
- The government should arrange the workshop, seminars, training programs to the raisin procedure o manufacture the raisin according to the agricultural produce act , related to grading and standardization which will effect to export the raisin in other countries also. It benefit to obtain the optimal price to the raisin producers.
- The Roster Bid system of open Auction method is a very time consuming process, because of the variation of the quality and quantity of different lots. According to open announcement raisin producer can get, same what low price committees should adopt closed tender system method. This method is quicker and gives a higher price to the producers than the open Auction Method

Limitations:

- The date of collected data is kept unknown.
- Information may be outdated.
- It may be difficult to determine the accuracy of the secondary data.
- Some market committees are reluctant to give any information for research .Hence convenient data us used for conducting the research. Hence convenient data is used for conducting the research.
- The survey and research has been done only on the data collected from Tasgaon and Sangli market committees. Therefore the results show the market position of Tasgaon and Sangli in Maharashtra. Therefore results

may not be applied to all raisin trading centres of Maharashtra.

Reference

1. L. A. Zadeh, 'Fuzzy sets inform and control' 8(1965), 338-353.
2. M.S. Bapat, S.V. Yadav ' Fuzzy sets in Sugarcane industry Decision'
'International Journal of Tropical Agriculture. 27(1-2), 2009, 247-250.
3. M Ganesh Introducing to fuzzy sets and fuzzy logic, PHI, 2006.
4. Klir,G.J.Bo Yuan , fuzzy sets and fuzzy logic: "Theory and applications", PHI, 2001.

मराठी विभाग

पृथ्वी ही शेषनागाच्या मस्तकावर
तरलेली नसून ती श्रमिक, कष्टकरी,
शेतकऱ्याच्या तळहातावर तरलेली
आहे.....

- लोकशाहीर
आण्णा भाऊ साठे

प्रा. अशोक डी. साठे
(कनिष्ठ विभाग)

अंतरा

पद्य विभाग

ज्युनियर विभाग

१. रयतेचा राजा	कु. वृषाली मिलींद सरवदे	११ वी विज्ञान (अ)
२. भरारी घेताना	कु. पूनम प्रभाकर वाघ	११ वी विज्ञान (अ)
३. बाप	कु. पूनम प्रभाकर वाघ	११ वी विज्ञान (अ)
४. बंध मैत्रीचे	कु. पूनम प्रभाकर वाघ	११ वी विज्ञान (अ)
५. पैसा	कु. कोमल पाटील	११ वी विज्ञान (अ)
६. पावसाचा धेंब	कु. वृषाली मिलींद सरवदे	११ वी विज्ञान (अ)
७. हे शिवराया	अतुल आनंदराव पाटील	११ वी वाणिज्य
८. शेतकरी	योगेश मोहन जाधव	११ वी वाणिज्य
९. आई	कु. नयना मोहन रास्ते	१२ वी वाणिज्य
१०. कर्तव्य	कु. नयना मोहन रास्ते	१२ वी वाणिज्य
११. थंड वारा	रोहीत मोहन व्हनखंडे	१२ वी वाणिज्य

गद्य विभाग

१. आनंदाच्या वाटेवर चालताना	कु. श्रुती सदानंद राजमाने	११ वी सायन्स (अ)
२. नोटाबंदीचे यशापयश	कु. सलिया आयुल मुजावर	११ वी कॉमर्स
३. स्वतःपलिकडचं दाखवणारा रस्ता	कु. पूजा संतोष माळी	११ वी ऑर्टर्स (अ)
४. संघर्ष	कु. पूजा संतोष माळी	११ वी आर्ट्स (अ)
५. काळजाचा तुकडा	कु. श्रुतिका सुरेश पाटील	११ वी आर्ट्स (अ)
६. चंद्री	विठ्ठल जयसिंग पाटील	१२ वी विज्ञान (क)

स्यतेचा राजा....!

कधी येणार आबा,
ह्या ओसाड माळावरती.
चाहते अजूनही बसलेत, तुमच्याच चितेभोवती.
अग्नी दिला रोहितने,
गहिवरला लाखो अनुयायी.
जनसागर लोटला होता,
निरोप देण्या पायी पायी.

दिनरात झिजलात चंदनापरी,
दिनदलित आणि गरीबांनसाठी.
तुमच्याविना पोरकं झालोय,
कोणी ना वाली गरीबांनसाठी.

दुःख अभुनी दाटलेले डोळे,
टूक लावूनी बघतात कितीजाकडे.
परतुनी याल आबा म्हणून,
साकडं घालतोय परमेश्वराकडे.

राजकीय पटलावर आर.आर.,
नावाच बादळ घोंघावत होतं.
पण, मृत्यूशी झुंज देत असता,
आबासाहेब आमचं बेसावध होत.

अखेर वादळात सापडलेला,
दिपस्तंभ आपोआप विझला.
अनू, महाराष्ट्राचा वटवृक्ष,
उन्मळून कोसळला.....!

कु. वृषाली मिलींद सरवदे
११ वी (विज्ञान अ)

भरारी घेताना....!

अंधाराची काळोख असली
एक चांदणी टिपकली
वान्याचीही झुळूक असली
माणुसकीची जात कळली.....

नातीगोती जुळवली
क्षणात ती तोडून टाकली
माणसाचा हा क्रोध असला
जीवनाचा मग ध्यास कसला
तलवारीला धार लावली
तशी जीवनाचीही किंमत कळली
चिमणी उडाली आकाशात
तशी भरारी घेतली खऱ्या जीवनात
आसमंताला हात लावले
पण सोबतीचे सूत्र विसरले
मग मागे वळून पाहिल्यावर उमजते
भूतकाळातील दिवस विरलेले

कु. पूनम प्रभाकर वाघ
११ वी (विज्ञान अ)

बाप....

आजारपण तर लांबची गोष्ट
कारण अंगावरच काढायचं
काही नाही झालं म्हणून
उगाच खोटं बोलायचं
कितीही दुःख असलं तर
दुसऱ्यापासून लपवायचं
असलं काही मनात
तर बोलून नाही दाखवायचं
कितीही कष्ट केलं तर
दुखलं नाही म्हणायचं
स्वतःसाठी काहीच नाही
पण दुसऱ्यासाठी झिजायाचं
कधी काळी आजारपणात
सुईलादेखील घाबरायचं
राहिलं ज्ञान शिक्षणातलं
पण व्यवहारज्ञान पक्कं करायचं
पुढचा मागचा विचार कसला
ध्येय फक्त एकच की,
माझ्या पोराना शिकवायचं.....

कु. पूनम प्रभाकर वाघ
११ वी (विज्ञान अ)

बंध मैत्रीचे...

विसरता विसरेना
पुरता पुरेना....
अशी ही साथ तुझी
प्रश्न पडला एक तरी
यालाच म्हणतात का मैत्री ?
नाही म्हणता केली
हृदयात जाऊन रुजली
शब्द काही फुटेना
वाट काही सापडेना
तुला काही सांगायला
प्रसंग काही येईना.....

आता काही सांगाव अस काही वाटेना
कारण तुला काही सांगायला
वेळ काही पुरेना
वेळ काही पुरेना.....

कु. पूनम प्रभाकर वाघ
११ वी (विज्ञान अ)

पैसा

पैसा पैसा काय असतो
हातावरचा मळ असतो
वेळेचा गुलाम असतो
नशिबाचा खेळ असतो.....

पैशाने विकत घेता येते का ते प्रेम
आपल्या माणसांवर केलेले
विकत घेता येतात का ती नाती
आपोआप जुळलेली.....

पैसा कमवण्याच्या नादात
सोडतात आई-बापाला
विसरतात मित्रमैत्रिणीला.....

पैशामुळे झालं सारं आयुष्य उध्वस्त
आता तरी समजून घे वेड्या
पैशापेक्षा मोठी असतात ती नाती
बिनपैशाची जोडलेली.....

कु. कोमल पाटील
११ वी (विज्ञान अ)

पावसाचा थेंब

आस धरुनी शेतकरी राहिला,
बहरशील तू आता ह्या क्षणाला
पाहता तुझ्या दोन थेंबाला,
हरवूनी गेला शेतकरी जगाला
पावसाच्या थेंबाने विसरविला उन्हाळा,
अंगातला गेला सारा उकाडा
आनंद त्याचा गगनात मावेना,
पाहुनी हा ओलावा
पाहुनी ह्या हिरवळीला,
झाला आनंद सान्या जगाला
ऋणी राहीन तुझ्या या उपकाराला
जरी पावसाळा गेला तरी आठवशील
क्षणाक्षणाला.....

कु. वृषाली मिलींद सरवदे
११ वी (विज्ञान अ)

हे शिवराया

हे शिवराया! तू महाराष्ट्राला पडलेलं एक स्वप्न आहेस,
महाराष्ट्रातील तरुणांच्या मनात स्वहक्काची
ज्योत पेटवणारा धगधगता अग्निकुंड आहेस,
आदिलशाहीच्या, मोगलांच्या जुलमांना जाळणारा.

प्रचंड ज्वालाचा उद्रेक आहेस,
अन्यायांनी दबलेल्या मावळ्यांना
अंधारतून प्रकाशाकडे नेणारा
दीपस्तंभ तुच आहेस,

तुच महाराष्ट्राचा पहिला शिल्पकार आहेस
तुच घडविला माणूस स्वाभिमानाने,
अन्यायाविरुद्ध लढणारा,

तुच दिलीस तलवार दीनदुबळ्या, दलितांच्या हातात

अत्याचार करणारे मुडदे पाडायला
तुच जपतोस प्राण ओंजळीत या कोटी
जिवांचे वंदन तुजला शिवराया...।

- अतुल आनंदराव पाटील
११ वी (वाणिज्य)

थंड वारा

आला थंड वारा
देऊन गेला एक इशारा.....
येऊन झोंबणार लहरी
थंड वाऱ्याच्या तुझ संगी.

कशी असेल पहाट,
जेव्हा उटेल वाऱ्याची ती लाट,
होईल चिमण्यांचा किलबिलाट
अन्मिळेल अंधरुणाची साथ

वाजता पहाटेचे पाघ
तो कोबड्यांचा आवाज
जागे करी सारे गाव..
आता झाली सुरु सकाळ

थंडीचा तो काळ गोजिरा आहे,
थंडी चोहीकडे.....
थंड वारा उभे करतो अंगावरचे काटे

हळूच येतो सूर्य ढगातून
घेऊन सोनकिरण
सोनेरी होते सृष्टी सारी
मग थंडी जाई निघून

- रोहीत मोहन व्हनखंडे
१२ वी (वाणिज्य)

आई.....

शुन्यातून विश्व निर्माण करण्याची
माझ्यासाठीची तुझी धडपड मला जाणवते
माझ्या भविष्याची तुझी ती काळजी मी पाहतो.
जेव्हा अपयश वाट्याला आलं
तेव्हा तुझ्याच शब्दाचा आधार वाटतो.....
पण यश मिळाल्यावर हुरळून न जाण्याचा सल्ला
सुध्दा आठवतो...
आई....अगदी आज ही तुझी मायेची
प्रेमळ हाक मी जाणवते,
जेव्हा आपल्यानीच दगा दिला
तेव्हा तुझ्या डोळ्यातील करुणा मी पाहतो
या स्वार्थी जगात जगताना
फुकटचा नशिबाचे तुकडे जोडताना
मी सदैव एकटीच पाऊले टाकते
जीवनात जेव्हा संकट येतात
तेव्हा आईचाच आधार वाटतो
आयुष्याच्या वाटेवर संकट दिसताच
मुखातून आईहाच शब्द बाहेर पडतो.....!!!

कु. नयना मोहन रास्ते
१२ वी (वाणिज्य)

कर्तव्य

कर्तव्य कधीच विसरायचं नसतं
पण मनाला हे ठाऊक नसतं,
दुनियेत मिळाला अपमान कधी
तरी ताठ मानेन जगायचं असतं,
जेवढं मिळेल तेवढ्यातच
समाधान मानायचं नसतं,
मिळेल आपल्यालाही सन्मान
अस मानूनच घालायचं असतं,
मिळालेल्या यशानं गर्विष्ठ
बनायचं नसतं हो.....
पेक्षा कर्तव्याला सुध्दा
महत्त्व द्यायचं असतं,...
जीवनात फक्त सुखच नसतं,
दुःखसुध्दा आपल्या पाठीशी असतं,
प्रत्येक क्षणाचा आनंद घायला
सार जीवन पडलेलं असतं,
पण...मनाला हे ठाऊकच नसतं
की कर्तव्य कधीच विसरायचं नसतं,
अपयशानं कधीही खचून जायचं नसतं,
यशासाठी सतत प्रयत्नशील राहायचं असतं,
कधी आयुष्यात सगळे
साथ देतीलच असं नसतं,
संकटांना नेहमी
एकट्यानेच सामोरे जायचं असतं
पण मनाला हे ठाऊकच नसतं
की कर्तव्य कधीच विसरायचं नसतं.

कु. नयना मोहन रास्ते
१२ वी (वाणिज्य)

आनंदाच्या वाटेवर चालताना...

कु. श्रुती सदानंद राजमाने
११ वी (सायन्स अ)

आनंदाच्या अनेक परिभाषा व्यक्तींनी अगदी सुंदर-सुंदर पध्दतीने रेखाटलेल्या आहेत. पण माझ्या मते, भूतकाळातील जे क्षण वर्तमानातही ढगाआडून सूर्य डोकावला तसे मनात डोकावतात, मनाच्या तृप्त मातीवर पावसाच्या थेंबाप्रमाणे बरसतात आणि त्या मृदगंधाने मनमोहून टाकतात. तेव्हा मनही स्वतःला झोकून देते त्या आठवणीच्या गर्तेत आणि हस्ताच्या पावसासारख्या आठवणी बरसू लागतात. मला नेहमी वाटते. आनंद हा कायम 'भूतकाळ' असतो. आपण जगत असलेला क्षण हा आनंद आहे. हे उमजेपर्यंत तो क्षण भूतकाळात विलीन होतो! म्हणून काळ आणि आनंद यांचा घनिष्ठ असा संबंध आहे, असं अगदी मनापासून वाटते. आनंद ही समजायची गोष्ट नाहीच मुळी ती असते एक अनुभूती! आनंद आणि दुःख एकमेकांच्या अस्तित्वाला आधार देतात तसेच ते एकमेकांना अर्थपूर्ण बनवतात. दुःखाविना आनंदाचा खरा आनंद कधीच उमगला नसता आणि जीवन दुःखमय बनले असते.

आनंद, आनंद आणि आनंद, प्रत्येक क्षणी प्रत्येक व्यक्तीसाठी, प्रत्येकवेळी वेगळा, व्यक्तिस्वापेक्ष असा हा घटक! आनंद कधीच हरवत नाही. हरवतो ते आपण, स्वतःला गमावून बसतो. प्रत्येक क्षणाला असणाऱ्या क्षणाशी स्पर्धा करताना, आपल्यासोबत हातात हात घालून चालणाऱ्या क्षणाचा, हात झटकून आपण पळत सुटतो आणि परत मागे फिरून बघायलाच विसरतो. तेव्हा आपल्याकडे मागे बघायला वेळच नसतो आणि जेव्हा वेळ असतो तेव्हा ती वेळ क्षणच निघून जातो असं वाटतं....

आयुष्याच्या वाटेवर, देवाने दिलेल्या मन नावाच्या झोळीत आपण अनेक आनंद गोळा करीत आहोत. पण या आधुनिक युगात आपल्या झोळ्यादेखील कृत्रिम होऊ लागल्या आहेत. त्या पण प्लॉस्टिकच्या झोळीची नैसर्गिक शिलाई उसवून, गहू जसे वाटेवर सांडावेत तसे आपले आनंदाचे क्षणही त्या पायवाटेवर सांडत आहेत...ते क्षणाचे गहू वेचाला आपल्याला वेळही नाही.!

एखाद्या क्षणाचा आनंद लुटायला जेव्हा आपण कमी पडतो तेव्हा काळाला दुषणे देत हिंडत राहतो, की काळ कोणाहीसाठी थांबत नाही. अशी तक्रार करतो पण खरं पाहिलं तर, काळ हा स्थिर आहे. त्या झाडासारखा आपणच रेल्वेच्या खिडकीतून त्याच्याकडे पाहतोय! खरे तर काळासारखी स्थिर गोष्टच नाही व पु.लं.च्या भाषेत सांगायच झालं तर-काळही अशी गोष्ट आहे, जी सगळ्या गोष्टी एकत्र घडू देत नाही. ते सांडलेले क्षणाचे गहू वेचाला जेवढा वेळ हवा, तेवढा काळ नक्कीच थांबतो पण फक्त आपली शक्ती कमी पडते ते वेचाला. आनंद हा प्रत्येक ठिकाणी आहे. आनंद व्यक्त करताना तुकाराम म्हणतात.

"आनंदाचे डोही, आनंद तरंग"

प्रत्येक क्षणात आनंद आहे जर आपण काळाच्या हातात हात दिला तर.....आनंद आणि काळाचा संबंध सांगताना काही ओळी आठवतात.

हमसे कहता हुआ गुजर गया,

साथ चलना है तो चल

वरना मैं तो गुजर ही जाऊंगा।

तरीही असंच म्हणावस वाटतं की, काळाच्या ओघात अनेक आनंदाचे क्षण निघून गेले! पण त्यात काळाचा तरी काय दोष? त्यालाही मागे फिरता न येण्याचा शाप आहे.

एकदा सर म्हणाले, मोठ्या आनंदापेक्षा छोटे -छोटे क्षणच जास्त आनंद देऊन जातात, पहिल्यांदा अर्थ नीट लागले नाहीत पण जो एकदा उमगला, तो आयुष्यासाठी एक कलाटणी देणारा होता. डोक्यात विचारांची चक्रे सुरु झाली पण मी मात्र आयुष्याच्या वाटेवर क्षणभर थांबले आणि बळून पाहिलं.... किती साध्या गोष्टी होत्या त्या सगळ्या ...पण त्यातला आनंद आता गगनाएवढा वाटतो कारण त्यातील आनंद आता समजतोय.

कोठून सुरुवात करावी, कळत नव्हतं. आनंदाचा खजिना माझ्यासमोर जणू अलिबाबाच्या गुहेसारखा भासत होता. पण त्यातील कोणत्याच आठवणींना मी स्पर्श केला नाही. कारण स्पर्श होताचं ते मृगजळ आहे, याची नकोशी असणारी जाणीव मला होणार होती...मी फक्त पाहत राहिले.....

त्या वाटेवर मला आईने दिलेल्या डब्यातील तुप-साखर लावलेली पोळीची सुरळी दिसली, ती बालिश अक्षरातील पाटीवरची बाराखडी दिसली. आईला चुकवून माती खाताना तोंडाला लागलेली ती माती दिसली, बाबा शाळेत सोडताना माझ्या खोट्या खोट्या रडण्यातील ते अश्रू दिसले. अंक काढताना तीनच्या ऐवजी सहा काढल्यावर बाईनी दिलेला तो घपाटा जाणवला. गॅदरिंगच्या सरावामध्ये नाचताना माझेच नृत्य पाहून हसू फुटले पण त्या नाचण्यातील मोकळा आनंद आता नाही. या कल्पनेने वाईट वाटले, सहलीच्या बसमध्ये आपल्या

खास मैत्रिणीसाठी पकडलेली जागा दिसली, पाणी पुरी खाताना तोंडात न मावल्याने फुटलेली पुरी दिसली. आणि उंची कमी आहे या सदराखाली बाबांच्या पाठीवरून पाहिलेले गणपतीचे देखावे दिसले आणि स्वतःच्या वाढीची आता जाणीव झाली.

'काय बोलू, गेले ते दिवस, राहिल्या त्या गोड आठवणी'

प्रत्येक क्षण आनंद आहे. आपणच वेड्या कस्तुरी मृगासारखे त्याचा शोध घेत आहोत. गेलेला आनंद परत मिळणे शक्य नाही पण असलेला आनंद अनुभवने तर आपल्याच हातात आहे.

अमृत घट भरले रे तुझ्या घरी,
का वणवण फिरशी रे बाजारी ?

माझ्या दृष्टीने खरा आनंद आणि सर्वात मोठा आनंद हा भूतकाळातील आनंद पुन्हा-पुन्हा आठवण्यात आहे. हा देखील एक सुंदर असा आनंदच आहे.

शेवटी एवढचं की, हे काळपुरुषा,
तुला वंदन करुन इतकेच मागते.

जो आनंद पुन्हा मिळणार नाही तो न विसरण्याची क्षमता दे, जे पुढे आनंदाचे क्षण नियतीने वाढले आहेत ते जगण्याचे सामर्थ्य दे आणि दोन्हीतील आनंद समजून घेण्याचा शहाणपणा दे.

नोटा बंदीचे यशापयश...

कु. सलिया आयुल मुजावर
११ वी (वाणिज्य अ)

राजकीय पक्षांनी केवळ रु. १६,००० कोटी परत आले नाहीत. इतका नगण्य काळा पैसा शोधण्यासाठी सरकारने ब्रम्हास्त्राने डोंगर पोखरून उंदीरसुध्दा नव्हे, तर झुरळ बाहेर काढले, अशी कडवट टीका केली. नोटा बंदीचे मूळ उद्दिष्टे काळा पैसा बाहेर काढणे, बनावट नोटांचा शोध, दहशतवादी कारवायांवर आळा आणि भ्रष्टाचारावर घणाघाती प्रहार ही सर्व मूळ उद्दिष्टे बासनात गुंडाळून ठेवून सरकारने डिजिटल इंडिया च्या नव्या घोषणेचा उदोउदो सुरू केला. मूळ उद्दिष्टे सफल झाली नाहीतच, परंतु रिझर्व्ह बँकेचा नव्या नोटा छापणे, त्यांची वाहतूक करणे, त्यासाठीची सुरक्षा यासाठी रु. २१,००० कोटी विनाकारण खर्च झाला. नफा कमी झाला आणि २०१५-१६ मध्ये रिझर्व्ह बँकेने नफ्याचे रु. ६१.००० कोटी सरकारला दिले होते, तर नोटा बंदी झालेल्या २०१६-१७ च्या वर्षात सरकारला फक्त रु. ३१,००० कोटीच मिळाले. देशाच्या उत्पन्न वाढीचा दर ७.२ टक्यांवरून ५.२ टक्यांवर आला. शेती आणि एकूण ग्रामीण

भागात रोजी -रोटीवर जगणारे शेतमजूर व अन्य किरकोळ व्यवहार करणारे किराणा दुकानदार यांचे हाल वर्णनापलिकडे होते. अशा प्रकारच्या सनसनाटी टीकेमुळे सामान्य माणूस गोंधळात पडला. निपक्षपातीपणाने उपलब्ध आकडेवारीवरून वस्तुनिष्ठ विश्लेषण करण्याचा हा प्रयत्न आहे.

नोटा बंदीच्या आदल्या दिवशी (८ नोव्हेंबर २०१६) देशामध्ये रु. १००० आणि रु. ५०० च्या नोटांचे मुल्य रु. १५ लाख ४४ हजार कोटी होते. त्यांपैकी रु. ३ लाख कोटी (काळा पैसा असल्याने) परत येणार नाहीत, असा अंदाज नोटा बंदीच्या काळात ८ नोव्हेंबर ते ३० डिसेंबर २०१६) वर्तवला गेला आणि त्याच्यावर रोचक चर्चा रंगू लागल्या. (हा अंदाज सरकारने पत्रक काढून जाहिर केला नव्हता.) अनेक अर्थतज्ञ, पत्रकार आणि टि.व्ही. चॅनेल्स या विषयावर मत व्यक्त करू लागले. रु.तीन लाख कोटी परत न आल्यास रिझर्व्ह बँकेकडे ते पैसे उरतील. रिझर्व्ह बँकेने ते पैसे सरकारला दिल्यास सरकारला ते पैसे जन-धन योजनेतल्या गरीबांना वाटता येतील. रिझर्व्ह बँक ते पैसे सरकारला देईल का? देणे बंधनकारक आहे का? अशा चर्चांना उक्त आला. सी.एन.सी.टी.व्ही. १८ चॅनेलवर तर पूर्वीच्या दोन गर्व्हनरना -डॉ. सी. रंगराजन व डॉ. सिमल जालान यांना बोलावून रिझर्व्ह बँकेने हे पैसे सरकारला देणे बंधनकारक आहे का? अशी चर्चा केली होती. तो हिशोब तपासणीचा विषय आहे म्हणून त्यांनी उत्तर टाळले.

या तथाकथित तीन लाख कोटीचा काळा पैसा बँकेत जमा करून लोकांनी बदल्यात नव्या नोटावर हक्क मिळवला. फक्त १६,००० कोटी बँकेत आले नाहीत, कारण त्यापैकी काही भाग सोन्यामध्ये गुंतवला असेल. काही लोक बाहेरदेशी असतील, गैरसमजामुळे सुद्धा काही लोकांनी पैसा बदलून घेतला नसेल तो नगण्य भाग सोडल्यास रु. १५.४४ लाख कोटीपैकी रुपये १५.२२ लाख कोटी आले. म्हणजे जवळजवळ सर्वच पैसा बँकामध्ये येऊन हिशोबाच्या कक्षेत आला. जो काळा पैसा बिछान्याखाली, चोर कपाटात वगैरे दडला होता तो बाहेर आल्याने, त्यावर सरकारला कर व दंड लादून जवळजवळ दीड लाख कोटीचा कर वसूल करता येईल. नोटाबंदीचे हे फार मोठे यश आहे. हे पैसे भरलेल्यापैकी १८ लाख लोकांना आयकर खात्याने नोटीस पाठवली आहेच. त्यांनी छाननी करून तत्परतेने आयकर अधिकाऱ्यांनी कर वसूल केल्यास सरकारची आर्थिक तूट भरून निघेल. यापूर्वीच्या दोन व्ही.डी.एस

स्कीम्सना फारसा प्रतिसाद मिळाला नव्हता. आता मात्र काळा पैसेवाल्यांनी साधा विचार केला की, हे पैसे घरी ठेवल्यास ३१ डिसेंबर २०१६ नंतर त्याची किंमत शून्य आहे. बँकेत भरल्यास ६०-७० टक्के जरी टॅक्स गेला, तरी ३०-४० टक्के पैसा पांढरा होईल. लपवून ठेवलेला १०० टक्के पैसा नाश होण्यापेक्षा थोडा धोका पत्कारणे योग्य, असा सूझ विचार केला गेला असेल (सर्वनाशे समुत्पन्ने अर्थ त्यजति पंडीत)

या कारवाईचे सुपरिणाम दिसण्यासाठी आयकर खात्याने तत्परतेने व सचोटीने कामास वाहून घेतले पाहिजे हे नवे आयकर भरणारे नागरीक आतापर्यंत कर भरत नव्हते. यापुढे मात्र त्यांना दरवर्षी कर भरावा लागेल. हा नोटा बंदीचा महत्वाचा फायदा आहे.

त्याचप्रमाणे घरात लपवून ठेवलेले हे तीन लाख कोटी रुपये बँकात जमा झाल्यामुळे बँकांच्या ठेवी (बचत खाते व चालू खाते) "कासा" (करंट व सेव्हिंग्ज) मोठ्या प्रमाणात वाढल्या सर्व बँक मॅनेजरसंचे मार्च २०१७ चे टारगेट डिसेंबर अखेरीसच पूर्ण झाले. बँक स्टाफला काम भरपूर करावे लागले. तरी टारगेट पूर्ण झाल्यामुळे ते खुशीत होते. "कासा" डिपॉझिट्स कमी व्हावाचे असल्यामुळे बँक मॅनेजमेंटपण खुशीत होते. नोटा बंदीचा हा सुद्धा फायदा लक्षात घेतला पाहिजे. परंतु नोटा बंदीची यशोगाथा येथेच संपते.

१० नोव्हेंबर २०१६ सकाळपासून आपल्या जवळील नोटा बदलून घेण्यासाठी हजारो लोक बँक शाखांच्या पुढे तासन्तास तिष्ठत उभे होते. रोज एक बदलणारा नियम बँकाकडे नव्या नोटांचा अपुरा पुरवठा, ए.टी.एम. मशिनकडे तुटपुंजी रक्कम आणि कामांमुळे हैराण झालेला बँकेचा कर्मचारी अशा असंख्य प्रकारच्या अडचणी सहन करत रांगेत उभे राहिलेले नागरीक मात्र सरकारवर रागावले नव्हते. पंतप्रधानांच्या कणखर नेतृत्वाचे कौतुक करत अच्चे दिन येणार अशी आशा बाळगून होते. भ्रष्ट राजकीय नेते, गल्ली बोळातील खंडणी बहादूर, लाचखोर सरकारी व अन्य अधिकारी लवकरच त्यांचा काळा पैसा गेल्यामुळे कफल्लक होतील आणि रस्त्यावर येतील आणि त्यांची गुंडागिरी संपेल, अशा भ्रामक अपक्षेत होते. प्रत्यक्षात तसे काहीच झाले नाही. कारण चलनी नोटांमधील काळा पैसा देवाण-घेवाणीपुरता केवळ दोन-तीन टक्केच असतो. सर्व काळा पैसा, रियल इस्टेट, सोने, जमीन खरेदीमध्ये गुंतवणूक केलेला असतो किंवा परदेशी पाठवलेला असतो. साहजिकच सामान्य

जनतेचा भ्रमनिरास झाला.

नोटा बंदीचा खरा फटका रोजी रोटीवर जगणाऱ्या असंख्य गोरगरिबांना बसला अनेक शहरांच्या ठराविक कोपऱ्यावर शेकडो स्त्री-पुरुषांना, ठेकेदार येऊन आपल्याला कामाला नेईल व दिवसाअखेर त्याने दिलेल्या मजुरीने घरी जाऊन घूल पेटविता येईल, अशा आशेने रोज उभे राहून निराश होऊन परतावे लागत होते. ठेकेदारांकडे कॅश-चलनी नोटा नसल्यामुळे कामे बंद पडली होती. खेड्यापाड्यात जवळजवळ सर्वच व्यवहार पैशाने होत असल्यामुळे शेतमजूर व अन्य कामगार आणि कारागीर बेकार होते. आणि त्यांची नोटा बंदीच्या ५० दिवसात अक्षरशः उपासमार झाली. या हानीचा हिशोब लागणे कठीण आहे. त्याचा विचार कुणी करतच नाही.

रिझर्व्ह बँकेने २०१६-१७ मध्ये मध्यवर्ती सरकारला नफ्याचे केवळ रु. ३१.००० कोटी दिले. २०१५-१६ मध्ये रु. ६६.००० कोटी दिले होते. नोटा बंदीमुळे रिझर्व्ह बँकेचा नफा निम्माहून कमी झाला. असा प्रचार राजकीय हेतूने केला गेला. नव्या नोटा छापण्यासाठी व दळणवळणासाठी एकूण खर्च रु. २१.००० इतका असला तरी रु. १६००० कोटीचा नोटा बदलून घेण्यासाठी न आल्याने ते पैसे रिझर्व्ह बँकेकडे उरले. बाकी रु. ५००० कोटी (२१०००-१६०००) पैकी दर वर्षी नव्या नोटा छापण्याचे काम चालू असते. त्याचा खर्च रु. तीन-चार हजार कोटींचा असतोच. रिझर्व्ह बँकेचा नफा २०१६-१७ मध्ये कमी होण्याची मुख्य कारणे वेगळीच आहेत. रिझर्व्ह बँकेचे परकीय चलन परदेशात गुंतवले जाते. तिकडे व्याजदर कमी झाल्याने व रुपया सुदृढ झाल्याने त्याचा परतावा कमी होता. मिळालेल्या उत्पन्नातून रिझर्व्ह बँकेने वेगवेगळ्या फंडासाठी २०१६-१७ मध्ये रु. ११,००० कोटीची तरतूद केली. २०१५-१६ मध्ये अशी तरतूद केली नव्हती. नोटा बंदीमुळे बँकाकडे भरपूर ठेवी जमा होऊ लागल्याने ते पैसे रिझर्व्ह बँकेकडे वर्ग करून घेताना बँकाना रिझर्व्ह बँकेने व्याज दिले. या सर्व बाबी लक्षात घेतल्यास रिझर्व्ह बँकेचा नफा कमी होण्यास केवळ नोटा बंदी कारणीभूत नव्हती, हे स्पष्ट होते. देशाचे उत्पन्न (जी.डी.पी.) दोन टक्यांनी कमी होऊन उत्पन्न वाढीचा दर ५.७ टक्यांवर आला. त्यामुळे देशाचे उत्पन्न कमी झालेच व त्याचबरोबर सरकारला मिळणारा टॅक्स कमी झाला व रोजगार निर्मितीवर सुद्धा विपरीत परिणाम झाला या प्रक्रियेस खासगी क्षेत्राकडून गुंतवणुकीचा अभाव, विदेशी पैसा शेअर बाजाराकडे वळत

होता, सरकारी यंत्रणेचा चालढकलपणा अशी कारणे होती. गेल्या ६-७ तिमाहीत यांचा परिणाम जाणवत होता. नोटा बंदीच्या धक्यामुळे त्यात भर पडली, पण देशाच्या उत्पन्नाचा दर कमी होण्यास नोटा बंदी हे एकमेव नव्हे, तर महत्वाचे पण कारण नव्हते, हे लक्षात घेणे आवश्यक आहे.

नोटा बंदीमुळे डिजिटलायझेशन किंवा कॅशलेस अर्थव्यवस्थेकडे झपाट्याने पावले पडली हा दावा दुबळा आहे. एकूण लोकसंख्येच्या जवळजवळ ६० टक्के असलेली तरुण पिढी (वय वर्षे १५-५४) स्वतःहून डिजिटलायझेशनकडे वळत आहे. पैशाची घणघण झाली, तेव्हा काही बुजुर्ग लोक ही क्रेडीट/डेबिट कार्ड कॅशलेस कडे वाटचाल घिमे गतीने पण निश्चित होत राहणार. कारण तरुण पिढी व्यवहारासाठी कॅश क्वचितच वापरते. त्यासाठी नोटा बंदीची आवश्यकता नव्हती. १९५१-५२ साली एकूण अर्थपुरवठ्याच्या (एम ३) जवळजवळ ५५ टक्के कॅश (पैसा अर्थव्यवहारासाठी वापरला जात असे. नंतरच्या दशकात बँकींगचा प्रसार, विशेष कलम १९६१ च्या बँक राष्ट्रीयकरणानंतर खेडोपाडी बँक शाखांचे जाळे व अलीकडील तंत्रज्ञानातील अभुपूर्व क्रांतीमुळे देवाणघेवाणीसाठी

कॅशचा उपयोग कमी होत गेला. एकविसाव्या शतकाच्या सुरुवातीला कॅशचे प्रमाण १५-१६ टक्के होते. आता १ सप्टेंबर २०१७ रोजी ते प्रमाण ११.३ टक्क्यांवर आले आहे. ते हळूहळू कमी होत जाईल. प्रगत देशात कॅशचे प्रमाण केवळ ३-४ टक्के असते.

वरील सर्व विश्लेषणावरून एक गोष्ट स्पष्ट होते की, नोटा बंदीने फार काही साध्य झाले नाही. काळा पैसा, भ्रष्टाचार, दहशतवाद आणि बनावट नोटा हे प्रश्न प्रश्नच राहिले. डिजिटलायझेशनसाठी नोटा बंदीसारख्या कठोर कारवाईची गरज नव्हतीच. पूर्वीचे रिझर्व्ह बँक गव्हर्नर डॉ. रघुराम राजन यांनी फेब्रुवारी २०१६ मध्ये नोटाबंदी विरोधात सल्ला दिला होता. तो धुडकावून लावण्यात आला. नोटा बंदी हा एक धडाडीचा पण आतताईपणाचा निर्णय होता. अंमलबजावणीमधील घिसाडघाईने सामान्य माणसांना निष्कारण हाल सोसावे लागले. अनेक करबुडवे करकक्षेत आले. परंतु त्यांचे खरे यश आयकर अधिकारी किती तत्परतेने व निष्ठेने काम करतील, त्यावर अवलंबून आहे.

शेतकरी

चल गड्या शेताकडे जाऊ

हुरडा मग चापून खाऊ

धंडीचा कडाका आज फार

हा येऊन उठवू लवकर,

झोप झाली का नाही भरपूर

ही असे आनंदी वेळ उद्योग करुया चल,

भोरड्या येतील शेतावरे

जाऊन बसूया माळ्यावर,

हा हा करुन घालवू या दूरे

करुया काम प्रेमान, आनंद दिवस घालवूया प्रेमान

- योगेश मोहन जाधव

११ वी (वाणिज्य)

स्वतःपलिकडचं दाखवणारा रस्ता...

कु. पूजा संतोष माळी
११ वी (कला अ)

मला वाटतं चांगलं वाचन हेच आहे किंवा तेच आहे हे सांगनं अवघड आहे. कारण वाचन ही खूप पर्सनल आणि रिलेटिव्ह गोष्ट वाटते मला चांगलं वाचन म्हणजे जे विचार करायला लावतं, आनंद देतं, वास्तवाची जाणीव करून देतं, आयुष्याची दिशा देतं, निर्णय घेण्यास मदत करतं.

मी अगदी ठरवून न वाचता समोर जे येईल ते वाचून पाहते. जसं की, वृत्तपत्र, कथा, आत्मचरित्र इत्यादी. काल्पनिक विश्वाला गवसणी घालणारी पुस्तकं सुद्धा मी वाचली आहेत. जी पुस्तकं वाचून मला प्रश्न पडतात ती पुस्तकं मला काही तरी गुपित देऊन जातात. आणि मग सुरुवात होते त्या गुपितांची उकल शोधण्याच्या प्रवासाची! वाचनाने मला भिन्न अंगी विचार करायला आणि अनुभवयाला शिकवलं. पुस्तक वाचल्याने अवघड गोष्टी सोप्या होतात. दैनंदिन आयुष्यात मोठी वाटणारी किती तरी आव्हानं आपण वाचनाने सहज पार करू शकतो.

निसर्ग वाचनं हे देखील एक उत्तम प्रकारचं वाचन

आहे असं मला वाटतं आणि आवडतं देखील. आपण मुद्दाम सुट्टी काढून निसर्गरम्य ठिकाणी जातो हे चांगलंच पण रोजच्या जीवनात आपल्याला निसर्गाने कितीतर गोष्टी वाचायला काढून ठेवलेल्याच असतात. पिंपळाच्या झाडाला नुकतीच फुटलेली पालवी असो, पहिल्याच पावसानंतर फुटलेला अंकुर असो, मुंग्यांची शिस्तीत चाललेली रांग असो, अशा सर्वच गोष्टी निसर्गाने आपल्या पुढे ठेवलेय. निसर्गाच्या प्रत्येक गोष्टीत कृतीत एक संदेश असतोच, फक्त आपल्याला तो वाचता आला पाहिजे.

आपण जेव्हा वाचतो तेव्हा आपण आपल्या भावविश्वाच्या बाहेर येऊन विचार करतो. तोपर्यंत आपल्याला माहितच नसतं की हे जग असंही आहे. खरं तर आपल्यातला बदल पाहणं खूप विलक्षण असतं. आपल्यामधील आत्मविश्वास पूर्णपणे भरल्याशिवाय ओंठावर दिलखुलास हास्य येत नाही. ही जपानी म्हण मला फार आवडते. मला वाचनाने कोणत्याच गोष्टीची खंत वाटत नाही. आणि हो, मला जे मिळालं नाही याचं दुःख तर मुळीच होत नाही. कारण ज्या गोष्टी मला नको होत्या त्या मिळाल्या नाहीत यांच ज्यास्त समाधान मला वाटतं. कोणतीही गोष्ट तितकी सोपी कधीच नसते. पण चालढकल केली तर तीच गोष्ट आणखी अवघड होऊन बसते. बहुतेक सर्वजण हेच करतात.

वाचन ही खूप सुंदर आणि सोपी गोष्ट आहे. वाचन करा आणि वाचनाने स्वतःमध्ये बदल घडू द्या. कारण बदल केल्याशिवाय यश मिळत नाही, हे बदलच आपल्याला यशाकडे घेऊन जातात.....

संघर्ष.....

कु. पूजा संतोष माळी
११ वी (कला अ)

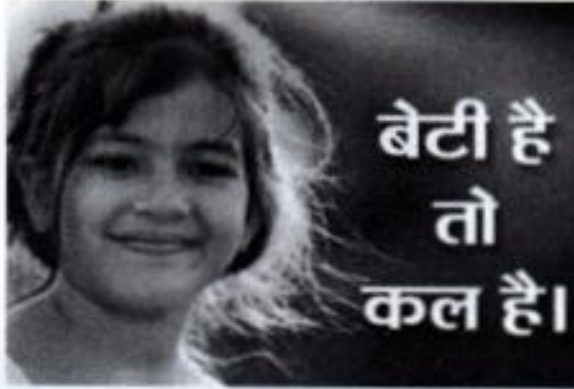
जिवनात खूप अनुभव येतात. खूप अडचणी येतात. माझ्या जिवनात मी अनेक अडचणी अनुभवल्या आणि त्या अडचणी एकटीने हाताळल्या. मुलगी किती गोड शब्द आहे ना! आज किती मुलींना स्वतःचे निर्णय घेण्याचे स्वातंत्र्य आहे. बोटारवर मोजण्या इतकी संख्या आहे. माझ्या जिवनातले बरेच निर्णय मी स्वतः घेतले. पण अशा किती तरी मुली आहेत ज्याचा आवाज या समाजाने दडपून टाकलाय!

जळती मशाल हातात घेऊन उंच झेप घेण्याच्या काळात त्यांचे पाय जमिनीशी जखडून ठेवले जातात. घूल आणि मूल या कल्पनेचा आजही पाठपुरावा केला जातो. मुलाचे सगळे हट्ट पुरवले जातात. पण, मुलीला मात्र नजरेआड धरलं जातं. चार भिंतीत कोंडून ठेवण्याची प्रथा परंपरागत चालत आली आहे. मुलगी एक झाड आहे आणि ते प्रवाहा जवळचं झाड आहे, जे प्रत्येक काळात बहरतं आणि इतरांना आनंदित करतं. पण हा पोखरलेला समाज झाडाची वाढ खुंटवतो.

आज प्रत्येक क्षेत्रात मुली पुढे आहेत. आणि त्या मुलांच्या बरोबरीने प्रगती करताना दिसतात. हे जितकं खरं आहे तितकंच हे ही खरं आहे की, आजही मुलींवर जुन्या प्रथा-परंपरा लादण्यात येतात. अन्यायाचा प्रतिकार करताना त्यांचा आवाज कुठेतरी दडपला जातोय. ही परिस्थिती बदलली पाहिजे. कारण जिवन जगायचं तर पावलांच्या जोडी सारखं जगावं लागतं. प्रथम पुढे पडणाऱ्या पावलांना गर्व नसतो तर मागे पडणाऱ्या पावलांना कुठलाच कमीपणा नसतो.

कारण त्या दोघांनाही माहित असतं आपली स्थिती बदलत राहणारी आहे. ही परिस्थिती बदलायला वेळ लागणार नाही असं मला वाटतं आयुष्यात जोखीम पत्करून कर्तृत्व दाखवणारी ही स्त्री वरचा अन्याय थांबणार आहे. कारण परिवर्तन हा निसर्गाचा नियम आहे. तो न धाबरता मान्य करावा. संघर्ष करायला धाबरणे हे डरपोक माणसाचे लक्षण आहे....जीवनात सर्वात मोठा गुरू हा येणारा काळ असतो. कारण हा काळ जे शिकवतो ते कोणी शिकवू शकत नाही.....

काळजाचा तुकडा.....

कु. ऋतिका सुरेश पाटील
११ वी (विज्ञान अ)

लाडात वाढलेली लेक मांडवात उभी पाहून,
हासऱ्या चेहऱ्याने बाप मुसमुसत होता राहून राहून।।
कोपऱ्यात उभा बाप अक्षता टाकत होता,
धाम पुसायच्या निमित्ताने ढोळे पुसत होता।।
काळजाच्या तुकड्याला पाहून आतून तुटत होता.
पोरीचं चांगलं झालं हसून म्हणत होता।।
अश्रुंचा बांध त्यानं अडवून धरला होता,
ढोळ्यासमोरून लेकीचा चेहरा दूर होत नव्हता।।
लग्न लागल्यावर सारेच टाळ्या वाजवत होते,
एक तोच मात्र आसवांमध्ये भिजत होता।।
लहानमोठ्यांना तो हात जोडत होता,
लेकीला जीव लावा माझ्या, ढोळे भरून सांगत होता।।
सायंकाळी सारे पाहुणे खिचडीभात खात होते
बापाचा हात न वाजणाऱ्या फोनकडे जात होता।।

लेकीचा फोन येताच मिरची तिखट आहे म्हणत
तांब्यानं पाणी पित होता
अन् ढोळ्यातलं आसवं मागं सारत होता।।
सुगी संपल्यावर पाखरांसारखा एकेक पाहुणा परतत होता,
शेवटच्या पाहुण्याला पोहचवून
मला भूक नाही असं बाप म्हणत होता।।
बेडरूम मधील लेकीचं कपाट हळूच बाप उघडत होता
तिने ठेवलेल्या कपड्यांमधून थरथरता हात फिरवत होता।।
तिथेच बेडवर बसून ऑजळीत तोंड धरून
बाप आवाज न करणाऱ्या धबधब्यासारखा फुटत होता।।
मांजरीच्या पावलांनी पाठोपाठ आलेली
मनकवडी बायको आईच होती।।
वय वाढलेल्या सशाला छातीरी घट्ट धरून
काळजाच्या तुकड्याला आठवून
आसवांमध्ये भिजत होती।।
हे असं नातं वडील आणि मुलगी
म्हणून म्हणते एक तरी लेक असावी.....
ढोळ्यातील प्रत्येक थेंबात दिसणारी.....

चंद्री.....

विठ्ठल जयसिंग पाटील
१२ वी (विज्ञान क)

आवं लाज मला भारीच वाटल्या, या मनीतनं सांगत्या
हालव हालव धनी म्या तुमची चंद्रीच बोलल्या।।
लाईन इंगीज पिलीज डाईल अगेन
असं तुमी बोलायच्या आदि बाय कोण बोलल्या।।

परवा घरावरनं इमान लय गेली
मला वाटलं लढाई चालू झाली।
रोज राख्याला दुचित बसून हरणकाळजी करत्या
हालव हालव धनी म्या तुमची चंद्रीच बोलल्या।।

पावसा ईदमान दमच नाय पिका
शाळवावर चिकटा तुरीवर पडला करपा
ऊसासकट आव जळून गेला की मका
औंदा इसरुन जावा समदा नफा
तुमच्या भनीच प्यार मारतय खेपा
आव लग्नाला आली आपली दीपा

म्हणत्यात वहिनी सरपंच व्हा, सरपंच व्हा
तुमच्या हातानं गावचा इकास व्हावा
माझ्या इरुध्दान उभी हाय कोळ्याची दीवा
येडी ती दीवा वय्याला म्हणते शेषवा
म्या एक नंबरानं निवडून येत्या
पण फारम भरायच्या आदी तुमचा इचार घेत्या
हालव हालव धनी म्या तुमची चंद्रीच बोलल्या।।

सासूबाईत आता राहिलं नाय काय
आढळून जावा पिकलं पान हाय
किराळ लागून गेली कपिला गाय
कुत्र्यांन मांजरीचा मोडला की व पाय
रानातलं सपार वादळानं उडालं
दिराला बांधाय हाजार रुपडं दिलं
आपल्या आळीतली मला समदी चिडवत्याती
म्हण म्या तुमच्याशी गुडमाट बोलत्या
असंच आदन मदनं म्या बोलत जाईन
खुशाली हाल हवा तोंडानं सांगीन
जास्त काय बोलतनाय आता ठेवत्या
बिल जादा ईल म्हणून मन्याची बायकू
मला आवं चिमटा काढून बोलत्या।।

हिंदी विभाग

“ सिंहासन हिल उठे राजवंशो ने भृकुटी तानी थी,
बुढ़े भारत में थी आई फिर नई जवानी थी,
गुमी हुई आजादी की कीमत सबने पहचानी थी,
दूर फिरंगी को करने की सबने मन में ठानी थी।

चमक उठी सन सत्तावन में, वह तलवार पुरानी थी,
बुंदेले हरबोलों के मुँह हमने सुनी कहानी थी,
ख़ूब लड़ी मर्दानी वह तो झाँसी वाली रानी थी।
वह तो झाँसी वाली रानी थी।

- सुभद्राकुमारी चौहान

प्रा. अनिता तात्यासो पाटील
(कनिष्ठ विभाग)

अंतरंग

पद्य विभाग

ज्युनियर विभाग

१. सबला	कु. शाहीन सुलतान नटाफ	११ वी आर्ट्स
२. जिंदगी में सिर्फ इतना करो	कु. दिपश्री शिंदे	११ वी सायन्स
३. कितने बंधे हैं हम	कु. काजल सरोजरा खरात	१२ वी आर्ट्स(ब)
४. वो थे पापा	श्री. शंतनु चंद्रकांत खराडे	११ वी सायन्स
५. मेरा प्यारा देश	श्री. संकेत मारुती पाटील	११ वी आर्ट्स (ब)
६. शिक्षक	श्री. संकेत मारुती पाटील	११ वी आर्ट्स (ब)
७. सपना	कु. संजीवनी संतोष मोडबोले	११ वी कॉमर्स
८. जिंदगी	कु. करुणा कोरे	११ वी आर्ट्स (ब)
९. दोस्ताना	कु. पुनम प्रभाकर वाघ	११ वी आर्ट्स (ब)
१०. दोस्त	कु. पुनम प्रभाकर वाघ	११ वी आर्ट्स (ब)
११. मेरी माँ	कु. वृषाली मिलिंद सखदे	११ वी सायन्स (ब)
१२. विश्वास	कु. प्रणोती पाटील	११ वी सायन्स (ब)
१३. सच्ची सफलता	कु. प्रणोती पाटील	११ वी सायन्स(ब)
१४. समय के साथ	कु. श्वेता मोहन मानकर	११ वी कॉमर्स
१५. सूरज	कु. श्वेता मोहन मानकर	११ वी कॉमर्स
१६. जिंदगी	कु. प्रियांका गुजले	११ वी आर्ट्स (ब)
१७. मेरी आदतें	कु. प्रिती मोरे	११ वी सायन्स(अ)
१८. अधुरी कहानी	कु. आरती दिपक माईनकर	११ वी आर्ट्स (अ)
१९. सबसे महान	कु. पद्मश्री बालासाहेब खाडे	११ वी सायन्स
२०. दम	कु. सानिया मुल्ला	११ वी आर्ट्स (ब)
२१. प्यारे दिन	कु. सानिया मुल्ला	११ वी आर्ट्स (ब)
२२. सपने	कु. हेमलता हिमंत शिंदे	११ वी सायन्स(अ)
२३. उंचाई	श्री. ऋषिकेश कुंभार	११ वी सायन्स
२४. तुम्हारा एहसास	कु. प्रिती मोरे	११ वी सायन्स (अ)
२५. प्रकृति और मानव	कु. शान्तिश्री नाईक	११ वी आर्ट्स
२६. दर्द बेटी का	कु. प्रतिक्षा उमाजी शिरतोडे	११ वी आर्ट्स
२७. दोस्ती	कु. मधुरा पाटील	११ वी सायन्स
२८. माँ	कु. वृषाली सावंत	११ वी आर्ट्स
२९. शब्द	कु. वृषाली सावंत	११ वी आर्ट्स

गद्य विभाग

१. इंदुमती राणीसाहिबा - रूप और गुणोंका खजाना	श्री. सुयोग जयवंत मोहिते	११ वी आर्ट्स (ब)
२. डॉ. इरावती कर्वे	श्री. सुयोग जयवंत मोहिते	११ वी आर्ट्स (ब)
३. संगीतकार मौशदा	श्री. सुयोग जयवंत मोहिते	११ वी आर्ट्स (ब)
४. श्रीमती इंदिरा गांधी - एक सक्षम महिला	कु. पद्मश्री बालासाहेब खाडे	११ वी सायन्स (ब)
५. बेटी शाप या करदान	श्री. सुयश उत्तमराव पाटील	११ वी सायन्स (ब)
६. दोस्ती	कु. दिपश्री शिंदे	११ वी सायन्स (ब)
७. राष्ट्र निर्माण में नारी का योगदान	कु. शाहीन सुलतान नटाफ	११ वी आर्ट्स (ब)
८. तीन चीजें	कु. वैष्णवी पाटील	११ वी कॉमर्स
९. दोस्ती कॉर्नर	कु. पद्मश्री खाडे	१२ वी सायन्स
१०. अजीब बातें	श्री. अजय दिलीप सकटे	१२ वी आर्ट्स (ब)
११. शायरीयाँ-	कु. आशाशानी भोसले	११ वी आर्ट्स (ब)
	कु. प्रियांका गुजले	११ वी आर्ट्स (ब)
	श्री. शंतनु खराडे	११ वी आर्ट्स (ब)

सबला ...

तु उठ, तु चल, तु आगे बढ,
अबला नहीं, तु सबला बन।
तु दिखा दे, तु बना दे,
अपनी पहचान तु बना दे।

तु झुकना नहीं, तु रुकना नहीं,
अपनी मंझिल को तुझे पाना हैं।
दुनिया को दिखलाना हैं,
अबला नहीं, तु सबला हैं।

तेरा सन्मान, तेरा अभिमान हैं,
और उसे पाना, तेरा अधिकार हैं,।
तु रेगिस्तान में हरियाली ला,
मजबूरों मे खुशहाली ला।

तु उठ, तु चल, तु आगे बढ,
अबला नहीं तु सबला बन।

- कु. शाहीन सुलतान नदाफ
११ वी आर्ट्स(ब)

जिंदगी में सिर्फ इतना करो...

गम को - Delete,
खुशी को...- Save,
रिश्तों को - Recharge,
दोस्ती को- Download,
दुश्मनी को - Erase,
सच को - Broadcast,
झूठ को - Switch off,
टेन्शन को - Not Reachable,
प्यार को - Incoming,
नफरत को - Outgoing,
हँसी को - Inbox,
आसुँओं को - Outbox,
गुस्से को - Hold,
मुस्कान को - Send,
हेल्प को - Ok,
.....फिर देखो,
जिंदगी की रिंगटोन,
कितनी,
प्यारी बजती हैं।

- कु. दिपाली शिंदे
११ वी सायन्स

कितने बंधे है हम....

कितनी रोशनी हैं,
फिर भी कितना अंधेरा हैं।
कितनी नदियाँ हैं,
फिर भी, कितनी प्यास हैं।
कितनी अदालतें हैं,
फिर भी कितना अन्याय हैं।
कितने ईश्वर नाम हैं,
फिर भी कितना अधर्म हैं।
कितनी आजादी है,
फिर भी कितने,
खूंटो से,
बंधे हैं हम।

- कु. काजल सर्जोराव खरात
१२ वी आर्ट्स

वो थे पापा....

जब मैं सुबह उठा
तो कोई बहुत थक कर भी।
काम पर जा रहे थे,
वो थे पापा...!

जब मम्मी डाँट रही थी,
तो कोई चुपके से,
हँस रहा था,
वो थे पापा....!

पेड तो अपना फल खा नहीं सकते,
इसलिए हमे देते हैं,
पर कोई अपना पेट खाली रखकर,
भी मेरा पेट भरे जा रहा था,
वो थे पापा...!

खुश तो मुझे होना चाहिए कि वो,
मुझे मिला, पर मेरा जन्म लेने,
की खुशी कोई और मनाए जा रहा था,
वो थे पापा.....!

मैं अपने बेटा शब्द का,
सार्थक बना सका या नहीं, पता नाही,
पर कोई बिना स्वार्थ के अपने,
पिता शब्द को सार्थक बनाए जा रहा था,
वो थे पापा..!

सपने तो मेरे थे, पर,
उन्हें पुरा करने का रास्ता,
कोई और बताए जा रहा था,
वो थे पापा.....!

घर में सब अपना प्यार दिखाते हैं,
पर कोई बिना दिखाए भी,
इतना प्यार किए जा रहा था,
वो थे पापा...!

- कु. दिपाली शिंदे
११ वी सायन्स

मेरा प्यारा देश...

प्यारा-प्यारा मेरा देश,
सजा-सँवारा मेरा देश ।
दुनिया जिस पर गर्व करें,
नयन-सितारा मेरा देश ।
फुलोंवाला मेरा देश,
झुलोंवाला मेरा देश ।
गंगा-यमुना की धारा का,
सुनहरा मेरा देश ।
आगे बढ़ता जाए मेरा देश,
नित-नित मुस्काये मेरा देश ।
इतिहास में बढ-चढ कर,
नाम लिखाए मेरा देश ।
मेरा प्यारा-प्यारा जग,
भारत देश!
- कु. संकेत मारुती पाटील
११ वी आर्ट्स(ब)

शिक्षक

आदर्शों की मिसाल बनकर,
बाल जीवन संवारता शिक्षक ।
सदाबहार फूल-सा खिलकर,
महकता और महकाता शिक्षक ।
नित नए आयाम लेकर,
हर पल भव्य बनाता शिक्षक ।
नए-नए ज्ञान का धन हमें देकर,
आदर्श छात्र, हमें बनाता शिक्षक ।
- कु. संकेत मारुती पाटील
११ वी आर्ट्स(ब)

सपना...

जिंदगी की उड़्डान में,
साथ देनेवाला,
वह हैं सपना.....।
लॉगो को नई मंझिल, दिखाता है,
वह है सपना.....।
सोते समय दिल में आनेवाला,
वह हैं सपना ।
बुराई से बचने का, और,
अच्छाई को पास लानेवाला,
वह हैं सपना...।
सपने ऐसे देखो,
जो तुम्हें दुनिया का गुलाम नहीं,
राजा बनाए।
यह होता हैं,
सच्चा सपना.....।

कु. संजीवनी संतोष गोडबोले
११ वी कॉमर्स

जिंदगी...

जिंदगी की राहों में,
हम मिले हैं, इन इत्फाकसे।
यादगार पल जिंदगी के,
मिले हैं, इत्फाकसे,।
ये इत्फाक हैं,
यादगार पल जिंदगी के।
खुशनशीब हैं कि,
मिले दोस्त आप जैसे।
शुक्रिया अदा करते हैं,
खुदा को सच्चे दिल से।
माना इन राहों में,
कभी ना कभी हमें बिछडना हैं।
पर, हमें बिछडकर भी,
आपके दिल में रहना हैं।
हो जायेंगे रास्ते अलग, इन राहों में,
रहेगी यादे,
हमेशा इन निगा हों में।
खुशी में ना सही,
गम में आपके साथ हो।
आप पर हमेशा,
ईश्वर का आशिर्वाद हो।
हो जाए पुरे,
आपके सारे सपने।
सदा आपके पास हो,
आपके अपने।
जीवन के हर एक रंग में,
आप रंग जाए, पर
कभी-कभी ये दोस्त भी,
आपको याद आए।

कु. करुणा कोरे
११ वी आर्ट्स(ब)

दोस्ताना..

हंसते हैं, तो कहते हैं,
खुशियाँ जीवन में हैं।
रोते हैं तो कहते हैं,
नाराजगी, जिंदगी में है।
दोस्ती करते हैं, तो कहते हैं,
यारी, पलभर की है।
इस यारी को समझते हैं,
तो कहते हैं,
यह समझने के बाहर की है।

कु. पूनम प्रभाकर वाघ
११ वी सायन्स (अ)

दोस्त...

हर रात को चाँद का शृंगार नहीं मिलता,
हर बगीचे के फूल को दुल्हारा, नहीं मिलता,
मैंने भी देखा है, दोस्त,
हर इन्सान को, तेरे जैसा, यार नहीं मिलता।
एक अजनबी का इंतजार है,
एक प्यार की तलाश है,
आते तो बहुत लोग जिंदगी में,
पर, एक सच्चे दोस्त की तलाश है।

कु. पूनम प्रभाकर वाघ
११ वी सायन्स (अ)

मेरी माँ

दुनिया दिखानेवाली,
ममता से भरा हृदय रखनेवाली,
मेरे लिए जान देनेवाली,
मेरा खयाल रखनेवाली,
मेरी हर खुशीकाकरण,
मेरी हर मुश्किल का जवाब,
मेरे मन की हर बात जाननेवाली
मेरे ऑसू पोछने वाली,
ममता से भरे आँधल में रखनेवाली,
ईश्वर का दुसरा रूप,
इस जहाँ को भुला दूँगी,
पर तुम्हे ना भुल पाऊँगी....मेरी माँ ।

कु. सरवदे वृषाली मिल्हीद
११ वी सायन्स (अ)

सच्ची सफलता..

सदा मुस्कुराना और सबको प्यार करना,
बुजुर्गों का सम्मान पाना,
बच्चों के दिल में रहना,
सच्चे आलोचकों से स्वीकृती पाना,
खुबसुरती को सराहना,
दुसरों के लिए खुद को अर्पित करना,
उत्साह के साथ हँसना और खेलना,
मस्तीभरे तराने गाना।
इस बात का एहसास कि,
आपकी, जिंदगीने किसी एक व्यक्ति का,
जीवन आसान बनाया,
यही सच्ची सफलता हैं।

कु. प्रणोती पाटील
११ वी सायन्स

विश्वास

अगर आप सोचते है की, आप हार गए है,
तो आप हारे हैं।
अगर आप सोचते हैं की, आपमें हौसला नहीं हैं,
तो सचमुच नहीं हैं।
अगर आप जीतना चाहते हैं, मगर,
सोचते हैं कि जीत नहीं सकते,
तो निश्चित तय है की, आप नहीं जीतेंगे।
अगर आप सोचते है कि, हार जाएँगे,
तो आप हार चुके हैं।
क्योंकि, हम दुनिया में देखते हैं की,
सफलता की शुरुवात, इन्सान की इच्छा से होती है।
अगर आप सोचते हैं, पिछड गए है,
तो आप पिछड गए हैं।
तरक्की करने के लिए, आपको अपनी सोच, उँची
करनी होगी,
कोई भी सफलता, प्राप्त करने से पहले, आपको,
अपने प्रति विश्वास लाना होगा।
जीवन की लड़ाईयाँ हमेशा,
सिर्फ, तेज और मजबूत लोग ही नहीं जीतते, बल्की,
आज नहीं तो, कल जीतता वही आदमी हैं,
जिसे विश्वास हैं की वह जीतेगा।

कु. प्रणोती पाटील
११ वी सायन्स

समय के साथ

समय के साथ,

बहुत कुछ पीछे छूट जाता है।

कुछ रह जाता है,

जिसे छूटना होता है अन्तराल में।

खरीदे जाते हैं कुछ पल,

सत्ता के दलालों द्वारा।

सिद्धान्तों और ईमानदारी के खोखलेपन का,

इतिहास लिखते हुए।

लोकतंत्र की टेढ़ी चाल,

आतंक और भय की स्थितीयों को,

नहीं पढ़ पाती,

या पढ़ना नहीं चाहती।

क्या समय को लौट आना होता है वापस,

जहाँ से चला था,

और, छूट गया था, अतीत बनकर।

कु. श्वेता मोहन मानकर

११ वी कॉमर्स

सूरज

सूरज जी,

तुम इतनी जल्दी क्यों आते हो?

लगता है, नींद नहीं आती तुम्हें,

न कोई काम तुम्हें,

जरा भी नहीं भाता क्या तुम्हें,

मेरा बिस्तर पर आराम तुम्हें।

खुद तो जल्दी उठते ही हो,

साथ में मुझे भी उठाते हो।

कब सोते हो? कब उठते हो?

कहाँ नहाते हो, कब तैयार होते हो?

साथ नहीं लाते टिफिन,

क्या खाना खाकर आते हो?

रविवार बाजार बंद रहता,।

कभी-कभी छुट्टी लेता,

पापा का अखबार भी।

गौरव की बात है,

तुम छुट्टी नहीं मनाते।

कु. श्वेता मोहन मानकर

११ वी कॉमर्स

जिंदगी

जिंदगी,

सिर्फ एकबार मिलती हैं, यह एक झूठ हैं।
जिंदगी तो हमें रोजाना मिलती हैं।
मौत ही सिर्फ एक बार मिलती हैं।
इन्सान की परेशानियोंकी, सिर्फ दो ही वजह हैं,
वह तकदीर से ज्यादा चाहता हैं,
और वक्त से पहले चाहता हैं।
जब तक रास्ते समझ में आते हैं,
तब तक लौटने का वक्त हो जाता हैं,
यही 'जिंदगी' हैं।

कु. प्रियांका गुजले
११ वी आर्ट्स (ब)

मेरी आदतें

मेरी आदतें इस दुनिया से कुछ अलग हैं।
शायद इन आदतों की वजह से मेरी पहचान हैं।
हर दिन मेरे आँखों के सामने एक नई चीज आती हैं।
उस चीज को पाने कि, मुझमें कामना जागती हैं।
मेरी कामना पूरी ना हो, यह उस चीज की जरूरत बनती हैं।
लेकिन शायद तबतक वह चीज मेरा जुनून बन जाती हैं
उसे पाने की कामना की, मैं अपना धर्म मानती हूँ।
और धर्म को पुरा करना ही मेरी आदत है।
उस आदत को मेरा जुनून पुरा करता ही हैं।
उस चीज को मैं इतना अपनाती हूँ कि,
वह चीज भी केवल मेरा साथ चाहती हैं।
लेकिन वह मेरी आदतों को ना जान पाती हैं।
क्योंकि, अगर वो जान पाती तो वह इस बात से,
जरूर रुबरु होती की, मुझे चीजोंको हासिल करने का
शौक हैं, उनको पाने का शौक हैं।
जीने का शौक हैं।
लेकिन उनको मैं अपनी आदतों ये शामिल नहीं करती,
क्योंकि, मेरी आदतें मुझे ये रजामंदी ही नहीं देती।
उस चीज को पाना मेरा धर्म हैं।
लेकिन मेरी आदतों के हिसाबसे चलना ये मेरा वचन हैं।
मेरा वचन ही अनुशासन.....।

कु. प्रिती मोरे
११ वी विज्ञान (अ)

अधुरी कहानी

कुछ खाया न होगा,

मेरी मौत ने ऊसे रुलाया होगा।

उसने बेटी होने का हर फर्ज निभाया होगा,

सोचता हूँ, किस तरह, उसने खुद को समझाया होगा।

मजबूर होगी वह सबसे ज्यादा,

जब अपने हाथों से, हमारे खतों को जलाया होगा।

खुदको मजबूर बनाकर, मेरी यादों को मिटाया होगा।

दुःखी होगी वह जानता हूँ, मैं, तेरे बिना उसने खुदको
देखा होगा।

लग रही होगी वह, सुंदर आज।

देखकर उसको, घाँद भी शरमाया होगा।

आज मेरी जान ने मेहंदी लगाई होगी,

बहुत गहरा चढ़ा होगा मेहंदी का रंग।

उस मेहंदी में मेरा नाम छुपाया होगा।

रह-रह कर रो पड़ी होगी।

जब-जब उसको खयाल मेरा आया होगा।

कु. आरती दिपक माईनकर
११ वी आर्ट्स

सबसे महान

PDVP हैं एक नाम,

यह हैं हमारी शान,

इसमें अटकी हैं हम सबकी जान,

क्योंकि बँटता है सबको जान।

PDVP से है हमारा नाता,

यह सबको है भाता,

इसमें अच्छा इन्सान बनकर जाता।

PDVP हैं सोने की खान,

गाते हैं, सभी इसका गुणगान।

रखते हैं, सबजन इसका मान,

जुबान पर रहता है, सदा इसका नाम,

इसलिए,

PDVP हैं, सबसे महान।

कु. खाडे पद्मश्री बाळासाहेब
११ वी सायन्स

दम्...

हमें तो अपनों ने लुटा, गैरों में कहाँ दम था ।
मेरी हड्डी वहाँ टूटी, जहाँ अस्पताल बंद था ।
मुझे जिस अँभ्युलन्स में डाला,
उसका पेट्रोल खत्म था ।
मुझे रिकशमें इसीलिए बिठाया,
क्योंकि उसका किराया कम था ।
मुझे डॉक्टरों ने उठाया, नर्सों में कहाँ दम था ।
मुझे जिस बेडपर लिटाया, उसके नीचे बम था ।
मुझे तो बम से उड़ाया, गोली में कहाँ दम था ।
मुझे सड़क में दफनाया, क्योंकि,
कब्रस्तान में फंक्शन था ।

कु. सानिया मुल्ला
११ वी आर्ट्स (ब)

प्यारे दिन

कॉलेज के दिन होते हैं बड़े प्यारे,
इधर उधर मिलते हैं, दोस्त सारे ।
कॉलेज के दिनों की बात है न्यारी,
इन्हीं दिनों की बात है न्यारी,
कॉलेज के माहोल में जाता है, सारा दिन,
गुजरता नहीं, वक्त दोस्तों के बीच,
इन्हीं दिनों में आती है, उसकी याद,
कॉलेज बंद हो जाने के बाद ।
कॉलेज के दिन कोई नहीं भूलता,
जिंदगी का मजा इन्हीं दिनों में मिलता है ।

कु. सानिया मुल्ला
११ वी आर्ट्स (ब)

सपने...

हर कोई देखता है, सपने,
कोई कहता है,
कोई छिपाता है,
कोई कर देता है सच,
.....सपने ।
रात को आते हैं,
सुबह चले जाते हैं,
सोच बदल जाते हैं,
.....सपने ।
जीवन का अर्थ बताये जाते,
कभी-कभी समझ में न आते,
खामोशी को भगाते, खुशियाँ लाते,
दिल खुश कर जाते,
.....सपने ।
सम्मान से जीना सिखाते,
रोनेवाले को हँसाते,
हँसनेवाले को रुलाते,
.....सपने ।
गरिबों का मान होते हैं,
अमीरों की शान होते हैं,
युवकों की जान होते हैं,
.....सपने ।
इसलिए कहती हैं,
अपने होते हैं सपने,
सबको होते हैं देखने,
.....सपने ।
पर कोई नहीं कहता, उन्हें अपने,
दुनिया से छिपाते हैं, सपने,
क्योंकि....दुनिया मारती है, उन्हें ताने,
इसलिए सब डरते हैं,
देखने को सपने ।

कु. शिंदे हेमलता हिमंत
११ वी सायन्स

उँचाई....

जिन्दगी के इस कश्मकश में,
वैसे तो मैं भी काफी बिजी हूँ।

लेकीन वक्त का बहाना बनाकर,
अपनों का भूल जाना मुझे,
आज भी नहीं आता।

जहाँ यार याद ना आए,
वह तन्हाई किस काम की?

बिगड़े रिश्ते न बने तो,
खुदाई किस काम की।

बेशक अपनी मंझिल तक जाना हूँ,
पर जहाँ से अपना दोस्त ना दिखे,
वह उँचाई किस काम की?

कु. ऋषिकेश कुंभार
११ वी सायन्स

तुम्हारा एहसास

जिधर देखती हूँ, वहाँ तुम ही तुम हो।
ना जाने मगर, किन खयालों मे गुम हो।
मुझे देखकर तुम, जरा मुसकरा दो।
नहीं तो मैं समझूँगी मुझसे खफा हो।

तेरी यादों के साये यें, गुजरेंगी हर घड़ी।
उस खुदा के बाद तो, पुजा होगी बस तेरी।
कोई, मेरी आँखोंसे देखे, तो समझो कि,
तुम मेरे क्या हो? जैसे तुम, जिंदगी में आए हो।

तुमही मेरी माथे की बिंदिया, तुमही मेरे ख्वाबोंकी मंझिल,
है दर्द ऐसा कि, सहना हूँ, मुश्किल,
दुनियावालों से कहना हूँ, मुश्किल।
फिर से आया है, तुफान ऐसा,
बच के साहिल पे रहना है, मुश्किल।
क्योंकि,

तुम ही मेरी मंझिल.....

तुम ही मेरी मंझिल.....

तुम ही मेरी मंझिल.....!

कु. प्रिती मोरे
११ वी सायन्स (अ)

प्रकृती और मानव

हे प्रकृती माँ,
सारे मानव जाती को जीवन देती हो तुम।
उसका लालन-पालन करती हो तुम,
लेकिन, इसके बदले मानव से क्या पाती हो तुम ?
तुमसे हो, वह सुखी जीवन पाता हूँ।
फिर भी भूल तुम्हें जाता हूँ।
ऐसे मानव से क्या पाती हो तुम ?
मानव अपने स्वार्थ हेतु,
जैसा चाहे, कर रहा हूँ, नाश तुम्हारा फिर भी, उस पर
खुशियाँ बरसाती हो तुम।
सच बता, ऐसे मानव में क्या पाती हो तुम ?
हे माँ,
तुमसे यही प्रार्थना करती हूँ आज,
रखनी होगी उसे तुम्हारी, लाज।
सिखा दो उसे, मानव बनना,
तभी कर पायेगा वह, जीवन सफल अपना।

कु. भाग्यश्री नाईक
११ वी आर्ट्स

दर्द बेटीका

माँ, बहुत दर्द सहकर,
बहुत दर्द देकर,
तुमसे कुछ कहकर मैं जा रही हूँ।
आज मेरे मर्य्यत में, जब सखियाँ मिलने आयेंगी,
सफेद जोड़े में लिपटी देख, सिसक सिसक कर
रोंएगी।
लडकी होने का, खुद पे वह अफसोस जतायेंगी।
माँ, तू उनसे इतना कह देना,
दरिदोकी दुनिया में संभलकर रहना।
माँ, राखी के बिना, जब भैया की कलाई सुनी
रहेगी जाएगी,
याद मुझे कर कर, जब उनकी आँख भर आएगी,
तिलक माथे पर, करने को माँ,
रुह मेरी थी मचल जाएगी।
माँ, भैया को तू रोने न देना,
मैं, साथ हूँ हर पल उनसे कहना।
माँ, पापा भी छूप-छूप कर रोयेंगे,
मैं, कुछ न कर पाया, या सोचकर पछतायेंगे।
माँ, दर्द उन्हें यह होने ना देना,
इल्जाम, कोई लेने न देना।
वो अभिमान है मेरे, सम्मान है मेरे,
तू उनसे इतना कह देना।
माँ, तेरे लिए अब क्या कहूँ?
दर्द को तेरे, शब्दों में कैसे बांधू?
फिर से, जीने का मौका कैसे माँगू?
माँ, लोग तुझे सतायेंगे।
मुझे आजादी देने का तुझपर इल्जाम लगायेंगे।
माँ, यह सब सह लेना, पर यह न कहना कि,
अगले जनम में मोहे बिटीया न देना।

कु. प्रतिक्षा उमाजी शिरतोडे
११ वी आर्ट्स

दोस्ती

सिर्फ एक प्यारासा एहसास हैं,
दोस्ती ।
एक अनबुझा प्यास हैं,
दोस्ती ।
कृष्णने दिया जो, सुदाम को,
वह मधुर एहसास हैं,
दोस्ती ।
हर रिश्ते में मधुर जो रिश्ता,
वह एक अनजानी राह हैं,
दोस्ती ।
माता-पिता के बाद जो दिया ईश्वर ने,
वह मधुर एहसास है,
दोस्ती ।
जीवन रुपी दिपक है,
दोस्ती ।
इस दिपक से ही तो,
जगमगाती हैं, दोस्ती ।
मनुष्य को प्रेम और भाई चारा सिखाती हैं,
दोस्ती ।
इसीलिए, तो मुझे अच्छी लगती हैं,
दोस्ती ।

कु. मधुरा पाटील
११ वी सायन्स (अ)

शब्द

शब्द होना चाहिए, फुल जैसा।
जो, दुसरो को सुगंध देता जाये,
पर शब्द, ना हो काँटो जैसे.
जो, दुसरो के मन को दुखाएँ।

शब्द होना चाहिए बलशाली
पर, शब्द न होना चाहिए ऐसा,
जिनसे, प्यार के रिश्ते टूट जाये।
शब्द होना चाहिए मीठा,
जिससे हर इन्सान को जोड़े प्यार से ।

कु. वृषाली सावंत
११ वी आर्ट्स (ब)

माँ.....

घूप में छाया जैसी,
प्यास में नदियाँ जैसी,
तन में जीवन जैसी
मन में दर्पण जैसी,
हाथ दुआँओंवाले,
फूल पर जैसे शबनम,
साँस में जैसे सरगम,
प्रेम की मूरत,
दया की सूरत,
ऐसी और कहाँ है?
जैसी मेरी माँ है।

जहाँ, अँधेरा छाएँ,
वह दिपक बन जाए ।
जब भी कभी रात जगाए,
तो सपना बन जाए।
अंदर आँसू बहाएँ,
बाहर मुसकाएँ।

काया वो पावन सी,
मथुरा में वृंदावन सी,
जिसके दर्शन में ही भगवान ।
ऐसी और कहाँ है?
जैसी मेरी माँ है ।

कु. वृषाली सावंत
११ वी आर्ट्स (ब)

* व्यक्तिचित्रणात्मक *

इंदुमती रानीसाहिबा- रूप और गुणों का खजाना

सुयोग जयवंत मोहिते
११ वी आर्ट्स

राजर्षि शाहू छत्रपतीजी, अर्थात् करवीर संस्थान का कीर्ति और वैभव का सर्वोच्च शिखर। उनकी बहु अर्थात्, इंदुमति रानीसाहिबा। राजर्षि के द्वितीय पुत्र शिवाजी महाराज की पत्नि। इंदुमतीजी का जन्म सासवड के शंकरराव जगताप इस इनामदारजी के परिवार में ६ दिसम्बर, १९०६ इस दिन हुआ। इंदुमतीजी बहोत सुंदर तेजस्वी और होशियार थी। ६ जून, १९१७ को इनका करवीर में शाही माहोल में विवाह संपन्न हुआ। उसके बाद एक साल में शिवाजी महाराज शिकार के लिए गये थे। वहाँ पर उनकी मृत्यु हुई। इसके साथ ही इंदुमती का जीवन विराम हुआ? वह विधवा हो गयी।

पति की मृत्यु के बाद महल के बड़े बुजुर्ग टोकने लगे कि, यह कुलनाशिनी हैं। अंधकार से भरे रानी के जीवन में सिर्फ एक तारा था, वह था राजर्षि शाहू महाराज जी। ऋषी के समान राजर्षिजीने आधुनिक सुधारवादी विचारों की शुरुवात अपने घर से ही की। उन्होंने अपनी बहु को पढा

लिखाकर अपने पैरोंपर खड़ा करने का निर्णय लिया। उन्हें लगता था की, उनकी बहु आत्मनिर्भर बने, अपने पैरोंपर खड़ी रहे। लेकिन राजर्षि को परिवारजनोंका विरोध हुआ, तब वे अपनी बहु को लेकर सोनतळी के बंगलेपर रहने गए। राजघरानेकी परंपरा, मर्यादा और साहस, युध्दकौशल, नीती आदि के संस्कार उन्होंने इंदुमती पर किए। राजर्षि जाँती-पाँती के विरोधी थे। जातिभेद के बंधनो को तोड़कर उन्होने गरिबोंकी मदत की, कलाकार लोगों को आश्रय दिया। राजमहल के सभी रीतीरिवाज उन्होंने अपनी बहु को सिखाए।

सोनतळी के बंगले को उन्होने आश्रम बनाया था। बंगलेपर हर दिन सुबह म्यारह बजे से शाम पाँच बजे तक अर्थात् स्कूल के समय तक इंदुमती को पढाने के लिए अध्यापक आते थे। इंदुमती स्वयं को अकेली महसुस न करे इसीलिए राजर्षिने और चार लडकियोंको उनके साथ पढने के लिए तैयार किया। राजर्षिने उनका मन बहलाने के लिए, एक वाघ का बछड़ा सँभालने के लिए लाकर दिया। वह बछड़ा हमेशा उनके साथ रहता था।

सोनतळी के बंगले पर रहकर शाहूजीने देवी को घुडसवारी और शिकार करना सिखाया। मोटार चलाना सिखाया। कुछ दिनों के बाद कोल्हापुर में जोरों की बारीश हुई थी। कोल्हापुर में आने के सभी रास्ते बंद हो गये थे। राजर्षि और इंदुमती दोनों सोनतळी के बंगलेपर ही फँस गये थे। सभी ओर पानी ही पानी था। छठे दिन पानी कम होने लगा। तब दोनों कोल्हापुर आने के लिए निकले। उन्होंने इंदुमती को गाडी चलाने के लिए बिठाया। गाडी कोल्हापुर की ओर आने लगी, तो रास्ते में एक नाला था। राजर्षिने गाडी को पानीमें डालने की सलाह दी, साथ में यह चेतावनी भी दी, कि अगर थोड़ी भी गलती हो गई, तो सबलोग पानी में डूब जायेंगे। इंदुमतिने परिस्थिती का सुक्ष्मतासे निरिक्षण किया और गाडी को पानी में डाला। गाडीने पानी को इस तरह पार किया, जैसे धनुष्य से तीर निकला हो। रानी इंदुमति के साहस और निर्णय की खूब प्रशंसा की।

रानी इंदुमती एक दिन अपनी सहेलियों के साथ राजमहल में बड़ी रानीसाहिबा के दर्शन के लिए जा रही थी। उनकी गाडी का ड्रायव्हर नया था, उसे गाडी चलाने का ज्यादा अनुभव नहीं था। परिणाम स्वरूप गाडी जब पंचगंगा

पुल के पास आयी तब गाडी के आगे एक छोटासा बच्चा आ गया, उसे बचाते हुए गाडी रास्ते के किनारे एक गड्ढे में पलट गयी। गाडी के चारों पहिए आकाश की ओर छत जमिनपर था। सब लोग गाडी के अंदर कैस गए। रानी इंदुमति बड़ी कोशिश के बाद बाहर आयी, बाकी लोगों को भी उन्होंने निकाला। उन्हें बहुत चोट आयी थी। यह खबर राजर्षि को मिली, तब वे फौरन वहाँ आ गए। वे इंदुमति को गाडी में लेकर वहाँ से निकले। जाते समय उन्होंने इंदुमति को चलाने के लिए बिठाया। इस प्रसंग के उन्होंने इंदुमति को यह सीख दी कि, स्थिती कैसी भी हो उसका सामना करना चाहिए। राजर्षि को लगता था कि, अपनी बहु दुसरोंके लिए अपना जीवन अर्पित करें। अपने किए संस्कार उनपर कितने हुए हैं, यह जानने के लिए राजर्षि उनकी परिक्षा लेते थे।

रानी इंदुमति मुंबई में थी। उनके साथ उनके भाई की लडकी भी थी। महाराज राजर्षि ने उन्हें बताया कि, आर्मी और नेव्ही स्टोअर्स में जाकर तुम्हें जो चाहिए वह खरीदकर लाये। इंदुमति जीने उस भव्य स्टोअर्स में सिर्फ जरूरत की चीजें ही खरीदी। छत्रपती के लिए शर्ट और पगडी के लिए मलमल का कपडा, घोडे के लिए खोगीर और तुरा, भांजी के लिए चॉकलेट बार इतनीही धिजे ली। छत्रपतिजी की परिक्षा में रानी पास हो गई। अत्यंत सुन्दर और गुणों से भरपूर इंदुमती छत्रपति की बहु नहीं, कन्या थी।

रानी इंदुमती को राजर्षि डॉक्टर बनाना चाहते थे, लेकिन बीघ में ही राजर्षि की मौत हो गई। उन्होंने रानी के भविष्य के लिए अपनी मृत्यूपत्र में नियोजन कर रखा था। लेकिन उस पर राजर्षि के हस्ताक्षर नहीं थे। उसके पहले ही उनकी मौत हो गयी!

मैट्रीक होने के बाद इंदुमती विरह में डूबी। इस विरह की अवस्था में, उनकी देखभाल के लिए रखी गयी लेडी के ट्रिंकने उनके मन में ज्ञान अर्जन की ज्योत जगा दी। उनके लिए सर्वोत्कृष्ट ग्रंथ, दुर्लभ ध्वनि-मुद्रक का उन्होंने संग्रह किया। रानी को बालगंधर्व के नगस्थ संगीत का शौक था। मराठी-अंग्रेजी नाटकोंका उन्होंने सूक्ष्म और

तुलनात्मक अध्ययन किया। गीता, भागवत, योगवसिष्ठ आदि ग्रंथोका अध्ययन किया।

नाशिक में आखिल भारतीय मराठा परिषद का ४ठा अधिवेशन हुआ था, उस अधिवेशन का अध्यक्ष पद रानी इंदुमती को मिला था। उन्होंने सिब मुक्ति के लिए कार्य किया। कोल्हापुरमें लडकियों के लिए संस्था स्थापन करने का निश्चय किया। अनेक संकटों का मुकाबला करते-करते १९ अप्रैल, १९५४ में महारानी शांतादेवी गायकवाड गृहशास्त्र शिक्षण संस्था स्थापित की। इसके अंतर्गत महारानी विजयमाला छत्रपति गृहीणी महाविद्यालय औद्योगिक भवन और आश्रम शुरु किया। अच्छे कार्य के लिए दान देना और दिए गए दान का प्रसार न करना, यह उनका सिध्दांत था। धन, गुण, स्वभाव कर्तव्य ज्ञान, संस्कार ऐसे प्रकार की दौलत उनके पास थी। सुप्रसिध्द साहित्यिक प्र. के. अत्रेजी के साथ स्नेह था। दोनों का बचपन सासवड में बीता था।

उन दिनों मे कोरीया के युध्दबंदीका सवाल बहुत बिकट हो गया था। बिना युध्द किये, सैन्य भेजकर शांती स्थापित करें और शस्त्रसंधी हो ऐसी भूमिका भारतने ली थी। विश्व के इतिहास में ऐसी भूमिका आज तक किसीने नहीं ली थी। विश्व के इतिहास में ऐसी भूमिका आजतक किसीने नहीं ली थी। इस कारण इसकी जिम्मेदारी भारतने उठायी थी। इस कठिन मिशन का कोल्हापुर के मेजर जनरल थोरात इन्होंने अपनी जान खतरे में डालकर सफल किया। करवीर के इस वीर का अभिनंदन समारोह का आयोजन रानी इंदुमतीने किया था। मेजर जनरल थोरातजी को रानीने स्वयं स्थापित किये हुए संस्था की कुछ चीजे भी भेट दी।

ऐसी साहसी नारी, जो करवीर संस्थान के अधिपती राजर्षि शाहू छत्रपतीजी की बहु थी। ग्यारह साल की उम्र में राजमहल में आयी सुंदरी के जीवन की नैया एक साल बाद पति के निधन के बाद डगमगा गयी। राजर्षि शाहूजी की छत्र छायामें यह कोमल कली संभल गयी। स्त्रियों के उद्धार के लिए कोल्हापुर में शिक्षा संस्था स्थापित करनेवाली रानी इंदुमती का जीवन अर्थात खानदानी पैठणी साडी को खोला हो। ऐसी तेजपुर्ण नंदादिप की ज्योती ३० नवंबर १९७१ को शांत हुई।

* व्यक्तिचित्रणात्मक *

डॉ. इरावती कर्वे

सुयोग जयवंत मोहिते
११ वी आर्ट्स

डॉ. इरावती कर्वेजी का जन्म १५ दिसंबर १९०५ में तत्कालीन ब्रम्हदेश में गणेश करमरकर इनके परिवार में हुआ।

उनकी शिक्षा पुणे में हजुरपागा पाठशालामें हुआ। सन १९२६ में फर्ग्युसन कॉलेज से समाजशास्त्र इस विषय में बी.ए. पास किया। उसी साल उनका विवाह महर्षी कर्वे जी. के बेटे डॉ. दिनकर धोंडो कर्वे इनके साथ हुआ। सन १९२८ में उन्हें मुंबई विश्वविद्यालय से एम.ए. की उपाधि मिली। सन १९३० में जर्मनी के बर्लिन विश्वविद्यालय से मानववंश शास्त्र में डॉक्टरेट हासिल की। डॉ. इरावतीजीने नॉर्मल ऑसिमेट्री ऑफ द ह्यूमन स्कूल ऑण्ड बोन्स इसपर अनु-संधान किया। उसके बाद उन्होंने कुछ समय के लिए एस. एन. डी.टी. कॉलेज का उपप्रधानाचार्य पद संभाला।

महाराष्ट्र में डॉ. इरावतीजी लेखिका के रूपमें प्रसिद्ध है। आंतरराष्ट्रीय स्तर पर वह भारत की विविध सामाजिक संस्थाओं के अध्ययन के लिए प्रसिद्ध हैं। उनके

द्वारा लिखित किनशिप ऑर्गनायझेशन इन इंडिया यह किताब बहुत ही प्रसिद्ध हैं।

डॉ. इरावतीजी यह एक जगहपर बैठकर अनुसंधान करनेवाली लेखिका नहीं थी। उन्होंने पुरे भारत की यात्रा की।

समाज अनेक विचारधारा के लोगोंसे बनता है। समाज में लोग आपसमें रिश्ते-नाते बनाते हैं, तोड़ते हैं। फिर भी समाज से वे जुड़े रहते हैं, ऐसी उनकी सोच थी।

डॉ. इरावतीजीने महिलाओं के लिए भी लिखा। उन्होंने मराठी और अंग्रेजी दोनों भाषाओं में लेखन किया। महाभारत के पात्रों पर आधारित उन्होंने एक किताब लिखी। जिसका नाम 'युगान्त' है। सन १९६८ में इस किताब को साहित्य अकादमी पुरस्कार से सम्मानित किया। इस मराठी किताब का अंग्रेजी में अनुवाद किया।

डॉ. इरावती कर्वे कि विचार स्वतंत्र थे। साथ में वह अपने और सिध्दांत के अनुरूप ही जीती थी। स्वाधीन रूपसे अनुसंधान करना उनकी विशेषता थी।

सन १९५२ में पुणे में टू व्हीलर गाडी चलानेवाली प्रथम महिला थी। नारी स्वाधीनता के बारे में उनके विचार आधुनिक थे। नारी स्वतंत्रता के लिए काम करनेवाली स्त्रियोंको वह हमेशा कहती थी कि, पुरुषों के साथ अपने अधिकार के लिए संघर्ष करते समय उनके साथ समानता का अधिकार नहीं, बल्कि उससे भी ज्यादा अधिकारों के लिए संघर्ष करें।

डेक्कन कॉलेज में उन्होंने समाजशास्त्र और मानववंशशास्त्र इन दो विभागों के विभाग अध्यक्ष बनकर पूरे चालीस साल तक काम किया। सन १९४७ में हुए नैशनल सायन्स काँग्रेस में मानववंशशास्त्र विभाग की अध्यक्ष बन गई। पुणे विश्वविद्यालय में भी समाजशास्त्र विभाग की भी वह अध्यक्ष थी। डॉ. इरावती कर्वेजी ११ अगस्त, १९७० में मृत्यु हुई।

* ललित निबंध *

संगीतकार नौशाद

सुयोग जयवंत मोहिते
११ वी आर्ट्स

भारत, सांस्कृतिक क्षेत्र में हमेशा आगे रहा है। आज पुरी दुनिया भारतीय संगीत की प्रेमी है। भारतीय संगीत विश्व के कोने-कोने में पहुँचा है। भारतीय संगीत पूरी दुनिया में फैलाने में फिल्मोंका बड़ा योगदान है। हमारी फिल्मों के संगीत निर्देशकोंने ही सारी दुनिया को भारतीय संगीत की पहचान करा दी। फिल्मी संगीत निर्देशकों मे नौशाद का नाम गौरव के साथ जाता है।

नौशादजीने बहुत बड़ा संघर्ष करके फिल्म निर्देशक बने थे। नौशादजी वाद्य बजाते थे। उनका सबसे प्रिय वाद्य पियानो था। नौशादजी काफी दिनोंसे पियानो था। पियानो बजाते बजाते वे सन १९४० में फिल्म 'प्रेमनगर' के संगीत निर्देशक बने। कारदार फिल्म स्टूडीओं के मालिक ए.आर. कारदारने नौशाद को अपने यहाँ से निकाला। नौशाद को बड़ा दुःख हुआ। लेकिन जल्दही विजय भट्ट की फिल्म 'स्टेशन मास्टर' में मौका मिला। नौशाद ने इस फिल्म को इतना शानदार संगीत दिया कि

कारदारने उन्हें फिर से अपने पास बुलाया। कारदारने उन्हें कारदार प्रोडक्शन्स का स्थायी संगीतकार बना दिया।

आगे चलकर सन १९४४ में रतन फिल्म को संगीत देने का मौका मिला। इस फिल्म के संगीतने नौशाद को सारे देश में लोकप्रिय बनाया। फिल्म 'रतन' के गीत-आँखियाँ मिलाके, सावन के बादलो और दीवाली फिर आ गई सजनी पुरे भारत में गूँजने लगे। उसके बाद अनेक फिल्मों को उन्होंने संगीत दिया। 'शाहजहाँ', 'दर्द', 'दिल्ली', 'अनमोल घड़ी' और 'अंदाज' जैसी भी फिल्मों में नौशाद की संगीत प्रतिभा खूब चमकी। नौशाद सिनेमा प्रेमियोंके सबसे लाडले संगीतकार बन गए। सन १९४८ में आई फिल्म मेला ने नौशाद की किर्ती में चार चाँद लगा दिए। नौशादजीने कुछ फिल्मों के भारतीय शास्त्रीय संगीत को भी स्थान दिया।

लेकिन कुछ लोगों को नौशाद का यह प्रयोग पसंद न आया और उन्होने नौशादजी की आलोचना की।

कुछ दिनों के बाद इन लोगों का मुँह बंद करने के लिए नौशादने विजय भट्ट की फिल्म बैजू बावरा में उ.अमीर खान और पं.दत्तात्रय विष्णू पलुस्कर जैसे महान शास्त्रीय संगीतकारों क चार चाँद लगाये। आगे चलकर 'बाबुल' में भी उनके संगीत की बहोत प्रशंसा हुई।

साठ का दशक आते-आते भारतीय फिल्मों में पश्चिमी संगीत की हवा बहने लगी। नौशाद ने भी हवा का सुख अपना विरुद्ध देखा तो उन्होंने भी फिल्मोंमे संगीत देना बंद कर दिया।

वास्तव में नौशाद सही अर्थोंमें भारतीय संगीतकार थे। उनके संगीत में भारत के हृदय की धडकन हरपल महसूस होती थी।

आधुनिक शास्त्रीय संगीत प्रेमियोंने नौशाद का जमाना नहीं देखा, पर आज भी जब उनकी फिल्में टी.वी. पर आती हैं, तो ये संगीत प्रेमी उन्हें देखते हैं। १४ वर्ष की उम्र में नौशादने अपना उत्कट संगीत प्रेम और उनके पिता के संगीत विरोधी होने के कारण अपना घर छोड़ दिया था। ऐसे संगीतकार को कोटी-कोटी प्रणाम।

* व्यक्तिचित्रणात्मक *

श्रीमती इंदिरा गांधी - एक सक्षम महिला

कु. खाडे पद्मश्री बाळासाहेब
११ वी सायन्स ब

सन १९ नवम्बर १९१७ में भारत की सक्षम महिला प्रधानमंत्री श्रीमती इंदिरा गांधीजी का जन्म हुआ। श्रीमती इंदिरा गांधीजी भारत में ही नहीं पुरे विश्व में एक प्रभावी महिला थी। नेहरु यह खानदान मूलरूपसे काश्मिरी ब्राम्हण थे। श्रीमती इंदिराजी के दादाजी मोतीलाल नेहरु अलाहाबाद के सुप्रसिद्ध वकिल थे। साथ में वह इंडियन नेशनल काँग्रेस के एक मुख्य सदस्य भी थे। श्रीमती इंदिराजी जवाहरलाल नेहरु और कमला नेहरु इनकी बेटी थी। जवाहरलाल नेहरु भी वकील थे। इसी के साथ वह भारतीय स्वाधीनता संग्राम के प्रभावी नेता थे।

श्रीमती इंदिराजीने बचपन से ही राजनीतिको नजदीक से देखा था। राजनीती के सभी दाँव-पेच उन्होंने बचपन से देखे थे। स्वाधिनता संग्राम के वक्त नेहरुजी के घर पुलिस का कडा पहरा रहता था। ऐसे हालत में इंदिराजी नेहरुजी के कुछ महत्वपूर्ण कागजात अपने स्कूल के किताबोंमे छिपाकर घर से बाहर लाती थी। इंदिराजी बचपन से साहसी थी। बचपन से ही उनके अंदर नेतृत्व का गुण

था। सन १९३६ में कमला नेहरु का देहांत हुआ। उस वक्त इंदिराजी सिर्फ १७ साल की थी। इंदिराजी को पारिवारिक सुख ज्यादा मिला नहीं। शांतिनिकेतन, ऑक्सफोर्ड ऐसी शिक्षा संस्थाओंमें उनकी शिक्षा पुरी हुई। लेकिन कुछ कारणोंकी वजह से उनकी शिक्षा पुरी नहीं हुई। और भारत लौट आयी।

श्रीमती इंदिराजी की इंग्लड में ही फिरोज गांधी से भेंट हुई। सन १९४२ में इंदिरा गांधी और फिरोज गांधी इनकी शादी हुई। उसी वक्त महात्मा गांधीने चलेजाव आन्दोलन शुरु किया। इस आन्दोलन में इंदिराजी गांधी और फिरोज गांधी दोनों शामिल हुए। इसीकारण दोनों को भी जेल जाना पडा। दोनों को भी कारावास की सजा हुई।

इंदिराजीने सन १९४७ में हुए भारत-पाकिस्तान विभाजन के बाद पाकिस्तान से आए निर्वासित लोगों कि मदद के लिए वह पहिली बार रास्ते पर उतरी। इसी समय इंदिराजी सब लोगों के आँखोंका तारा बनी।

बाद में फिरोज गांधी और इंदिरा गांधी दोनों अलाहाबाद में रहने लगे। यहाँ पर फिरोज गांधी काँग्रेस पक्ष के दैनिक समाचार के लिए काम कर रहे थे। इसी समय पंडीत जवाहरलाल नेहरु अत्यंत तणाव में थे। उस वक्त इंदिराजी अपने दोनों बेटे राजीव और संजय को लेकर पिता को आधार देने के लिए दिल्ली आयी। वह अपने पिता के साथ में खडी हुई। उनका आधार बन गयी।

सन १९५२ में चुनाव में इंदिराजीने जवाहरलाल नेहरु और पति फिरोज गांधी का प्रचार करने में जुट गयी। ८ सितम्बर १९६० में फिरोज गांधी की मृत्यु हुई। सन १९५९-६० में वह इंडियन नेशनल काँग्रेस की अध्यक्ष बनी। १९६४ में नेहरुजी की मृत्यु हुई।

सन १९६६ में लाल बहादुर शास्त्री के मृत्यु के बाद इंदिरा गांधी प्रधानमंत्री बनी। देश की प्रथम महिला प्रधानमंत्री बनने का सन्मान मिला। उनकी कार्यकुशलता के कारण उन्हें "भारतरत्न पुरस्कार" से सम्मानित किया।

आगे चलकर कुछ दिनों बाद ३१ अक्टुबर १९८४ में उनकी हत्या हुई।

* सामाजिक समस्याप्रधान निबंध *

बेटी शाप या वरदान?

कु. पाटील सुयश उत्तमराव
११ वी सायन्स ब

"माँ चाहिए, बहन चाहिए, बहू चाहिए, तो बेटी क्यों नहीं?"

बेटी तो धन की पेटी होती है। पापा की लाडली, भाई की प्यारी और माँ की दुलारी होती है। कुछ परिवार में बेटी पैदा हुई, यह खुशियाँ मनाते हैं, तो कहीं पर लड़ाई-झगड़े होते हैं। आज की स्थिति देखने पर एक बड़ा सवाल खड़ा होता है कि बेटी शाप या वरदान?

कल्पना चावला, किरण बेदी, लता मंगेशकर, सायना नेहवाल इन सबको देखकर हर माँ के मन में एक ख्वाइश होती है कि, मुझे इनकी तरह एक बेटी चाहिए। राणी लक्ष्मीबाई, सावित्रीबाई फुले, अहिल्याबाई होळकर इन वीरांगनाओंको देखकर लगता है कि बेटी वरदान है।

आज कही भी देख लो, लड़कियाँ लड़कों से कम नहीं हैं, हर मोड़ पर लड़कियाँ आगे दिखाई देती हैं। आज के जमाने पर लड़कियोंने राजनीती को भी नहीं छोड़ा है। हमारी आयर्न लेडी इंदिरा गांधी और प्रतिभाताई पाटील को देखकर सभी को लगा होगा की मुझे भी ऐसी बेटी चाहिए।

आज अखबार का कोई भी पन्ना देखलो उसमें एक बलात्कार का हादसा होता ही है। आज बेटी इतनी परेशान है कि, बेटी का जन्म मतलब मुश्किल पैदा कर देना और उसकी शादी के लिए पढ़ाई के लिए बहुत पैसा खर्च होगा। इसी वजहसे बेटी सबको शाप लगती है। लेकिन ऐसा नहीं कहते हैं कि, बेटी घर का उजाला होता है। माँ-बाप बेटे के पढ़ाई के लिए कुछ भी करते हैं। अगर वह ना भी पढ़ना चाहे तो उसे पढ़ाने की कोशिश करते हैं। उस समय माँ-बापको पता चलता है कि, बेटी शाप नहीं, बल्कि भगवान का दिया हुआ एक प्यारा-सा तोहफा है।

बेटी इस शब्द में इतना विश्वास होता है कि, बेटी अपने माँ-बाप के लिए कुछ भी करने के लिए तैयार होती है। बेटी बचपन में अपने घरवालों को खुशी देती है और शादी के बाद ससुराल वालोंको खुशी देती है। बेटा तो सिर्फ एक ही घर का चिराग होता है, लेकिन बेटी तो घरों की शान होती है। माँ के बिना घर नहीं चलता, पापा कितना भी पैसा कमाये लेकिन वो घर नहीं संभाल सकेंगे। माँ भी किसी की बेटी है अर्थात दुनिया बेटी के बिना कुछ भी नहीं है।

हमको मालूम है और हमने कई बार सुना भी है कामयाब आदमी के पिछे औरत का हाथ होता है। शिवाजी महाराज को शिक्षा जिजामाताने ही दी थी। इसी वजह से तो स्वराज्य की स्थापना हुई, मतलब हर घड़ी, हर समय, हर वक्त हमें बेटी की जरूरत पड़ती है। बेटी जब भी कोई काम करती है तो वह सब अच्छे के लिए ही करती है। इसीलिए हमें भी उसके लिए कुछ करना चाहिए। हमें बेटी को बचाना और उसे पढ़ाना चाहिए।

इसीलिए बेटीयों को उनके जन्म से पहले मत मार डालो, उन्हें सन्मानपूर्वक इस दुनिया में लाओ, उन्हें भी दुनिया देखने का अधिकार है, उस अधिकार को मत छिनो।

"बेटी बनकर आयी हूँ।

उजाला देखर जाऊँगी ॥

कभी ना रुकुँगी ।

ना कभी झुकुँगी ॥"

* ललित निबंध *

दोस्ती.....

कु. दिपाली शिंदे
११ वी सायन्स ब

दोस्ती एक ऐसा रिश्ता है, जो जब लोगों के बीच जुड़ता है। तो फिर एक दुसरे के सुख-दुःख सब एक समान हो जाते हैं। यही मित्रता लोगों के लिए एक मिसाल बन जाती है।

वैसे दुनिया में अनेक प्रकार के रिश्तों में हम एक दुसरे से बंधे हुए हैं, लेकिन इन रिश्तों में कहीं न कहीं खून का रिश्ता जरूर होता है।

दुनिया के सभी रिश्तों में दोस्ती एक ऐसा रिश्ता है, जो बिना किसी स्वार्थ का होता है। जब दो लोगों के बीच, अगर सच्ची दोस्ती हो तो, फिर यही दोस्ती अपनों से ज्यादा भरोसेमंद होती है।

वैसे तो, भारतीय इतिहास अनेक महापुरुषों के महान गाथाओं से भरा पड़ा है। इनमें मर्यादा पुरुषोत्तम राम और सुग्रीव की मित्रता आज भी लोगों के बीच एक आदर्श बनकर कायम है। रामचंद्रजी जो अपनी पत्नी सिताजी की खोज में सुग्रीव से मिले। यही पर उनकी पहली मुलाकात

हुई। फिर आपस में मित्रता की डोर में बंधे गये और जीवन भर दोनों ने एक दुसरे का साथ निभाया और एक दुसरे के सुखदुःख के साथी बने।

अर्थात इनकी दोस्ती से ही पता चलता है कि हम चाहे कितनी भी बड़े क्यों न हो जाये, अगर किसीसे दोस्ती कि जाये तो वह उचा-नीचा, अमीर-गरीब या बिना किसी भेदभाव से सिर्फ उसके आदर्शों को सबसे उपर रखा जाता है।

जैसे कृष्ण और सुदामा की दोस्ती बहुत ही खास है, क्योंकि इनकी दोस्ती हमें सिखलाती है की हम चाहे कितने भी अमीर क्यों न हो, जाए, अगर हमने किसी को अपना दोस्त बनाया है, वह दोस्त बचपन का ही क्यों न हो, हम समय के साथ चाहे कितने अमीर भी क्यों न हो जाए, अगर हमारा दोस्त थोड़े से भी कष्ट में हो तो, हमें बिना समय गँवाए उसके दुःख में साथ देना ही दोस्ती की सच्ची कसौटी है।

इसलिए, दोस्तों, अगर हमारे अपने मित्र हो तो, हम आपने आप को भाग्यशाली मान सकते हैं, क्योंकि सच्ची दोस्ती आईना और परछाई की तरह होती है। आईना कभी झूठ नहीं बोलता तो, परछाई कभी धोका नहीं देती। उसी तरह सच्चा दोस्त कभी गलत रास्ते पर जाने नहीं देता है। इसीलिए अगर हमें सच्चे दोस्त को पाना है तो फिर हमें सच्ची मित्रता निभाने के लिए सदैव तत्पर रहना चाहिए। यही एक सच्चे दोस्त की पहचान है।

जैसा की कहा गया है की सुखमें मित्र बनते हैं, दुःख में इनकी पहचान होती है। और फिर वो दोस्त याद आते हैं।

बचपन के लम्हें में जो साथ थे,

वो दोस्त याद आते हैं।

गिल्लि डंडे की टिम में, जो साथ थे,

वह दोस्त याद आते हैं।

जब भी पीछे मुड़कर देखा,

तो, बचपन के दोस्त याद आते हैं।

माना, अब साथ नहीं वह लम्हें,

पर, आज भी मुस्कान में छिपे,

वह, दोस्त याद आते हैं.....।

* विचारात्मक लेख *

राष्ट्र निर्माण में - नारी का योगदान

कु. शाहीन सुलतान नदाफ
११ वी सायन्स ब

हमारे देश में नारी को देवी, श्रद्धा, शक्ति, ऐसे अनेक नामों से सम्बोधित करने की परम्पर प्राचीन कालसे चली आ रही है। नारी को इस प्रकार के सम्बोधन का प्रयोग करके हमने उसे पूजा की वस्तु बना दिया। लेकिन उसका और एक रूप है। वह है-शक्ति का रूप। जिसे हमारा पुरुष प्रधान समाज अपनी हीन मानसिकता के कारण उजागर होने नहीं देता। यही कारण है कि हमारे सामने यह प्रश्न बार-बार आता है कि आखिर नारी का समाजनिर्माण और राष्ट्रनिर्माण में क्या योगदान है?

जो नारी हमें जन्म देकर इस लायक बनाती है, की हम जीवन में कुछ कर सके। क्या उसी नारी के उपर प्रश्न चिन्ह लगा देना सही है। नारी का माँ का रूप समाज निर्माण और राष्ट्र निर्माण में सहायक नहीं है क्या? पत्नी के रूप में घर गृहस्थी की देखभाल करना और पुरे परिवार को संभालना, यह काम महत्वपूर्ण नहीं है क्या? वर्तमान जगत में तो नारी पुरुषों के समान ही जीवन के हर क्षेत्र में अपना कौशल्य और प्रतिभा दिखा रही है। आज नारी ने माँऊन्ट

ऐवरेस्ट भी पार किया है। कल्पना चावला जैसी नारियोंने अंतरिक्ष के क्षेत्र में नाम रोशन किया। जिस देश में इंदिरा गांधी जैसी महिला प्रधानमंत्री बन गई, प्रतिभा देवीसिंह पाटील जैसी नारी जिस देश में राष्ट्रपती बनीं। क्या उसी देश में नारी के योगदान पर प्रश्न उठाना सही है। भारत में हा नहीं संपूर्ण विश्व में ऐसा कोई देश न होगा, जहाँ नारी के मजबूत कदम न पड़े हो।

आज भारत का ही प्राचीन काल से इतिहास देखे तो पता चलेगा कि नारी प्राचीनकालसे राष्ट्रनिर्माण में सहाय्यक है और आज भी सहायता कर रही है। वैदिक निर्माण सभ्यता के निर्माण में हम गार्गी, कपिला, अरुंधती और मैत्रेयी जैसी नारियों के योगदान भूल नहीं संकेगे। पौराणिक काल में राजा दशरथ के युध्द के समय उनके सारथी का काम करनेवाली उनकी पत्नी कैकयीद्वारा रथचक्र की कील निकल जाने पर अपनी उंगली से कील को ठोककर उनके रथ को विमुख होने से बचाया था। क्या यह राष्ट्र सेवा नहीं थी।

मध्यकाल में नारी की दशा अच्छी नहीं थी, पुरुषोंने उन्हे केवल भोग विलास की वस्तु बना रखा था। परंतु पुरे भारत में ऐसी स्थिती नहीं थी। यही वह दौर था जब रजिया सुलतान, चोंदबीबी, माँ जीजाबाई, अहिल्याबाई और राणी लक्ष्मीबाई जैसी वीरांगणाओंका उदय हुआ, जिन्होंने पुरुष प्रधान समाज को चुनौती दी और नारीत्व का परचम फहराया। भारत के संग्राम में भी ऐनी बेंझट, सरोजीनी नायडू, लक्ष्मी पंडित, आझाद हिंद सेनाकी कैप्टन लक्ष्मी सहगल और बेगम हजरत महल जैसी महिलाओंने पुरुषों के कंधे से कंधा मिलाकर योगदान दिया।

आज जब भारत अपने पुनःनिर्माण के दौरे से गुजर रहा है तो भारतीय नारी निश्चयही राष्ट्र निर्माण में अपनी सक्रिय भूमिका निभा रही है। यहाँ दुःख के साथ इस बात को कहना पड रहा है की, देश का पुरुष समाज आज भी नारी के प्रति अपना दृष्टीकोन पूरी तरह नहीं बदल पाया है। अवसर पाकर वह उनकी कोमलता का अनुधित लाभ उठाने की कोशिश करता है। परंतु आज की युवा पीढी सजग है। कुछ पुरुषों को छोड दिया जाए, तो आज ऐसे पुरुष भी हैं, जो महिलाओं को आगे बढ़ाने का अवसर देते हैं। और उनके साथ कंधे से कंधा मिलाकर काम करना चाहते हैं। यदि नारी की

सुझ-बुझ का सही उपयोग किया जाए, तो विकासशील से विकसित राष्ट्र बनने को कोई नहीं रोक सकता।

आज जरूरत है, नारी जाति में व्याप्त अशिक्षा और आत्मविश्वास के अभाव को दूर किया जाए और उन्हें खुले

आसमान में उड़ने का मौका दिया जाये। जिससे वे अपनी क्षमताओं का उपयोग राष्ट्रनिर्माण में कर सकें। सन्मान और आत्मविश्वास से भरी नारी हमारे समाज की नहीं बल्कि राष्ट्र की भी आवश्यकता है।

तीन चीजें.....!

१) तीन चीजें कभी मत करो।

- १) उम्मीद ।
- २) अपमान ।
- ३) घमंड ।

२) तीन चीजें परदे के योग्य है।

- १) स्त्री ।
- २) धन ।
- ३) भोजन ।

३) तीन चीजें सोचकर करो ।

- १) प्यार ।
- २) बात ।
- ३) फैसला ।

४) तीन चीजें सोच समझ कर उठाओ।

- १) कसम ।
- २) कलम ।
- ३) कदम ।

५) तीन चीजें सोज समझ कर दें ।

- १) सलाह ।
- २) उधार ।
- ३) जवाब ।

६) तीन चीजों को हमेशा महत्व दो ।

- १) परिवार ।
- २) रिश्तेदार ।
- ३) मित्र / दोस्त ।

७) तीन चीजें चुराई नहीं जा सकती ।

- १) विद्या ।
- २) चरित्र ।
- ३) ज्ञान ।

८) तीन चीजें सबकी अलग होती हैं ।

- १) भाग्य ।
- २) स्वभाव ।
- ३) रूप ।

९) तीन चीजें हर एक को प्यारी होती है।

- १) औलाद ।
- २) दौलत ।
- ३) औरत ।

कु. वैष्णवी पाटील
११ वी कॉमर्स

शायरी

“कुछ रिश्ते खुदा बनाता हैं,
कुछ रिश्ते लोग बनाते हैं,
कुछ लोग बिना रिश्ते के ही.
रिश्ता निभाते हैं,
शायद, वही दोस्त कहलाते हैं।”

कु. प्रियांका गुजले
११ वी आर्ट्स (ब)

शेरो शायरी

“उजाले की तरह उज्ज्वल हो भविष्य तुम्हारा,
पलकों पर बिठाए तूम्हें यह संसार सारा,
बुलंदियों की उँचाईयों को छू लो एक दिन,
देखता रह जाए तुम्हें, हर दुश्मन तुम्हारा।”

❀—❀—❀—❀—❀—❀

“सागर से नौका
पार नहीं होती ।
कोशिश करनेवालों की,
कभी हार नहीं होती।”

❀—❀—❀—❀—❀—❀

“आकाश में प्यार हैं,
चाँद और चाँदनी का।
अच्छी तरह पढाई करना,
सवाल हैं जिंदगी का।”

❀—❀—❀—❀—❀—❀

“जियो इतना की, जिंदगी कम पड जाए।
हँसो इतना की, रोना मुश्किल हो जाए।
किसी चीज को पाना हो तो, वह किस्मत की बाते हैं।
मगर कोशिश इतनी करो, कि ईश्वर देने के लिए
मजबूर हो जाए।”

कु. आशाराणी भोसले
११ वी आर्ट्स (ब)

“जिसकी सुबह अच्छी, उसका दिन अच्छा ।
जिसकी शाम अच्छी, उसकी रात अच्छी ।
जिसके दोस्त अच्छे, उसकी जिंदगी अच्छी।”

❀—❀—❀—❀—❀—❀

“हमें बुरा कहें या भला,
इसमें कोई गम नहीं ।
लेकीन हमें कम समझने में,
आप में कोई दम नहीं।”

कु. आशाराणी भोसले
११ वी आर्ट्स (ब)

❀—❀—❀—❀—❀—❀

“ए खुदा, तेरी अदालत में,
मेरा एक पैगाम रखना,
हम कल रहे या न रहे,
मेरी जान को सलामत रखना।”

❀—❀—❀—❀—❀—❀

“खुदा के, मंदिर में जाकर,
मैं, बस यही फरियाद करती हूँ,
खुदा उनको खुश रखें,
जिनसे मैं प्यार करती हूँ।”

कु. प्रियांका गुजले
११ वी आर्ट्स (ब)

चुटकुले

संता - मेरी बिबी, मुझे छोड़ के चली गई।
बंता - पक्का, तो उसका खयाल नहीं रखा होगा।
संता - अरे यार, सगी बहन की तरह रखता था उसको।

“संता (बंतासे) - मरते समय आदमी को क्या चाहिए।
बंता - उसे बिल्वा प्लस सिमेंट चाहिए।
संता - क्यों?
बंता - क्योंकि, उस सिमेंट में जान है।”

कु. काजल खरात
१२ वी आर्ट्स (ब)

शायरी

“लोग कहते हैं कि, जिसे हृद से ज्यादा प्यार करो,
वो प्यार की कद्र नहीं करता।
लेकीन सच तो यह है की,
जो प्यार कि कद्र करता है,
उसे कोई प्यार नहीं करता।”

श्री. शंतनु खराडे
१२ वी सायन्स

दोस्ती कॉर्नर....

A क लडकी थी।
B मार कभी न पडती थी।
C मा उसका नाम था।
D स्को में डांस करती थी।
E मामी क्रिम लगाती थी।
F वाय.बी.ए. में पढती थी।
G वन से प्यार करती थी।
H एम.टी, की घडी पहनती थी।
I ब्रो हर दम करती थी।
J लर उसके पिता थे।
K दार उसका भाई था।
L एल.बी. पढता था।
M ब्रायडरी में वह कुशल थी।
N टी.रामराव को चाहती थी।
O मकारा को मानती थी।
P ने को कोको-कोला माँगती थी।
Q कि फिल्म बार बार देखती थी।
R मी में भर्ती होना चाहती थी।
S वाय. बी.ए. में उसकी सहेली थी।
T ना उसका नाम था।
U वराज से प्यार करती थी।
V बटाकर उसके अंकल थे।
W डी.के मालिक थे।
X रे मशीन को पुरा जानती थी।
Y स चेंसलर बनना चाहती थी।
Z पी.के. पास रहती थी।

कु. पद्मश्री खाडे
१२ वी सायन्स

अजीब बातें.....

- * २० रु. का नोट बहुत ज्यादा लगता है, जब गरीब को देना हो। मगर होटल में टिप देना हो तो बहुत कम लगता है।
- * तीन मिनट के लिए भगवान को याद करना कितना मुश्किल है, मगर तीन घंटे फिल्म देखना कितना आसान है।
- * पुरे दिन मेहनत के बाद जिम जाने नहीं थकते, मगर माँ-बाप के पैर दबाने हो तो हम थक जाते हैं।
- * वेलेंटाईन के लिए हम पुरे साल इंतजार करते हैं, मगर "मदर्स डे" हमें पता नहीं।
- * एक रोटी नहीं दे सका कोई उस मासूम को, लेकिन वो तस्वीर लाखों में बिक गयी जिसमें रोटी के लिए वो बच्चा उदास बैठा था।

श्री. अजय दिलीप सकटे
१२ वी आर्ट्स ब

दोस्ती कॉर्नर....

"नशा महोब्वत का हो, शराब का हो या,
व्हॉट्सअप का हो,
होश तीनों में खो जाते हैं, फर्क सिर्फ इतना
ही है की,
शराब सुला देती है,
और व्हॉट्सअप यारों को याद दिला देती है।
समर्पित सभी प्यारे दोस्तों के लिए..!!"

श्री. शंतनु खराडे
१२ वी सायन्स

**ENGLISH
SECTION**

*"That's the thing about books.
They let you travel
without moving your feet".*

- Jhumpa Lahiri

Editor
Sou. S. B. Patil
(Junior)

I N D E X

Poems

1) Becomes your Best Friend	— Miss Priti More 11th Sci.
2) Call me Anytime	— Shantanu Chandrakant Lugade 11 th Sci.
3) My Future	— Shantanu Chandrakant Lugade 11 th Sci
4) Friends	— Miss Saniya N. Mulla 11th Arts B
5) Live and Die	— Miss Dipali Anil Edake 11 th Arts A

Articles

1) The place of women in India	— Vinayak M. Devkule 11 th Sci. A
2) And the Time Flown away	— Miss Preeti R. Kumbhar 11 th Sci. A
3) Isro : the Proud of India	— Atharv A. Bhasme 11 th Sci.A
4) Life	— Life- Miss Shruti K. Sakate 11th Com.
5) Superstitions	— Sagar Subhash Jadhav 11 th Arts
6) Rakesh Sharma	— Vijay Uttam Chavan 11 the Arts B
7) India's Culture	— Rina Bhosale 12th Sci. B
8) How to get Motivated and stay motivated	— Miss. Madhura Sampatrao Patil 11thSci.A
9) Kishna River	— Mumtaz Havaladar 11th Arts B
10) Student's Life Duties and responsibilities	— Miss. Koyal Tingare 11 th Sci. A
11) What can we learn from kalam	— Shantanu Chandrakant Lugade 11 th Sci. A
12) The Chatrapati Sambhaji Maharaj	— Patil Suresh Raghunanth 12 Arts A
13) GST- One Nation, One Tax	— Miss Utkarsha Annaso Mali 11 th com
14) Time to think Awake yourself-	— Miss Poonam P. Wagh 11th Sci. A

Other

1) Sport
Athletic Men's Olympic Collection-	— Patil sanket Maruti 11 th Arts B
2) Inspirational Quotes that will change your life	— Vaishnavi Prakash Patil 11 com
3) Good Thought	— Shruti Keshav Sakate 11th Com.

The Place of Women in India

Vinay M. Devkate

11 th (Sci. A)

It is said that, " Women is sweeter companion of man"

God made man and woman as the necessary while of the universe one can not exist without the other. Man may be countless times wiser and more virtuous than he is at present. But he fails in the mission of his life without the presence of Woman. Woman and man are complementary to each other.

Though their field of activity seems to be separate but they are interconnected. The life of man would have been drab and dull if there had not been woman by his side to nurse him to love and to guide. Thus it is said. That " Behind every successful man there is a woman.

If we see ancient woman, man has looked upon them s respect. We can give the example of Ramayana and Mahabharat

period. Seeta enjoyed affection of her father love of her husband and respect of her son. So her name was joined to the name of lord ' Ram as Seeta Ram '. But after his period of woman conditions the same holy tradition was maintained. There are reliable proof so the fact that women moved freely in society and could true part of all the social activity.

Today's women become doctors, engineers, artists, writers, chartered accountants, Politician, Ministers and Scientists. in every field of life. They have come along with a way from the world where Woman was only wife and now they have world where women is the almost every thing. The world of tomorrow will be the world of women.

We can not forget key role of the women in freedom struggle. India's first prime minister Indira Gandhi, Rani Laxmibai, First IPS officer of India Kiran Bedi, Kalpana Chawala, First Indian women who as selected for American NASA center. Saniya Mirza the famous player and very dynamic character.

Saniya Gandhi the woman who refused the prime minister's crown.

" Khandesh Kanya" Pratibha Patil the woman who is the First lady president of India. In this way today's woman are standing with men equally in every field. As Ravindranath Tagore Said " Woman is the best creature of God" because she can do everything to become as a good mother" without women the world is incomplete. In this way the place of woman in India. We find is remarkable.

And the Time Flown Away...!

Miss. Preeti Kumbhar

11 th (Sci. A)

It was just the world I entered, waiting for so much to explore, waiting for the beautiful surprises, waiting for someone and who makes me feel awesome and I would enjoy being there.. In my own world! world of joy and happiness.

"I was wrong!" said the voice behind. I amazed I turned and wow!, that glittery eyes, beautiful blond hair and "You are wrong dear" he continued. It was the worst moment of life. I thought, "that was sudden out from the feeling of the heavenly beauty." You are wrong!" He repeated, "if you keep waiting you will never get anything but lose what you have".

"Hey, now do you say so?"

I questioned back.

"Dear, why you want some one to come and pamper you? Why you want some one to come and make you feel awesome? Look at you! See what you have, explore dear,

explore yourself. Try to know yourself and the day you know what you are, it doesn't matter what the world says. No matter how long you take to know yourself but still you have to know, that's important. All what matters is being awesome at yourself and then see you would never wait for anyone else. "The world will wait for you".

"Don't speak shit, it's out of my mind".

"You mind or never mind it depends buddy, just chill and be you. The only you." he said. "Change the way you look at yourself, Games are made to be played its your choice to be a player or maker. Give yourself some space and enjoy. If you don't ask, how will you get options. Dear, just want to tell you 'hurry, take the steering wheel of your life in your own hands .. or someone else will sit on driver seat' OMG! The lights off, dark room with no energy. The vacant space and unbearable cold. Outside the windows starry snowfall and no one around. I thought, thought again a little more; what was that struck my mind before few minutes?" and the dark again that street light glowing out was also offed. what to do? so many questions marks.

OMG!!! again the clock said 2:30 am and the night played the howling of the wind, like growling storm inside And longing. I broke down in to tears. So many tears and the continue sob, why?

I wasn't afraid, I was crying without reason, this never happened before. I was staring in dark and was feeling lonely. No fears in my heart and the screame...! So loud, I heard. I was out what was that foolish thing I saw, really are there such sort of dreams?

The next day, the months and the year the time making me realise to be 'Me', changing my way of living, changing my attitude and all.. was I a miracle or some magic power? I don't know. It seems nothing has changed today but when I look back, that waken morning sleep but that unspoken dreams. which kept flirting around me and see I found the real me!

ISRO

The Proud of India

Mr. Atharve Anant Bhasme

11 th (SciA)

India scripted a new chapter in the history of space exploration on 15 th Feb. 2017 with successful launch of record 104 satellite by ISRO polar satellite launch Vehicle (PSLV) in Single mission.

History : India decided to go space when Indian National Committee for space Research (ISCSPAR) was set up by Government of India in 1962 with Visionary DR. Vikram Sarabhai at it's helm INCOSPAR Set up a Thumba Equatorial Rocket Launching Station (TERLS) in atmospheric research.

Indian space Research Organisation (ISRO), formed in 1969 superseded by the erstwhile INCOSPAR Vikram Sarabhai, identified the role and importance of space

technology. In nations developments, provided ISRO the necessary direction to function as an agent of development. ISRO then embarked on it's mission to provide the nation space based service and to develop the technologies to achieve the same independently.

India's first attempt at interplanetary space travel and ISRO's first mission to mars made it the fourth space agency in the world to achieve the feat in single go. Mangalyan entered mars orbit on September 2014 and has since then been sending back data stream about the red planet. It carries with itself five instruments that helps scientist know more about mars.

The Mangalyaan mission is it entirely cost just 74 million \$ which is said to be the cheapest inter planetary mission. Even NASA's Maven mars orbiter had a mission cost of around 672 million \$.

ISRO successfully launched and placed in orbit, a total of 104 satellite in to space. Out of 104 satellite, the cartosat-2 earths observation along with two other nano-satellites were the only passengers from India. The other 101 satellites included one each from UAE, Netherlands, Israel, Kazakhstan, Switzerland and other 96 from USA.

Achievement : ISRO and India's first indigenous satellite, named after the Indian astronomer, Aryabhatta was successfully developed from kapustion years, a Russian launch facility in April 1975. This was the first milestone in the indian space programme of building and operating a satellite.

The SLV-3 was ISRO's first attempt of developing a satellite launch vehicle. The first experimental flight in August 1979 successfully placed the Rohini satellite in near earth orbit. The SLV project was helmed by Dr. A. P. J. abdul Kalam and he went to develop the PSLV project which are even used till date.

The scientists at ISRO launched Indian's

first lunar probe dubbed chandrayaan-1 successfully. Although the mission lasted for 312 days as in August 2009, ISRO lost all contact with probe, the mission is dimmed successful most. The chandrayaan-1 discovered water on the lunar surface which is considered to be its greatest achievement.

Chandrayaan-2 is in development by ISRO. This time around the probe will also a home to a robotic rover.

Future Projects : ISRO has a splendid history of achievements that has propelled India into space age, in addition to pushing its competitions across the world to aim higher and further.

Future readiness is key to maintaining an edge in technology and ISRO endeavours to optimise and enhance it's technologies as the needs and ambitions of country evolve. Thus the ISRO is moving forward with the development of heavy lift launchers, human space flight, semi-cryogenic engines, single and two stages to (SSTO & TSTO) vehicles, development and use of Composite materials for space application etc.

My Future

Flying high in the sky
My mummy, Papa
Just don't ask me why?
With you love,
Sorrows are passing by
with dreams and ambitions
hands are touching the sky.

Success

S : See you goal and set a purpose
U : Understand the problem and difficulties
C : Clear your doubts and fear
E : Embrace the challenges and task
S : Stay on track and choose the Goal
S : Show the world you can do it
and be a winner

Shantanu Chandrkant Lagade
11 th Sci.

Becomes Your Best Friend

When your friend call you
and say, " I miss you"
Then he becomes your
Best Friend
When your Friend hold your
hand and say,
" Your way is my way"
Then he becomes
Best Friend
And When
You and your Friend
Try to understand
your friendship
As it is very old
Then
Your Friendship becomes
24 Karat Gold.... !!!

Priti Arun More
11 th A Science

Mr. Atharve Anant Bhasme

11th (A)

"Life is a puzzle ; Solve it.

Life is a challenge; accept it"

Life is nothing but the race or competition because in the race everyone tries to reach the destiny. The life is a very vast subject. What can I write about life? Frankly speaking it is a gift from god. It is our own life so no one can interfere in it. The famous poet & philosopher " William shakespeare" said," The world is stage, everyone is actor and God is the director."

" Life means happiness, Life means sorrow.

Life is narrow, It is also full with borrow

We don't know where to end, or will it be bend?

So you should enjoy your life, It is only for you"

To do anything good & get something is the aim of everyone life. so you must decide

what you can do. And reach your goal & hit it to get you aim. Life is nothing but the race because in the race everyone tries to reach the target first. It may happen in everyone's life.

No one in the world can say what will happen in future because life changes it self as time goes on. Hence the Hindi poet writes about life, " zindagi ek safer hai suhana, Yahan kal kya ho kisne jana".

Life is not defined in the same way by life of people with different attitude. It is the huge ocean containing still water I e. our joy & the ocean waves are the human agonies and pain in life. Two phenomena are observed simultaneously that we can observe sad moment as well as happy moment.

Some can say about life that.

" Life is a song, sing it

Life is a beauty, worship it"

Recovery from adverse condition is identity of success in life. In our life we must have love & calm nature because these things change our life as well as others too. At the end I can only say that,

" Life is a book of mysteries and surprises with unknown number of pages, but there is on unavoidable truth that the last page of the book is Death".

Rakesh Sharma

Mr. Vijay Uttam Chavan

11th (Arts B)

Rakesh Sharma A Hero of the Soviet Union, (born 13 January 1949) is a former Indian Air force Pilot. Who flew aboard Soyuz T-11, launched 2 April 1984, as part of the Intercosmos Programme. Sharma was the first Indian to travel in space. Rakesh Sharma was born on 13 January 1949 in Patiyala, Punjab, India. He attended St. Georges Grammar School, Hyderabad. He graduated from Nizam College. He joined the Air force as a cadet in 1966 at the age 18. Thereafter, he was admitted to the National Defence Academy as an Air Force cadet in July 1966. Rakesh proved to be a focused and dedicated student and by 1970, he was commissioned into the Indian Air Force to become a pilot.

An alumnus of the 35th National Defence Academy, Rakesh Sharma joined as a test pilot in the Indian Air Force in 1970.

He flew various aircraft like Mikoyan Gurevich (MiG) aircraft starting from 1971. Rakesh Sharma swiftly progressed through many levels and in 1984 he was appointed as the squadron Leader and Pilot of the Indian Air Force. He was selected on the twentieth of September in 1982 to become a cosmonaut and go into space as part of a joint program between the Indian Space Research Organization (ISRO) and the Soviet Intercosmos Space Program.

In 1984, he became the first Indian citizen to enter space when he flew aboard the Soviet rocket Soyuz T-11 launched from Baikonur Cosmodrome in Kazakh Soviet Socialist.

Republic on the second of April 1984. The Soyuz T-11 docked and transferred the three member Soviet Indian International crew which also included the Ship's Commander Yuriy Malyshev and Flight Engineer Gennadi Strekalov (USSR) to the Salyut 7 orbital station. Sharma spent 7 days 21 hours and 40 minutes aboard the Salyut 7 during which his team conducted scientific and technical studies which included 43 experimental sessions. His work was mainly in the fields of bio-medicine and remote sensing. The crew held a joint television news conference with officials in Moscow and then Indian Prime Minister Indira Gandhi. When Indira Gandhi asked Sharma how India looked from outer space, he replied *Saare Jahan Se Achha* (The Best in the World). This is the title of a patriotic poem by Iqbal that had been written when India was under British colonial rule. That is popular today.

SUPERSTITIONS

Sagar Subash Jadhav

11 th (Arts B)

Dangers of Blind Faith :

The idea of having or allowing a astrology taught in education institutions is a regressive one." Wondered Mr. Yechuri. He remembred Murli Manohar Joshi as having said that astrology must be taught as we must rely on our faith (vishwas) also. Recently in chennai a delegation of ministers was being received at a fuction. On the podium table were many water glasses filled with water and one of them had coloured water this glass was actually used as a flower vase the gardener had just taken out the old flowers and was searching meanwhile the thinking it to be some juice or soft drink.

Superstitions : superstition consist of beliefs and practiies, which have no evidence to support them, and are

inconsistent with the degree of elightenment reached by a community.

The above definion of superstitions, taken from the textbook of university degree course is a most logical yet neglected definition of superstitions. It has wide range and covers every field of human activities and knowledge.

The analytical explanation of above statement is that as long as faith and above practices of a community are in line with it's present acquired knowledge and experience (Those might be wrong) can be called or felt superstitions themself. This is because their level of enlightment or understanding is not raised to the higher level of knowledge available in the present world. To raise the level of level of enlightment they have to think rationally. to create rational thinking one develop this scientific attitude. To this scientific temprament knowledge about the world based on examination, tests and facts those can be proved is essential this requires sympathetic attitude.

The science is the best instrument to the to stimulate the rational thinking and investigation of knowledge and experience aquired so far. This does not mean that rational thinking is a right learned people only. The rational thinking is a born instinct in every human being, which is suppressed throught out the ages. Any individual capable of truthfull reasoning is ought to be rational.

There are many doctors confront gurus of mystical all its, shamans, practitioner of ancient system of them claim that they possess some special power through which they can presscribe miraculous cure for the physical or mental pains. To convinece about their superity and miraculous methods power various types of unscupulous method are used to mystify the illiterate. Particularly the communitles. who stay in remotest village

sant basic amenities are pray to these Bhabas who exploit them unahamedly. The people who to do hard laboure are in choosed shell who neither can think of cause and effect relations nor reason and fight against high handedness of self proclaimed Babas.

Faith : Source of superstition

The whole movement of eradication of suprstitions revolves round this subject and all the brickbats and bouques that are showerd on us are related to it. Some consider our activities to be quite purposeful, beneficial and reasonable, while other take time to be just the opposite. Unless superstistions are eradicated we will not be successful in the 21st century. Say some while other think that eradication of superstitions is actually a faced for destroying superstitions after all? They ask. It as much the same as blowing the ash that gather on a burhing piece of charcoal. Once blown the charcoal shine again therefore, It is necessary to blow away the ash I.e., superstitsons occasionally but taking care at the some time, not to bow out the fire itself.

Perverted Mystic : While fighting against superstitions prevailing in the society, our activities come across and engineers, leaders and even scientists who are learned people and sufficintitly enlightened person yet they believe in superstitions. Despite their modern living using all modern amenities and leading happy life, they are not performing science in practice. They avoid scientific attitude in their daily life. These intelligent people believe and practice superstitions because no one is forcing them to do so. But basically they are selfish for or afraid of something or simply they are hypocrite. By their untehabale attitude common people are conten but ultimately follow them. This act of contradiction and as inconsistent wis their enlightenment and as such they can be called superstitions. The second reason for many learned and

knowledgeable people being superstitions is because of their lack of rational thinking and it's awareness. They couldn't use science in practice and interlink it with matters of superstitions to investigate. The truth behind. They couldn't really understand it without some guidance. One has to guide them with sympathy and friendliness.

Live And Die

The flower says,
I Live for smell
And die for lovers

The tree says,
I Live for shadow
And die for fire

The river says,
I Live for water
And die for sea

The son says
I live for day
And die for night

The moon says
I live for night
And die for Day

But one Maharashtraian says
I Live for Marathi
And die for India.

India's Cultural Diversity

Rina Bhosale
12 th (Sci.B)

" India is.....

a cultural unity amidst diversity,
a bundle of contradictions held together by
strong but invisible threads.

India is a land of many names & many facets also called Bharat & Hindustan. India, as it is known today, derives the name from the River Indus. From the snowy peaks of the Himalays, to the backwaters of Kerala, from the sun baked that Desert to the swamps of Assam, India is a land of great contrasts in geography. India's incredible diversity reflects not only in the landscape & climate but also in every facet of Indian life, including languages. With five classical languages (Sanskrit, Tamil, Kannada, Telugu & Malayalam) 22 official languages & more than a hundred mother tongues, India is a land of incredible linguistic diversity.

The cradle of one of the world's oldest civilizations, India has been ruled by the

Mughals, followed by British & in parts by the French & Portuguese. With each wave of diverse architectural styles, dance forms, paintings & other visual arts. Not surprisingly, India is the land of Mughal architectural gems like the Taj Mahal as well as the time-honoured Buddhist master pieces at Ajanta & Sanchi. It is the birth place of eight famous classical dance styles as well as the homeland of many folk dances. It is the land of the Vedas as well as the site of one of the world's largest mosques, the Jama Masjid.

India's incredible diversity finds expression in its rich cultures, languages, customs & tradition. But despite the kaleidoscopic diversity, our incredible country is constitutionally secular & lives & breathes as one nation——— in body & spirit. Here, many interesting aspects come together beautifully to create a country that's incredibly vast, diverse & still united!

India at a glance -

Capital	New Dehli
Area	3.3 Million Sq. km.
Latitude latitude	6044' & 350 30 north
Official language	Hindi
Total Recognized language	22
Total Cost Line	7,516.6 km.
Area covered by forest	68 million hectares
Population	1,210,193,422
Male	623.7 million
Female	586.4 million
Density of population	370.8/km ²
Population Growth rate	1.64 percent during 2001-11
Sex Ration	940
Literacy Rate	74.04%

Male	82.14%
Female	65.46%
State	29
Union Territories	7
Largest State	Rajsthan
Smallest State	Goa
National Park	102
Wild life	
Sanctuaries	441
Largest city	Mumbai
Calling Code	+91
National Moto	Satyameva Jayate
National Song	Vande Mataram
National Anthem	Jana Gana Mana
Highest point	Mount Godwin-Austen 28,251ft
Currency	Indian Rupee
Time Zone	GMT + 0 x 5.30
Life Expectacy	
Rate Male	65.8 years
Female	68.1 years
Ethanic Groups	Australoid, Maongoloid, Europoid, caucasian & Negroid
National Days	26 th January (Republic) 15 th August (Independence Day)
National Bird	Indian Peacock
National Flower	Lotus
National Tree	Banyan Tree
National River	The Ganga
National Aquatic	
Animal Rive	Dolphin
National Heritage	
Animal	Elephant
National Animal	Tiger
National Fruit	Mango

Friends are for
Sharing joys
friends are for
sharing sorrows

Friends are for
Sharing our dreams
Friends are for
sharing success.

Friends are for
Sharing funny moments
friends are for
sharing out feelings

Friends are for
sharing your secrets
Friends are for
sharing failure

Friends are for
sharing part of our beings

Miss Saniya Mulla
11th Arts B

Saving the Environment

Chaitali Mahavir Khot

11 th (Art-B)

Air : Air pollution has been a major concern for the state due to increased commercialization and industrial development. In 2009, a Central Pollution control Board (Cpc B) report ranked five industrial towns of Maharashtra, namely Chandrapur, Dombivli, Aurangabad, Navi Mumbai and Tarapur among the 43 critically polluted industrial clusters out of 88 in the country with Chandrapur among the top 10. Their expansion was put on hold. The levels of Respirable suspended particulate matter (RSPM), one of the four main toxic pollutants, in the state capital and commercial hub, Mumbai, are always above 200 micrograms per cubic meter even though the permissible limit is 100 micrograms per cubic meter. Pune has an exceedance factor of 1.5 from its permissible

limit which puts it in the ' high pollution' category as per standards. Civic bodies such as the Brihanmumbai Municipal Corporation (BMC) organize annual tree plantation drives but tree survival rates are not adequate. However, citizen drives and NGOs undertake regular planting of saplings in cities.

Such as Mumbai and Pune, citizen groups and resident associations actively take up green causes with civic officials.

Noise : Although noise pollution, especially during festivals such as Ganesh Chaturthi & Diwali, was a major grouse earlier with residents in cities such as Mumbai, levels have dropped significantly in recent years due to increased awareness by environmental groups and strict enforcement by the police which ensures low volume and sound not travelling beyond limits, and not loud speakers. However, vehicular traffic and noise due to construction are still a bone of contention.

Waste : Due to increase in population and changing lifestyles in urban areas, the amount of waste generated in the state is high. Mumbai generates around 6,500 tonnes of Solid waste per day highest in the country. According to the CPCB, Maharashtra ranks first among the states.

Efforts for effective waste management in cities such as Mumbai have not achieved desired results due to lack of space for dumping waste.

How to Get Motivated and Stay Motivated

Miss. Madhura Sampatrao Patil

11 th (Sci-A)

With back to School Season upon us, we try our best to lead a successful school year ahead and one of the major factors which helps us to accomplish this desire is Motivation.

Motivation is the activation all energize of goal oriented behavior. Staying motivated in life is a every day challenge. I would like to shake three golden rules on how stay self motivated...

- 1) The first step towards getting motivated is to know what you want to accomplish and when
- 2) Second is to figure out ways to accomplish that goal. When it comes to doing tasks. That are hard for you to break them down, So they are easier to perform.
- 3) Third and most important step : You need to find a passion. You have to know what all

who motivates you.

You should meet someone and talk with someone who has done well in school and gone on to do something that you to also achieve. Whether you believe it and not, It's true that motivation comes from within.

But truly by now you are a focused person already and you just need to activate it.

The things which keep one motivated are to believe in one self, and one's abilities one needs to have confidence, know that you will do good no matter what the circumstances are.

For example - For students who are going to appeal for JEE / NEET / CET they should be focused, confident and motivated too because at this 'Teenage' children might get attracted towards unauthorized this which are not necessary at thins age.

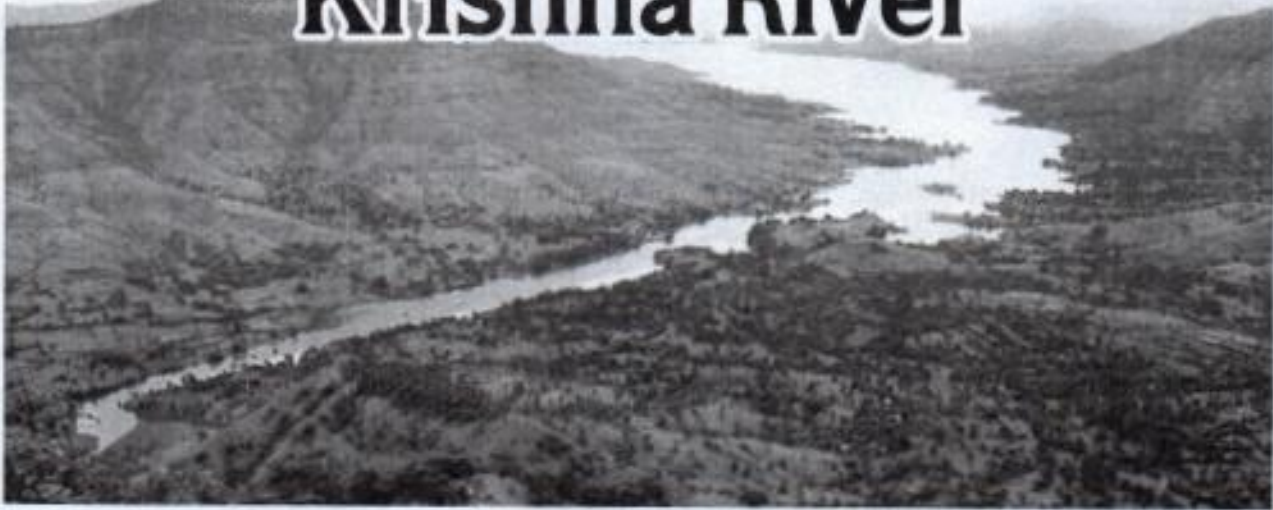
So, schools and colleges should arrange you Advice Talk by great people.

So Get motivated, stay motivated and keep motivating others too through positive attitude towards Goal.

STAY POSITIVE !!!

Krishna River

Miss. Mumtaj Havaladar

11 th (Arts-B)

The Krishna River is one of the longest rivers in central southern India, about 1,400 Kilometers (870 mi). It is also referred to as krishnaveni in its original nomenclature. The Krishna River is the third longest river in India after the Ganges and the Godavari. Krishna river originates at Mahabaleswar near the Jor Village in the extreme north of Wai Taluka Satara District, Maharashtra in the west and meets the Bay of Bengal at Hamasalaadevi (near Aganigadda) in Andhra Pradesh, on the east coast it flows through the state of Karnataka before entering Andhra Pradesh the delta of this river is one of the most fertile regions in India and was the home to ancient Satavahana and Ikshvaku dynasty kings. Vijaywada is the largest city on the River Krishna. Sangli is the biggest city on the river Krishna in Maharashtra state ecologically. This is one of the disastrous rivers in the world in the

that it causes heavy soil erosion during the monsoon season. It flows fast and furious often reaching depths of over 75 feet (23 m) Ironically. There is a saying in Marathi (language of Maharashtra) Santh Vahate Krishnamaai which means "quiet flows Krishna" this term is also used to describe how a person should be as quiet as Krishna. But in reality Krishna causes a high degree of erosion between June and August. During this time, Krishna takes fertile soil from Maharashtra, Karnataka and western Andhra Pradesh towards the delta region.

Student's Life Duties & Responsibility

Miss. Koyal Tingare

11 th (Sci.-A)

*Life is wheel of change,
change is rule of nature,
nature is creation of god,
god is an unseen power
power make man strong,
strong man never cry,
cry is river of joy,
joy is mood o mind*

But some people do not understand the value of life. I know about the student's life student have many duties and their responsibility student do not get any wrong design of life. Student life is neither full of joy nor full of tention. Life is mixture of both.

Yesterday, I read the news of student in newspaper. I become emotional by reading a news of student who was learning in a college because of a failure become upset and take the value of life. They never think about their parents they thought what

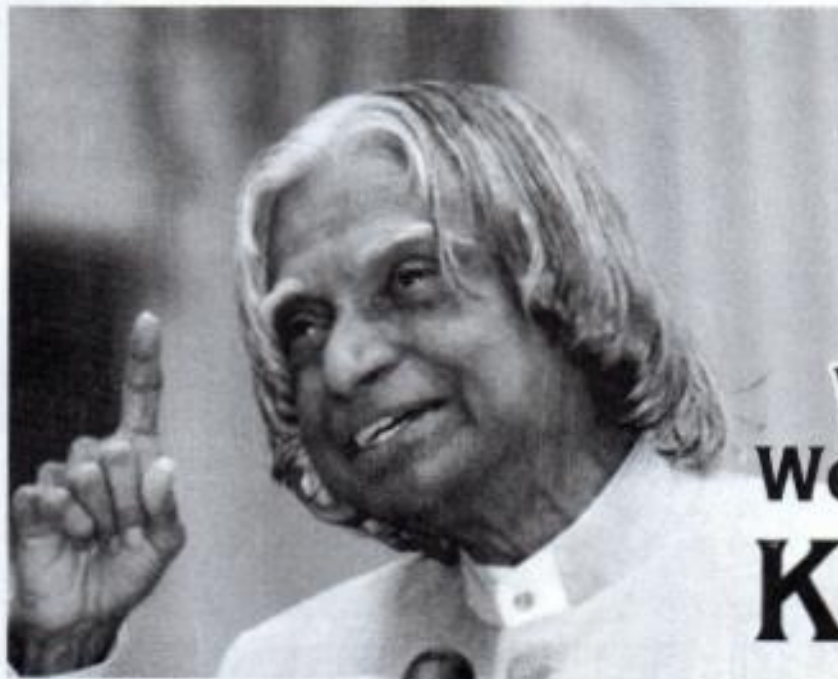
people say about my failure? Is their any friend mimicry my failure ? like a lot of question in their mind. The student that people who are earning and learning something innovation form the school and colleges and other ways.

Every students should have the proper knowledge about the duties and responsibility. Every student should make their discipline and be obedient in any way of life. It will be great their future. At every path of the life. They have to maintain their duties and responsibilities. The student life is the best part of a man's life at this time our main work is to read and play we should not think of any thing else. When we are students, we are free from a anxieties. Our heart s very soft. our mind is very simple. We pass our time very happily. But if we do not perform our duty we shall not be happy in future. Hence, we must do our duty. We shall them be happy and prosperous in our future life.

We have put before the student plethora of duties. In fact the performance of this duties is very essential particularly now when free india demands active participation of students in the task of social advancement and national development but the society and the government should not lose side of their duties and responsibilities towards students.

Gues life is like a coin which has two sides. One is ambition and happiness and other is failure and unhappiness. So, accept the pen and get ready for success.

What Can We learn from **KALAM**

Shantanu Chandrakant Lagade

11 th (Sci.)

The greatest danger is not that we set ours goals to high and miss them but the greatest danger is that " We set our goals to low and reach them"

Don't keep your dreams in your eyes, they may fall as tears. Keep them in your heart, so that every heart beat will remind you about dream.

Luck is not in your hands, but work is in your hands. " Your work can make luck, but luck can't make your work" so always trust your self to achieve.

A bird sitting on the tree is not afraid of the branch breaking because his trust is not on the branch but on it's " Own Wing"! lets believe in your self and win the world.

Always write your injuries in dust and your benefits in marbels.

The future belongs to those who live fully in the present.

Everyone is thinking about the changing the world. but no one things of changing himself ' change your self

Only two persons are very happy in this world. One is the ' Mad' and the other is 'Child'. So be a mad to achieve what you have desire and be a child to enjoy to who you have.

In rain all birds occupy the shelters but eagle is the one that avoids the rain by flying above the clouds. The problem is common to all but the attitude makes difference. Mistakes are painful when they happen. but years later a collection of mistakes called as experience which leads us to success.

" There is only one difference between dreams and aim, dream requires effortless sleep where as requires sleepless efforts" !.

So my friend get up from sleep and go to achieve what you have desire

The Chatrapati Sambhaji Maharaj

Patil Saurabh Raghunath
12 th (Arts-A)

1657-1689:

Chatrapati Sambhaji Maharaj also known as Sambhaji Raje Bhosale was the son of Chatrapati Shivaji Maharaj.

In the famous Treaty of purandar (11 June, 1665), Shivaji agreed that his son Sambhaji would serve the Mughal army. As a result Sambhaji fought for the Mughal of Aurangzeb against the Bijapur government Shivaji and Sambhaji presented themselves at the court of mughal Emperor Aurangzeb where they were ordered house arrest but

somehow they managed to escape.

Sambhaji Maharaj was ascended to the throne on 30 th July, 1680 and rewarded his other followers. The formal ceremony of coronation took place on 20 th January 1681.

There was the alienation of his nobles and officers against whom Sambhaji had to take strict measures. He grew distrustful of his father's faithful servants and therefore appointed kavi kalash a Brahman of kanauj. Who was a good sanskrit and Hindi above the Peshwa. As he was an outsider. Maratha nobles and officers did not liked him. Owing to these circumstances, Sambhaji's reign did not proved to be very successful.

Chatrapati Sambhaji gave shelter to Prince Akbar, fourth son of Aurangzeb. Who was seeking Sambhaji's co operation to wrest the throne of Hindustan from his father. On crossing the Narmada. Prince Akbar informed Sambhaji of his resolution to depose Aurangzeb in alliance with the Maratha king and seeking his cooperation in the enterprise. Sambhaji met him on 23 rd November. but no alliance was entered in to between them.

The Maratha King on account of his character and domestic difficulties could not spare time and money to undertake and leading an expedition and deposing Aurangzeb remained only a paper scheme.

Later an sambhaji and several others were captured by the mughal army of Aurangzeb and imprisoned and killed in 1689

By his death. Sambhaji Maharaj achieved what he failed to do in his life. His imprisonment and death united the Maratha and made them determined to fight against the Mughal Empire. The Maratha people continued their struggle for Independence.

GST

One Nation, One Tax

Miss. Utkarsha Mali
11th (Com.)

GST the biggest tax reform in India founded on the nation of "One nation, One Market, One Tax" is finally here. The moment that the Indian government was waiting for a decade has finally arrived. The single biggest indirect tax regime has kicked in to force, dismantling all the inter-state barriers with respect to trade. The GST rollout, et of 1.3 billion citizens. Fundamentally, the \$ 2.4-trillion with the internal tariff barriers and subsuming central, state and local taxes in to a unified GST.

The rollout has renewed the hope of India's fiscal reform program regaining momentum and wideing embedded in what's perceived as a rushes transition. which may not assist the interest of the country.

Will the hopes triumph over uncertainty would be determined by how our government works towards making GST a

"good and simple tax". The idea behind implementing GST across the country in 29 states and 7 Union Territories is that it would offer a win-win situation for anyone. Manufactures and traders would benefit from fewer tax fillings. transparent rules and easy book-keeping; consumers would be paying less for the goods and service and the government would generate more revenues as revenue leaks would be plugged. Ground realities. as we all know very. So how has GST really impacted India? Let's take a look.

From the viewpoint of the consumer they would now have pay more tax of most of the goods and services they consume. The GST implementation has a cost of compliance will be prohibitive and high for the small scale manufacturers and traders. Who have also protested against the same. They may end up pricing their goods at higher rates.

Talking about the long-term benefits, it is expected that GST would not just mean a lower rate of taxes, but also minimum tax slabs. Countries where the Goods and Services Tax has helped in reforming the mean rate, a lower rate for essential commodities and a higher tax rate for essential commodities. Currently in India. We have 5 slabs with as many as 3 rates- an integrated rate a central rate, and state rate. In addition to these cess is also levied. The fear of losing out an revenue has kept the government from gambling on fewer or lower rates. This is very unlikely to see a shift anytime soon; though the government has said that rates may be revisited once the RNR (revenue neutral rate) is reached.

The impact of GST on macroeconomics indicator is likely to be very positive in the medium-term. Inflation would be reduced as the cascading (Tax on Tax) effect of taxes would be eliminated. The revenue from the taxes for the government is very likely to increase with an extended tax net and the fiscal deficit is expected to remain under the checks. Moreover exports would grow while

FDI (Foreign Direct Investment) would also increase. The industry leaders believe that the country would climb several ladders in the case of doing business with the implementation of the most important tax reform ever in the history of the country.

On priority it is up to the government to address the capacity building amongst the lesser endowed participants. Such as the small scale manufactures and traders ways have to found for changes may have to be made for the good of the masses. GST will become good and simple. only when the entire works as a whole towards making successful

Call Me Anytime

If one day you feel
like crying, call me
I don't promise you that
I will make you laugh
But I can Cry with you

If one day you want to run away
Don't be afraid to call me
I don't promise to ask you to stay
But I can run with you

If one day you don't want to
listen to any body call me...
I promise to be very quiet
But

If one day you call
and there is no answer....
come fast to see me
perhaps I need you
Thank you for always being
there for me !

Inspirational Quotes that will change your life

- ☐ Accept responsibility for your life. Know that it is you who will get you where you want to go, no one else"
- **Les Brown**
 - ☐ Challenges are what make life interesting and overcoming them is what makes life meaningful
- **Joshua J. Marine**
 - ☐ In order to succeed, your desire for success should be greater than your fear of failure
- **Bill Cosby**
 - ☐ The only way to do great work is to love what you do. If you haven't found it yet, keep looking. Don't settle
- **Steve Jobs**
- I am thankful for all of those who said No to me. Its because of them I'm doing it myself.
- **Albert Einstein**
- ☐ Build your own dreams. or someone else will hire to build theirs
- **Farrah Gray**
 - ☐ Nobody ever wrote down a plan to be broke fat, lazy or stupid. These things are what happen when you don't have a plan"
- **Larry Winget**
 - ☐ The only thing that stands between you and your dream is the will to try and the belief that it is actually possible
- **Joel Brown**
 - ☐ Though no one can go back and make a brand new start, anyone can start from now and make a brand new ending
- **Carl Bard**

Time to Think Awake Your Self

Miss. Poonam Wagh
11th (Sci.A)

come, come this time
to open the door
and walk for the
success & success

The duty of a student is to learn more and get the knowledge of each and everything the duty of citizen is to stop the trade of money and for the money.

So because now a days the people are not self sufficient because everyone wants to become great. Which is not possible because. When one person is great many more are against him and because of this thing corruptions murder, black mailing, kidnaping cases are increased and again the production of the people or a nation decrease. As swami Vivekanand said, "

stand up, be bold, take whole responsibilities on your shoulders and show that you are the creature of your own density.

We should try to change our bad attitude and be a good student.

As the age changes the thinking of person and style changes. So the different names are being given to means them in childhood. They are known as children, after 17 years they are known as adults or mature child.

After that the people think them solves old. But according to me this all is rubbish and they should not be given such name instead of they can also be called as student.

Time is very useful for the students in this 21st century as the world is running very fast and the need is increased and time is less to the human should use his all time for his success, in business, in studies etc.

Study means

S=Silent

T=Time

U=Use

D=Daily

Y= Yourself for increasing knowledge

Try to study but don't study for coming first, study for getting success for increasing knowledge.

SPORTS ATHLETICS OLYMPIC RECORD

Collection by-Sanket Patil
11th (Sci.A)

Event	- 100 m
Record	- 9.63
Athlete (S)	- Usain Bolt
Nation	- Jamaica (JAM)
Games	- 2012 London
Date	- August 5, 2012

Event	- 200 m
Record	- 19.30
Athlete (S)	- Usain Bolt
Nation	- Jamaica (JAM)
Games	- 2008 Beijing
Date	- August 20, 2018

Event	- 400 m
Record	- 43.03
Athlete (S)	- Wayde Van Niekerk
Nation	- South Africa (RSA)
Games	- 2016 Rio de Janeiro
Date	- August 14, 2016

Event	- 100 m
Record	- 9.63
Athlete (S)	- Usain Bolt
Nation	- Jamaica (JAM)
Games	- 2012 London
Date	- August 5, 2012

Event	- 800 m
Record	- 1.40.901
Athlete (S)	- David Rudisha
Nation	- Kenya (KEN)
Games	- 2012 London
Date	- August 9, 2012

Event	- 1.500m
Record	- 3:32.07
Athlete (S)	- Noah Ngeny
Nation	- Kenya (KEN)
Games	- 2000 Sydney
Date	- September 29, 2000

Event	- 5000m
Record	- 12:57.82
Athlete (S)	- Kenenisa Bekele
Nation	- Ethiopia (ETH)
Games	- 2008 Beijing
Date	- August 23, 2008

Event	- 10,000 m
Record	- 27:01.17
Athlete (S)	- Kenenisa Bekele
Nation	- Ethiopia (ETH)
Games	- 2008 Beijing
Date	- August 17, 2008

Event	- Marathon
Record	- 2 : 06.32
Athlete (S)	- Samuel Wanjiru
Nation	- Kenya (KEN)
Games	- 2008 Beijing
Date	- August 24, 2008

Event	- 110 m hurdles
Record	- 12.91
Athlete (S)	- Liu Xiang
Nation	- China (CHN)
Games	- 2004 Athens
Date	- August 27, 2004

Event	- 400 m hurdles
Record	- 46.78
Athlete (S)	- Kevin Young
Nation	- United States (USA)
Games	- 1992 Barcelona
Date	- August 6, 1992

Event	- 3,000m steeplechase
Record	- 8:03.28
Athlete (S)	- Counseslus Kipruto
Nation	- Kenya (KFN)
Games	- 2016 Rio de Janeiro
Date	- August 17, 2016

Event	- 4x100 m relay
Record	- 36.84
Athlete (S)	- 1) Nesta Carter - 2) Michael Frater - 3) Yohan Blake - 4) Usain Bolt
Nation	Jamaica (JAM)
Games	2012 London
Date	August 11, 2012

Event	- 4x100 m relay
Record	- 5:55.39
Athlete (S)	- 1) Lashawn Merritt - 2) Angelo Taylor - 3) David Neville - 4) Jeremy Warnier
Nation	United States (USA)
Games	2008 Beijing
Date	August 23, 2008

Event	- 20 Km Walk
Record	- 1:18:46
Athlete (S)	- Chen Ding
Nation	- China (CHN)
Games	- 2012 London
Date	- August 23, 2008

Event	- High Jump
Record	- 2.39m
Athlete (S)	- Charles Austin
Nation	- United States (USA)
Games	- 1996 Atlanta
Date	- July 28, 1996

Event	- Long Jump
Record	- 8.90 m
Athlete (S)	- Bob Bedmon
Nation	- United States (USA)
Games	- 1968 Mexico City
Date	- October 18, 1968

Event	- Pole Vault
Record	- 6.03
Athlete (S)	- Thiago Braz da Silva
Nation	- Brazil (BRA)
Games	- 2016 Rio de Janeiro
Date	- August 15, 2016

Event	- Triple Jump
Record	- 18.09 m
Athlete (S)	- Kenny Harrison
Nation	- United States (USA)
Games	- 1996 Atlanta
Date	- July 27 1996

Event	- Shot put
Record	- 22.52 m
Athlete (S)	- Ryan Crouser
Nation	- United States (USA)
Games	- 2016 Rio de Janeiro
Date	- August 18, 2016

Event	- Discus throw
Record	- 69.89m
Athlete (S)	- Virgilijus Alekna
Nation	- Lithuania (LTU)
Games	- 2004 Athens
Date	- August 23, 2004

Event	- Hammer Throw
Record	- 84.80m
Athlete (S)	- Sergay Litvinw
Nation	- Lithuania (LTU)
Games	- 2004 Athens
Date	- August 26, 1998

Event	- Javelin Throw
Record	- 90.57m
Athlete (S)	- Andreas Thorkildsen
Nation	- Norway (NOR)
Games	- 2008 Beijing
Date	- August 23, 2008

Good Thoughts

Shruti Sakate
11th (Com.)

- ☐ *The journey of a thousand miles begins.
with a single step*

Chines Proverb

- ☐ *Luck is what happens,
When preparation meets
opportunity*

Darell Royal

- ☐ *One can never consent to creep,
when one feels
an impulse to soar*

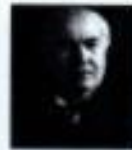
Helen Keller

- ☐ *One small step for man,
one giant leap for mankind
Don't read success stories
you will get only message
read failures stories
you will get same ideas
to get success*

A.P.J. Abdul Kalam

- ☐ *Many of life's failures are people
who did not realise
how close they were to success
when they gave up*

Thomas Edison

अहवाल
विभाग

अंतर्गत

विविध विभागाचे वार्षिक अहवाल

क्र.	विभाग	विभाग प्रमुखाचे नाव
१)	जिमखाना	प्रा. ए. के. पाटील
२)	ग्रंथालय	प्रा. एम्.जी. पाटील
३)	कॉमर्स असोसिएशन	प्रा. एम्. डी. पाटील
४)	प्लेसमेंट	डॉ. जे. एस. घोडके
५)	एन.सी.सी.	लेफ्टनंट विनोदकुमार कुंभार
६)	प्रसिद्धी	प्रा. जी.के. पाटील
७)	मतदार जनजागृती	श्री. एस. आर. घोगरे
८)	अग्रणी महाविद्यालय योजना	प्रा.के. एस.पाटील
९)	स्पर्धा परीक्षा विभाग	प्रा. प्रभाकर पाटील
१०)	राष्ट्रीय सेवा योजना	प्रा. तातोबा बदामे
११)	सांस्कृतिक विभाग	प्रा. ए.आर. पाटील
१२)	निबंध, वक्तृत्व व वादविवाद स्पर्धा	प्रा. दिलीप भोसले
१३)	COC-Functional English	Dr. D.B.Thorbole
१४)	अंतर्गत तक्रार निवारण समिती व महिला सक्षमिकरण	डॉ.एस.डी.जाधव
१५)	वसंतविष्कार	डॉ. एस. आर.जाधव
१६)	विशेष स्थायी समिती	डॉ. आर. आर. कुंभार
१७)	यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ	प्रा. एन.डी.शेंडगे
१८)	मुक्त विद्यापीठ (एम.बी.ए.)	प्रा. के.एन. पाटील
१९)	दूरशिक्षण अभ्यासकेंद्र	प्रा. के.एस.पाटील
२०)	प्रशासन विभाग	प्रा. एम.बी. कदम
२१)	कनिष्ठ विभाग अहवाल	प्रा. जे.डी.पाटील

विविध विभागाचे वार्षिक अहवाल २०१७-२०१८

वरिष्ठ विभाग अहवाल

जिमखाना अहवाल

श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्था, कोल्हापूर संचालित पद्मभूषण डॉ. वसंतरावदादा पाटील महाविद्यालय, तासगाव हे शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे यांच्या शिक्षण क्षेत्रातील चळवळीचे एक केंद्र असून तासगाव तालुक्याला व शहराला क्रीडा परंपरा आहे. या महाविद्यालयाचा सन २०१७-१८ चा शैक्षणिक वर्षातील जिमखाना विभागाचा अहवाल तासगाव तालुका, शहराच्या व महाविद्यालयाच्या क्रीडा वैभवात भर घालणारा आहे. याचा थोडक्यात अहवाल आपल्यासमोर ठेवताना अत्यनंद होत आहे.

सन २०१७-१८ या वर्षात महाविद्यालयातील खेळाडूंनी बुद्धिबळ, तायक्वांदो, कबड्डी, कुस्ती, खो-खो, हॅडबॉल, व्हॉलीबॉल, बॅडीबिलर्डिंग इ. क्रीडा प्रकारातील पुरुष व महिला संघांनी व खेळाडूंनी सहभाग घेतला होता. शैक्षणिक वर्ष २०१७-१८ हे वर्ष या महाविद्यालयाच्या क्रीडा वैभवात भर घालणारे वर्ष ठरले आहे. या महाविद्यालयातील कु. प्रगती आबासाहेब पाटील, बी.ए.-१ या खेळाडूला सांगली जिल्हा परिषदेमार्फत देण्यात येणारा क्रीडा पुरस्कार देऊन सांगली येथे सांगली जिल्ह्याचे पालकमंत्री मा. श्री. सुभाषजी देशमुख यांचे शुभहस्ते गौरविण्यात आले. तसेच याच खेळाडूला शैक्षणिक वर्ष २०१७-१८ या सालचा सांगली झोनल वेगवान धावपटूचा पुरस्कारही देण्यात आला आहे. दि. २५ ते २८ ऑक्टोबर २०१७ रोजी सांगली जिल्हा संघात झाली होती. या स्पर्धेमध्ये कु. मोहिते मनिषा अशोक, बी.सी.ए.-२ या खेळाडूने राज्य स्पर्धेमध्ये ब्राँझ मेडल प्राप्त केले आहे. कु. पानसे प्राजक्ता विष्णू बी.ए.-१ व कु. पाटील पूजा संजय बी.ए.-१ या खेळाडूंची निवड राज्य स्पर्धेसाठी झाली होती.

दि. ०४ ते ०५ सप्टेंबर २०१७

रोजी अंबिका उद्यान, इस्लामपूर येथे झालेल्या सांगली विभागीय तायक्वांदो स्पर्धेत कु. माळी प्रतिक्षा

राजाराम, बी.कॉम.१ या खेळाडूने तृतीय क्रमांक पटकविला. तसेच सांगरी प्रतिक संजय बी.ए.-१ याने तृतीय क्रमांक मिळविला. या दोन्ही खेळाडूंची डी. आर. माने महाविद्यालय, कागल येथे झालेल्या आंतरविभागीय स्पर्धेसाठी निवड झाली.

दि. ११ ते १३ सप्टेंबर २०१७

रोजी देशभक्त आनंदराव नाईक कॉलेज, चिखली येथे झालेल्या सांगली विभागीय बुद्धिबळ स्पर्धेत सईष पाटील यांच्या नेतृत्वाखाली संघाने उत्तम कामगिरी केली.

दि. २५ ते २६ सप्टेंबर २०१७

रोजी संपतराव माने महाविद्यालय, खानापूर येथे संपन्न झालेल्या सांगली विभागीय हॅडबॉल (पुरुष) संघाने अनुप कदम यांच्या नेतृत्वाखाली उत्तम कामगिरी केली.

दि. २७ ते २८ सप्टेंबर २०१७

रोजी के.बी.पी. कॉलेज, इस्लामपूर येथे झालेल्या सांगली विभागीय व्हॉलीबॉल स्पर्धेत पाटील अजय विकास, बी.कॉम.-१ यांच्या नेतृत्वाखाली उत्तम कामगिरी केली.

दि. २० सप्टेंबर २०१७

रोजी कॉलेज ऑफ आर्ट्स, कोवाड तालुका गडहिंग्लज, जि. कोल्हापूर येथे झालेल्या शिवाजी विद्यापीठ आंतरविभागीय क्रॉस कंट्री स्पर्धेमध्ये गाडे आशिष, बी.ए.-३ व कु. शेंडगे सुप्रिया यांनी उत्तम कामगिरी केली.

दि. ०६ ते ०७ ऑक्टोबर २०१७

रोजी जिल्हा क्रीडा संकुल, मिरज येथे झालेल्या सांगली विभागीय ॲथलेटिक्स स्पर्धेमध्ये महाविद्यालयाच्या एकूण २२ खेळाडूंनी सहभाग घेतला होता. त्यापैकी ०६ खेळाडूंची कराड येथे झालेल्या आंतरविभागीय स्पर्धेसाठी निवड झाली. सांगली विभागीय स्पर्धेमध्ये या महाविद्यालयाची गुणी विद्यार्थिनी कु. प्रगती आबासाहेब पाटील हिने १०० मी. क्रीडा प्रकारात उत्तम कामगिरी करून

शैक्षणिक वर्ष २०१७-१८ सालच्या सांगली जिल्हा वैगवान महिला धावपटूचा पुरस्कार पटकाविला. तसेच कु. शेंडगे सुप्रिया, बी.एस.सी.-१ या खेळाडूने १५०० मी. व ५००० मी. धावणे स्पर्धेत तृतीय क्रमांक पटकाविला. पवार दिग्विजय मिलींद, बी.एस.सी.-१ याने हॅमर-धो मध्ये तृतीय क्रमांक व एडके विनायक विठ्ठल याने बांबू उडीमध्ये प्रथम क्रमांक पटकाविला होता.

दि. १२ ते १३ ऑक्टोबर २०१७

रोजी बी. पी. एड. कॉलेज, मिरज येथे झालेल्या सांगली विभागीय महिला कबड्डी स्पर्धेत कु. मनिषा अशोक मोहिते, बी.सी.ए.-२ यांच्या नेतृत्वाखाली संघाने उत्तम कामगिरी केली.

दि. १४ ते १५ ऑक्टोबर २०१७

रोजी बी. पी. एड. कॉलेज, मिरज येथे झालेला सांगली विभागीय कुस्ती स्पर्धेत फ्री स्टाईलमध्ये माळी अक्षय विकास, बी.ए.-१ याने ७४ किलो ग्रॅम वजन गटात द्वितीय क्रमांक पटकाविला व कोळी तेजस प्रकाश, बी.ए.-३ याने ग्रीको रोमन क्रीडा प्रकारात ७२ किलो ग्रॅम वजन गटात द्वितीय क्रमांक पटकाविला व या दोन्ही खेळाडूंची सदाशिवराव मांडलिक महाविद्यालय, मुरुगुड येथे झालेल्या आंतरविभागीय क्रीडा स्पर्धेसाठी निवड झाली.

दि. २६ ते २७ ऑक्टोबर २०१७

रोजी आपटा पोलीस, सांगली येथे झालेल्या सांगली विभागीय बॉक्सिंग स्पर्धेत महाविद्यालयाच्या पुरुष व महिला खेळाडूंनी सहभाग घेतला. या स्पर्धेत पवार दिग्विजय मिलींद, बी.एस्सी.-१ याने ८५ ते ९१ किलो ग्रॅम वजन गटात प्रथम क्रमांक मिळविला. पाटील विश्वजीत कृष्णदेव, बी.एस्सी.-१ याने ७६ ते ८१ किलो ग्रॅम गटात तृतीय क्रमांक मिळविला. शिंदे रितुल रमेश, बी.ए.-१ याने ५२ ते ५५ किलो ग्रॅम वजन गटात विभागीय स्पर्धेत द्वितीय क्रमांक मिळविला व पाटील शुभम विवेकानंद, बी.ए.-२ याने ७१ ते ७५ किलो ग्रॅम वजन गटात तृतीय क्रमांक मिळविला. कु. पानसे प्राजक्ता विष्णू, बी.ए.-१ हिने द्वितीय क्रमांक मिळविला व पाटील पूजा संजय हिने द्वितीय क्रमांक मिळविला. या सर्व खेळाडूंची दि. ३० व ३१ ऑक्टोबर २०१७ रोजी महावीर कॉलेज, कोल्हापूर येथे

झालेल्या आंतरविभागीय स्पर्धेसाठी निवड झाली. या स्पर्धेत अनुक्रमे विश्वजीत पाटील-द्वितीय क्रमांक, शुभम पाटील-तृतीय क्रमांक, दिग्विजय पवार-तृतीय क्रमांक मिळविला.

दि. २६ ते २८ ऑक्टोबर २०१७

रोजी एस. के. पाटील महाविद्यालय, कुरुंदवाड येथे झालेल्या आंतरविभागीय पॉवर लिफ्टिंग स्पर्धेत महाविद्यालयाच्या गायकवाड प्रणव सुरज, बी.ए.-१ याने उत्तम कामगिरी केली.

दि. २९ ऑक्टोबर २०१७

रोजी विश्वासराव नाईक कॉलेज, शिराळा येथे संपन्न झालेल्या सांगली विभागीय कबड्डी (पुरुष) स्पर्धेमध्ये गणेश जाधव, बी.एस्सी.२ यांच्या नेतृत्वाखाली संघाने उत्तम कामगिरी केली.

दि. २० ते २१ डिसेंबर २०१७

रोजी शिवराय कॉलेज, गडहिंग्लज येथे झालेल्या आंतरविभागीय तलवारबाजी स्पर्धेत खबाले सनिकेत, बी.एस्सी.-२ याने उत्तम कामगिरी केली.

दि. १२ ते १३ जानेवारी २०१८

रोजी पी. व्ही. पी. कॉलेज, कवठेमहांकाळ येथे झालेल्या सांगली विभागीय शुर्टिंग बॉल स्पर्धेत पवार नितीन ज्ञानदेव यांच्या नेतृत्वाखालील संघाने उत्तम कामगिरी केली व या स्पर्धेतील प्रथम क्रमांकाचे पारितोषिक प्राप्त केले.

शैक्षणिक वर्ष २०१७-१८ या वर्षात जिमखाना विभागाने १५ ऑगस्ट, २६ जानेवारी, ०१ मे महाराष्ट्र दिन यासारख्या राष्ट्रीय दिनाचे उत्तम नियोजन केले. तसेच जिमखाना विभागाने या वर्षात जिमखाना असणाऱ्या व्यायाम शाळेत महाविद्यालयातील सर्व विद्यार्थी, पालक, प्राध्यापक, सेवक यांना व्यायामाचे सर्व साहित्य उपलब्ध करून देऊन त्यांच्यामध्ये आरोग्याविषयी जागृकता निर्माण केली गेली. २९ ऑगस्ट रोजी जिमखाना विभागामार्फत महाविद्यालयात हॉकीचे जादूगर मेजर ध्यानचंद यांची जयंती साजरी करण्यात आली. तसेच या विभागाकडे उपलब्ध असणाऱ्या ४०० मी. धावण मार्गाचा वापर महाविद्यालयातील माजी विद्यार्थी, खेळाडू, पालक, माता पालक, परिसरातील नागरिक, सैन्य भरती, पोलीस भरतीसाठी प्रशिक्षण घेणाऱ्या प्रशिक्षणार्थींना

उपयोगी पडते. हा या महाविद्यालयाच्या विभागाचा चांगला उपक्रम आहे. तसेच या विभागामार्फत विभागीय, आंतरविभागीय, राज्य व राष्ट्रीय स्पर्धेमध्ये सहभागी होणाऱ्या खेळाडूंना सर्व सुविधा उपलब्ध करून दिल्या जातात. स्पर्धेच्या काळात पोषक आहार देऊन त्यांची शारीरिक क्षमता वाढविण्यावर भर दिला जातो.

सन २०१७-१८ या वर्षात महाविद्यालयात संपन्न झालेल्या विविध कार्यक्रमात जिमखाना विभागाचे सहकार्य असते. तसेच या वर्षात श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्थेच्या ध्येय धोरणानुसार १२ ते १९ जानेवारी दरम्यान घेतल्या गेलेल्या वार्षिक क्रीडा स्पर्धेमध्ये अॅथलेटिक्स क्रीडा प्रकाराची पुरुष विभागाची जनरल चॅम्पियनशिप जाधव प्रतिक रविंद्र, बी.ए.-१ व महिला विभागाची जनरल चॅम्पियनशिप कु. मोहिते मनिषा अशोक, बी.सी.ए.-२ या खेळाडूंनी पटकाविली आहे. तसेच सन २०१७-१८ या वर्षात बी.ए.-१, बी.कॉम.-१, बी.एस्सी.-१ या वर्गातील विद्यार्थ्यांच्यासाठी शिवाजी विद्यापिठांतर्गत घेण्यात येत असलेल्या १० गुणांची सक्तीची शारिरीक शिक्षण विभागाची परीक्षासंबंधीचे फॉर्म भरून घेऊन परीक्षेची माहिती विद्यार्थ्यांना देण्यात आली व परीक्षांचे नियोजन करण्यात आले.

या वर्षामध्ये महाविद्यालयातील ज्या खेळाडूंनी विभागीय, आंतरविभागीय, राज्य व राष्ट्रीय क्रीडा स्पर्धेमध्ये यश संपादन केले आहे. त्यांचा आज दि. १०/०२/२०१८ रोजी संपन्न होत असलेल्या वार्षिक पारितोषिक वितरण समारंभामध्ये प्रमुख पाहुणे मा. श्री. यशवंतजी पाटणे साहेब यांच्या हस्ते पारितोषिक देऊन सन्मानित करण्यात येत आहे. या कार्यक्रमाचे अध्यक्ष मा. प्राचार्य अभयकुमारजी साळुंखे साहेब, कार्याध्यक्ष श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्था, कोल्हापूर हे लाभले. हा पारितोषिक वितरण समारंभ व या वर्षातील जिमखाना विभागाकडील सर्व क्रीडास्पर्धा, विविध उपक्रम यशस्वी करण्यासाठी महाविद्यालयाचे सन्माननीय प्राचार्य डॉ. आर. आर. कुंभार यांचे सहकार्य व मार्गदर्शन लाभले. तसेच जिमखाना कमिटीतील सर्व सदस्य व महाविद्यालयातील सर्व घटकांचे वेळो-वेळी सहकार्य लाभले आहे. म्हणून जिमखाना विभागामार्फत सर्व घटकांना धन्यवाद

देऊन त्यांचे आभार मानणे मी माझे कर्तव्य समजतो.

॥ "जय हिंद, जय महाराष्ट्र" ॥

- प्रा. ए. के. पाटील

जिमखाना विभाग प्रमुख

ग्रंथालय विभाग अहवाल

अविरतपणे ज्ञानदानाचे काम करणारे ग्रंथालय हे महाविद्यालयाचा आत्मा आहे. ग्रंथाविना मनुष्य जीवन ही कल्पना करता येत नाही. महाविद्यालयीन ग्रंथालय विद्यार्थ्यांच्या जीवनाला आकार देण्याचे कार्य करीत असते. याची जाणीव ठेवून महाविद्यालयाच्या ग्रंथालयाची वाटचाल सुरु आहे.

या शैक्षणिक वर्षी ग्रंथालयात रु. १,३७,७०८/- किमतीचे ३३२ ग्रंथ दाखल झाले. ग्रंथालयातील एकूण ग्रंथ संख्या ८०,०९६ असून त्याची किंमत रु. ७९,४९,४२३/- इतकी आहे. ग्रंथालयात २१ नियतकालिके व ६३ वर्तमानपत्रे नियमित येत असतात. ग्रंथालयात बुक-बँक योजना असून या शैक्षणिक वर्षी एकूण १९२ विद्यार्थी-विद्यार्थिनींना पुस्तकांचे संच वितरीत करण्यात आले. महाविद्यालयाचे ग्रंथालय डिक्शनरी, एन्सायक्लोपेडीया, स्पर्धा परीक्षा इ. विविध ग्रंथांनी समृद्ध आहे. ग्रंथालय विभागाच्या वतीने विवेकानंद जयंती निमित्त दि. १७/०१/२०१८ रोजी ग्रंथालयात ग्रंथप्रदर्शन आयोजित करण्यात आले होते. ग्रंथप्रदर्शनाचे उद्घाटन डॉ. आर. जी. चव्हाण, भूगोल विभागप्रमुख, पी.व्ही.पी. महाविद्यालय, कवठेमहांकाळ यांचे हस्ते करण्यात आले होते. या प्रदर्शनामध्ये विविध विषयावरील संदर्भ ग्रंथ, चरित्रे, कथा-कादंबरी इ. साहित्य ठेवण्यात आले होते.

ग्रंथालयाच्या विकासासाठी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. आर. आर. कुंभार यांचे विचार व मार्गदर्शन आम्हास कार्यप्रवृत्त करीत असतात. ग्रंथालयाचे कामकाज व्यवस्थित पार पाडण्यासाठी ग्रंथालय समितीच्या सर्व सदस्यांचे मार्गदर्शन मिळत आहे. दैनंदिन कामकाजामध्ये ग्रंथालयीन कर्मचारी वर्गाचे सहकार्य लाभत आहे.

- प्रा. एम. जी. पाटील

ग्रंथपाल

employment opportunities after graduation" on 9th February 2018. Prof. Krishnaji Patil, Dept. of Management studies, Rajarambapu Institute of Technology, Islampur gave information about orientation program. This program has helped to student for understanding the need of such certification to get employment opportunities. Total 165 students from Arts, Commerce and Science faculties have appeared for program.

We have arranged campus interview program of Om Sai Clinical Research Pvt. Ltd., Aureus Research Pvt. Ltd., Sangli on 01/03/2018. Managing Director Mr. Abhay Patkar, Vaibhav Sokate and Digvijay Pawar gave information about the programme. 38 students from Science faculties have attended for interview. They have selected eight candidates. Also we have arranged campus interview program of Mankind Pharma Ltd., New Delhi on 03/03/2018. Zonal Manager Nand Kumar Tiwari and Area Manager Sunil Bodhe gave information about the program. 69 students from Arts, Commerce and Science faculties have attended for interview. They have selected five students.

Principal Dr. R. R. Kumbhar gave valuable guidance and members of the committee were actively participated in the activities of the placement cell.

- Dr. J. S. Ghodake

एन. सी. सी. विभाग

आपल्या महाविद्यालयामध्ये ५८ कॅडेट आहेत. त्यापैकी ५२ मुले व ०६ मुली आहेत.

राष्ट्रीय कॅम्पसाठी छात्रांची निवड व कार्य -

- दि. २६ जानेवारी २०१८ संपन्न झालेल्या ६९ व्या प्रजाकसत्ताक दिनाच्या दिल्ली (राजपथ) येथील संचलनासाठी आपल्या महाविद्यालयातील सिनियर अंडर ऑफिसर सुरज सुधाकर झांबरे यांची निवड झाली

व Prime Minister Rally साठी ज्युनियर अंडर ऑफिसर ओंकार भूपाल पाटील यांची निवड झाली. महाविद्यालयाची Republic Day नवी दिल्ली परेडची परंपरा एस. सी. सी. कॅडेटस्नी सलग चौथ्या वर्षी कायम राखली.

- दि. ०५ ते १६ मे २०१७ या कालावधीत सातारा येथे झालेल्या नॅशनल इंटिग्रेशन कॅम्पसाठी आपल्या महाविद्यालयातील चार विद्यार्थ्यांची निवड झाली.

१. कंपनी क्वॉटर मास्टर सार्जेंट शुभम प्रकाश खरमाटे

२. सार्जेंट अमर अशोक पाटील

३. सार्जेंट ओंकार भूपाल पाटील

४. सार्जेंट किरण शंकर ओंबासे

- दि. ८ ते १९ नोव्हेंबर २०१७ या कालावधीत भरतपूर (राजस्थान) येथे झालेल्या नॅशनल इंटिग्रेशन कॅम्पसाठी कॅडेट संकेत सुधाकर पाटील यांची निवड झाली.

- दि. ५ ते १४ नोव्हेंबर २०१७ या कालावधीत सांगली येथे झालेल्या Basic Leadership Camp साठी आपल्या महाविद्यालयातील चार कॅडेटस्ची निवड झाली.

१. ज्युनियर अंडर ऑफिसर स्वप्निल बाळासाहेब ठोंबरे

२. सार्जेंट दिवेक विठ्ठल लावंड

३. सार्जेंट अनिकेत दिनकर पाटील

४. सार्जेंट अमर अशोक पाटील

राज्यस्तरीय कॅम्पसाठी छात्रसेनेची निवड -

औरंगाबाद इंटर ग्रुप कॉम्पिटेशनसाठी आपल्या महाविद्यालयातील चार छात्रांची निवड झाली.

१. सिनियर अंडर ऑफिसर सुरज सुधाकर झांबरे

२. ज्युनियर अंडर ऑफिसर ओंकार भूपाल पाटील

३. कार्पोरल धनराज विठ्ठल झांबरे

४. कार्पोरल अश्विनी मलकाप्पा कांबळे

- थल सेना कॅम्प इंटर ग्रुप कॉम्पिटेशन औरंगाबादसाठी आपल्या महाविद्यालयातील कार्पोरल समिना मुल्ला हिची निवड झाली.

- दि. २३ जून ते २ जुलै २०१७ या कालावधीत सांगली येथे झालेल्या ATC कॅम्पसाठी आपल्या महाविद्यालयातील १० कॅंडेटची निवड झाली.

कोल्हापूर ग्रुप हेडक्वार्टर व १६ महाराष्ट्र बटालियन आयोजित कॅम्प

- दि. २९ जुलै ते ७ ऑगस्ट २०१७ या कालावधीत सांगली येथे झालेल्या ATC कॅम्पसाठी आपल्या महाविद्यालयातील १२ कॅंडेटची निवड झाली.
- दि. ५ ते १४ नोव्हेंबर २०१७ या कालावधीत सांगली येथे झालेल्या ATC कॅम्पसाठी आपल्या महाविद्यालयातील ०८ कॅंडेटची निवड झाली. या कॅम्पमध्ये आपल्या महाविद्यालयाच्या कॅंडेट्सनी बंकर ब्लॉस्टिंग चे प्रात्यक्षिक सादर केले.
- १. सेक्शन कमांडर - अविनाश सिद्धू माळी
- २. रॉकेट लॉन्चर - सचिन संपतराव माने
- ३. रायफलमन - संदिप लक्ष्मण पाटील
- दि. २८ नोव्हेंबर ते ७ डिसेंबर २०१७ या कालावधीत बांबवडे (कोल्हापूर) येथे झालेल्या ATC कॅम्पसाठी आपल्या महाविद्यालयातील ०६ कॅंडेटची निवड झाली.
- दि. २३ जून ते २ जुलै २०१७ या कालावधीत सांगली येथे झालेल्या TSC कॅम्पसाठी आपल्या महाविद्यालयातील ०७ कॅंडेटची निवड झाली.
- दि. ३१ जानेवारी ते ०९ फेब्रुवारी २०१८ या कालावधीत सांगली येथे झालेल्या ATC कॅम्पसाठी आपल्या महाविद्यालयातील ०९ कॅंडेटची निवड झाली.

देशसेवेसाठी भारतीय भूदलामध्ये निवड -

आपल्या महाविद्यालयातील पाच एन. सी. सी. छात्र या वर्षी भारतीय भूदलामध्ये (इंडियन आर्मी) दाखल झालेले आहेत.

१. सार्जेंट विकास चव्हाण (आर्मी जीडी)
२. सार्जेंट अक्षय मोहिते (आर्मी जीडी)
३. कॅंडेट विशाल चव्हाण (आर्मी जीडी)
४. कॅंडेट अमोल नलबडे (आर्मी जीडी)
५. कॅंडेट शुभम पाटील (आर्मी टेक्नीकल)

बी. व सी प्रमाणपत्र परीक्षेतील यश -

फेब्रुवारी २०१७ मध्ये "बी" प्रमाणपत्र परीक्षेत १९ पैकी १५ कॅंडेट्सनी 'ए' ग्रेड मिळवली. तसेच १००% निकालाची परंपरा कायम राखली.

फेब्रुवारी २०१७ मध्ये झालेल्या "सी" प्रमाणपत्र परीक्षेत ३ कॅंडेटनी 'ए' ग्रेड मिळवली. तसेच १००% निकालाची परंपरा कायम राखली.

राष्ट्रीय एकात्मता आणि समाजसेवेसाठी कार्य -

स्वच्छता अभियान (तासगांव १४ सप्टेंबर २०१७) यानिमित्त रन फॉर युनिटी या रॅली राष्ट्रीय मतदार दिन (२५ जानेवारी २०१८) मतदार जागृती अभियान यासाठी तासगांव शहरातून रॅली काढून एन. सी. सी. कॅंडेटसद्वारे प्रबोधन करण्यात आले.

मान्यवरांच्या भेटी व मार्गदर्शन -

- "एन. सी. सी. मधून करिअरची संधी" या विषयावरती कर्नल, शिवाजी घाडगे यांचे गेस्ट लेक्चरचे आयोजन दि. २८/०९/२०१८ रोजी करण्यात आले.
- सांगली येथे संपन्न झालेल्या Basic Leadership Camp मध्ये उत्कृष्ट कार्याबद्दल लेफ्टनंट विनोदकुमार कुंभार यांना ग्रुप हेडक्वार्टर, कोल्हापूर यांचेकडून प्रसंशापत्र देऊन गौरविण्यात आले.

National Level Camp	Directorate State Level Camp	Group/Battalion Level Camp	Total
11	15	42	68

शैक्षणिक वर्ष २०१७-१८ या कालावधीत एन. सी. सी. विभागातील एकूण राष्ट्रीय कॅम्पसाठी ११ कॅंडेट्स, राज्यस्तरीय कॅम्पसाठी १५ कॅंडेट्स, ग्रुप व बटालियन पातळीवरील कॅम्पसाठी ४२ कॅंडेट्सची निवड झाली. या विभागाचे कार्य लेफ्टनंट विनोदकुमार कुंभार पाहतात.

- लेफ्टनंट विनोदकुमार कुंभार
एन.सी.सी. विभागप्रमुख

प्रसिद्धी विभाग

सन २०१७-१८ या शैक्षणिक वर्षात महाविद्यालयामध्ये जे विविध उपक्रम झाले, त्याच्या बातम्या व राष्ट्रीय राज्यस्तरावर संपन्न होणाऱ्या थोरपुरुषांच्या जयंती, पुण्यातिथी कार्यक्रम, बातम्या दै. तरुण भारत, दै. पुण्यनगरी, दै. केसरी, दै. लोकमत, दै. पुढारी, दै. जनप्रवास, दै. लोकसत्ता, दै. सकाळ यात वेळोवेळी प्रसिध्द करण्यात आल्या. एकूण ३५ बातम्या प्रसिध्द झाल्या.

- प्रा. जी. के. पाटील
प्रसिद्धी विभाग

मतदार जनजागृती विभाग

पी. डी. व्ही. पी. महाविद्यालयात दिनांक ०१ जून ते ३० ऑगस्ट २०१७ या कालावधीत मतदार नोंदणी अभियान घेण्यात आले. यावेळी १५०० विद्यार्थ्यांना मतदार नोंदणीचे फॉर्म वाटप करण्यात आले. त्यापैकी ८०५ विद्यार्थी मतदार नोंदणीसाठी पात्र ठरले.

यावेळी डॉ. विकास खरात, उपविभागीय अधिकारी, सांगली जिल्हा, श्री. सुधाकर भोसले, तहसिलदार, तासगाव, प्राचार्य डॉ. आर. आर. कुंभार, श्री. साईनाथ घोगरे, नोडेल अधिकारी यांच्यासह महाविद्यालयातील विद्यार्थी उपस्थित होते.

- १) रांगोळी स्पर्धा - दि. २७/७/२०१७
- २) रॅली - दि. २५/९/२०१८
- ३) रांगोळी स्पर्धा - २२/९/२०१८
- ४) शपथ (राष्ट्रीय मतदार दिनानिमित्त)
- ५) रॅली (राष्ट्रीय मतदार दिनानिमित्त)

- श्री. साईनाथ घोगरे
नोडेल अधिकारी

अग्रणी महाविद्यालय योजना

शैक्षणिक वर्ष २०१७-१८ मध्ये प्रमुख अग्रणी महाविद्यालय म्हणून काम करीत असताना प. डॉ. वसंतरावदादा पाटील अग्रणी महाविद्यालय क्लस्टरमध्ये एकूण ९ महाविद्यालयांचा समावेश आहे. या क्लस्टरचे प्रमुख

म्हणून महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. आर. आर. कुंभार व समन्वयक म्हणून प्रा. के. एस. पाटील काम पाहतात. तर आर्थिक व्यवहार पाहण्याची जबाबदारी लेखापाल श्री. एम. के. पाटील यांच्याकडे आहे. अग्रणी महाविद्यालय योजनेअंतर्गत महाविद्यालयात खालील कार्यशाळा आयोजित करण्यात आल्या होत्या. त्याचा अहवाल खालील प्रमाणे-

१) स्पर्धा परिक्षा मार्गदर्शन कार्यशाळा

दिनांक ८ डिसेंबर २०१७ रोजी महाविद्यालयातील स्पर्धा परिक्षा विभाग व युनिक अँकॅडमी पुणे (कोल्हापूर विभाग) यांच्या संयुक्त विद्यमाने स्पर्धा परिक्षा मार्गदर्शन कार्यशाळा आयोजित करण्यात आली. या कार्यशाळेमध्ये महाविद्यालयातील १७० व बाहेरील महाविद्यालयातील १३ एकूण १८३ मुले आणि मुलींनी सहभाग घेतला होता.

सदर कार्यशाळा शनिवार दि. ८/१२/२०१७ रोजी सकाळी १० ते सायंकाळी ५ वाजेपर्यंत एकूण चार सत्रात घेण्यात आली. या कार्यशाळेचे उद्घाटन महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. आर. आर. कुंभार यांनी केले. त्यांनी अग्रणी महाविद्यालय योजना अंतर्गत होणारे विविध कार्यक्रम व महाविद्यालयाचा विकास याबाबत माहिती दिली. विषय तज्ञ म्हणून युनिक अँकॅडमी पुणे (कोल्हापूर विभाग) येथील खालील तज्ञांची संबंधित विषयावर वेगवेगळ्या ४ सत्रात व्याखाने झाली.

- १) प्रा. हेमंत जोशी - युपीएससी अभ्यासक्रम व प्रश्नपत्रिका
- २) प्रा. अनुप धुमे - एमपीएससी अभ्यासक्रम व प्रश्नपत्रिका
- ३) प्रा. अनिकेत काशिद - युपीएससी व एमपीएससी परिक्षा तयारी
- ४) प्रा. हेमंत जोशी - सामान्य ज्ञान चाचणी स्पर्धा परिक्षा घेण्यात आली.

आमच्या विभागातील सर्व सदस्यांचे प्रा. डॉ. टी. के. बदामे, प्रा. डॉ. डी. बी. धोरबोले, प्रा. ए. एस. वाघ, प्रा. एम. एस. महाले व प्रा. डॉ. एस. एस. काळे यांचे सहकार्य लाभले.

2) Department Of Geography

Our Department of Geography organized one day workshop on 'Modern Techniques in Irrigation' on Monday 18 Dec. 2017. Ninety Student and Five Teachers participants were enjoyed workshop very enthusiastically.

Inauguration of this programme done by Hon. Prin. Dr. R. R. Kumbhar and chaired by Dr. Anilkumar Wawre. Chh. Shivaji College, Satara. He focused on today's situation of irrigation and government policies.

In the first session Dr. Anilkumar Wawre heighted the need of irrigation and correlation between Geography and Economics. This session chaired by Dr. R. R. Garge, Balwant College, Vita.

Session second resourced by a technician of Finolex Plasson India Pvt. Ltd. with the help of power point presentation. Mr. Vitthal Gore Regional Manager, Finolex India Ltd.

Third session delighted by Dr. S. B. Gaikwad Miraj Mahavidyalaya, Miraj. In his expert speech he emphasized on how and why agriculture is important. he advised the student to take active participation in agriculture activities. This session chaired by Dr. B. T. Kanase.

This program is concluded by valedictory function with auspicious presence of Dr. S. B. Gaikwad and chaired by Dr. Arjun Wagh.

in his concluding remark Dr. gaikwad appealed students to use modern techniques in Irrigation like Sprinkler, Drip and Micro Sprinkler methods of irrigation. For smooth conduction of this workshop Mr. Amit Mali and Vishal Patil took unending and timeless effort. The entire workshop anchored by Dr. S. S. Kale and Ms. Komal Hajare.

3) नवोदित मराठी ग्रामीण साहित्य संमेलन

महाविद्यालयात अग्रणी महाविद्यालय योजनेअंतर्गत दि. ३ जानेवारी २०१८ रोजी नवोदित मराठी ग्रामीण साहित्य संमेलन संपन्न झाले. सदर संमेलनाचे अध्यक्ष सुप्रसिध्द कथालेखक मा. आप्पासाहेब खोत हे उपस्थित होते. यावेळी मा. खोत यांनी 'गवणे' ही त्यांची गाजलेली कथा सांगून महाविद्यालयातील विद्यार्थी, प्राध्यापक, रसिक श्रोत्यांना मंत्रमुग्ध केले. ग्रामजीवन, ग्रामीण बोली भाषा, ग्रामीण संस्कृती यांचे चित्रमय दर्शन आपल्या कथेतून घडविले. यावेळी नवोदित कथालेखकांना कथालेखनाचे तंत्रही त्यांनी सांगितले.

'लेखक आपल्या भेटीला' या दुसऱ्या सत्रात पुणे येथील सुप्रसिध्द साहित्यिक मा. अविनाश हळबे यांनी त्यांची अभ्यासक्रमात समाविष्ट असलेली कथा रसिकांना सांगितली. जेवणानंतर दुपारी तिसऱ्या सत्रात कविसंमेलन संपन्न झाले. यावेळी कविसंमेलन अध्यक्ष मा. प्रा. संतोष काळे, निमंत्रित कवी मा. प्रा. डॉ. रामदास नाईकनवरे, तसेच नवोदित कविनी काव्यवाचन केले. शेवटच्या समारोप सत्रासाठी प्रसिध्द पुरोगामी विचारवंत प्रा. डॉ. बाबुराव गुरव प्रमुख पाहुणे म्हणून लाभले. या सत्राचे अध्यक्ष प्राचार्य डॉ. आर. आर. कुंभार होते. या संमेलनाचे आयोजन मराठी विभाग प्रमुख प्रा. डॉ. शहाजी पाटील यांनी केले. प्रास्ताविक प्रा. डॉ. तालोबा बदामे यांनी केले तर आभार प्रा. डॉ. सौ. माया पाटील यांनी मानले. सुत्रसंचालन प्रा. आण्णासाहेब बागल यांनी केले तर सदर संमेलनास २८५ विद्यार्थी-विद्यार्थिनींनी सहभाग घेतला होता.

शैक्षणिक वर्ष २०१७-१८ या कालावधीत महाविद्यालयामध्ये जे विविध कार्यक्रम, व्याख्याने, चर्चासत्रे आयोजित करण्यात आले. त्यांचे वृत्तसंकलन व या देशाला ज्या थोर समाजसुधारक व कल्याणकार्यांनी योगदान दिले. त्यांच्या जयंती, पुण्यतिथीनिमित्त आयोजित केलेल्या कार्यक्रमाच्या बातम्या दै. तरुण भारत, सकाळ, पुण्यनगरी, केसरी, जनताडव, पुढारीमध्ये देण्यात आल्या. एकूण ३५ पेक्षा अधिक बातम्या प्रसारीत झाल्या.

४) समाजशास्त्र विभाग

शुक्रवार दि. २२/१२/२०१७ रोजी महाविद्यालयातील समाजशास्त्र विभागामार्फत अग्रणी महाविद्यालय योजने अंतर्गत एक दिवसीय कार्यशाळा "Universal Human Values and Soft Skill Development" या विषयावर घेण्यात आली.

कार्यक्रमाच्या सुरुवातीला प्राचार्य डॉ. आर. आर. कुंभार व पाहुण्यांच्या हस्ते भित्तिपत्रिकेचे उद्घाटन करण्यात आले. पहिल्या सत्रात बहाई अकादमी, पाचगणी यांचेकडून Universal Human Values या विषयावर व्हिडीओ दाखविण्यात आला. विश्वबंधुता, मानवता अशा जागतिक मानवी मुल्यांचा संदेश यामधून देण्यात आला.

दुसऱ्या सत्रात श्री नवनाथ बोमले, कार्यक्रम अधिकारी, बहाई अकादमी, पाचगणी यांचेकडून Soft Skill या विषयावर व्याख्यान देण्यात आले. यावेळी संप्रेषण कौशल्य, व्यक्तिमत्त्व विकास इत्यादीबाबत मार्गदर्शन करण्यात आले.

तिसऱ्या सत्रात श्री. संग्राम सपकाळ, कार्यक्रम अधिकारी, बहाई अकादमी, पाचगणी यांचेकडून व्हिडीओच्या माध्यमातून राष्ट्रीय एकात्मता बंधुभाव आदर्श नागरिकाची कर्तव्ये याबाबत मार्गदर्शन केले. या कार्यक्रमाला अध्यक्ष म्हणून महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. आर. आर. कुंभार उपस्थित होते. अग्रणी महाविद्यालयाचे समन्वयक श्री. के. एस. पाटील सर तसेच महाविद्यालयातील प्राध्यापक उपस्थित होते.

समारोपाच्या कार्यक्रमांमध्ये उत्कृष्ट सहभाग नोंदवलेल्या विद्यार्थ्यांचा सत्कार व प्रमाणपत्र वाटप करण्यात आले. या कार्यशाळेमध्ये एकूण ९० विद्यार्थ्यांनी सहभाग नोंदविला. कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक व्ही. डी. कुंभार यांनी तर आभार श्री. घोगरे एस. आर. यांनी केले. सुत्रसंचालन श्री. बागल अण्णासाहेब यांनी केले.

6) Workshop on GST Training One day Workshop

महाविद्यालयात अग्रणी महाविद्यालय योजनेतर्गत दि. ९ जानेवारी २०१८ रोजी Workshop on GST Training घेण्यात आले. १ जुलै २०१७ पासून GST

अंमलात आला. Goods & Service Tax हा प्रामुख्याने Indirect Tax वरती लावला जातो. GST हा एक अप्रत्यक्ष कराचाच प्रकार आहे. हा कर गुडसचे उत्पादन, विक्री, आयाम आणि सेवा या सर्वांवरील राष्ट्रीय पातळीवरील सर्व समाविशक अप्रत्यक्ष कर असेल. निर्यात आयकर आणि कार्पोरेट Tax या कराच्या कक्षेच्या बाहेर आहेत. केंद्र सरकार आणि राज्य सरकार जे निरनिराळे अप्रत्यक्ष कर लावतात त्या सर्व कराची जागा GST घेणार आहे. सध्या VAT आणि Service Tax असे तीन कर लावण्याऐवजी एकच GST लावला जाईल.

सदर कार्यक्रमाचे उद्घाटक म्हणून सौ. स्मिता पाटील (सी.ए.) उपस्थित होत्या. कार्यक्रमाचे अध्यक्षपद प्राचार्य डॉ. आर. आर. कुंभार यांनी भूषविले. कार्यक्रमाच्या प्रथम सत्रामध्ये डॉ. उत्तम सपाटे (INCRT, Pune) यांनी GST वरती उत्तम असे मार्गदर्शन केले. दुसऱ्या सत्रामध्ये डॉ. श्रीराम नेलेंकर (Director INCRT, Pune) यांचे GST वरती मार्गदर्शन लाभले. सदर कार्यक्रमासाठी B.Com., M.Com. मधील १५१ विद्यार्थी-विद्यार्थिनी उपस्थित होते.

या कार्यक्रमाचे आयोजन कॉमर्स विभाग प्रमुख प्रा. एम. डी. पाटील व सहकारी एल. जी. पाटील आणि प्रा. जी. आर. पाटील यांनी केले. कार्यक्रमाचे सुत्रसंचालन व आभार प्रदर्शन कु. सुप्रिया म्हमाणे यांनी केले.

प्रा. के. एस. पाटील

समन्वयक, अग्रणी महाविद्यालय योजना

स्पर्धा परीक्षा विभाग

मंगळवार दि. ०१.०८.२०१७ रोजी बळवंत कॉलेज विटा येथील प्रा. संतोष पोरे यांचे स्पर्धा परीक्षा यावर मार्गदर्शन पर व्याख्यान झाले.

विद्यार्थ्यांना प्राथमिक स्वरूपाची माहिती व्हावी यासाठी सामान्यज्ञान चाचणी घेण्यात आली. यामध्ये सुमारे २०० जणांनी सहभाग घेतला.

आमच्या महाविद्यालयात शुक्रवार दि. ८ डिसेंबर २०१७ रोजी शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर यांच्या लीड कॉलेज अंतर्गत व युनिक अकॅडमी कोल्हापूर शाखेच्या सहकायाने एमपीएससी

युपीएससी यामंडळाकडून घेत असलेल्या विविध स्पर्धा परीक्षासाठी एकदिवसीय मार्गदर्शनपर कार्यशाळेचे आयोजन करण्यात आले होते. तरी आमच्या महाविद्यालयातील एकूण १७६ विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला.

इतर महाविद्यालयातून ७ जणांनी सहभाग घेतला होता.

कार्यशाळेमध्ये खाली विषयावर चर्चा झाली.

१. MPSC/UPSC स्पर्धा परीक्षांची प्राथमिक ओळख व त्याचे विविध पैलू
२. अभ्यास कसा करावा व योग्य साहित्याची निवड कशी करावी.
३. MPSC/UPSC स्पर्धा परीक्षांच्या अभ्यासक्रमाचे संपूर्ण विश्लेषण
४. २०१८ मधील MPSC/UPSC चे स्वरूप स्पष्ट केले. तसेच युनिक प्रकाशनाची पुस्तके ३५% स्वस्त सबलतीत उपलब्ध करून दिली.

सकाळी ठीक १० वा. नोंदणीनंतर उद्घाटन समारंभ महाविद्यालयाचे प्राचार्य. डॉ. आर. आर. कुंभार यांच्या अध्यक्षतेखाली व युनिक अकॅडमी कोल्हापूर या शाखेतील प्रमुख अतिथी प्रा. अनुप धुमे यांच्या उपस्थितीत संपन्न झाला. प्रास्ताविकामध्ये स्पर्धा परीक्षा विभाग प्रमुख प्रा. प्रभाकर पाटील यांनी कार्यशाळेचा हेतु सांगून दिवसभराच्या कार्यक्रमाची रूपरेषा विशद केली.

यानंतर प्रथम सत्रात युनिक अकॅडमी कोल्हापूर शाखेच्या सहकायनि एमपीएससी युपीएससी या मंडळाकडून घेत असलेल्या विविध स्पर्धा परीक्षांच्या धर्तीवर आधारीत सामान्य ज्ञानस्पर्धा [General knowledge test] घेतली. नंतर प्रा. हेमंत जोशी सरांचे [UPSC Syllabus and Question Paper Format] यावर व्याख्यान झाले. पुढील सत्रात प्रा. अनुप धुमे सरांनी [MPSC Syllabus and Question Paper Format] यावर मोलाचे मार्गदर्शन केले.

भोजनानंतर पुढील सत्रात सुरवात झाली. त्यामध्ये प्रा. अनिकेत काशिद यांनी [Preparation of MPSC/UPSC] यावर व्याख्यान झाले. कार्यशाळेमध्ये दिवसभर चाललेल्या वेगवेगळ्या विषयातील विविध पैलुवर चर्चा व शंका समाधान झाले व शेवटचे सत्र उत्साहात पार पडले.

समारोप समारंभ कमीटी सदस्य प्रा. डॉ. टी. के. बदामे

यांच्या सुत्र संचालनाने सुरवात झाली.

प्रास्ताविक डॉ. बाघ यानी केले तर अध्यक्षपद कमीटी प्रमुख प्रा. प्रभाकर पाटील यांनी भुषवीले.

सदर कार्यशाळे साठी व वर्षभर झालेल्या विविध उपक्रमासाठी कमीटी सदस्य डॉ. टी. के. बदामे डॉ. एस. एस. काळे प्रा. महाले सर व डॉ. दांगटसर यांचे सहकार्य लाभले.

– प्रा. प्रभाकर पाटील
विभाग प्रमुख

राष्ट्रीय सेवा योजना (NSS)

महाविद्यालयाचा राष्ट्रीय सेवा योजना (NSS) विभाग दरवर्षी विविध नाविण्यपूर्ण उपक्रम राबवित असतो. शैक्षणिक वर्ष २०१७-१८ या वर्षातही राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या वतीने विविध कार्यक्रम राबविण्यात आले. त्याचा संक्षिप्त अहवाल खालीलप्रमाणे –

२१ जून, योग दिन

आर्ट ऑफ लिव्हिंग, तासगांवचे प्रमुख मा. वाल्मिक खैरनार उपस्थित. दि. २१ जून २०१७ रोजी महाविद्यालयात 'जागतिक योग दिनाचे' आयोजन करण्यात आले. यावेळी 'योग प्रात्यक्षिके' व 'योगाचे महत्व' या विषयावर उपस्थित NSS स्वयंसेवक व महाविद्यालयातील प्राध्यापकांना मार्गदर्शन करण्यात आले.

५ जुलै, २०१७ वृक्षारोपण

दि. ५ जुलै, २०१७ रोजी महाविद्यालय परिसरात ३५ रोपांचे वृक्षारोपण करण्यात आले. महाराष्ट्र शासनाच्या ४ कोटी वृक्षालागवड महाअभियान अंतर्गत या उपक्रमाचे आयोजन करण्यात आले होते. सदर उपक्रमाचे उद्घाटन वन विभाग, तासगांव परिक्षेत्राचे वननिरीक्षक मा. राजेंद्र घुणकीकर हे यांच्या हस्ते संपन्न झाले.

पोलीस बांधवांसाठी रक्षाबंधन

दि. ८ ऑगस्ट २०१७ रोजी तासगाव पोलीस स्टेशन येथे NSS च्यावतीने रक्षाबंधन समारंभाचे आयोजन करण्यात आले. यावेळी महाविद्यालयाच्या NSS च्या प्रा. पी. एम. खनुजा मॅड, प्रा. ए. आर. पाटील व स्वयंसेविकांनी पोलीस कर्मचारी बांधवांना राख्या बांधल्या. यावेळी पोलीस

उपनिरीक्षक मा. कविता सराटे मॅडम उपस्थित होत्या. महाविद्यालयाच्या NSS चे कार्यक्रम अधिकारी डॉ. टी. के. बदामे व वीस स्वयंसेविकांनी या उपक्रमात भाग घेतला.

महिला सुरक्षितता अभियान

दि. ९ ऑगस्ट, २०१७ रोजी महाविद्यालयात NSS च्यावतीने महिला सुरक्षितता अभियान हा उपक्रम राबविण्यात आला. तासगाव पोलीस दलाच्या मा. पोलीस उपनिरीक्षक कविता सराटे मॅडम यांनी यावेळी या अभियानाविषयी मुलींना मार्गदर्शन केले. या उपक्रमात ७० स्वयंसेविकांनी सहभाग घेतला.

NSS उद्घाटन व उद्बोधन

दि. १० ऑगस्ट, २०१७ रोजी शैक्षणिक वर्ष २०१७-१८ मधील राष्ट्रीय सेवा योजना उद्घाटन समारंभ व उद्बोधनपर व्याख्यान असा संयुक्त समारंभ संपन्न झाला. या समारंभास प्रमुख पाहुणे म्हणून शिवाजी विद्यापीठाच्या राष्ट्रीय सेवा योजना विद्यार्थी प्रशिक्षण शिबीर प्रमुख, विशेष कार्यक्रम अधिकारी मा. संग्राम मोरे तसेच राज्यस्तरीय उत्कृष्ट NSS स्वयंसेविका पुरस्कार प्राप्त सौ. अमृता मोरे उपस्थित होत्या. मा. संग्राम मोरे यांच्या हस्ते NSS चे उद्घाटन झाले. यावेळी त्यांनी 'राष्ट्रीय सेवा योजना आणि सामाजिक बांधिलकी' या विषयावर व्याख्यान दिले. सौ. अमृता मोरे यांनी NSS मध्ये प्रामाणिकपणे व सचोटीने केलेल्या कार्याची दखल विद्यापीठ व शासन घेते. त्यामुळे जास्तीत जास्त विद्यार्थ्यांनी या योजनेत प्रामाणिकपणे कार्य करावे असे आवाहन केले. प्रास्ताविक डॉ. टी. के. बदामे यांनी तर सुत्रसंचालन NSS स्वयंसेवक सुनिल सदाकळे यांनी केले. मनोगत रोहित लोंढे, बी.ए.-१ याने तर आभार NSS स्वयंसेविका हर्षली जाधव, बी.ए.-३ यांनी मानले. सदर समारंभास दोनशेपेक्षा जास्त स्वयंसेवक उपस्थित होते.

रक्तदान शिबीराचे आयोजन

बुधवार दि. २० ऑगस्ट, २०१७ रोजी राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या वतीने महाविद्यालयात रक्तदान शिबीराचे आयोजन करण्यात आले होते. रोटरी क्लब, तासगाव आणि NSS च्या संयुक्त विद्यमाने संपन्न झालेल्या या उपक्रमातून ९१ बाटल्या रक्त संकलित झाले. रोटरी क्लब, तासगावचे अध्यक्ष मा. सुरेंद्र पाटील यांच्या हस्ते या शिबीराचे उद्घाटन झाले. यावेळी रोटरीचे श्री. संजय नाईक, डॉ. अमर मस्के,

बंडोपंत खरे इत्यादि मान्यवर उपस्थित होते. महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. आर. आर. कुंभार यांनी सर्व मान्यवांचे स्वागत केले. प्रास्ताविक NSS कार्यक्रम अधिकारी प्रा. डॉ. टी. के. बदामे यांनी केले. आभार NSS स्वयंसेविका हर्षली जाधव हिने मानले. शिबीराचे संयोजनामध्ये कार्यक्रम अधिकारी प्रा. ए. आर. पाटील व प्रा. पी. बी. तेली यांनी सक्रीय सहभाग घेतला.

मतदार जागृती रॅली

दि. २५ जानेवारी, २०१८ रोजी तासगाव तहसिलदार कार्यालय आणि NSS च्या वतीने मतदार जागृती रॅलीचे आयोजन करण्यात आले होते. NSS चे सदस्य व मतदार जागृती अभियानाचे महाविद्यालयातील नोडल अधिकारी, प्रा. एस. आर. घोरे यांनी या रॅलीचे संयोजन केले होते. सदर रॅलीत महाविद्यालयातील १०० पेक्षा जास्त NSS स्वयंसेवकांनी सहभाग घेतला.

अवयवदान : जाणीव जागृती

दि. २ फेब्रुवारी, २०१८ रोजी अवयवदान : जाणीव जागृती अभियानांतर्गत जत येथील राजे रामराव महाविद्यालयातील NSS कार्यक्रम अधिकारी प्रा. डॉ. राजेंद्र लवटे यांचे 'अवयवदान : सर्वश्रेष्ठ दान' या विषयावर अभ्यासपूर्ण व्याख्यान संपन्न झाले. या व्याख्यानाचा लाभ सुमारे १०० विद्यार्थ्यांनी घेतला.

नेत्रदान संकल्प

दि. ३ फेब्रुवारी, २०१८ रोजी NSS च्या ५० विद्यार्थी स्वयंसेवकांनी नेत्रदानाचा संकल्प केला. दृष्टी व्हिजन फॉर ब्लाइंड, पुणे व राष्ट्रीय सेवा योजना शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर यांच्या संयुक्त उपक्रमांतर्गत महाविद्यालयाच्या NSS स्वयंसेवकांना प्रा. डॉ. टी. के. बदामे यांनी नेत्रदानासाठी प्रेरित केले.

विद्यापीठ व राज्यस्तरीय NSS शिबीरात सहभाग

शैक्षणिक वर्ष २०१७-१८ मध्ये शिवाजी विद्यापीठात वर्षभर संपन्न झालेल्या विविध विशेष श्रमसंस्कार शिबीरांमध्ये एकूण ६० विद्यार्थी सहभागी झाले. त्यापैकी ९ विद्यार्थ्यांची राज्यस्तरीय शिबीरासाठी निवड झाली.

राज्यस्तरीय 'आव्हान' या आपत्ती व्यवस्थापन शिबीरात महाविद्यालयाच्या NSS च्या हर्षली विजयसिंह

जाधव, गायत्री संजय पाटील, सुमित चंदनशिवे, संग्राम पाटील या चार स्वयंसेवकांची निवड झाली.

राज्यस्तरीय प्रेरणा या नेतृत्व विकास शिबीरासाठी एका तसेच बारामती येथे झालेल्या महिला नेतृत्व विकास 'स्वयंसेविका' संमेलनासाठी हर्षली विजयसिंह जाधव, गायत्री संजय पाटील दोन स्वयंसेविकांची निवड झाली. मुंबई विद्यापीठ व शिवाजी विद्यापीठाच्या संयुक्त विद्यमाने आयोजित राज्यस्तरीय परिक्रमा शिवराजधानीची या रायगड ट्रेकींग साहसी शिबीरात कु. हर्षली जाधव, बी.ए.३ NSS स्वयंसेविकेची निवड झाली. इंदापूर पुणे या ठिकाणी पुणे विद्यापीठाने घेतलेल्या राज्यस्तरीय CCT शिबीरात एका विद्यार्थ्याची निवड झाली.

पाणी फाऊंडेशन प्रशिक्षण

महाविद्यालयातील NSS च्या पाच विद्यार्थ्यांनी पाणी फाऊंडेशन या प्रतिष्ठेच्या संस्थेचे CCT चे प्रशिक्षण हिवरे बाजार येथे जावून यशस्वीरित्या पूर्ण केले.

श्रमदान

महाविद्यालयात वर्षभर एकूण पाच श्रमदान सत्रांचे आयोजन करण्यात आले. या सर्व पाच सत्रात एकूण ८०० विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला. महाविद्यालय परिसरात स्वच्छ भारत अभियाना अंतर्गत पुतळा परिसर, बगीचा, क्रिडांगण, प्राचार्य केबीनच्या मागील बाजूची स्वच्छता करण्यात आली.

वरील सर्व उपक्रमासाठी सातत्याने महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. आर. आर. कुंभार यांनी मोलाचे मार्गदर्शन केले. तसेच NSS चे कार्यक्रम अधिकारी प्रा. डॉ. टी. के. बदामे, प्रा. ए. आर. पाटील व प्रा. डॉ. पी. बी. तेली यांनी या उपक्रमाच्या यशस्वीतेसाठी मेहनत घेतली. श्री. एम. बी. कदम (ओ.एस.) तसेच श्री. एम. के. पाटील (अकौंटंट) यांचेही प्रशासकीय पातळीवर सहकार्य लाभले. या सर्वांच्या सहकार्यामुळे वर्षभर NSS चे उपक्रम यशस्वीरित्या पार पाडता आले.

NSS विशेष श्रमसंस्कार शिबीर, मौजे वासुंबे

दरवर्षा महाविद्यालयाच्या NSS विभागामार्फत दत्तक खेड्यात विशेष श्रमसंस्कार शिबीराचे आयोजन केले जाते. यावर्षी दि. ३० जानेवारी, २०१८ ते दि. ५ फेब्रुवारी, २०१८ या कालावधीत दत्तक खेडे मौजे वासुंबे येथे विशेष श्रमसंस्कार शिबीर संपन्न झाले. सदर शिबीराचा संक्षिप्त

अहवाल खालीलप्रमाणे -

दि. ३० जानेवारी, २०१८ रोजी NSS विशेष श्रमसंस्कार शिबीराचे उद्घाटन तासगाव नगरपरिषदेचे नगराध्यक्ष डॉ. विजय सावंत यांच्या शुभहस्ते श्री ब्रह्मनाथ देवालय, तासगाव येथे संपन्न झाले. यावेळी मौजे वासुंबे गावच्या सरपंच मा. सौ. छायाताई थोरात, उपसरपंच मा. बाळासाहेब शेळके, उद्योजक श्री. प्रतापशेठ एडके इत्यादी मान्यवर उपस्थित होते.

शिबीरातील उपक्रम

सात दिवसांच्या या शिबीरात दररोज विविध उपक्रम राबविण्यात आले.

ग्रामस्वच्छता

दररोज सकाळी ८.३० ते दु. १२.३० या वेळेत ग्रामस्वच्छता अभियानांतर्गत प्राथमिक शाळा परिसर स्वच्छता, हिंदू स्मशानभूमी स्वच्छता, मुस्लिम कब्रस्तान स्वच्छता, गावातील मुख्य रस्त्यांची स्वच्छता, ब्रह्मनाथ मंदिर परिसर स्वच्छता करण्यात आली. तसेच सरस्वती नगर अंगणवाडी, व्यायामशाळा परिसर स्वच्छताही करण्यात आली.

प्रभातफेरी

दररोज सकाळी ६ ते ७ या वेळेत वासुंबे गावातून NSS स्वयंसेवकांची प्रभातफेरी काढण्यात आली. या माध्यमातून स्वयंसेवकांनी उघड्यावर शौचाला बसू नये, अंधश्रद्धा निर्मूलन, शिक्षण, आरोग्य, लोकसंख्या इत्यादी विषय घेऊन घोषणांद्वारे जनजागृती करण्याचा प्रयत्न केला.

वनराई बंधारा निर्मिती

वासुंबे गावच्यालगत असलेल्या पाणी योजना कॅनॉलनजीक NSS च्यावतीने एक वनराई बंधारा श्रमदानातून सिमेंटच्या पोत्यात माती भरून ही भरलेली पोती रचून बांधण्यात आला. शिबीर संपल्यानंतर पंधरा दिवसांनी सदर परिसरात पाणी अडविले गेले होते. सदर पाण्याच्या साठ्याद्वारे पाण्याचे जमिनीत पुनर्भरण झाल्याने उन्हाळ्यात परिसरातील विहिरी, बोअरवेल यांना चांगले पाणी उपलब्ध झाले, ही या बंधाराची यशस्वीता मानावी लागेल.

शोषखड्ड्यांची निर्मिती

वासुंबे गावातील विविध कार्यकारी सेवा सोसायटी

जवळील बोअरवेल व ग्रामपंचायत कार्यालयाजवळील बोअरवेलच्या पाण्याचा शास्त्रीय पध्दतीने निचरा व्हावा व जमिनीत सांडपाण्याचे पुनर्भरण व्हावे या उद्देशाने सदर दोन ठिकाणी शोषखड्ड्यांची निर्मिती स्वयंसेवकांनी श्रमदानाच्या माध्यमातून केली.

प्रबोधन उपक्रम

शिवीर कालावधीत दररोज दुपारी व सायंकाळी प्रबोधनपर उपक्रमांचे आयोजन करण्यात आले.

दि. ३१ जानेवारी, २०१८

विषय- द्राक्षशेती

वक्ते - द्राक्षगुरु श्री. वसंतराव माळीसर

दि. १ फेब्रुवारी, २०१८

विषय- जलसाक्षरता आणि पाणी फाऊंडेशन

वक्ते - सत्यजित देशमुख, सांगली जिल्हाप्रमुख,

पाणी फाऊंडेशन, महाराष्ट्र

दि. २ फेब्रुवारी, २०१८

विषय- अवयवदान : सर्वश्रेष्ठ दान

वक्ते - प्रा. डॉ. राजेंद्र लवटे,

राजे रामराव महाविद्यालय, जत

दि. ३ फेब्रुवारी, २०१८

विषय- स्पर्धापरीक्षा आणि आजचा विद्यार्थी

वक्ते - प्रा. प्रभाकर पाटील

दि. ३ फेब्रुवारी, २०१८

विषय- NSS मध्ये विद्यार्थ्यांची भूमिका

वक्ते - प्रा. सदाशिव मोरे, NSS समन्वयक, सांगली

दि. ४ फेब्रुवारी, २०१८

विषय- महिला आरोग्य

वक्ते - हॉ. मेधा पाटील

दि. ४ फेब्रुवारी, २०१८

विषय- गझल गायन

वक्ते - प्रा. डॉ. रामदास नाईकनवरे

दि. ३ फेब्रुवारी, २०१८

विषय- कौशल्य विकास महिला मेळावा

वक्ते - सौ. ज्योतीताई संजयकाका पाटील

दि. ३ फेब्रुवारी, २०१८

विषय- सोशल मिडिया

वक्ते - श्री. अतुल जाधव,

अनुलोम संस्था, तासगाव तालुका प्रमुख

वरील सर्व व्याख्यानांखेरीज विद्यार्थ्यांच्या गट चर्चांनाही NSS स्वयंसेवक व मौजे वासुंबे येथील ग्रामस्थांचा मोठा प्रतिसाद लाभला.

सुदृढ बालक स्पर्धा

दि. १ फेब्रुवारी २०१८ रोजी मौजे वासुंबे गावातील एकूण पाच अंगणवाडीमधील लहान मुलांसाठी सुदृढ बालक स्पर्धा आयोजित करण्यात आली. प्रत्येक अंगणवाडीतील दोन याप्रमाणे दहा बालकांना ग्रामस्थांच्या वतीने पारितोषिके देण्यात आली.

चित्रकला स्पर्धा

दि. २ फेब्रुवारी, २०१८ रोजी मौजे वासुंबे गावातील प्राथमिक शाळेतील १ ली ते ७ वी पर्यंतच्या मुलांसाठी लहान व मोठ्या गटात चित्रकला स्पर्धेचे आयोजन करण्यात आले. स्वच्छता अभियान हा विषय मुलांना देण्यात आला होता. या स्पर्धेत एकूण ६५ विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला. दोन गटातील सहा बक्षीसे ग्रामस्थांमार्फत वाटण्यात आली.

महारांगोळी स्पर्धा

दि. ३ फेब्रुवारी, २०१८ रोजी मौजे वासुंबे गावातील महिला, गृहिणी व मुलींसाठी महारांगोळी स्पर्धेचे आयोजन करण्यात आले. या स्पर्धेत गावातील पन्नास महिला सहभागी झाल्या. एकूण सहा पारितोषिके विजेत्या महिलांना ग्रामस्थांच्या सहकार्याने देण्यात आली. ग्रामस्वच्छता अभियान असा विषय महारांगोळी स्पर्धेसाठी देण्यात आला होता.

आरोग्य शिवीर

मौजे वासुंबे गावातील नागरिकांसाठी आरोग्य शिवीर रविवार दि. ४/२/२०१८ रोजी सकाळी १० ते दुपारी १.३०

पर्यंत घेण्यात आले. या शिबीरासाठी डॉ. प्रतिभा चौगुले, डॉ. दशरथ बंडगर हे तज्ज्ञ डॉक्टर उपस्थित होते. दोघांनी मिळून ५५ पेशंटची मोफत आरोग्य तपासणी केली.

या सात दिवसांच्या शिबीरासाठी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. आर. आर. कुंभार यांचे मार्गदर्शन लाभले. शिबीर संयोजनासाठी कार्यक्रम अधिकारी प्रा. डॉ. टी. के. बदामे, प्रा. ए. आर. पाटील, प्रा. डॉ. पी. बी. तेली तसेच सदस्य प्रा. पी. एम. खनुजा, प्रा. एस. आर. घोगरे, प्रा. आण्णासाहेब बागल, प्रा. अविनाश कांबळे, प्रा. डॉ. बंडू कदम, प्रा. अमित माळी, प्रा. डॉ. मेधा पाटील मॅडम, प्रा. मुकेश महाले, श्री. एम. बी. कदम, श्री. एम. के. पाटील, श्री. दिनकर मोरे, श्री. जयवंत मोहिते यांनी मेहनत घेतली. NSS स्वयंसेविका हर्षली जाधव, गायत्री पाटील, ऋतुजा पाधरवट, सुनिल सदाकळे, राकेश देवकुळे, सुमित चंदनशिवे, योगेश पाटील, रवी खरे इत्यादी NSS स्वयंसेवकांनी विशेष मेहनत घेतल्याने विद्यार्थी, प्राध्यापक, प्राचार्य व मौजे वासुंढेतील सरपंच सौ. छायाताई थोरात, उपसरपंच, मा. बाळासाहेब शेळके, ग्रामपंचायत सदस्या सौ. शोभा प्रताप पाटील, मा. प्रतापशेठ एडके या सर्व ग्रामस्थांच्या सहकार्यामुळे सदर शिबीर यशस्वीपणे संपन्न झाले.

- प्रा. डॉ. तातोबा बदामे NSS PO

प्रा. अनिल पाटील NSS PO

प्रा. डॉ. परशुराम तेली NSS PO

सांस्कृतिक विभाग

सांस्कृतिक विभागाने विद्यार्थ्यांच्या सुप्तगुणांना वाव देण्यासाठी विविध कार्यक्रमांचे आयोजन केले जाते. शिवाजी विद्यापीठ युवा महोत्सव जिल्हास्तरीय युवा महोत्सव कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, पलूस येथे लावणी, लेझिम इ. स्पर्धात भाग घेतला होता. सांस्कृतिक विभागाच्या वतीने विवेकानंद जयंती सप्ताहामध्ये वक्तृत्व, रांगोळी स्पर्धांचे आयोजन करण्यात आले. स्पर्धकामध्ये निकोप स्पर्धा राहण्यासाठी योग्य मार्गदर्शन केले गेले आहे.

- प्रा. ए. आर. पाटील

सांस्कृतिक विभाग

निबंध, वक्तृत्व व वादविवाद स्पर्धा

विद्यार्थी महाविद्यालयाचा केंद्रबिंदू आहे. त्याचा बौध्दिक, मानसिक विकास करण्याच्या दृष्टीकोनातून महाविद्यालयाचे प्राचार्य व प्राध्यापक त्याला वेळोवेळी मार्गदर्शन करून त्याचे मानसिक धैर्य वाढविण्यासाठी प्रोत्साहन देत असतात. या महाविद्यालयाचा विद्यार्थी केवळ महाविद्यालयातच नव्हे तर त्याने तालुका, जिल्हा व राज्य पातळीवरदेखील चमकावे यासाठी दि. १२ ते १९ जानेवारी, २०१८ या विवेकानंद जयंती सप्ताहात वक्तृत्व, निबंध व चित्रकला स्पर्धेचे आयोजन या विभागाच्यावतीने करण्यात आले. त्यामध्ये खालील विद्यार्थ्यांनी दैदिप्यमान यश संपादन केले.

वक्तृत्व स्पर्धा

- १) कु. करिश्मा सुरेश आवळे, बी.ए.३- प्रथम क्रमांक
- २) कु. भाग्यश्री भागवत पाटील, बी.ए.१- द्वितीय क्रमांक
- ३) कु. आकांक्षा भिमराव रोकडे, बी.सी.ए.१- तृतीय क्रमांक

निबंध स्पर्धा

- १) कु. फरहीन खलीकुझमा अन्सारी, बी.एस्सी.३

- प्रथम क्रमांक

- २) कु. काजल कृष्णदेव पाटील, बी.एस्सी.३- द्वितीय क्रमांक
- ३) कु. सुप्रिया विश्वनाथ म्हमाणे, बी.कॉम.३- तृतीय क्रमांक

चित्रकला स्पर्धा

- १) कु. पूनम कृष्णदेव माने, बी.कॉम.३- प्रथम क्रमांक
- २) श्री. विश्वजीत जगन्नाथ पाटील, बी.एस्सी.१

- द्वितीय क्रमांक

- ३) कु. मंगल सुर्यकांत कांबळे, बी.कॉम.३- तृतीय क्रमांक
- सर्व यशस्वी विद्यार्थी विद्यार्थिनींचे मनःपूर्वक अभिनंदन !

- प्रा. दिलीप भोसले
विभाग प्रमुख

वार्षिक कार्यक्रम

ज्ञान, विज्ञान आणि सुसंस्कार यासाठी शिक्षण प्रसार या संस्थेच्या ब्रीदवाक्याचे विद्यार्थ्यांना खऱ्याअर्थाने ज्ञान व्हावे या उद्देशाने महाविद्यालयामध्ये वार्षिक नियोजन विभागाच्यावतीने सामाजिक, शैक्षणिक व राजकीय आदरणीय महान व्यक्तींचे आदर्श डोळ्यांसमोर ठेवून सदर महात्म्यांची आठवण करून त्यांना आदरांजली वाहून तसेच पुण्यस्मरण करण्याच्या दृष्टीकोनातून श्री स्वामी विवेकानंद जयंती, शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे जयंती, पद्मभूषण डॉ. वसंतरावदादा पाटील जयंती, डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर जयंती, सावित्रीबाई फुले व ज्योतिबा फुले जयंती, आण्णाभाऊ साठे जयंती इ. प्रकारच्या जयंती साजरी करून आदरणीय व्यक्तींच्या प्रति सद्भावना या विभागाच्यावतीने प्रकट केली जाते.

- प्रा. दिलीप भोसले
विभाग प्रमुख

Report of Functional English (COC)

A Certificate Course in Functional English has sanctioned to our college under the scheme of career oriented course by UGC New Delhi. There are twenty four students have taken admission to this course. There are six teachers have been teaching this course. For this particulars course UGC has sanctioned seven lakh rupees grant for five years. The LIC committee of Shivaji University, Kolhapur has visited on 3rd December 2014 to inspect the course. The LIC committee has expressed good remark about the course work. For the particular course our honorable Principal Dr. R. R. Kumbhar has giving valuable guidance and encouraged us time to time.

- Dr. D. B. Thorbole
Course Coordinator

अंतर्गत तक्रार निवारण समिती व महिला सक्षमीकरण विभाग

शैक्षणिक वर्ष २०१७-१८ मध्ये या विभागाद्वारे खालीलप्रमाणे उपक्रम राबविण्यात आले.

उद्बोधन शिबीरे

महाविद्यालयामध्ये नवीन प्रवेशित विद्यार्थिनींसाठी उद्बोधन शिबीरांचे आयोजन करण्यात आले. या शिबीरांमध्ये विद्यार्थिनींना समितीच्या कार्याबद्दल माहिती करून देण्यात आली व मार्गदर्शन करण्यात आले.

रांगोळी व मेहंदी स्पर्धा

दि. १२ ते १९ जानेवारी २०१८ या कालावधीत महाविद्यालयामध्ये आयोजित स्वामी विवेकानंद सप्ताहांतर्गत विद्यार्थिनींसाठी रांगोळी व मेहंदी स्पर्धा आयोजित करण्यात आल्या. वरिष्ठ तसेच कनिष्ठ विभागातील विद्यार्थिनींनी या स्पर्धांमध्ये सहभाग घेतला.

आरोग्य मार्गदर्शन शिबीर

दि. ९/८/२०१७ रोजी महिला सक्षमीकरण विभाग व इनरव्हील क्लब, तासगांव यांच्या संयुक्त विद्यमाने महाविद्यालयातील विद्यार्थिनींसाठी आरोग्य मार्गदर्शन शिबीराचे आयोजन करण्यात आले. सदर शिबीरामध्ये डॉ. दिप्ती पाटील यांनी "Breast Cancer" या विषयावर मार्गदर्शन केले व जागरूकता निर्माण केली. या शिबीरामध्ये एकूण १७५ विद्यार्थिनी सहभाग झाल्या होत्या. तसेच महिला प्राध्यापिकांनी सदर शिबीरामध्ये सहभाग घेतला.

-डॉ. एस. डी. जाधव
विभाग प्रमुख

वसंताविष्कार

२०१७-१८ या शैक्षणिक वर्षामध्ये २१ डिसेंबर २०१८ रोजी महाविद्यालयीन वसंताविष्कार या संशोधनावर आधारित स्पर्धेचे संशोधन कार्यशाळा म्हणून आयोजन करणेत आले. या स्पर्धेमध्ये महाविद्यालयातील २०७ विद्यार्थ्यांनी ६७ प्रयोगाचे प्रकल्प मांडण्यात आले होते. या ६७ प्रयोगाची विभागणी वेगवेगळ्या सहा गटामध्ये करणेत आली होती. महाविद्यालयातील प्राध्यापकांनी ६७ मधून २४ व पी.जी. चे दोन असे २६ प्रकल्प निवडण्यात आले.

२२/१२/२०१७ रोजी या स्पर्धेची दूसरी फेरी

आयोजित करणेत आली. या स्पर्धेसाठी बाहेरील महाविद्यालयातून परीक्षक बोलविण्यात आले होते. शिवाजी विद्यापीठ अविष्कार स्पर्धेसाठी २४ प्रोजेक्टमधून १२ प्रोजेक्ट निवडण्यात आले. तसेच दोन पी. जी. विभागाचे विद्यापीठ पातळीवर पाठविण्यात आले.

शिवाजी विद्यापीठाच्या जिल्हा पातळीवर अविष्कार स्पर्धेसाठी २७.१२.२०१७ रोजी प्रोजेक्ट (पोस्टर्स + मॉडेल) सहा गटातून प्रत्येकी दोन असे प्रोजेक्ट पाठविण्यात आले. जिल्हा पातळीवर १२ पैकी दोन विद्यार्थ्यांनी यश संपादन केले. १. कु. पुनम विनायक पोरे (B. A. II) २. कु. स्नेहल संजय धावुगडे (B. Sc. III Maths)

महाराष्ट्राच्या राज्यपालांनी विद्यापीठांतर्गत अविष्कार ही संशोधनावर आधारित स्पर्धा सुरू केलेली आहे. महाविद्यालयीन विद्यार्थ्यांमध्ये संशोधनवृत्ती वाढीस लागावी म्हणून ही स्पर्धा प्रतिवर्षी भरवली जाते. या वर्षी पी. डी. व्ही. पी. महाविद्यालय, तासगांवमध्ये 'वसंताविष्कार' या स्पर्धेचे आयोजन करण्यात आले होते. महाविद्यालयीन संशोधन समीतीचे प्रमुख प्रा. डॉ. एस. आर. जाधव तसेच सदस्य डॉ. व्ही. वाय. पवार, डॉ. बी. टी. कणसे, डॉ. ए. एन. अंभोरे, प्रा. एम. डी. पाटील, डॉ. टी. के. वदामे यांनी अतिशय यशस्वीपणे आयोजन केले. महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. आर. आर. कुंभार यांचे या सर्व उपक्रमासाठी मार्गदर्शन लाभले.

- प्रा. डॉ. एस. आर. जाधव
संशोधन समिती प्रमुख

विशेष स्थायी समिती

सदर समिती महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. आर. आर. कुंभार यांच्या मार्गदर्शनानुसार पदवी व पदव्युत्तर सर्व विभागातील विद्यार्थ्यांची प्रवेश प्रक्रिया पार पाडताना मागासवर्गीय आरक्षणानुसार प्रवेश दिला जातो. तसेच मागासवर्गीय शिष्यवृत्तीधारक सर्व विद्यार्थ्यांकडून आलेले सर्व प्रकारचे अर्ज संबंधित विभागाकडे वेळेत पाठविले जातात. याकामी डॉ. सी. जी. पाटील, डॉ. व्ही. वाय. पवार, प्रा. डॉ. सौ. माया पाटील, प्रा. ए. आर. पाटील व प्रशासन विभागातील श्री. एम. बी. कदम मदत करतात.

- प्रा. डॉ. आर. आर. कुंभार
चेअरमन

यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिक अभ्यासकेंद्र - (7207A)

आमच्या महाविद्यालयात जुलै १९९४ पासून हे अभ्यासकेंद्र सुरू झाले असून गेली २४ वर्षे सात्यताने ज्ञानदानाचे व मार्गदर्शनाचे बहुमोल कार्य करित आहे. 'ज्ञानगंगा घरोघरी' या ब्रीदवाक्यातून सर्वसामान्यांच्या जीवनामध्ये या शिक्षणक्षेत्राने मुलभूत परिवर्तन घडवून आणले आहे. जे उच्चशिक्षणापासून वंचित राहिले आहेत किंवा ज्यांनी घरगुती अडचणीमुळे, नोकरीमुळे शिक्षण अर्धवट सोडून दिले आहे. अशा गरजू विद्यार्थ्यांना या शैक्षणिक उपक्रमांचा लाभ झालेला आहे. या अभ्यासकेंद्रातील बरेचशे विद्यार्थी महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगाची परीक्षा उत्तीर्ण होऊन राज्यसेवेत राजपत्रित अधिकारी म्हणून कार्यरत आहेत. तसेच एल.आय.सी., बँका आणि खाजगी संस्था/कंपनीमध्ये कार्यरत आहेत.

आमच्या अभ्यासकेंद्रात पूर्वतयारी, बी. ए. आणि बी. कॉम. (मराठी माध्यम) या शिक्षणक्रमांचे ज्ञानदान आणि मार्गदर्शनाचे कार्य केले जाते. या शैक्षणिक वर्षात ४१ प्राध्यापक-प्राध्यापिकांनी मार्गदर्शनाचे कार्य केले. या बरोबरच इतर उपक्रमांमध्ये विद्यार्थ्यांचा सहभाग मोठा असतो. यावर्षी विभागीय क्रीडा महोत्सवात सहभाग घेऊन केंद्रीय क्रीडा महोत्सवासाठी खालील विद्यार्थ्यांची निवड झाली.

- १) कु. मोहिते दिप्ती पांडुरंग - खो-खो आणि कबड्डी
- २) कु. मोहिते राधिका दयानंद - कबड्डी
- ३) कु. पाटील श्रावणी श्रीकांत -

कबड्डी आणि ४x१०० मीटर रिले

- ४) कु. चव्हाण वंदना रघुनाथ - ४x१०० मीटर रिले
- ५) कु. बंडगर सुप्रिया विक्रम - गोळाफेक
- ६) कु. पोतदार अक्षता रामचंद्र - खो-खो
- ७) कु. दुकाने किर्ती धनंजय - खो-खो
- ८) श्री. देवकाते राहुल प्रमोद - खो-खो

या स्पर्धा दि. २० व २१ नोव्हेंबर २०१७ रोजी नाशिक येथे संपन्न झाल्या. विशेष अभिमानाची बाब म्हणजे या केंद्रीय क्रीडा महोत्सवातून महाराष्ट्र राज्य

आंतरविद्यापीठीय कबड्डी स्पर्धेसाठी कु. दीप्ती पांडुरंग मोहिते या विद्यार्थिनीची कबड्डी संघामध्ये निवड झाली. ही स्पर्धा २७ नोव्हेंबर ते १ डिसेंबर २०१७ रोजी डॉ. बाळासाहेब सावंत कोकण कृषी विद्यापीठ, दापोली येथे संपन्न झाली.

त्याचप्रमाणे राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या विद्यार्थ्यांचे दि. ३० जानेवारी ते ५ फेब्रुवारी २०१८ या कालावधीत मौजे वासुंबे येथे राष्ट्रीय सेवा योजना शिबीर संपन्न झाले. या शिबीरात आमचे कार्यक्रम अधिकारी प्रा. ए. एस. बागल आणि अभ्यासकेंद्राचे विद्यार्थी सहभागी झाले होते. चालू शैक्षणिक वर्षात एकूण विद्यार्थी संख्या १०५० इतकी झाली आहे. संख्यात्मक वाढीबरोबरच विद्यार्थ्यांच्या सर्वांगीण विकासासाठी विविध पद्धतीने आयोजित केले होते. त्यामध्ये दि. १७/१२/२०१७ रोजी विभागीय व विद्यापीठ स्तरावर क्रीडामहोत्सव सहभागी व यशस्वी झालेल्या विद्यार्थ्यांचा सत्कार समारंभ घेऊन इतर विद्यार्थ्यांना प्रेरणा देण्याचे कार्य अभ्यासकेंद्राने केले. तसेच श्री स्वामी विवेकानंद जयंती सप्ताहामध्ये दि. १४/१/२०१८ रोजी कार्यक्रमाचे आयोजनही केले होते.

यावर्षी य. च. म. मु. वि., नाशिकच्या आदेशानुसार बी. ए., बी. कॉम. शिक्षणक्रम पुनर्मान्यतेचा प्रस्तावही सर्व कागदपत्रांची पूर्तता करून विभागीय कार्यालयाकडे सादर करण्यात आला. या सर्व बाबी वेळेत आणि बिनचूक होण्यासाठी अभ्यासकेंद्राचे केंद्रप्रमुख, प्राचार्य डॉ. आर. आर. कुंभार यांचे मोलाचे सहकार्य लाभले. याशिवाय केंद्रसहाय्यक श्री. एस. बी. कुंभार व सेवक श्री. जे. जी. सावंत यांच्या सहकार्यामुळे यावर्षी प्रवेशप्रक्रिया व अभ्यासकेंद्राची प्रशासकीय कामे वेळेत करता आली. तसेच अभ्यासकेंद्राची सर्व समंत्रक/प्राध्यापक-प्राध्यापिका यांचे सतत मिळणारे सहकार्य हेही महत्वाचे आहे. या सर्वांचे मी आभार मानून चालू शैक्षणिक वर्षाच्या अहवालास पुर्ण विराम देतो.

- प्रा. एन. डी. शेंडगे

केंद्रसंयोजक (7207 A) य.च.म.मु.वि., नाशिक

मुक्त विद्यापीठ (एम.बी.ए.)

ज्या व्यक्तींचे नोकरी, व्यवसाय किंवा आर्थिक मर्यादेमुळे पदव्युत्तर व्यवस्थापनाचे शिक्षण घेणे अशक्य होते. अशा व्यक्तींसाठी "ज्ञानगंगा घरोघरी" या ब्रीद वाक्यातून यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिक यांनी सुरु केलेला एम.बी.ए. हा अभ्यासक्रम महाविद्यालयाने शैक्षणिक वर्ष २०१२-१३ पासून सुरु केला आहे.

सदर अभ्यासक्रम Finance, Human Resource, Marketing व Manufacturing Management या विषयात पूर्ण करण्यास पर्याय उपलब्ध आहेत.

चालू शैक्षणिक वर्ष २०१७-१८ मध्ये प्रथम वर्ष एम.बी.ए. साठी २८ विद्यार्थी व द्वितीय वर्ष एम.बी.ए. साठी २४ विद्यार्थी प्रवेशित आहेत. या अभ्यासकेंद्रात केंद्र सहाय्यक श्री. एस. बी. कुंभार व केंद्रप्रमुख प्राचार्य डॉ. आर. आर. कुंभार यांचे बहुमोल मार्गदर्शन व सहकार्य लाभले.

-प्रा. के. एन. पाटील

केंद्रसंयोजक, एम.बी.ए. अभ्यासकेंद्र

दूरशिक्षण अभ्यासकेंद्र

शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर यांनी ग्रामीण भागातील जे विद्यार्थी-विद्यार्थिनी शिक्षणाच्या प्रवाहातून बाहेर गेले आहेत. परंतु ज्यांची शिक्षण घेण्याची इच्छा व क्षमता आहे तसेच नोकरी, व्यवसाय यामुळे ज्यांचे शिक्षण अपुरे राहिले आहे. अशा सर्व विद्यार्थी-विद्यार्थिनींना उच्च शिक्षणाच्या प्रवाहात आणण्याच्या उद्देशाने आपल्या महाविद्यालयात शैक्षणिक वर्ष २०१७-१८ मध्ये या अभ्यासकेंद्रात खालील वर्ग सुरु आहेत. त्यामधील विद्यार्थी संख्या खालील प्रमाणे

वर्ग	विद्यार्थी संख्या
बी.ए. भाग-१	९३
बी.ए. भाग-२	४३
बी.ए. भाग-३	५३
बी.कॉम. भाग-१	१५
बी.कॉम. भाग-२	०४

बी.कॉम. भाग-३	०९
एम.ए. भाग-१	१२०
एम.ए. भाग-२	१०९
एम.कॉम. भाग-१	३६
एम.कॉम. भाग-२	४२

एकूण विद्यार्थी संख्या - ५२४

या अभ्यासकेंद्रात एकूण ५२४ विद्यार्थ्यांनी प्रवेश घेतला आहे. यामध्ये बी.ए. भाग १, २ व ३ या वर्गासाठी प्रत्येक विषयासाठी चार संपर्कसत्रांचे आयोजन केले जाते. याशिवाय एम.ए. भाग १ व २ या वर्गासाठी पहिल्या सत्रात दोन व दुसऱ्या सत्रात दोन संपर्क सत्रांचे आयोजन केले जाते. या विभागाचे काम गतिमान होण्यासाठी व जास्तीत-जास्त विद्यार्थ्यांनी या अभ्यासकेंद्राचा लाभ घ्यावा या उद्देशाने महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. आर. आर. कुंभार यांचे मार्गदर्शन मोलाचे ठरते. या विभागासाठी लेखनिक सहाय्यक श्री. ए. बी. शेख तर शिपाई म्हणून श्री. जोतीराम साळुंखे यांचे सहकार्य असते.

- प्रा. के. एस. पाटील

समन्वयक, दूरशिक्षण अभ्यासक्रम

प्रशासन विभाग

आमच्या महाविद्यालयातून विविध ज्ञानाखेतून पदवी आणि पदव्युत्तर विभागात कामकाज चालते. त्यामध्ये कला, वाणिज्य, विज्ञान तर पदव्युत्तर विभागामध्ये रसायनशास्त्र, इंग्रजी, हिंदी, मराठी, अर्थशास्त्र, भूगोल, कॉस्टिंग व शैक्षणिक वर्ष २०१७-१८ पासून नवीन मान्यता मिळालेले यु. जी., बी.एस्सी. भाग १, २ व ३, बी.कॉम भाग १ व २, पी. जी. संख्याशास्त्र, इतिहास, अकौंटन्सी जादा अतिरिक्त तुकड्या व नवीन विषय शासन व विद्यापीठ मान्यतेनुसार जून २०१७ पासून सुरु करणेत आले आहेत.

पदवी विभागासाठी बी.ए.१, बी.कॉम. १ व ३ साठी जादा तुकडी मिळणेसाठी विद्यापीठामार्फत शासनास प्रस्ताव पाठविण्यात आलेला आहे. त्यास शासन व विद्यापीठीय स्तरावर यश मिळेल अशी अपेक्षा आहेत. () या योजने अंतर्गत रु. ५००००००/- मंजुरीपैकी रु. ३९५०००००/- हे सायन्स साहित्य आर्थिक वर्ष २०१७-१८ मध्ये खरेदी करण्यात आले आहे.

महाविद्यालयात शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचारी १५६ + पी. जी. ५३ कर्मचारी कार्यरत आहेत.

- श्री. एम. बी. कदम

कार्यालय अधिकारी

विविध विभागाचे वार्षिक अहवाल २०१७-२०१८

कनिष्ठ विभाग अहवाल

शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे यांच्या पदस्पर्शाने पावन झालेल्या या तपोभूमीत "इवलेसे रोप लाविले दारी त्याचा वेलू गेला गगनावरी" या नात्याने जून १९६२ ला या महाविद्यालयाच्या रुपात इवलेसे रोपटे लावले, त्याची एक शाखा म्हणजे कला, वाणिज्य कनिष्ठ महाविद्यालय १९७६-७७ मध्ये विस्तारले. काळाची गरज म्हणून विज्ञान शाखेचे या फांदीला गोंडस रुप धारण झाले आजमितीला या कनिष्ठ महाविद्यालयामध्ये-

अनुदानित -

- ११ वी कला दोन तुकड्या २५५ विद्यार्थी
- १२ वी कला दोन तुकड्या २३२ विद्यार्थी
- ११ वी वाणिज्य एक तुकडी १२० विद्यार्थी
- १२ वी वाणिज्य एक तुकडी १५५ विद्यार्थी
- ११ वी विज्ञान एक तुकडी १२१ विद्यार्थी
- १२ वी विज्ञान एक तुकडी १२० विद्यार्थी

विनाअनुदानित-

- ११ वी वाणिज्य एक तुकडी ८५ विद्यार्थी
- ११ वी विज्ञान एक तुकडी १३५ विद्यार्थी
- १२ वी विज्ञान दोन तुकड्या २३५ विद्यार्थी

एकूण विद्यार्थी संख्या - १३९८

असे तिन्ही विभागामध्ये १३९८ विद्यार्थी ज्ञानार्जन करत आहेत. तसेच अनुदानित १३ व विनाअनुदानित २५ गुरुदेव कार्यकर्ते ज्ञानदानाचे पवित्र कार्य करीत आहेत. ज्ञान, विज्ञान आणि सुसंस्कार यासाठी शिक्षणप्रसार या बापूजींच्या विचाराने झपाटून काम करीत आहेत.

गतवर्षी फेब्रुवारी २०१७ ला इयत्ता १२ वी चा केंद्राचा निकाल ९१.७३ टक्के असा असून विभागाप्रमाणे

निकाल खालील प्रमाणे आहे.

कला विभाग ८१.०४%

वाणिज्य विभाग ९५.३३%

विज्ञान विभाग ९८.८४%

असा असून विज्ञान शाखेतील कु. श्रध्दा संजय देवकर या विद्यार्थिनीने ८९.८४ टक्के गुण मिळवून प्रथम क्रमांकाचा मान मिळवला.

विभागातील प्रथम तीन विद्यार्थी खालील प्रमाणे

कला शाखा :-

- प्रथम - कु. कण्णुरे ज्योती सदाशिव ८२.१५%
- द्वितीय - कु. ठोंबरे रेश्मा बळवंत ७८.६१%
- तृतीय - कु. कोळीगुड्डे आश्विनकुमार राजेंद्र ७७.०७%

वाणिज्य शाखा :-

- प्रथम - कु. सुतार हर्षदा सुरेश ८२.९२%
- द्वितीय - कु. नलवडे अस्मिता भिमराव ८२.००%
- तृतीय - कु. पाटील श्वेता सुभाष ८१.८४%

विज्ञान शाखा :-

- प्रथम - कु. देवकर श्रध्दा संजय ८९.८४%
- द्वितीय - कु. कांबळे विशाल जालिंदर ७८.००%
- तृतीय - कु. माळी अंकीता आप्पासो ७६.१५%
- कु. पाटील श्वेता प्रोपट ७६.१५%

१००% निकालाची उज्ज्वल परंपरा -

- विज्ञान विभागातील मराठी, हिंदी, आय.टी. जीवशास्त्र या विषयांचा निकाल १००% लागला आहे. या विषयांचे अध्यापन प्रा. बागल ए. एस., प्रा. पाटील

आय. व्ही., प्रा. पाटील ए.टी. प्रा.पाटील डी.व्ही. प्रा. सुतार ए.एस. व प्रा. कुंभार व्ही. टी. हे करीत आहेत.

- वाणिज्य विभागातील मराठी, आय.टी., चिटणीसाचा व्यवसाय, वाणिज्य संघटन, सहकार पर्यावरण या विषयांचा १००% निकाल लागला आहे. या विषयांचे अध्यापन प्रा. साठे ए.डी., प्रा. सौ. पाटील एस. बी., प्रा. कु. मेघा पैलवान, प्रा. पाटील एस.डी., प्रा. कु. सुर्यवंशी के. बी. प्रा.सपकाळ व्ही.एन. हे करीत आहेत.

परीक्षा विभाग -

चालू शैक्षणिक वर्षामध्ये विद्यासमितीच्या नियोजनानुसार मा. प्राचार्यांच्या मार्गदर्शनाखाली ज्युनियर कॉलेज परीक्षा विभागाचे कामकाज प्रा. माळी एस.व्ही., प्रा.बागल ए.एस., प्रा. पाटील डी. व्ही., प्रा. सौ. वनमोरे एस. बी. मॅडम., यांनी यशस्वीपणे पार पाडले.

विद्यासमिती -

यावर्षी विद्यासमितीने या महाविद्यालयाला कॉमर्स विभागाच्या प्रश्नपत्रिका तयार करण्याची जबाबदारी सोपवली होती ती प्रा.आर.डब्ल्यू.रोमन, प्रा.जे.डी. पाटील, प्रा.एस.डी.पाटील यांनी पार पाडली. याशिवाय प्रा.जे.डी.पाटील, प्रा.एस.व्ही.माळी, प्रा. एस.डी.पाटील, प्रा. ए.एस. बागल, प्रा.सौ. एस.बी.पाटील, प्रा.एस.आर.पाटील, प्रा. डी.व्ही.पाटील, प्रा.के.एस.गायकवाड यांची विद्यासमिती संस्था स्तरावर प्रश्नपत्रिका तयार करण्यासाठी निवड झाली.

सी. ई. टी मार्गदर्शन व गुणवत्ता वाढीसाठी प्रयत्न

मेडीकल व अभियांत्रिकी अभ्यासक्रमांना विद्यार्थ्यांना प्रवेश मिळवणे सोपे जावे व त्यांचा या प्रवेश परीक्षांचा सराव व्हावा असा प्राचार्यांचा सदोदित दृष्टिकोन असतो त्या अनुषंगाने MHCET/JEE साठी Deeper च्या माध्यमातून DCT व KASOTI च्या परीक्षा व कॉलेज अंतर्गत सराव चाचण्या घेतल्या जातात. त्याचे

नियोजन प्रा. आर.डब्ल्यू.रोमन व प्रा. व्ही.एच.पाटील करतात. तसेच इ. १२ वीचा निकाल चांगला लागला या उद्देशाने इ. ११ वीची परीक्षा मार्चमध्ये झाल्यावर १ एप्रिल ते ३ मे पर्यंत वासंतीक वर्ग व ज्यादा तास घेवून अभ्यासक्रम पूर्ण केला जातो.

पालक मेळावा :

मा. प्राचार्यांच्या मार्गदर्शनाखाली इ. १२ वी कला, वाणिज्य, विज्ञान विभागातील विद्यार्थ्यांच्या पालकांना निमंत्रित करून आपल्या पाल्यासाठी नेमकी भूमिका काय असावी या संदर्भात बहुमोल मार्गदर्शन केले.

प्रसिध्दी विभाग :-

महाविद्यालयात होणाऱ्या विविध उपक्रमांची व कार्यक्रमांची माहिती प्रसिध्द करण्यासाठी आमचा प्रसिध्दी विभाग नेहमीच पुढे असतो. या विभागाचे कामकाज प्रा. अविनाश कांबळे व प्रा. आण्णासाहेब बागल हे पाहतात.

ग्रंथालय विभाग :-

या शैक्षणिक वर्षात इ. ११ वी व इ. १२ वी च्या १४६ विद्यार्थ्यांना पुस्तकांचे संच देण्यात आले. या विभागाचे कामकाज प्रा. एस.व्ही. माळी व प्रा. ए.बी.कांबळे यांनी पाहिले.

स्वच्छता मित्र वक्तृत्व स्पर्धा :-

पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभाग महाराष्ट्र शासन व स्वच्छ भारत अभियान यांच्यावतीने घेण्यात आलेल्या स्वच्छता मित्र वक्तृत्व करंडक स्पर्धा-२०१८ जिल्हा परिषद, सांगली यांच्या वतीने घेण्यात आलेल्या तालुकास्तरीय स्पर्धेमध्ये महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांनी दैदिप्यमान यश मिळविले. इ. १२ वी कला विभागातील अजय दिलीप सकटे याने प्रथम क्रमांकासह रु.५,०००/- बक्षिस मिळविले. इ.११ वी विज्ञान अ मधील कु. स्नेहल राजाराम पाटील हिने द्वितीय

क्रमांकासह रु.३,०००/- मिळवले. इ. ११ वी अ मधील कु. प्रिती रमेश कुंभार हिने तृतीय क्रमांकासह रु.२,०००/- बक्षिस मिळविले. जिल्हास्तरीय स्पर्धेमध्ये सांगली जिल्ह्यामधून अजय दिलीप सकटे या विद्यार्थ्याने द्वितीय क्रमांकासह रु. ७,०००/- बक्षिस मिळविले. या विभागाचे कामकाज प्रा. ए.एस.बागल यांनी पाहिले.

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर संशोधन संस्था (बार्टी), पुणे यांच्या वतीने संविधान दिनानिमित्त घेण्यात आलेल्या वक्तृत्व स्पर्धेमध्ये इ.१२ वी चा विद्यार्थी अजय दिलीप सकटे याने जिल्हास्तरीय स्पर्धेमध्ये प्रथम क्रमांकासह रु.२,०००/- बक्षिस मिळविले. या विभागाचे कामकाज प्रा. ए.एस.बागल यांनी पार पाडले

पोलिस दलाच्या वतीने घेण्यात आलेल्या डायरेक्टर जनरल युथ पार्लमेंट वक्तृत्व स्पर्धेत पोलिस स्टेशन पातळीवर महाविद्यालयाला प्रथम क्रमांक मिळाला. DYSP पातळीवरील स्पर्धेमध्ये कु. स्नेहल राजाराम पाटील हिने प्रथम क्रमांक मिळवला.

वन्यजीव सप्ताहानिमित्ताने घेण्यात आलेल्या निबंध स्पर्धेमध्ये महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांनी यश संपादन केले. या विभागाचे कामकाज प्रा. आण्णासाहेब बागल यांनी पाहिले.

भीतीपत्रिका :-

२० जानेवारी रोजी विज्ञान मंडळातर्फे इ.११वी विज्ञान शाखेतील विद्यार्थ्यांनी तयार केलेल्या आरोग्य विषयक भीतीपत्रिकाचे उद्घाटन मा. प्राचार्य डॉ. आर.आर.कुंभार यांच्या हस्ते झाले. या विभागाचे कामकाज प्रा. डी.व्ही. पाटील, प्रा. ए.एस.सुतार, प्रा. एल.एस. जाधव, प्रा. आर.डब्ल्यू. रोमन, प्रा. ए.एस.बागल यांनी पाहिले.

महिला दिनाच्या निमित्ताने कर्तृत्वान महिलांच्या कार्याची ओळख या विषयावरील भीतीपत्रिकेचे उद्घाटन मा. प्राचार्य डॉ.आर.आर.कुंभार यांच्या हस्ते झाले या विभागाचे कामकाज प्रा. सौ. एस.बी.पाटील व प्रा. ए.एस.

बागल यांनी पाहिले.

इ. ११ वी विज्ञान शाखेतील विद्यार्थ्यांना शिवार कृषी प्रदर्शन, तासगांव या ठिकाणी क्षेत्र भेट घडवून आणली. याचे कामकाज प्रा.आर.डब्ल्यू. रोमन, प्रा. व्ही.एच.पाटील, प्रा. डी.व्ही.पाटील, प्रा.एल.एस.जाधव, प्रा.ए.एस.बागल, यांनी विज्ञान विभागातील सर्व प्राध्यापकांच्या सहाय्याने पार पाडले.

आरोग्य समिती :-

चालू शैक्षणिक वर्षामध्ये मा. प्राचार्यांच्या मार्गदर्शनानुसार या समितीमार्फत दि. १९/०९/२०१७ रोजी हिमोलोबीन तपासणी करण्यात आली.या विभागाचे कामकाज प्रा.डी.व्ही.पाटील, प्रा.ए.एस.सुतार, प्रा.के.बी.सुर्यवंशी, प्रा. ए.एस.बागल यांनी पाहिले.

पर्यावरण मंडळ :-

या विभागामार्फत वृक्षारोपन व स्वच्छता मोहिम राबविली. या विभागाचे कामकाज प्रा. के.बी.सुर्यवंशी व प्रा. व्ही.एन. सपकाळ यांनी ज्युनिअर विभागातील सर्व प्राध्यापकांच्या मदतीने पार पाडले.

वार्षिक नियतकालिक :-

सन २०१७-२०१८ या शैक्षणिक वर्षामध्ये 'संस्कार' या वार्षिक नियतकालिकासाठी संपादक म्हणून खालील प्राध्यापकांनी कामकाज पाहिले.

मराठी विभाग - प्रा.ए. डी. साठे

इंग्रजी विभाग - प्रा.सौ. एस. बी. पाटील

हिंदी विभाग - प्रा. ए. टी. पाटील

जाहिरात विभाग - प्रा.ए.एस.बागल

शिक्षणमहर्षी डॉ.बापूजी साळुंखे निबंध, वक्तृत्व व चित्रकला स्पर्धा :

शिक्षणमहर्षी डॉ.बापूजी साळुंखे निबंध, वक्तृत्व व चित्रकला स्पर्धा यामध्ये प्रा.साठे.ए.डी., प्रा.बागल ए.एस., प्रा.सौ.पाटील एस.बी., प्रा. सपकाळ व्ही.एन

यांनी काम पाहिले. रांगोळी व मेहंदी स्पर्धेमध्ये प्रा.सौ.पाटील एस.बी., प्रा.सौ.सुतार ए.एस. यांनी काम पाहिले.

ज्युनियर विभागातील विविध क्षेत्रामध्ये उल्लेखनीय काम करून पुरस्कार प्राप्त झालेल्या प्राध्यापकांचा उल्लेख करताना मला आनंद व अभिमान वाटतो आहे.

प्रा. आर. डब्ल्यू. रोमन

१) महाराष्ट्र राज्य माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शिक्षण मंडळ पुणेमध्ये रसायनशास्त्र विषयाचे अभ्यास मंडळ सदस्य.

२) महाराष्ट्र राज्य मुक्त विद्यालय मंडळ-पुणे मध्ये अभ्यासक्रम नियोजन व अंमलबजावणी विषय तज्ञ

३) महाराष्ट्र राज्य माध्य. व उच्च माध्यमिक शिक्षण मंडळ पुणे मध्ये ऑनलाईन प्रिपरेशन पोर्टल मध्ये विषय तज्ञ सदस्य

४) महाराष्ट्र राज्य पाठ्यपुस्तक निर्मिती व अभ्यासक्रम संशोधन मंडळ, बालभारती सेनापती बापट मार्ग पुणे येथे इयत्ता १० वी पाठ्यपुस्तक अभ्यासगट सदस्य.

५) महाराष्ट्र राज्य पाठ्यपुस्तक निर्मिती व अभ्यासक्रम संशोधन मंडळ, बालभारती येथे इ. १० वी पाठ्यपुस्तक विज्ञान व तंत्रज्ञान विषयाचे लेखक गट सदस्य.

प्रा. जे. डी. पाटील

महाराष्ट्र राज्य उच्च माध्यमिक बोर्ड परीक्षा फेब्रुवारी-मार्च २०१८ या परीक्षेसाठी केंद्रसंचालक म्हणून याच महाविद्यालयात निवड झाली.

प्रा. एस. आर. पाटील व प्रा. ए. डी. साठे :

यांची ग्रामपंचायत निवडणूक २०१७ साठी निवडणूक निर्णय अधिकारी म्हणून नेमणूक झाली.

प्रा. जे. डी. पाटील

कनिष्ठ विभाग कार्याध्यक्ष

जिमखाना अहवाल

ज्ञान, विज्ञान आणि सुसंस्कार यासाठी शिक्षणप्रसार शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे यांना अभिवादन करून मी P.D.V.P महाविद्यालयात ज्युनियर विभागाचा अहवाल सादर करत आहे.

सन २०१७-२०१८ मध्ये झालेल्या राष्ट्रीय, राज्यस्तरीय विभागीय आणि जिल्हास्तरीय स्पर्धेत खेळाडूंनी यश संपादन केले आहे. त्यामध्ये मैदानी स्पर्धा, तलवारबाजी, ज्युडो, वुशू, कबड्डी, बुध्दीबळ, कुस्ती, फुटबॉल, टेनिस, कॅरम, तायक्वॉंदो, बॉक्सींग, कीक-बॉक्सींग, बॅडमिंटन, शिकई इ. खेळांचा समावेश आहे.

तलवारबाजी-

सांगली येथे झालेल्या जिल्हास्तरीय तलवारबाजी स्पर्धेत पूजा माळी, निशा देसाई, ऋतुजा शिवणकर, ऋतुजा गुरव, श्रुती सकटे, गायत्री धोत्रे, मयुरी कोळी, स्वागता पाटील, मयूर कोळी इत्यादी खेळाडूंनी यश संपादन केले. आणि सांगली येथे झालेल्या विभागीय तलवारबाजी स्पर्धेत कु. पूजा माळी, ११ वी आर्टस हिने इप्पी या प्रकारामध्ये तृतीय क्रमांक मिळवला. तसेच धुळे येथे झालेल्या राज्यस्तरीय तलवारबाजी स्पर्धेकरिता पूजा माळी हीची निवड झाली होती. जळगांव येथे झालेल्या राज्यस्तरीय तलवारबाजी स्पर्धेकरिता कु. ऋतुजा गुरव हीची निवड झाली होती.

मैदानी क्रीडा स्पर्धा

तामसाव येथे झालेल्या तालुका स्तरीय मैदानी स्पर्धेत खेळाडूंनी भरघोस यश संपादन केले. त्यामध्ये कु. संकेत पाटील-लांबउडी-प्रथम, तिहेरी उडी-प्रथम, १०० मीटर धावणे-प्रथम, २०० मीटर धावणे-प्रथम, प्रफुल्ल थोरात- गोळाफेक, भालाफेक, धाळीफेक-प्रथम, सौरभ मोटे- भालाफेक-द्वितीय, गोळाफेक-द्वितीय, लांब उडी-द्वितीय, २०० मीटर -द्वितीय

१) वैभव चव्हाण - बांबूउडी - प्रथम

२) प्रथमेश बुचडे - ४०० मीटर हार्डल्स-प्रथम

- ३) प्रज्वल कुंभार - १०० मीटर हार्डल्स प्रथम
- ४) मोनल चव्हाण-बांबूउडी-प्रथम हातोडाफेक - तृतीय
- ५) पूनम करवंजे - १०० मीटर धावणे -द्वितीय, २०० मी. धावणे -प्रथम, ४/१००मीटर रिले प्रथम
- ६) सृष्टी शिंदे -१०० मीटर धावणे-प्रथम, ४/१०० मीटर रिले प्रथम
- ७) दिव्या जमदाडे-३०० मीटर चालणे -तृतीय ४/४०० रिले प्रथम
- ८) प्रतिक्षा कांबळे -हातोडाफेक- द्वितीय, थाळी फेक - द्वितीय
- ९) प्रतिक्षा पाटील-लांबउडी -प्रथम, तिहेरी उडी-प्रथम, गोळाफेक-द्वितीय
- १०) निकीता पाटील-हातोडाफेक-प्रथम, थाळीफेक-द्वितीय
- ११) आकाश देशमुख - क्रॉसकंट्री -द्वितीय

सांगली येथे झालेल्या विभागीय मैदानी स्पर्धेत कु. संकेत पाटील-लांब उडी प्रथम, १०० मीटर धावणे तृतीय, कु. मोनल चव्हाण -बांबूउडी तृतीय

कु. प्रफुल्ल थोरात -गोळाफेक द्वितीय

कु. सौरव मोटे, भालाफेक द्वितीय इत्यादी खेळाडूंनी यश संपादन केले. तसेच नागपूर येथे झालेल्या राज्यस्तरीय मैदानी स्पर्धेकरिता संकेत पाटीलची निवड झाली होती.

किकबॉक्सींग

सांगली येथे झालेल्या जिल्हास्तरीय किकबॉक्सींग स्पर्धेत निकीता पाटील आणि रेवणराज तोरणे यांनी प्रथम क्रमांक पटकाविला तसेच मोनल चव्हाण, प्रतिक्षा कांबळे, ऐश्वर्या भातमारे इ. खेळाडूंनी द्वितीय क्रमांक पटकाविला. वडूज येथे झालेल्या विभागीय किकबॉक्सींग स्पर्धेत निकीता पाटील आणि रेवणराज तोरणे यांनी द्वितीय क्रमांक पटकाविला.

बॉक्सींग

सांगली येथे झालेल्या जिल्हास्तरीय बॉक्सींग स्पर्धेत ऐश्वर्या भातमारे, संध्या पवार, कशिश साळुंखे यांनी प्रथम क्रमांक पटकाविला. संजीवनी गोडबोले, निकीता पाटीलने द्वितीय क्रमांक पटकाविला. तसेच सातारा येथे झालेल्या विभागीय बॉक्सींग स्पर्धेतकरिता ऐश्वर्या भातमारे, संध्या पवार, कशिश साळुंखेची निवड झाली.

वुशू

सांगली येथे झालेल्या जिल्हा स्तरीय वुशू स्पर्धेत निकीता पाटील, प्रतिक्षा कांबळे, कशिश साळुंखे यांनी प्रथम क्रमांक पटकाविला होता. रेवणराज तोरणे पवन बुधावले यांनी द्वितीय क्रमांक पटकाविला होता. सांगली येथे झालेल्या विभागीय वुशू स्पर्धेत निकीता पाटील तृतीय क्रमांक, प्रतिक्षा कांबळे द्वितीय क्रमांक पटकाविला.

ज्युडो

सांगली येथे झालेल्या जिल्हास्तरीय ज्युडो स्पर्धेत कशिश साळुंखे, निकीता पाटील, प्रतिक्षा पाटील ने प्रथम क्रमांक पटकाविला. ऐश्वर्या भातमारे द्वितीय, प्रिती मोरे तृतीय, छाया जाधव प्रथम, मयुरी चौगुले द्वितीय, मोनल चव्हाण द्वितीय, रेवणराज तोरणे द्वितीय यांनी यश संपादन केले तसेच गुहागर येथे झालेल्या विभागीय ज्युडो स्पर्धेकरिता कशिश साळुंखे, निकीता पाटील, प्रतीक्षा पाटील यांची निवड झाली.

तायक्वांदो

सांगली येथे झालेल्या जिल्हास्तरीय स्पर्धेत रोहीणी मोकाशी प्रथम क्रमांक, प्रतिक्षा कांबळे द्वितीय क्रमांक, मोहीत तावरे द्वितीय, निकीता पाटील द्वितीय क्रमांक, रेवणराज तोरणे रत्नागिरी येथे झालेल्या विभागीय तायक्वांदो स्पर्धेकरिता रोहीणी मोकाशीची निवड झाली होती.

बॅडमिंटन

सांगली येथे झालेल्या जिल्हास्तरीय बॅडमिंटन स्पर्धेत महाविद्यालयाच्या संघाने उपविजेते पद पटकाविले. ह्या संघाने उपविजेतेपद पटकाविले. ह्या संघामध्ये प्रतिक्षा

कांबळे, ऋतुजा साळुंखे, निशा देसाई, ऋतुजा गुरव, संध्या पवार इत्यादी खेळाडूंचा समावेश होता.

बुध्दीबळ

तासगाव येथे झालेल्या तालुकास्तरीय बुध्दीबळ स्पर्धेत गायत्री धोत्रे आणि पूजा माळी यांनी विजय संपादन केला. आणि जिल्हास्तरीय स्पर्धेमध्ये सहभाग घेतला.

कुस्ती - जरंडी येथे झालेल्या तालुकास्तरीय कुस्ती स्पर्धेत पवन बुधावले, तुषार बुधावले इत्यादी खेळाडूंनी प्रथम क्रमांक पटकाविला तसेच सांगली येथे झालेल्या जिल्हास्तरीय स्पर्धेत सहभाग घेतला.

कबड्डी

मणेरजुरी येथे झालेल्या तालुकास्तरीय कबड्डी स्पर्धेत मुलांच्या संघाने तृतीय क्रमांक पटकाविला. मुलींच्या संघाने उपविजेतेपद पटकाविले. सांगली येथे झालेल्या जिल्हास्तरीय कबड्डी स्पर्धेत मुलींच्या संघाने उपविजेते पद पटकाविले. विजयी संघाची कॅप्टन आकांक्षा गरंडे, पूनम गायकवाड, मोनल चव्हाण, ऋतुजा शिवणकर, प्रतिक्षा पाटील, पूनम करवंजे इ. खेळाडूंना खेळ उत्कृष्ट झाला तसेच हातकणंगले येथे झालेल्या विभागीय कबड्डी निवड चाचणी करीता आकांक्षा गरंडे आणि पूनम गायकवाड ची निवड झाली.

श्री स्वामी विवेकानंद सप्ताह दरम्यान झालेल्या क्रिडा स्पर्धांचे उद्घाटन आपल्या महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. आर.आर. कुंभार सर यांच्या शुभहस्ते झाले. सदर स्पर्धेमध्ये ज्युनियर कॉलेजची जनरल चॅम्पियन शिप प्रतिक्षा पाटील आणि संकेत पाटील या खेळाडूंनी पटकावली. २०१७-१८ या वर्षातील सर्व स्पर्धा पार पाडण्याकरिता मा. प्राचार्य आर.आर. कुंभार यांचे सतत मार्गदर्शन आणि प्रोत्साहन लाभले आणि प्राध्यापक-शिक्षकेतर कर्मचारी यांचे सहकार्य लाभले.....

प्रा. रोहन पाटील
जिमखाना विभाग प्रमुख

राष्ट्रीय सेवा योजना

ज्युनिअर विभागाकडे राष्ट्रीय सेवा योजनाचे एक युनिट आहे. त्यामध्ये १०० स्वयंसेवकांचा समावेश आहे. या उपक्रमामुळे विद्यार्थ्यांचा व्यक्तिमत्त्व विकास होण्यास मदत होते. विद्यार्थ्यांचे सामाजिकरण होण्यास मदत होते. वर्षभर राष्ट्रीय सेवा योजनेमार्फत कार्यक्रम राबविले जातात. श्रमदान, विविध विषयाला अनुसरून जनजागृती केली. उदा. पर्यावरण प्रदूषण, एड्स निर्मूलन, अंधश्रद्धा इ.

गणेशोत्सव काळात निर्मात्यदान अभियान कार्यक्रमांतर्गत स्वयंसेवकांनी विविध गणेश मंडळाच्या सहकार्यांनी पर्यावरण प्रदूषणासंबंधी जनजागृती केली. व निर्मात्य विहीरी किंवा नदीपात्रात टाकू नये. यासंबंधी लोकांना मार्गदर्शन केले.

विविध गावातील स्वयंसेवकांनी आपआपल्या गावात साक्षरतेचा प्रसार, निर्मलग्राम, तंटामुक्ती, पल्सपोलिओ कार्यक्रमांत स्वयंसेवक म्हणून काम केले. महाविद्यालयाच्या परिसरात श्रमदानातून स्वच्छता, वृक्षलागवड करणे. यासारखी कामे केली. आरोग्य तपासणीमध्ये सर्व स्वयंसेवकांची आरोग्य तपासणी केली.

विशेष श्रमसंस्कार शिबीर यावर्षाचे वासुंबे या गावी दिनांक ३०/०१/१८ ते ०५/०२/२०१८ या काळात घेतले. या शिबीराचे उद्घाटन मा. विजयराव सावंत (नगराध्यक्ष तासगांव) यांच्या हस्ते झाले. तर समारोप प्रसंगी प्रमुख पाहुणे मा. डॉ. प्रकाश कांबळे (प्राचार्य संस्थामाता सुशिलादेवी साळुंखे महिला एज्युकेशन महाविद्यालय, तासगाव) हे होते.

या गावात श्रमदानातून ग्राम, रस्ते व गटारी स्वच्छ केल्या. प्राथमिक शाळेसाठी खेळाचे मैदान करून देण्यात आले. वसंतबंधारा बांधला. प्रबोधनपर व्याख्यानामध्ये पुढील मान्यवरांची - प्रा. वसंतराव माळी (द्राक्षगुरु), मा. सत्यवान देशमुख (जि.समिती पाणी फाऊंडेशन सांगली), प्रा.डॉ.राजेंद्र लवटे (अवयव दान सर्वश्रेष्ठदान),

प्रा.प्रभाकर पाटील (करीअर व व्यक्तिमत्त्व विकास), मा. डॉ. रामदास नाईकनवरे यांची व्याख्याने आयोजित केली होती. सांस्कृतिक कार्यक्रमाचे आयोजन केले होते. या शिबीरासाठी मा. सौ. छायाताई मारुती थोरात (संरपच), मा. बाळासो (दादा) शेळके (उपसरपंच), प्रताप एडके, शिवाजी एडके व सर्व ग्रामपंचायत सदस्य वासुंबे यांनी अत्यंत मोलाचे सहकार्य केले. तसेच ग्रामस्थांनी प्रत्येक कार्यात सहकार्य केले. सर्व सहकारी प्राध्यापक, स्वयंसेवक यांनी मोलाचे सहकार्य केले.

अशा प्रकारा राष्ट्रीय सेवा योजना उपक्रमातून अनेक उपक्रम राबविले आहेत. या उपक्रमासाठी मा. प्राचार्य डॉ.आर.आर.कुंभार यांनी मोलाचे सहकार्य व मार्गदर्शन केले. याबद्दल मी सर्वांचे मनपूर्वक आभार मानतो. धन्यवाद.....

प्रा. अविनाश बा. कांबळे
कार्यक्रम अधिकारी
राष्ट्रीय सेवा योजना (कनिष्ठ विभाग)

सहल विभाग

आमच्या महाविद्यालयात विद्यार्थ्यांचा सर्वांगीण विकास करण्यासाठी अनेक उपक्रम राबविले जातात. त्यापैकी सहल हा सहशालेय उपक्रम राबवला जातो. सहलीमुळे विद्यार्थ्यांच्या व्यक्तिमत्त्व विकासाला चालना मिळते. तसेच दैनंदिन जीवनातील ताणतणावापासून व चाकोरीबद्ध जीवनात मनाला विरंगळा मिळतो. भौगोलिक ज्ञान मिळते, सांस्कृतिक व विचारांची देवाणघेवाण होते यातून विद्यार्थ्यांचे सामाजिकरण होण्यास मदत होते. यासाठी आमच्या महाविद्यालयाचे आदरनीय प्राचार्य मा. डॉ. आर.आर. कुंभार साहेबांचे आम्हाला सतत मार्गदर्शन लाभते. यावर्षी सहल काढण्यासाठी मा.डॉ.आर.आर.कुंभार साहेबांनी आम्हाला प्रोत्साहन दिले.

यावर्षीची सहल गोवा राज्यात जाण्याचे ठरले विद्यार्थ्यांना मार्ग सांगितला मुलांनी ताबडतोब पैसे जमा

केले. या कामात मला प्रामुख्याने प्रा. संजय माळी, प्रा. आण्णासो बागल, प्रा. सौ. वैशाली पाटील यांचे सहकार्य लाभले. त्याचबरोबर माझे सहकारी प्राध्यापक बंधू भगिनी यांचेही सहकार्य व मार्गदर्शन लाभले.

सहल दि. १९ डिसें. २०१७ व २० डिसें. २०१७ या दिवशी निश्चित केली त्यानुसार आम्ही १९ तारखेला सकाळी ६.०० वाजता एस.टी. ने प्रवास करण्यास सुरुवात केली. त्यावेळी पालकांनी नारळ फोडून आम्हाला प्रवासासाठी शुभेच्छा दिल्या. व प्रवासास सुरुवात केली. सहलीसाठी ४० विद्यार्थी व ४ प्राध्यापक होते. प्रवासात मुले गाणी विनोद दंगामस्ती करत होते. सकाळची वेळ असल्याने रस्त्यावर रहदारी कमी त्याचा फायदा घेत आमच्या गाडीचे ड्रायव्हर म्हणजे श्री. सदाशिव माळी यांनी सुनियंत्रीत पण वेगाने गोवा जवळ करण्याचा प्रयत्न केला. प्रवासाच्या दरम्यान अंबोली धबधबा पाहिला धबधब्याच्या पाण्यामध्ये इतर प्रवासी यांच्याबरोबर विद्यार्थ्यांनी मनसोक्त डुंबण्याचा आनंद घेतला. तरुणांने आपआपल्या मित्रमैत्रिणी बरोबर फोटो काढले व सहलीतील सहजीवनाचा आनंद कॅमेऱ्यामध्ये कैद करून आम्ही पुढच्या प्रवासास निघालो. पुढे सावंतवाडी येथे दुपारचे जेवण घेण्यासाठी मोतीबागेत जाण्याचा निर्णय घेतला. बागेत सर्व विद्यार्थ्यांनी गोलाकार बसून वनभोजनाचा आनंद घेतला. प्रत्येकाने आपल्या जेवणातील भाजी वेगवेगळे पदार्थ एकमेकांना वाढले. रुचकर जेवणाचा आस्वाद घेऊन व थोडी विश्रांती घेवून पुढच्या प्रवासाला निघालो. गोव्याला आम्ही दुपारी तीन वाजता पोहचलो. गोवा सरहद्दीवर प्रवाशी कर भरून पुढे अँगोडा फोर्ट हा अरबी समुद्राच्या किनारी भागात आहे. अँगोडा फोर्ट हा विस्तृत जमिनीवर पसरलेला आहे. चारी बाजूनी भक्कम तटबंधी असून मध्यभागी विशाल असा चबुतरा आहे. एका कोपऱ्यात दीपस्तंभासारखी उंच इमारत आजसुध्दा मक्कम स्थितीत उभी आहे. या किल्ल्यात फिरताना प्राचिन काळातील वास्तुशिल्प व त्यावेळच्या राजवटीच्या सामर्थ्याचे दर्शन होत होते. त्यानंतर आम्ही कलगुंट बीच पाहण्यासाठी निघालो.

कलगुंट बीच हा माणसांनी गजबजलेला विविध गोव्यातील वैशिष्टपूर्ण पदार्थ वस्तू यांनी मडविलेला दिसत होता. समुद्रकिनार्यावरून विलोभनीय सुर्यास्ताचे दर्शन घेण्यासाठी गोवा राज्यातील भारत देशातील, विदेशातील पर्यटक समुद्राकडे ओढले जात होते. मुलेमुली समुद्र स्नान घेणे, समुद्र लाटेवर स्वार होण्यासाठी आसुसलेली होती. विद्यार्थ्यांना समुद्र स्नान बाबतीत या काही सूचना दिल्या काही मुले समुद्र स्नान आनंद व्यक्त करीत होते. तर काही बोटिंग करत काही बलूनच्या साहाय्याने अवकाशात झेपावण्याचा प्रयत्न करीत होते. सुर्यास्ताचे दर्शन झाल्यानंतर विद्यार्थी बाजारपेठेत आले. विविध कलाकुसरीच्या वस्तुनी बाजारपेठ सजली होती. मुलांनी विविध वस्तू बघण्याबरोबरच खरेदी करण्याचा सपाटा लावला होता. आपल्या घरातील छोट्या बहिणभावंडाना, मोठ्या माणसांना गिफ्ट म्हणून अनेक वस्तू खरेदी करत मुले सहलीचा आनंद घेत होती. रात्री नऊ वाजता प्रसाद हॉटेल मध्ये जेवणासाठी सर्व मुले जमा झाली सर्वांची मोजदाद करून जेवणाचा आस्वाद घेतला व रात्री मुक्कामासाठी हॉटेल व्हिलेज मध्ये आम्ही पोहचलो. सर्वजण आपापल्या रुममध्ये सर्व मुले शांतपणे झोपी गेली.

दुसऱ्या दिवशी सकाळी सात वाजता आम्ही कोलवा बीचवर समुद्र स्नान करण्यासाठी पोहचलो. सकाळची शांत वेळ होती पण लाटाचा आवाज सर्वत्र निनाद होता. विशाल भव्य समुद्राचे दर्शन झाल्यावर प्रवासाचा कंटाळा दूर झाला. मनसोक्त मुलांनी समुद्रस्नान केले. नंतर गोड्यापाण्याने अंधोळ सर्वांनी केली. जवळच्याच हॉटेलमध्ये नाष्टा चहा घेतला व पुढील प्रवासास सुरुवात केली. मंगेशी मंदीरात सर्वांनी मनोभावे दर्शन घेतले. रस्त्याच्या लगत दुतर्फा असलेल्या दुकानांतून कपडे, खेळणी, अलंकार अशा अनेक वस्तू खरेदी केल्या. नंतर आम्ही ओल्ड गोवा येथील प्रसिद्ध चर्च बघण्यासाठी गेलो. नाताळचा सण काही दिवसावर येऊन ठेपला होता त्यामुळे चर्च परिसरात सजावट

करण्यात आली होती. सारा परिसर विद्युत रोषणाईने उजाळलेला होता. चर्च व वस्तू संग्राहलय पाहून जेवण केले व आम्ही दोनापावलाकडे मार्गक्रमण केले. दोनापावला प्रसिद्ध स्थळाला भेट दिली फोटो काढण्यात मुले दंग होती. दोनापावला पाहून झाल्यावर आम्ही तासगावकडे मार्गस्थ झालो. रात्री दोन वाजता तासगाव मध्ये पोहचलो. सर्व विद्यार्थ्यांचे पालक आपल्या पाल्यांना घेण्यासाठी कॉलेजमध्ये एकत्रित आली होती. सर्व पालकांच्याजवळ त्यांच्या पाल्यांना देऊन आम्ही निरोप घेतला.

अशा प्रकारे गोवा दर्शन सहल पूर्ण करण्यात आली. या सहलीचे प्रा. अविनाश बा. कांबळे, प्रा. संजय माळी, प्रा. आण्णासो बागल, प्रा. सौ. वैशाली पाटील यांनी काम पाहिले व सहकार्य केले. सहल अत्यंत आल्हादायक वातावरणात पार पाडली. सर्वांनी सहकार्य व मार्गदर्शन केले याबद्दल मी मनपूर्वक आभार मानतो...धन्यवाद

प्रा. अविनाश बा. कांबळे
सहल विभाग प्रमुख

DEPARTMENTAL PROFILE 2017-18 (Senior)

DEPARTMENT OF MARATHI

Dr. S. J. Patil
M.A., M.Phil. Ph.D
Assistant Professor

Dr. T. K. Badame
M.A., NET, Ph.D
Assistant Professor

Dr. Sou. M. A. Patil
M.A., NET, SET, Ph.D
Assistant Professor

ACHIEVEMENT OF FACULTY

Sr. No.	Faculty Name	Achievements /Course/Seminar/ Workshops/Projects Research/ Executive Editor / Co-Editor/ Presentation/ Research Paper Published /Resource Persons / Other	Date
1	Dr. S. J. Patil		
1.		Bos Member Marathi Shivaji University, Kolhapur	19/3/2018
2.		Attended National Seminar on 'Challenges Before Indian Economy In The Globalization Era' at P. D. V. P. College, Tasgaon	28/9/2017
3.		Attended National Seminar on 'Conservation & Importance of Historically Important Monuments, Places & Documents.	29/9/2017
4.		Attended State Seminar on 'Vasant Aabaji Dhahake Yanche Sahitya' at Dept. of Marathi, Shivaji University, Kolhapur.	29/12/2017
5.		Invited Tolk on 'Sadgoru Gadgebaba at Vikas Foundation, Hinagangaon, Tal. Kadegaon, Dist. Sangli	13/2/2018
6.		Invited Talk on 'Marathi Bhasha Din' Kavi Kusumagraj Jayanti at R. R. Patil Mahavidyalay, Savlaj	27/2/2018
7.		One student pass with 'A' gread on M. Phil Degri Shivaji University, Kolhapur	21/2/2018
2	Dr. T. K. Badame		
1.		Paper Presented International Seminar on Tourism & Sustainable Development Organized jointly by Baha, Academy, Pachgani & PDVP Mahavidyalay, Tasgaon	9-10 Feb. 2018
2.		Paper Presented state level seminar on 'Marathi Sahitya Vividha Wangmayin Prawah' Organized by Dept. of Marathi, Shivaji University, Kolhapur	28/2/2018
3.		Participated state level workshop on Wishavkosh Nondlekhan' Organized by Dept. of Marathi, Shivaji University, Kolhapur	9/5/2017
4.		Invited Tolk on 'UGC NET Coaching Scheme' subject - Toulantik Bhashabhyas organized by Dept. of Marathi, Shivaji University, Kolhapur	11/3/2017

5.	Invited Talk on statistics Teachers Association Personality Development Comp. B.S.C.II at Police Prashikshan Kendra, Turachi, Dist. Sangli	30/12/2017
6.	Invited Talk on Manavadhikar Janjagruti at Police Prashikshan Kendra, Turachi, Dist. Sangli	13/7/2017
7.	Attended Tow National Seminar	28-29/9/2017 10-11/2/2018
8.	Attended One State Level Seminar	30/10/2017 8/12/2017
9.	Attended Two State Level Workshop	8/12/2017
10.	Ankring Event Navmharashtra Yuwa Jagar Abhiyan Sanwad Yatra - Supriya Sule (M.P.) at P.D.V.P. College, Tasgaon	19/2/2017
3	Dr. Mrs. M. A. Patil	
1.	Work on supertendent Ladies Hostel	12/6/2017
2.	Participed on Rashatriya Matdar Din-Manvi Sakhali Rally	25/1/2018
3.	Invited Talk on Mahila Melava at Babasaheb Chitale Mahavidyalay, Bhilawadi	16/2/2018
4.	Attended National Seminar on 'Conservation & Importance of Historically Important Monuments, Places & Documents.	29/9/2017
5.	Attended National Seminar on 'Challenges Before Indian Economy In The Globalization Era'	28/9/2017
4	Departmental Achievements	
1.	Organized Navodit Marathi Gramin Sahitya Samelan	3/1/2018
2.	Study Tour on Pusatkanche gaon, Bhilar, Dist. Satara	19/11/2017
3.	Talukastariy Kawyalekhan Spardha	5/3/2018
4.	Participation & students on Vasant Avishakar Sanshodhan Spardha	21/12/2017
5.	Organized Talk on Sundashelke - Sub. Kawyajali	8/12/2017
6.	Organized Talk on Dr. Baburao Gurav Sub. Marathi Bhasha Gourav-Marathi Raj Bhasha Din	27/2/2018
7.	Department Running Course on Marathi Bhasha Wyakran	3/2/2018 to 2/4/2018

5 Student Achievements	
1.	<p>Megha Vitthal Mane Regarding Award of M.A. II Marathi Exam. held in March/April, 2017 Rank Friest 76.75%</p> <p>The Prize Names</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. The Madhav Julian Prize 2. The Uma Girish Prize 3. Late Prof. Ramchandra Krishaji Panase, Barshi Smruti Paritoshik 4. Late Smt. Jayshree Gururaj Hanche Prize 5. Prof. G. M. Pawar prize 6. Guruvarya Late Dr. Vishnu Narayan Kulkarni Bhashabhushan Paritoshik 7. Marathi Katha Lekhak Shri. Dinkar D. Bhosale Alias Charuta Sagar paritoshik 8. Venutai Chavan Smruti Paritoshik
2.	<p>Regarding Merit list rank Shivaji University, Kolhapur B.A. III Marathi Exam. held in March/April, 2017</p> <p>Students Name</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Angha Popat Patil Rank 4 (84.80%) 2. Vinita Vijay Sarde Rank 8 (83.00%)
3.	<p>Shivaji University Magazine Compaction 2016-17 Regarding Prize</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Angha Popat Patil Rank Frist (Prawaswarnan Sanskar 2016-17)

- शिक्षण म्हणजे मनुष्याच्या ठिकाणी जे पूर्णत्व आधीचेच आहे, त्याचे प्रकटीकरण.
- अपरिपक्व आणि गोंधळ उडवून देणाऱ्या कल्पनांचे आणि माहितीचे गाठोडे जन्मभर गोळा करणे म्हणजे शिक्षण नव्हे. चैतन्याने मुसमुसलेले, चारित्र्य घडविणारे, पुरुषार्थ प्रदान करणारे ते शिक्षण! शेकडो ग्रंथ डोक्यात कोंबण्यापेक्षा तुम्ही अगदी थोड्या कल्पना खरोखर आत्मसात केल्यात आणि त्या जगून दाखवल्यात तर ते खरे शिक्षण.
- धनार्जन असो, ईश्वरोपासना असो किंवा दुसरे कोणतेही कार्य असो, मनाची एकाग्रता जितकी अधिक, तितकी अधिक, तितके ते काम चांगल्या प्रकारे होईल.

DEPARTMENT OF HINDI

Prof. Dilip Bhosale
Assistant Professor
Head Dept. of Hindi

Mr. R. S. Mote
Assistant Professor

Miss. A. T. Patil
Assistant Professor

ACHIEVEMENT OF FACULTY

Sr. No.	Faculty Name	Achievements /Course/Seminar/ Workshops/Projects Research/ Executive Editor / Co-Editor/ Presentation/ Research Paper Published /Resource Persons / Other	Date
१	प्रा. दिलीप भोसले		
१.		कला, वाणिज्य महाविद्यालय, कडेपूर द्वारा आयोजित एक दिवसीय संगोष्ठी मे प्र-पत्र पठन तथा सत्राध्यक्ष विषय- 'कृष्णा अग्रिहोत्री की कहानियों में दाम्पत्य विघटन'	२७/१/२०१७
२.		लालबहादूर शास्त्री कॉलेज ऑफ आर्ट्स, सायन्स अँड कॉमर्स, सातारा द्वारा आयोजित द्वि-दिवसीय राष्ट्रीय संगोष्ठी प्रतिभागी	१९-२० /८/२०१७
३.		पद्मभूषण डॉ. वसंतरावदादा पाटील महाविद्यालय, तासगांव द्वारा अर्धशास्त्र विभाग की ओर से आयोजित एक दिवसीय राष्ट्रीय संगोष्ठी प्रतिभागी	२८/१/२०१७
४.		'सुटा' संघटना द्वारा आयोजित एक दिवसीय कार्यशाळा में प्रतिभागी	५/२/२०१७
५.		हिंदी अध्ययन मंडळ, जिला सांगली द्वारा आयोजित द्वि-दिवसीय संगोष्ठी में सहयोग तथा सभाध्यक्ष	
२	प्रा. आर. एस. मोटे		
१.		सदस्य, महाराष्ट्र राज्य हिंदी डॉयलॉग न्यास, मुंबई	
२.		सदस्य, शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर हिंदी परिषद, कोल्हापूर	
३.		सदस्य, हिंदी अध्ययन मंडळ, कोल्हापूर	
	विभागीय कार्यान्वयन		
		<ul style="list-style-type: none"> ● १४ सितम्बर हिंदी दिवस का आयोजन ● अर्धशास्त्र तथा इतिहास विभाग की ओर से आयोजित राष्ट्रीय संगोष्ठी में सहयोग ● शिक्षक दिन का आयोजन 	

DEPARTMENT OF ENGLISH

Mr. A. S. Pachore
M.A., M. Phil.
Asso. Professor & HOD

Mr. A. R. Patil
M.A.
Assistant Professor

Dr. D. B. Thorbole
M.A., Ph.D.
Assistant Professor

Mr. M. S. Mahale
M.A., M.Phil, SET
Assistant Professor

Mr. N. R. Waghmare
M.A., NET
Assistant Professor

ACHIEVEMENT OF FACULTY

Sr. No.	Faculty Name	Achievements /Course/Seminar/ Workshops/Projects Research/ Executive Editor / Co-Editor/ Presentation/ Research Paper Published /Resource Persons / Other	Date
1	Mr. A. S. Pachore		
1		Attended one day Workshop on 'Democracy, Election and Good Governance' organized by Mahavir Mahavidyalaya, Kolhapur	24/2/2018
2	Mr. A. R. Patil		
1		Attended one day Workshop related to N.S.S. on PFMS system organized by N.S.S. Department Shivaji University, Kolhapur	10/3/2018
3	Dr. D. B. Thorbole		
1		Attended one day state level seminar on "Defined contributory Pension Scheme (D.C.P.S.)" organized by Shivaji University Teachers Association (SUTA) Kolhapur	13/8/2017
2		Attended one day national seminar on "Challenges before Indian Economy in the Globalization Era" organized by Department of Economics P.D.V.P. College, Tasgaon	28/9/2017
3		Attended two day national seminar on "Conservation and importance of Historically important monuments, Places and Documents" organized by Department of History P.D.V.P. College, Tasgaon	28-29 /9/2017
4		Worked as a Team manager in the District level Avishkar Research Convention 2017-2018 organized by Deshbhakt Anandrao Balwantrao Naik Arts and Science College, Chikhali	27/12/2017
5		Attended special winter school course had at UGC, HRDC, Raipur University, Raipur	5/3/2018 to 25/3/2018

4	Mr. M. S. Mahale		
1	Published one research article in online journal ----- Langlit, having import ---- 4.23 and approved by UGC.		
2	Attended 40 th Orientation Programme ----- at UGC-HRDC, SGBAD, Amaravati		
3	Attended one day state seminar organised by Dept. of Economics, PDVP College, Tasgaon		
4	Attended two day National level seminar organised by Dept. of History, PDVP College, Tasgaon		
5	Participated in स्वच्छता मित्र वक्तृत्व करंडक स्पर्धा 2018 organised by Maharashtra State and Panchayat Samiti, Tasgaon		
6	Participated in Youth Parliament Championship 2017 organised by Maharashtra Police Department		
7	Participated in National Voters Day organised by Tahshil Office, Tasgaon (Dist. Sangli)		

ACHIEVEMENT OF FACULTY

6	Mr. N. R. Waghmare		
1	Attended one day national seminar on "Challenges before Indian Economy in the Globalization Era" organized by Department of Economics P.D.V.P. College, Tasgaon	28/9/2017	
2	Attended two day National level seminar organised by Dept. of History, PDVP College, Tasgaon	28-29 /9/2017	
3	Participated in National Voters Day organised by Tahshil Office, Tasgaon (Dist. Sangli)		

Students' Achievements:

Miss Pore Poonam Vinayak (B.A.II) has achieved the second prize on 'District Level Research Poster presentation organized by Shivaji University, Kolhapur at Shirala Dist. Sangli on 27th December, 2017

- सदा चांगली कामे करीत चला, सदैव पवित्र विचार बाळगीत चला.
हीन संस्कार निवारण्याचा हाच एकमेव मार्ग आहे.

- भौतिक दृष्टीने बघितल्यास वाईट विचारांना शरीराा होणाऱ्या वेगवेगळ्या आजारांचे अतिसूक्ष्म जंतू म्हणता येईल.

DEPARTMENT OF HISTORY

Dr. C. G. Patil
Assistant Professor

Prof. G. K. Patil
Assistant Professor

ACHIEVEMENT OF FACULTY

Sr. No.	Faculty Name	Achievements /Course/Seminar/ Workshops/Projects Research/ Executive Editor / Co-Editor/ Presentation/ Research Paper Published /Resource Persons / Other	Date
१	डॉ. सी. जी. पाटील		
१.		ऑगस्ट क्रांतिदिन प्रमुख पाहुणे सौ. मंगलाताई रामचंद्र जगताप, महिला महाविद्यालय, उंब्रज	९/८/२०१७
२.		बाळासाहेब देसाई अध्यास व शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर यांच्या संयुक्त विद्यमाने- 'बाळासाहेब देसाई यांचे संयुक्त महाराष्ट्राच्या विकासातील योगदान' राज्यस्तरीय चर्चासत्र, कोल्हापूर	१०/३/२०१७
३.		Shri. Raosaheb Ramrao patil Mahavidyalay, Savlaj 7,8 March 2017 National Seminar पेपर - शरद जोशी व शेतकरी चळवळ	७-८/३/२०१७
४.		महाराष्ट्र पोलीस उपविभागीय दक्षत्व स्पर्धा, तासगांव परिक्षक	ऑगस्ट २०१७
५.		सातारा इतिहास संशोधन मंडळ, सातारा राष्ट्रीय चर्चासत्र 'मध्ययुगीन इतिहास (Medieval History)	२०/७/२०१७
६.		पद्मभूषण डॉ. वसंतरावदादा पाटील महाविद्यालय, तासगांव इतिहास राष्ट्रीय चर्चासत्र संयोजन Conservation & Importance of Historical Important Monuments Places & Documents	२८-२९ /९/२०१७
२	प्रा. जी. के. पाटील		
१.		सातारा इतिहास संशोधन मंडळ, सातारा राष्ट्रीय चर्चासत्र पेपर 'शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे समाजवादी विचार' (ISSN - 2278-5914) पान नं. १५६	८/१०/२०१७
२.		तासगांव महाविद्यालय, संयोजन Conservation & Importance of Historical Important Monuments Places & Documents National Seminar	२८-२९ /९/२०१७
	वृत्तपत्रात लेख		
		१) शिक्षणाचे खाजगीकरण समाजास घातक - दै. पुढारी	१२/१/२०१८
		२) आबारूपीआभाळमायेच्या लोक संघर्षाचे आभाळ फाटले. - दै. लोकमत	१६/२/२०१८
		३) शैक्षणिक क्रांतीचा कलश स्वामी विवेकानंद संस्था - दै. जनतांढव	९/६/२०१७

	४) तासगांवचा ऐतिहासिक वारसा - दै. जनतांडव	२६/८/२०१७
	५) तासगांवचा ऐतिहासिक रथोत्सव - दै. तरुण भारत	२६/८/२०१७
	६) तासगांवच्या भूमीने स्वातंत्र्यवीरांना दिली जनक्रांतीची आयुधे - दै. जनतांडव	३/९/२०१७
सामाजिक उपक्रम		
	१) महाराष्ट्र पोलीस उपविभागीय वक्तृत्व स्पर्धा - परिक्षक, संयोजन	सप्टेंबर २०१७
	२) शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे जन्मशताब्दी स्मरणिक समिती सदस्य निवड	७/९/२०१८
	३) महिला महाविद्यालय, तासगांव राष्ट्रीय सेवा योजना विशेष श्रमसंस्कार शिबीर, सावर्डे समारोप समारंभ अध्यक्ष	१/९/२०१८
	४) शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे महाविद्यालय, मिरज ग्रंथालय दिन प्रमुख पाहुणे	१२/८/२०१७
	५) संस्थामाता सुशिलादेवी साळुंखे महिला शिक्षणशास्त्र महाविद्यालय, तासगांव स्वामी विवेकानंद जयन्तीनिमित्त व्याख्यान	१२/९/२०१८
	६) तुरची पोलीस केंद्र, तुरची मानवी हक्क जनजागृती-वाद-विवाद स्पर्धा	१३/७/२०१७
	७) स्वामी विवेकानंद जयंती सप्ताह, तासगांव महाविद्यालय समारोप समारंभ प्रमुख पाहुणे	१९/९/२०१८
इतिहास विभाग उपक्रम		
	१) राष्ट्रीय चर्चासत्र	२८-२९/९/२०१८
	२) 'सांगली जिल्ह्यातील दुर्मिळ ऐतिहासिक कागदपत्रांचे संवर्धन-दस्तऐवज' प्रदर्शन इतिहास संशोधन मानसिंग कुमठेकर, मिरज	२८-२९/९/२०१८
	३) मुकबधिर विद्यार्थ्यांना खाऊवाटप, दत्तमाळ मुकबधिर विद्यालय	५/१०/२०१७
	४) शिक्षक दिन	५/९/२०१७
	५) सावित्रीबाई फुले जयंती	३/९/२०१८
	६) विद्यार्थी सेमीनार	सप्टेंबर २०१७
	७) शिवकालीन न्यायव्यवस्था प्रोजेक्ट	१९/२/२०१८
	८) सरप्राईज टेस्ट बी.ए. १ व २	१९/९/२०१७
	९) निबंध लेख	९/८/२०१७
	१०) ओपन बुक टेस्ट	२०/९/२०१७
	११) वसंत अविष्कार पोस्टर प्रेझेंटेशन	

DEPARTMENT OF ECONOMICS (U.G. & P.G.)

Mr. K. S. Patil
M.A. D.H.E.
Associate Professor
HOD

Mr. J. A. Yadav
M.A., M.Phil
Assistant Professor

Mr. K.N. Patil
M.A., B.Ed
Assistant Professor

Dr. B.J. Kadam
M.A., M.Phil, Ph.D., PGDCG
Assistant Professor

ACHIEVEMENT OF FACULTY

Sr. No.	Faculty Name	Achievements /Course/Seminar/ Workshops/Projects Research/ Executive Editor / Co-Editor/ Presentation/ Research Paper Published /Resource Persons / Other	Date
1	Mr. K. S. Patil	Chairman of Distance Education	
		Chairman of Lead College Scheme	
		Chairman of College Table Committee	
		Cap Director of Shivaji University Kolhapur (College Level Exam)	
		Member of Admission Committee (B.A.- II)	
		Member of Admission Committee (M.A.)	
		Member of Building Construction and Campus Development Committee	
		Member of Aluminee Association	
		Member of Purchase Committee	
		Co-Ordinator of PGDC in Human Right Course	
		Conveners of One day National Seminar on "Challenges Before Indian Economy in the Globalization Era"	28 th September 2017
		Research Paper Presented "Future of Co-operative Movement in India "on One Day National Seminar on "Challenges Before Indian Economy in the Globalization Era"	28 th September 2017
		शिकायी पुनर्वर्गित ईशानाधिकार अयोगाणन कोलहापूर (पुणेक) २८ वडा वार्षिक अधिवेशन काठिअणनी जी . डी . वापू लाड महाविद्यालय, कुंडल या ठिकाणी सहभाग आणि "सहकार विषयक वसंतरावदादा पाटील यांचे विचार" या विषयावर शोधनिबंध सादर	१ जल्लेवारी व ४ जल्लेवारी २०१८
		Research Paper Published on "Future of Co-operative Movement in India" in Special Issue of Vidyawarta UGC Approved Refereed Journal (ISSN-2319 9318 Impact Factor 4.014)	September 2017
		"सहकार विषयक वसंतरावदादा पाटील यांचे विचार" या विषयावरील संशोधन शोधनिबंध शिकायी कथे प्रसिद्ध (ISBN No : 978-81-907287-8-2)	१ जल्लेवारी व ४ जल्लेवारी २०१८
		राधे रामाव साहबिवालज जात या ठिकाणीतील दोन दिवसीय राष्ट्रीय परिषदेमध्ये सहभाग आणि "जी एस टी आणि कारासिप लेवकरनी" या विषयावरील संशोधन शोधनिबंध सादर	२१ फेब्रुवारी व २४ फेब्रुवारी २०१८
2	Mr. J. A. Yadav	Staff Sectary	
		Member of Admission Committee (B.A.- I)	
		Member of Banking Examination Committee	

		Chairman of 1 st Session in the Two Day National Conference at Raje Ramrao Mahavidyalaya Jat, Dist- Sangli	23 rd and 24 th February 2018
		सहवंत कॉलेज, विटा येथे "महात्मा गांधी जीवन व कार्य" या विषयावर व्याख्यान सादर	११ ऑक्टोबर २०१७
		Co-ordinator of One day National Seminar on "Challenges Before Indian Economy in the Globalization Era"	28 th Sep.2017
		एक दिवसीय जागतिकीकरण युगातील भारतीय अर्थव्यवस्थेसमोरील आव्हाने या राष्ट्रीय सेमिनारमध्ये सहभाग आणि "वस्तू व सेवा कर (GST) : भारत" या विषयावरील संशोधन लोघनिबंध सादर	September 2017
		शिवाजी युनिव्हर्सिटी इकोनॉमिकल असोसिएशन कोल्हापूर (सुपेक) २८ व्या वार्षिक अधिवेशन क्रांतिअग्रणी जी.डी.बापू लाड महाविद्यालय, कुंडल या ठिकाणी सहभाग आणि "सरकारी अर्थकारण : काल, आज आणि उद्या" या सारजाती वृत्तसंकलनक म्हणून काम पाडीले	६ जानेवारी व ७ जानेवारी २०१८
		Attended One Day National Seminar on "Contribution of Women in Historical, Economic, Political & Social Fields of Post Independence in Smt. Akkatai Ramgonda Patil Kanya Mahavidyalaya, Ichalkaranji	7 th October 2017
		शिवाजी युनिव्हर्सिटी इकोनॉमिकल असोसिएशन कोल्हापूर (सुपेक) २८ व्या वार्षिक अधिवेशन क्रांतिअग्रणी जी.डी.बापू लाड महाविद्यालय, कुंडल या ठिकाणी सहभाग आणि "ग्रामीण विकासाचा शिल्पकार डॉ. वसंतरावदादा पाटील" या विषयावरील संशोधन लोघनिबंध सादर	६ जानेवारी व ७ जानेवारी २०१८
		प्रधान पाण्याचा या संबंधित पुस्तकात सह लेखक म्हणून "जमी : अर्थ, स्वरूप, महत्त्व, राज्याधिकार, महिला, जलचक्र आणि मानवूनचे महत्त्व" प्रसिध्द (प्रथम आवृत्ती ISBN: 978-93-5268-077-1)	२ एप्रिल २०१७
		"महाराष्ट्राच्या सर्वसमावेशक विकासातील पद्मभूषण डॉ. वसंतरावदादा पाटील यांचे योगदान" या विषयावरील संशोधन लोघनिबंध सेमिनार प्रोग्रॅमिंग मध्ये प्रसिध्द (ISBN-978-93-85456-23-7)	मे २०१७
		"वस्तू व सेवा कर (GST) : भारत" या विषयावरील संशोधन लोघनिबंध आंतरराष्ट्रीय रितचर्चा जर्नल विद्यावार्ता मध्ये प्रसिध्द (ISSN-2319 9318 Impact Factor 4.014)	सप्टेंबर २०१७
		"ग्रामीण विकासाचा शिल्पकार डॉ. वसंतरावदादा पाटील" या विषयावरील संशोधन लोघनिबंध शिवाई मध्ये प्रसिध्द (ISBN No : 978-81-907287-8-2)	६ जानेवारी व ७ जानेवारी २०१८
		राजे रामराव महाविद्यालय, जल या ठिकाणीतील दोन दिवसीय राष्ट्रीय परिषदेमध्ये सहभाग आणि "वस्तू व सेवा कर (जी एस टी) : एक नूतनमान" या विषयावरील संशोधन लोघनिबंध सादर	२३ फेब्रुवारी व २४ फेब्रुवारी २०१८
3	Mr. K.N. Patil	Co-ordinator M.B.A (YCMOU)	
		Member of Banking Examination Committee	
		Member of Admission Committee (B.Com-I)	
		Member of Advertisement Committee (College Magazine)	
		Member of Examination Committee	
		Executive Editor of One Day National Seminar on "Challenges Before Indian Economy in the Globalization Era" (Special Issue of Vidyawarta UGC Approved Refereed Journal ISSN-2319 9318 Impact Factor-4.014)	September 2017
		Research Paper Presented "Challenges Before Co-Operative Movement After Globalization Era" on One Day National Seminar on "Challenges Before Indian Economy in the Globalization Era "	28 th September 2017
		Research Paper Published on "Challenges Before Co-Operative Movement After Globalization Era " in Special Issue of Vidyawarta UGC Approved Refereed Journal (ISSN-2319 9318 Impact Factor 4.014)"	September 2017
		भा. डॉ. वसंतरावदादा पाटील यांचे उच्च शिक्षणातील योगदान" या विषयावरील संशोधन लोघनिबंध सेमिनार प्रोग्रॅमिंग मध्ये प्रसिध्द (ISBN-978-93-85456-23-7)	मे २०१७
		शिवाजी युनिव्हर्सिटी इकोनॉमिकल असोसिएशन कोल्हापूर (सुपेक) २८ व्या वार्षिक अधिवेशन क्रांतिअग्रणी जी.डी.बापू लाड महाविद्यालय, कुंडल या ठिकाणी सहभाग	६ जानेवारी व ७ जानेवारी २०१८

4	Dr. B. J. Kadam	Co- Editor of One Day National Seminar on "Challenges Before Indian Economy in the Globalization Era" (Special Issue of Vidyawarta UGC Approved Refereed Journal ISSN-2319 9318 Impact Factor-4.014)	September 2017
		Co- Editor of One Day National Seminar on One Day National level Seminar on Contribution of Padmabhushan Dr. Vasantraodada Patil In Overall Development of Maharashtra (Seminar Proceeding) ISBN-978-93-8546-23-7	May2017
		ग्रन्थ पाण्याचा या संशोधित पुस्तकात सह लेखक म्हणून "महाराष्ट्रातील पाणी प्रश्न: तय : स्थिती, समस्या व भविष्य" प्रसिद्ध (प्रथम आवृत्ती ISBN: 978-93-5268-077-1)	२ एप्रिल २०१७
		Research Paper Published on "Economical Inclusive Development and Village Panchayats : A Micro Study " in International Journal of Current Science & Humanities (ISSN:2347-7784, Impact Factor: 2.5)	September 2017
		Research Paper Published on "Financial Inclusive Development and Village Panchayats : A Micro Study" in Special Issue of Vidyawarta UGC Approved Refereed Journal (ISSN-2319 9318, Impact Factor 4.014)	September 2017
		Research Paper Published on "Bhakti Movement in Maharashtra " in Seminar Proceeding (ISBN- 978-81-927211-3-7)	May2017
		"महाराष्ट्राच्या सर्वांगीण विकासातील डॉ. वसंतरावदादा पाटील यांचे योगदान" या विषयावरील संशोधन शोधनिबंध सेमिनार प्रोसिडिंगमध्ये प्रसिद्ध (ISBN-978-93-85456-23-7)	मे २०१७
		"डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचे अर्थिक विचार आणि सवकासी भारतीय अर्थव्यवस्था" या विषयावरील संशोधन शोधनिबंध सेमिनार प्रोसिडिंग मध्ये प्रसिद्ध (ISBN 978-81- 28632-3-8)	मे २०१७
		"सरकार विषयक वसंतरावदादा पाटील यांचे विचार" या विषयावरील संशोधन शोधनिबंध शिबिरांमध्ये प्रसिद्ध (ISBN No : 978-81-907287-8-2)	१ जानेवारी व ७ जानेवारी २०१८
		Research Paper Presented "Financial Inclusive Development and Village Panchayats : A Micro Study" on One Day National Seminar on "Challenges Before Indian Economy in the Globalization Era"	28 th September 2017
		शिकागो युनिव्हर्सिटी इकोनॉमिकल असोसिएशन कोलरापूर (इन्डिया) २८ व्या वार्षिक अधिवेशन कॉलिउमपी जी. टी. बापू साह महाविद्यालय कुडल या ठिकाणी सहभाग आणि "सरकार विषयक वसंतरावदादा पाटील यांचे विचार" या विषयावर शोधनिबंध सादर	१ जानेवारी व ७ जानेवारी २०१८
		राजे रामराव महाविद्यालय जल या ठिकाणीतील येथे दिवसीय राष्ट्रीय परिषदेमध्ये सहभाग आणि "वस्तू व सेवा कर आणि स्थानिक सरकार" या विषयावरील संशोधन शोधनिबंध सादर	११ फेब्रुवारी व १४ फेब्रुवारी २०१८

DEPARTMENTAL ACTIVITIES

Sr. No.	Date	Activity/Topic	Resource Person	Class
1	11/08/2017	Guest Lecture on Concussing of Bank Complete Exam	Dr. Mansing Jadhav	B.A.-II, B.A.-III, B.Com-II, B.Com-III
2	05/09/2017	Teacher Day	Prin. Dr. R.R. Kumbhar	B.A.-III
3	20/09/2017	Guest Lecture on Goods & Service Tax	Dr. J.F. Patil	B.A.-III, M.A.-I, M.A.-II
4	20/09/2017	Departmental Publication Arthvedh (Special Issue on Goods and Service Tax and Farmer)	Dr. J.F. Patil Prin. Dr. R.R. Kumbhar Dr. P.B. Kulkarni Prof. Sanjay Thigale Prof. Shubhash Dagade	B.A.-III, M.A.-I, M.A.-II
5	20/09/2017	Wall Paper on Goods and Service Tax	Dr. A.S. Mahadik	B.A.-III, M.A.-I, M.A.-II

DEPARTMENTAL ACTIVITIES

Sr. No.	Date	Activity/Topic	Resource Person	Class
6	28/09/2017	One Day National Seminar on " Challenges before Indian Economy in the Globalization Era"	Dr.D.T. Shirke Dr. V.B. Kakade Prin. Dr. J. S. Patil Dr. Basavraj Benni Dr. P.S. Kamble Prin.Dr. A.S. Patil	
7	04/12/2017	Guest Lecture on Concussing of Bank Compleitive Exam		B.A.-II, B.A.-III, B.Com-II,B.Com-III
8	19/01/2018	Industrial Visit to Warananagar	Mr. Rohan Patil Mr. Rajendra Powar	B.A.-III
9	11/01/2018 to 20/01/2018	Survey Report on Human Development Index of Tasgaon Taluka		B.A.-III M.A.-I, M.A.-II
10	27/02/18 to 1/3/2018	Study Tour Western Coast of Maharashtra		B.A.-III
3	STUDENT ACHIEVEMENTS			
1	Shivaji University Merit List			
	<ul style="list-style-type: none"> • Kumari Nilima Patil 1st Rank in Shivaji University Kolhapur • Kumari Sarika Patil 5th Rank in Shivaji University Kolhapur • Kumari Manisha Yadav 10th Rank in Shivaji University Kolhapur 			
2	Research Achievements of Student			
	प्रतिष्ठा पाटील (एम्.ए. भाग २)	शिवाजी युनिवर्सिटी इकोनॉमिकल असेसिएशन कोल्हापूर (तुपेक) २८ व्या वार्षिक अधिवेशन कलितज्यामी जी. सी. बापू लाव नवनिघडलव कुंडल या शिवाजी साभाग आणि "सांगली निजवाण्या अर्थशास्त्रातील डॉ. वसंतरावदादा पाटील यांचे योगदान" या विषयक शोधनिबंध सादर आणि प्रतिस्पर्धिक प्राप्त		१ जानेवारी व ७ जानेवारी २०१८
	सीमा पोळ (एम्.ए. भाग १)	एक दिवसीय जागतिकरणच्या युगातील भारतीय अर्थव्यवस्थेवरील आकाने राष्ट्रीय संविनारमध्ये सहभाग आणि "जागतिकरणानंतर सारकारी सारकळी सगरील आकाने" या विषयावरील शोधनिबंध सादर		सप्टेंबर २०१७
	N.S.S. Achievements			
	Kumar Sangram Dipak Patil (B.A.-III)	University Level N.S. S Camp		16 th May 2017 to 22 nd may 2017
		Best Volunteer in Special N.S.S. Camp		31 st Jan. 2018 to 6 th Feb. 2018
	Sport Achievements			
	पाटील पुजा संजय (बी.ए.१)	गोळा फेक तृतीय क्रमांक थाळी फेक तृतीय क्रमांक ४०० थावणे तृतीय क्रमांक		

- Mr. K. S. Patil

DEPARTMENT OF SOCIOLOGY

Mr. Vinodkumar Kumbhar
M.A.SET, NET/JRF, M.Ed.NET
Assistant Professor HOD

Mr. Sainath Ghogare
M.A., NET
Assistant Professor

ACHIEVEMENT OF FACULTY

Sr. No.	Faculty Name	Achievements /Course/Seminar/ Workshops/Projects Research/ Executive Editor / Co-Editor/ Presentation/ Research Paper Published /Resource Persons / Other	Date
1	Mr.Vinodkumar Kumbhar		
1.		Presented a paper in National Seminar on 'Impact Of Globalization On Indian Social Institution	17 Dec.2017
2.		Presented a paper in National Seminar on 'Socio-Economic Problems Of Semi-Nomadic, Nomadic And De-Notified Tribes'	22 Jan.2017
3.		Session Convener in National Seminar on 'Socio-Economic Problems Of Semi-Nomadic, Nomadic And De-Notified Tribes'	22 Jan.2017
4.		Published a paper in National Seminar entitled 'भटव्या व विमुक्त जमतीच्या शासकीय योजनांचा अभ्यास'	22 Jan.2017 ISSN 228-5655.
5.		Guest Lecture on 'समाजशास्त्रातील करिअरच्या संधी' at Department of Sociology, D.B.S.College Miraj.	Oct 2017
6.		Attended two day national seminar on "Conservation And Importance Of Historically Important Monuments, Places and Documents"	28&29 Sept 2017
7.		Attended one day national seminar on "Challenges Before Indian Economy In The Globalization Era"	28 Sept 2017
8.		Organized one day Lead College workshop on "universal human values and soft skill development"	22 DEC. 2017
9.		Participated in "NATIONAL VOTERS DAY" RALLY	25 JAN ,2018
10.		Member 'MARATHI SAMAJSHASTRA PARISHAD'	
11.		Member 'SHIVAJI VIDYAPEETH SAMAJSHASTRA PARISHAD, KOLHAPUR '	

2	Mr. Sainath Ghogare		
	1.	Attended two day national seminar on "Conservation And Importance Of Historically Important Monuments, Places and Documents"	28&29 Sept 2017
	2.	Attended one day national seminar on "Challenges Before Indian Economy In The Globalization Era"	28 Sept 2017
	3.	Worked as examiner of "Youth Parliament Championship Competition 2017 "	DEC 2017
	4.	worked as Coordinator of Elocution competition organized on "SWACH BHARAT ABHIYAN"	DEC 2017
	5.	Worked as External Supervisor at Mahila Mahavidyalay , Tasgaon	04 DEC 2017
	6.	Presented a paper in National Seminar on 'Impact Of Globalization On Indian Social Institution'	17 DEC .2017
	7.	Organized one day Lead College workshop on "universal human values and soft skill development"	22 DEC. 2017
	8.	worked as examiner of Elocution competition organized on "SWACH BHARAT ABHIYAN"	04 JAN 2018
	9.	Participated in "NATIONAL VOTERS DAY" RALLY	25 JAN, 2018
	10.	Worked as examiner of essay competition organized in "VIVEKANAND SAPTAH".	29 JAN2018
	11.	Member 'MARATHI SAMAJSHAstra PARISHAD'	

2. DEPARTMENTAL ACTIVITIES:

Sr. No.	Activity/Topic	No. Participated Students	Date	Responsible Faculty/ Recourse Person
1	Voters Registration Program	Above 1000	1 Jun 2017 to 30 August 2017	S.R.Ghogare
2	Rangoli Competition	11	29 July 2017 Jan 2018	S.R.Ghogare
3	Teachers Day	40	05 Sep 2017	V.D.Kumbhar
4	Wall Paper Presentation	40	05 Sep 2017	V.D.Kumbhar
5	Student Written Book Publication "THE VOICE OF SOCIOLOGY"	40	05 Sep 2017	V.D.Kumbhar
6	Guest lecture on 'National Integration'	40	09 Sep 2017	Dr.Amol Patil
7	Students Research Papers for National conference on 'Impact Of Globalization On Indian Social Institution' SHIVAJI VIDYAPITH SAMAJSHASHTRA PARISHAD held at Miraj	18	17 Dec 2017	V.D.Kumbhar/ S.R.Ghogare

Sr. No.	Activity/Topic	No. Participated Students	Date	Responsible Faculty/ Recourse Person
8.	VASANTAVISHKAR Projects / Wallpaper Presentations	18	21 DEC 2017	V.D.Kumbhar/ S.R.Ghogare
9.	Organized Lead College Workshop on "Universal Human Values And Soft Skill Development"	90	22 Dec 2017	V.D.Kumbhar/ S.R.Ghogare
10.	National Conference With Paper Presentation – Department Of Sociology, Vivekananda College, Kolhapur	12	22 Jan 2018	V.D.Kumbhar
11.	Rangoli competition	22	22 Jan 2018	S.R.Ghogare
12.	National Voters Day Rally	Above 300	25 Jan 2018	V.D.Kumbhar/ S.R.Ghogare
13.	Dainik Lokmat, Sangli Sponsored "Personality Development Programme"	300	02 Feb 2018	V.D.Kumbhar
14.	Mahamitra App Programme of Government Of Maharashtra	200	05 Feb 2018	V.D.Kumbhar

RESULT ANALYSIS 2017-18

Registered	Appeared	Distinction	First	Second	Pass	Fail	Absent	Percentage
42	42	5	25	8	2	2	-	95.23%

Ranker:-

Rank	Name	Percentage
1 st	Miss.Bhosale Swapnali Jagannath	72.50 %

- हे जवीन, जगातील धन, मान, ऐश्वर्य सारेकाही क्षणभंगूर आहे. जे दुसऱ्यांसाठी जगतात तेच खऱ्या अर्थाने जिवंत असतात. बाकीचे सारे जिवंत असले तरी ते मेल्यासारखेच होत.

DEPARTMENT OF POLITICAL SCIENCE

Mr. S. B. Patil
M.A.(Political Science)
Assistant Professor & HOD

Mr. V. J. Jadhav
M.A.(Political Science)
Assistant Professor

ACHIEVEMENT OF FACULTY

Sr. No.	Faculty Name	Achievements /Course/Seminar/ Workshops/Projects Research/ Executive Editor / Co-Editor/ Presentation/ Research Paper Published /Resource Persons / Other	Date
1	Mr. S. B. Patil		
		•Awarded by 'The Best Teacher Award: 2017'.	6/08/2017
		•Awarded by 'The Glory of India Award: 2017'.	19/11/2017
		•Grampanchayat Tambave awarded Certificate of Excellence.	15/08/2017
		• Appointed as Para Legal Volunteer by TalukaVidhiSevaSamiti, Karad C/O Additional District Court, Karad.	2017-18
		• Elected as an Acting Member of Tambave Grampanchayat "Mahatma Gandhi Tanta Mukti Committee" for the year 2017-2018.	2017-18
		• Worked as a Panel Member in the National Lok- Adalatat Karad at Add. District Court, Opp. of Head Post, Karad.	8/07/2017
		• Worked as Presiding Officer in Grampanchayat Election at Nimni Tal. Tasgaon.	16/10/2017
		• Participated in 'Twelve days mass Door to Door Campaign' at Uttar Tambave and Arewadi.	9/11/2017 to 20/11/2017
		• Participated in 'Mega Camp' organized by District Legal SevaSamiti, Satara at Additional District Court, Karad.	21/01/2018
		• Participated in 'Human Chains' on the occasion of 'National Voters Day'.	25/01/2018
		• Worked as a Resource Person for M.P.S.C. Examination at Competitive Examination Centre, Karad during the year 2017-18.	2017-18
		• I am delivering Lectures for M.A. Political Science as a guest lecturer at S.G M College, Karad.	2017-18
2	Mr. V. J. Jadhav		
		•Admission Committee Chairman •Grievance & Redressal Cell member •Discipline com. member	

2. DEPARTMENTAL ACTIVITIES

Sr. No.	Date	Activity/Topic	Resource Person	Class
1	15/12/2017	Guest Lecture - Introduction to Indian Constitution	Mr. S. V. Joshi	B.A. I, II, III
2	15/12/2017	Wall Paper Inauguration	Mr. S. V. Joshi	B.A. I, II, III
3	15/12/2017	Social Reading of Preamble of Indian Constitution	Mr. S. B. Patil	B.A. I, II, III
4	25/01/2018	Wall Paper Inauguration	Dr. C. G. Patil	B.A. I, II, III
5	25/01/2018	Pledged with voters on the National Voters Day	Mr. S. B. Patil	B.A. I, II, III

3) STUDENT ACIEVEMENTS:

University Rankers for Academic Year 2016-17:

Sr. No	Name of Student	Total Marks	Percentage	Rank
1.	Ms. BhaleSonaliBalaso	426/500	85.20	12
2.	Mr. Shinde Ajay Tanaji	424/500	84.80	14
3.	Mr. PawarAmolDinkar	396/500	79.00	40

- जो आपल्या वाट्याला आलेल्या लहान सहान गोष्टींबद्दल सदैव कुरकुर करतो त्याच्या वाट्याला जीवनातही दुःख येते, अपयशच येते. उलट जो सर्व नेट लावून ताकदीने काम करतो, त्याला प्रगतीचा मार्ग दिसतो. त्याच्यावर मोठमोठी दायित्वे सोपविला जातात.

DEPARTMENT OF GEOGRAPHY

Dr. B. T. Kanase
Head of Department
M.A., Ph.D.

Dr. A. S. Wagh
Asstt. Professor
M.A., B.Ed.,
M. Phil., Ph.D.
P. G. D. D. C.

Dr. S. S. Kale
Asstt. Professor
M.A., Ph.D. NET

Mr. A. M. Mali
Asstt. Professor
M.A., CSIR NET
Ph.D. Reg.

Mr. V. R. Patil
Asstt. Professor
SET&NET

Ms. S. B. Lawate
Asstt. Professor
M.A. NET.

1. Faculty Achievement:	
Name of Faculty	Conference/Seminar/Workshop/Resource Person/Chair Person/Lecture Delivered
Dr. B. T. Kanase	<ol style="list-style-type: none"> 01. Publication of Reference Book entitled Co-operative Dairy Industries & Milk Production by Lulu Publication USA. 02. Attended International Conference at Singapur 03. Awarded as a Distinguish Researcher in International Conference at Singapur. 04. Two Research published in International Journal
Dr. A. S. Wagh	Reference Book Publication (02)
	<ol style="list-style-type: none"> 1. 'Agro Service Centres and Dynamic Progress in Agriculture' .Dt. 28/09/2017 2. 'Irrigation and its impact on Cultivated area' .Dt. 10/02/2018
	Seminar Attended
	<ol style="list-style-type: none"> 1. One day state level Seminar on 'DCPS at Satara, Dt. 13/08/2017. 2. One day International Seminar on 'Emerging Movements and Trends in Humanities and Sciences Kolhapur Dt. 22/09/2017. 3. ICSSR Sponsored one day National Seminar on 'Challenges before Indian Economy in Globalization Era' at Tasgaon . Dt. 28/09/2017 4. ICHR Sponsored Two day National Seminar on 'Conservation of historical monuments, Places and Documents", at Tasgaon, Dt. 28 and 29/09/2017
	Conference Attended
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Third International Conference on 'Science and Technology for Society 'Organized by Vishwashanti Multipurpose Society, at Singapur Dt. 11, 12 and 13/05/2017 2. 4th International Conference on 'Contemporary Issues in Commerce, Economics and Management' At Satara. Dt. 15th Dec. 2017
	Workshop Attended
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Participated in the One day workshop on 'Guidance for Competitive Examination' Organized by Competitive Exam. at Tasgaon 08/08/2017, Under Lead College Scheme 2. Participated in the one day workshop on 'Modern Techniques in Irrigation' at, 18/12/2017 3. Participated in the one day workshop on 'Modern Techniques in Surveying' at Vita 22/12/2017

Research Paper Presented (07)	
1.	The Research paper entitled 'Environmental Movements in India' at, Kolhapur .Dist. Kolhapur Dt.22 nd Sept. 2017.
2.	The Research paper entitled 'Causes and Effects of Poverty in India' at Tasgaon .Dist. Sangli. Dt.28 th Sept. 2017
3.	The Research paper entitled 'Rural Development through Agro based Industries', Tasgaon .Dist. Sangli. Dt. 28 th Sept. 2017
4.	The Research paper entitled 'Historical Monuments in Satara District' at Tasgaon, Dist. Sangli Dt.28 th and 29 th Sept. 2017
5.	The Research paper entitled 'Governments Schemes for Capacity Building and Training for Museum Professionals' at Tasgaon, Dist. Sangli Dt.28 th and 29 th Sept. 2017
6.	The Research paper entitled 'Indian Foreign Trade Policy' at Satara. Dt. 15 th Dec.2017
Research Papers Published (07)	
1.	Research Paper entitled 'Concept of Plagiarism and Factors responsible for it ' in International Research journal 'IJRSSIS' May-2017.
2.	Research Paper entitled 'Environmental laws in India and Sustainable Development' in International Research journal 'IJRSSIS', May-2017
3.	Research Paper entitled 'Environmental Movements in India' in Ayushi Sept.2017
4.	The Research paper entitled 'Causes and Effects of Poverty in India' Vidyawarta Sept.2017,
5.	The Research paper entitled 'Rural Development through Agro-based Industries' Vidyawarta Sept. 2017,
6.	Research Paper entitled 'Indian Foreign Trade Policy' in IJMMS Dec.2017.
7.	Research Paper entitled 'An Impact of Tourism in India' in Ayushi Feb.2018
Accepted Papers	
Vidyawarta (03)	
1.	Historical Monuments in Satara District
2.	Government Schemes for Capacity Building and training for Museum Professionals
3.	Impact of GST
University Work (04)	
1.	Worked as Jr. Supervisor for the First Session of Exam Oct./Nov.2015 dt 07/11/2017 to 016/11/2017
2.	Worked as Jr. Supervisor for the First Session of Exam Oct./Nov.2017 dt.22/11/2017 to 23/11/2017
	Assessed the Answer sheets of B. A. Part I Oct.2017 Exam Dt.Nov.2017
3.	Assessed the Answer sheets of B. A. Part I Oct.2017 Exam Dt.Nov.2017
Awards/ Honors	
	Honored by P.D.V.P Mahavidyalaya, Tasgaon for the Publication of Two Reference book by Lulu Publication USA.Dt.10 th Feb.2018

Other Work	
1.	Attended Admission rounds for M.A./M.Sc. Part I at Department of Geography ,SUK, Dt.21,29 and 30/06/2017
2.	Successfully completed 97 th Orientation Programme at UGC-HRDC, Goa University Goa. Dt.04/07/201/31/07/2017
3.	Worked as Member of Editorial Board of Vidyavarta Special Issue of National Seminar of Economics ISSN2319-9318 (Impact Factor-4.04) Sept.2017
4.	Worked as Executive Editor of Vidyavarta Special Issue of National Seminar of History,ISSN2319- 9318 (Impact Factor-4.04) Mar.2018
4.	Worked as a Member of Organizing Committee for ICSSR Sponsored one day national Seminar Organized by Department Economics Dt.28/09/2017
4.	Worked as a Member of Organizing Committee for ICHR Sponsored one day national Seminar Organized by Department Economics Dt.28 and 29/09/2017
5.	Worked as Chair Person for Valedictory Function of one day workshop on 'Modern Techniques in Irrigation' at Tasgaon, Dist. Sangli Dt.18 th Dec.2017
6.	Worked as Chair Person for First Session of one day workshop on 'Modern Techniques in Surveying' At Vita, Dt.22 nd Jan.2018
7.	Worked as Examiner for Youth Parliament Champion ship Competition Organized by Department of Police Subdivision Tasgaon, Dist. Sangli Dt.Dec.2017
8.	Special Guidance to PG and UG Students for Avishkar 2017-18
9.	Participated in the guest Lecture of Dr. Megnad Joshi organized by Department of Zoology on 'Stem cell and their Clinical Application' Dt. Dec. 4, 2017
Lectures Delivered	
1.	Invited Talk as a Resource Person On World Literacy Day at Vita, Dist. Sangli Dt.08 th Sept.2017
2.	Invited Talk as a Resource Person On ' The Development of Solar, Wind and Geothermal Energy in 21st Century ' at, Satara, Dist. Satara. Dt. 16 th Dec. 2017
3.	Invited Talk as a Resource Person on ' Career Opportunities in Geography ' Organized by Department at, Miraj. Dt.15 th Jan. 2018
Election Duty	
1.	Training Programme for Presiding Officer Dt.02/10/2017 and 06/10/2017
2.	Worked as Presiding Officer at Uplavi Dist.-Sangli Dt.15,16/12/2017

Departmental Activities

Sr. No.	Date	Activity	Resource Person	Class
01.	05/09/17	Welcome Function & Teachers' Day	Dr. H. S. Vanmore	UG & PG
02.		SET NET Exam Guidance Lecture	Mr. Sachin Mali	P.G.
03.	18/12/2017	One Day Workshop On 'Modern Techniques In Irrigation'	Dr Anilkumar Wavre	UG & PG
			Mr. Gore	
			Dr. S. B. Gaikwad	
04.	12/12/17	Village Survey- Malwadi	-	U.G.
05.	09/01/18 to 10/01/18	Educational Tour		UG & PG
06.	17/01/18	Geofest 2k18 Day 01	Dr. R. G. Chavan	UG & PG
		Exhibition	Geographical Instruments	UG & PG
Geofest2k18 Day 02				
07.	18/01/18	Guest lecture on Remote Sensing and GIS	Mr. Subash Chavre	UG & PG
08.	18/01/18	Documentary Film	Origin of Earth	UG & PG

Students' Achievements:

1. Depali Jagtap :

Principal Nominated C.R., M.A/ M.Sc. Part I

2. Akshay Karode & Gajanan Yadav :

Participated in AVISHKAR 2017- 18 in Shivaji University Kolhapur .

3. Depali Kadam & Aishwarya Patil :

Participated in AVISHKAR 2017-18 in Shivaji University Kolhapur.

DEPARTMENT OF COMMERCE

Prof. M. D. Patil
Head of Department
Asso. Professor

Prof. P. M. Khanuja
Assit. Professor

Miss. L. G. Patil
Assit. Professor

Mr. G. R. Patil
Assit. Professor
M.Com, SET, Phd (Appear)

Adv. T. R. Kumbhar
Assit. Professor
B.A.LLB

Faculty Achievement:	
Name of Faculty	Conference/Seminar/Workshop/Resource Person/Chair Person/Lecture Delivered
1. Prof. M. D. Patil	
	01. Participate in national conference conservation and important of historically important monuments places and document.
	02. Research paper on A study of GST in India
	03. Participate in One Day workshop on training in GST.
2. Prof. P. M. Khanuja	
	01. Participate in International conference on recent trends in commerce and management.
	02. Participate in national conference conservation and important of historically important monuments places and document.
	03. Participate in national seminar on challenges before Indian economy.
3. Miss. L. G. Patil.	
	01. Participate in national conference conservation and important of historically important monuments places and document.
	02. Research paper on A study of effects of Demonitization in India
	03. Participate in One Day workshop on training in GST.
4. Mr. G. R. Patil.	
	01. Participate in national conference conservation and important of historically important monuments places and document.
	02. Research paper on A study of Self Help Group in Rural Sector in Sangli District.
	03. Participate in One Day workshop on training in GST.
5. Adv. T. R. Kumbhar.	
	01. Participate in national conference conservation and important of historically important monuments places and document.
	02. Participate in One Day workshop on training in GST.

Departmental Activities

Sr. No.	Date	Activity	Resource Person	Class
01.	07 Aug. 2017	Inaugural of Commerce Association	Mr. Maheshwar Hingmire	UG & PG
02.	05 Sep. 2017	Welcome Function & Teachers' Day	Dr. C. J. Patil	UG & PG
03.	07 oct 2017	Visit to Varad cold storage, Tasgaon	-	UG & PG
04.	21 Dec 2017	Participate in Avishkar competition	-	UG
05.	23 Dec 2017	Visit to Shivar Agri. Exhibition, Tasgaon	-	UG & PG
06.	24 Dec 2017	Program on "National Consumer Day"	Prof. M. D. Patil	UG & PG
07.	29 Dec 2017	Program on "Career in Commerce and GST"	Mr. Kulkarni & Mr. Mane	UG & PG
08.	09 Jan 2018	Program on GST training, One day workshop	Dr. Sapate Uttam	UG & PG
09.	17 Jan 2018	Program on Sales Skills	Mr. Satish Limbale	UG & PG
10.	27 Jan 2018	Visit to Raisin Exhibition, Tasgaon	-	UG & PG
11.	29 Jan 2018	Program on Career guidences on CA & CS	Mr. Purushattam Padhye	UG & PG
12.	02 feb 2018	Guidence on MBA CET	Dr. Suhas Marathe	UG & PG
13.	07 Feb 2018	Program on MAZI SHETI SHETKARI PRATISTAN	Mr. Mahesh Borage	UG & PG
14.	09 Feb 2018	Orientation prog. in Commerce on employment opportunities	Prof. K. S. Patil RIT, Islampur	UG & PG
15.	07 march 2018	Programme on GST and Income Tax online retrun Fileing	Mr. Nipanikar & Mr. Todkar	UG & PG
16.	14 March 2017	Visit To RIT Islampur.	-	UG & PG

Students' Achievements:

1. Aishwarya mane & Sonali babar (B.Com-I) : Participated in AVISHKAR 2017- 18 in Shivaji University Kolhapur .
2. Poonam Chavan & Pooja mugdum (B.Com-I): Participated in AVISHKAR 2017-18 in Shivaji University Kolhapur.
3. Supriya Mhamane & Komal Kumbhar (B.Com-III): Participated in AVISHKAR 2017-18 in Shivaji University Kolhapur.
4. Gomtesh Ankalkhope : Participate in Taquondo Competition
Participate in Shikae Competition
5. Mane Swapnali : NCC 'B' certificate Pass

DEPARTMENT OF CHEMISTRY

Mr. A. A. Pawar(H.O.D)
M.Sc.

Dr. A. S. Kumbhar
M.Sc., Ph.D.NET, SET

Dr. S. D. Jadhav
M.Sc., Ph.D. SET

Dr. A. N. Ambhore
M.Sc. Ph.D.NET

Ms. M. U. Patil
M. Sc.NET- JRF,GATE

1. ACHIEVEMENT OF FACULTY

Sr. No.	Faculty Name	Achievements /Seminar/Conference etc.	Date
1	Mr. A. A. Pawar		
1)		One day national seminar Organized by Department of Economics	28 Sept. 2017
2)		Two days National Seminar organized by Department of History	28 th , 29 th Sept. 2017
3)		Participated in Second International Conference Organized by Dept. of Physics at R. R. College, Jath.	22-23 Dec. 2017
2	Dr. A. S. Kumbhar		
1)		One day national seminar Organized by Department of Economics	28 Sept. 2017
2)		Two days National Seminar organized by Department of History	
3)		Gust lecture in Y. C. Institute of science	
4)		Organized one day workshop on AISHE/MIS-2017-18.	
5)		Attended Higher Education Forum-2018.	28 th , 29 th Sept. 2017
6)		Completed MRP (SERB-DST) project	12/08/2018
7)		Publications: 07	01/20/2018
8)		Visiting faculty at different PG centers (04 colleges)	
9)		Attended FDF-2017 by Infosys (9 days)	
10)		Attended STTP-2018 by UGC-ASC, University of Pune (7 days).	
3	Dr. S. D. Jadhav		
1)		One day national seminar Organized by Department of Economics	28 Sept. 2017
2)		Two days National Seminar organized by Department of History	28 th , 29 th Sept. 2017
4	Dr. A. N. Ambhore		
1)		Ph.D. Award	27 Nov 2017
2)		One day national seminar Organized by Department of Economics	28 Sept. 2017
3)		Two days National Seminar organized by Department of History	28 th , 29 th Sept. 2017
4)		Two days state level seminar organized by Amruteshwar Arts, Commerce and Science College, Vinzar. (Chairperson)	1 & 2 nd Feb. 2018
5)		Research paper pub in International Journal (UGC approved)	Feb 2018

5	Ms. M. U. Patil		
1)	1) One day national seminar Organized by Department of Economics		28 Sept 2017
2)	2) Two days National Seminar organized by Department of History		28 th , 29 th Sept. 2017
3)	3) Paper published in UGC Research Journals		

DEPARTMENTAL ACTIVITIES

Sr. No.	Date	Activity/Topic	Resource Person	Class
1	02 nd Aug. 2017	Well- Come Function	Dr. B. V. Thamankhar Principal Willingdon College, Sangli	M. Sc. I
2	27 Aug 2017	Career Opportunities I Analytical Laboratories	Mr. Harsal Chougale Reliable Analytical Lab. PVT. LTD. Mumbai	M. Sc. I & II
3	7 th Sept 2017	Gust Lecture on Jobs in pharmaceuticals	Mr. Dutta Zambre, Glen mark Pharmaceuticals Ltd, Goa.	M. Sc. I & II
4	14/03/2017	Fare – well function B. Sc. -III	Principal, Dr. R. R. Kumbhar sir P.D.V.P. College, Tasgaon.	B. Sc. III

Achievements in academic year 2017

Staff-

1) Name : Ambhore Ajay Niwruuti

Award; Ph. D.

Subject : Chemistry

Swami RamanandTeerthMarathawada University, Nanded.

Title- Design, synthesis and pharmacological Investigation of some Novel class of Heterocycles.

Date – 27th Nov. 2017

2) Mr. Ashutosh Arjun Jagdale

Qaulified SET Exam, Pune University

Date- 16th April, 2017

Students-

1) Name :Priyanka Bhimrao Patil

(M.Sc.-2016 April -2016)

Qualified CSIR- NET, June -2017 26th rank in all over India.

2) Siddharth Omkar Zadbuke & Ms. Rohini Kodag

Participated in District level Avishkar Competition 2017.

Title of Project- Use coconut shell for removal of metals from waste water,
preparation of biological active organic compound

Name of Guide- Ms. M. U. Patil, H.O. D

DEPARTMENT OF PHYSICS

Dr. S. R. Jadhav
M.Sc., Ph.D.
Asso. Prof., HOD

Mr. B. S. Harale
M.Sc., M.Phil.
Asso. Professor

Dr. J. S. Ghodake
M.Sc., Ph.D.
Assistant Professor

Miss. P. S. Yadhav
M.Sc.
Assistant Professor

Mr. S. S. Shinde
M.Sc.
Assistant Professor

1. ACHIEVEMENT OF FACULTY

Sr. No.	Faculty Name	Achievements /Course/Seminar/ Workshops/Projects Research/ Executive Editor / Co-Editor/ Presentation/ Research Paper Published /Resource Persons / Other	Date
1	Dr. S. R. Jadhav		
	1.	Worked as subject expert in Physics for faculty selection committee of Shivaji University, Kolhapur, at S. I. T. College of Engineering Yadrav	16/02/2018
	2.	Attended workshop of Avishkar, at Willingdon College, Sangli	24/11/2017
2	B. S. Harale		
	1.	Attended One day national seminar at P. D. V. P. College, Tasgaon	28/09/2017
	2.	Attended Two day national seminar at P. D. V. P. College, Tasgaon	29/09/2017
	3.	Attended One day workshop on Revised API, at Islampur	13/02/2018
3	Dr. J. S. Ghodake		
	1.	BOS Member, Physics Shivaji University, Kolhapur	09/03/2018
	2.	Attended One day workshop on Revised API, at Islampur	13/02/2018
	3.	Paper presented in National Conference on Recent Advances in Physics and Natural Sciences	23/01/2018
	4.	Attended One day national seminar at P. D. V. P. College, Tasgaon	28/09/2017
	5.	Attended Two day national seminar at P. D. V. P. College, Tasgaon	29/09/2017
	6.	Paper presented in second International Conference on Advances in Materials Science at R. R. College, Jath	22/12/2017
	7.	Research paper 'Dielectric Behavior of Dysprosium substituted Magnesium ferrite' published in Materials Science Research India, Vol.1 (2018), ISSN No. 0973-3469	

2. DEPARTMENTAL ACTIVITIES

Sr. No.	Date	Activity/Topic	Resource Person	Class
1	05/09/2017	Teacher Day	Dr. R. R. Kumbhar	B. Sc.III
2	10/09/2017	Visit to Mukh Badhir School	-	B. Sc.III
3	18/09/2017	Guest Lecture	Dr. R. S. Patil	B. Sc.III, II
4	05/01/2018	Study Tour	-	B. Sc.III
5	15/01/2018	Traditional Day	-	B. Sc.III
6	15/02/2018	Guest Lecture	Dr. V. H. Patil	B. Sc.III
7	28/02/2018	Science Day	Dr. T. J. Shinde	B. Sc.III

3. STUDENTS ACIVEMENTS:

- B. Sc. III Students Participated in Avishkar Poster Presentation Competition at P. D. V. P. College, Tasgaon, 21/12/2017 and Deshbhakt Anandrao Balwantrao Naik Arts & Science College, Chikhali, 27/12/2017
- B. Sc. III Students Participated in workshop New Horizon Joy of Learning Physics, at Sanjay Ghodawat University, Kolhapur—23/01/2018

- त्या ईश्वराचे आपण दास आहोत की ज्याला अज्ञानी लोक 'मनुष्य' म्हणून संबोधित असतात.
- ज्यांची शरीरे इतरांची सेवा करता करता नष्ट होतात, ते खरोखर भाग्यवान होत.
- स्वार्थपरता हीच अनीती होय; निःस्वार्थपरता हीच नीती होय.
- निःस्वार्थपणामुळे खरोखर अधिक लाभ होतो, पण लोकांना हा गुण अंगी बाणविण्यासाठी अभ्यास करण्याचा धीर नसतो एवढेच.

DEPARTMENT OF MATHEMATICS

Mr. P. V. Patil
Head,
Associate Professor

Miss. N. R. Dhaske
Assistant Professor

Miss. Patil A. K.
Assistant Professor

Achievements of faculty

Mr. P. V. Patil, M.Sc., M.phil

- Attended one day workshop on 'Introduction Scilab' at Ghodawat University, Kolhapur. [01/02/2018]
- Organized as convener for one day workshop on 'Competitive examinations MPSC/UPSC at PDVP college Tasgaon under lead college activity of Shivaji University Kolhapur.[08/12/2017]
- Delivered lecture as resource person on 'personality development 'at Shikshanmaharshi Dr. Bapuji Salunkhe College Miraj under lead college program of Shivaji University Kolhapur.[18/01/2018]
- Delivered lecture as resource person on 'Career' at N.S.S. camp of PDVP Tasgaon held at Wasumbe.

Departmental Activities:

- During this academic year many activities/ programs are carried by our Department . * Tuesday 02/01/2018
Lecture of Resource person :Dr.M.S.Bapat Professor , Willington College Sangli
- Topic: Fuzzy Mathematics and its applications * Thursday 11/01/2018 to 13/01/2018
- Educational Study Tour : Malawan, Sindhudurga , Goa Univerisy , Goa, National Oceanographic Centre Goa.

Student Achievements

Participated in 'Avishkar' and selected in research project competition at district level held at DeshbhaktAnandraoBalwantraoNaik Arts & Science collegeChikhali in Agriculture and animal husbandary category.

Winner : Miss. Snehal Sanjay Dhabugade

Miss: Priyanka Nagesh Kheradkar

Topic : Fuzzy Mathematics of marketing of currant and resin.27/12/2017

All students of B.Sc.III are enrolled for one day workshop on 'Introduction to Scilab' organized by Department of Mathematics at Sanjay Ghodawat University [42 students are participated] .

Traditional day . Teacher day, seminars , project work are carried in this year 2017-2018.

DEPARTMENT OF ZOOLOGY

Dr. S. A. Khabade
M.Sc., Ph.D.
Asso. Professor & HOD

Dr. R. M. Ganeshwade
M.Sc., M.Ed., Ph.D.
Assistant Professor

Dr. P. B. Teli
M.Sc., Ph.D.
Assistant Professor

Mr. V. M. Jadhav
M.Sc., M. Ed.
Assistant Professor

Miss. P. S. Bhandare
M.Sc.
Assistant Professor

Miss. S. V. Pakhare
M.Sc.
Assistant Professor

Miss. K. B. Kumbhar
M.Sc.
Assistant Professor

Miss. C. S. Gavali
M.Sc.
Assistant Professor

Miss. S. S. Jadhav
M.Sc.
Assistant Professor

I. ACHIEVEMENT OF FACULTY

Sr. No.	Faculty Name	Achievements /Seminar/Conference etc.	Date
1.	Dr. S. A. Khabade		
		BOS Member, Zoology, Shivaji University Kolhapur	6-12-2017
		Paper Presented	
		National conference on Recent Advances in Zoology, Organized by Department of Zoology, Raje Ramrao College Jath. Paper Title: Biodiversity of Moth from Tasgaon Tahasil Dist. Sangli India	
		Books Published	
		Text Book of Zoology B. Sc. I Paper I Sem I (Solapur University) Text Book of Zoology B. Sc. I Paper II Sem I (Solapur University) Text Book of Zoology B. Sc. I Paper III Sem II (Solapur University) Text Book of Zoology B. Sc. I Paper IV Sem II (Solapur University) Text Book of Zoology B. Sc. II Paper V Sem III (Solapur University) Text Book of Zoology B. Sc. II Paper VI Sem III (Solapur University)	13-01-2018
		Guest Lecture:	
		Invited as a Resource person at Raje Ramrao Mahavidyalaya Jath Topic-Importance of Biodiversity and its conservation	09-12-2017
		Attended Programmes	
		Attended one-day National Seminar on Challenges Before Indian Economy in the Globalization Era organized by Dept of Economics, P. D. V. P. Mahavidyalaya, Tasgaon	28-09-2017

	Attended two days National Seminar on Conservation and Importance of Historically Important Monuments, Places and Documents., Organized by Department of History, P.D.V.P. Mahavidyalaya, Tasgaon	28 & 29 -09-2017
	Attended one day National conference on Recent Advances in Zoology, Organized by Department of Zoology, Raje Ramrao College Jath	13-01-2018
	Other	
	Worked as an Examiner in Avishkar Research Competition at PDVP College Tasgaon	21-12-2017
	Worked as a member of Shivaji University Expert Committee at Shahu College Kolhapur	26-2-2018
	Worked as a member of Shivaji University Expert Committee at Rajaram College Kolhapur	1-3-2018
2. Dr. R. M. Ganeshwade		
	Attended Programmes	
	Attended one-day National Seminar on Challenges Before Indian Economy in the Globalization Era organized by Dept of Economics, P.D.V.P. Mahavidyalaya, Tasgaon.	28-09-2017
	Attended two days National Seminar on Conservation and Importance of Historically Important Monuments, Places and Documents., Organized by Department of History, P.D.V.P. Mahavidyalaya, Tasgaon	28 & 29 -09-2017
	Attended one day National conference on Recent Advances in Zoology, Organized by Department of Zoology, Raje Ramrao College Jath	13-01-2018
	One Day Workshop on Revised API System(4 th Amendment) organized by Shivaji University Teachers Association (SUTA) Kolhapur at Dev Celebration Hall Islampur Dist. Sangli	13-02-2018
	Paper Presented	
	National conference on Recent Advances in Zoology, Organized by Department of Zoology, Raje Ramrao College Jath. Paper Title: Biodiversity of Moth from Tasgaon Tahasil Dist. Sangli India	13-01-2018
	International conference on Advanced Research in Life Sciences, organized by Sadguru Gadage Maharaj College, Karad. Paper Title: Seasonal Biochemical changes in the muscles of fresh water fish <i>Wallago attu</i> (Bl)	23-24 March 2018
3. Dr. P.B. Teli		
	Attended	
	one-day National Seminar on Challenges Before Indian Economy in the Globalization Era organized by Dept of Economics, P.D.V.P. Mahavidyalaya, Tasgaon.	28/09/2017
	Two days National Seminar on Conservation and Importance of Historically Important Monuments, Places and Documents., Organized by Department of History, P.D.V.P. Mahavidyalaya, Tasgaon	28/09/2017 To 29/09/2017

	One day National Conference "Recent Advances in Zoology" Organized by Dept. Of Zoology, Raje Ramrao Mahavidyalaya, Jath. (Sangli)	13/1/2018
	Poster Presented : "Antioxidant-Glutathion Status of Liver and Kidney during Abhrak Bhasma influenced protection in CCl ₄ induced acutely intoxicated male Albino Rats". "International conference on Nanotechnology addressing the convergence of Materials science, biotechnology and medical science. Organized by Centre fir interdisciplinary research D. Y. Patil Education Society, Kolhapur	09/11/2017 To 11/11/2017
	Paper Presented National conference on Recent Advances in Zoology, Organized by Department of Zoology, Raje Ramrao College Jath. Paper Title: Biodiversity of Moth from Tasgaon Tahasil Dist. Sangli India Worked as a Programme Officer.	13-01-2018 2017-2018

3. Miss. Kumbhar K. B.

	Paper Presented National conference on Recent Advances in Zoology, Organized by Department of Zoology, Raje Ramrao College Jath. Paper Title: Biodiversity of Moth from Tasgaon Tahasil Dist. Sangli India	13-01-2018
--	--	------------

2. DEPARTMENTAL ACTIVITIES

Sr. No.	Activity/Topic	Resource Person	Class	Date
---------	----------------	-----------------	-------	------

STUDY TOURS

1.	Study Tour- National Institute of Oceanography, Science Centre Goa, Salim Ali Bird Sanctuary-Study of Bird Diversity		B. Sc. III	22-01-2018 to 25-01-2018
2.	Short tour- Goat Farming at Kumathe Phata		B. Sc. III	2-01-2018
3.	Study Tour- Seed Farm Study of Vermiculture and Vermicompost		B. Sc. I	8-02-2018
4.	Study tour at Vengurla and Malwan		B. Sc. II	15-02-2018 & 16-02-2018

GUEST LECTURES

1.	Stem cells	Dr. Meghnad Joshi	B. Sc. B Group	04-01-2018
----	------------	-------------------	----------------	------------

NATIONAL SEMINAR PROPOSAL

2.	Proposal of National Seminar on "Scientific Words in Environmental Science, Fisheries and Biology" Submitted to Commission of Scientific and Technical Terminology, Ministry of Human Resource Department, Dept of Higher Education, West Block 7 New Delhi			
----	---	--	--	--

3. STUDENTS ACHIEVEMENTS

Sr. No.	Activity	Date
	Participation of B. Sc. III (Zoology) Students in one day workshop on "Perspectives of Student's Research Projects" Organised by Balwant College Vita.	21-09-2017
	Participation in Avishkar Research Competition and Presentation of Research Projects 1) Study of Tube Feet in <i>Asterias</i> 2) Health Status study of B. Sc. III Zoology Students	21-12-2017

DEPARTMENT OF BOTANY

Dr. N. A. Kulkarni
M.Sc.Ph.D.
Asso. Professor & HOD

Dr. A. A. Patil
M.Sc., Ph.D., M.B.A.
Assistant Professor

Dr. B. T. Dangat
M.Sc.Ph.D.
Assistant Professor

Dr. Y. S. Andoji
M.Sc.Ph.D.
Assistant Professor

Miss. J. S. Mane
M.Sc.
Assistant Professor

ACHIEVEMENT OF FACULTY

Sr. No.	Faculty Name	Achievements /Course/Seminar/ Workshops/Projects Research/ Executive Editor / Co-Editor/ Presentation/ Research Paper Published /Resource Persons / Other	Date
1	Dr. N. A. Kulkarni		
	A. Responsibility on University Examinations		
	a.	Worked as Co-paper setter for M.Sc. Entrance at Department of Botany Shivaji University, Kolhapur	
	b.	Worked as Practical Examiner for B.Sc. III	20 to 24/02/2018
	c.	Worked as Practical Examination for B.Sc. II	
	d.	Worked as a District Co-ordinator for Practical Examination for B.Sc. II	
	B. Institutional Responsibility		
	a.	Working as IQAC Chairman	2017-18
	C. Participation and Presenting Paper in Seminar and Conferences		
	a.	Participated in One Day National Seminar on "CHALLENGES BEFORE INDIAN ECONOMY IN THE GLOBALIZATION ERA". at P.D.V.P.College, Tasgaon	22/09/2017
	b.	Participated in Two Day National Seminar on "CONSERVATION AND IMPORTANCE OF HISTORICALLY IMPORTANT MONUMENTS, PLACES AND DOCUMENTS" at P.D.V.P.College, Tasgaon	28 & 29 /09/2017, 09,
	c.	Participated in Inter-National Conference on "NANOTECHNOLOGY ADDRESSING THE CONVERGENCE OF MATERIAL SCIENCES, BIOTECHNOLOGY AND MEDICAL SCIENCE" at Dr.D.Y. University, Kolhapur.	10 and 11 /11/2017
	d.	Participated and Presented Paper in Second Inter-National Conference on "ADVANCES IN MATERIAL SCIENCES," at R.R.College, Jat.	22 & 23 /12/2017
	e.	Participated and Presented Paper in National Conference on "RECENT ADVANCES IN PHYSICS AND NATURAL SCIENCES" at K.B.P. College, Islampur.	23/01/2018
	f.	Participated in One Day National Seminar on "REVISED PROCESS OF ASSESSMENT AND ACCREDITATION FRAMEWORKS OF NAAC", at The New College, Kolhapur.	27/01/2018
	D. Participation and Worked as Chairman/Resource Person/Examiner in Seminar /Conferences/Workshops		
	a.	Participated and Worked as an Examiner in National Conference on "RECENT ADVANCES IN PHYSICS AND NATURAL SCIENCES" at K.B.P. College, Islampur.	23/01/2018

F.	Author/ Editor of ISSN/ISBN Books		
	a.	Co-author of the book "PRACTICAL BOTANY" (ISBN) published by Tejas Publishers, Kolhapur	2017-18
G.	Published Papers in Research Journals and Conference Proceedings		
	a.	Published a Paper in Conference Proceedings of Second International Conf. on "ADVANCES IN MATERIAL SCIENCES," at R.R.College, Jat.	22 & 23 /12/2017
	b.	Published a Paper in Conference Proceedings of National Conference on "RECENT ADVANCES IN PHYSICS AND NATURAL SCIENCES" at K.B.P. College, Islampur.	23/01/2018
	c.	Published a Paper in Conference Proceedings of National Conference on "RECENT ADVANCES IN PHYSICS AND NATURAL SCIENCES" at K.B.P. College, Islampur.	23/01/2018
	d.	Published a Paper in Conference Proceedings of National Conference on "RECENT ADVANCES IN ZOOLOGICAL RESEARCH " at R.R.College, Jat.	31/01/2018
2	Dr. Alka A. Patil-Inamdar		
		BOS Member as a subject expert, Botany, Shivaji University, Kolhapur	31/03/2018
		CDC Member, PDVP Mahavidyalaya, Tasgaon	
		Resource Person	
		National Seminar on Innovations in Science and Technology for Healthy Society at AVK College for Women, Hassan, Karnataka	28/03/2018
		Paper Published	
		Phytosociology of Doddanala Reservoir of Sangli District, Maharashtra (India) in International Journal of Researches in Biosciences,Agriculture and Technology Vol. V pp. 47-53 April 2017.	June 2017
		Paper Presented	
		National Conference on Multidisciplinary Approaches for Sustainable Development on 5-6, January 2018	5-6, January 2018
		Chairperson	
		National Conference on Multidisciplinary Approaches for Sustainable Development on 5-6, January 2018	5 /01/2018
		National Seminar on Innovations in Science and Technology for Healthy Society at AVK College for Women, Hassan, Karnataka	28/03/2018
		Examiner	
		Poster Presentation in National Conference on Recent Advances in Physice and Natural Sciences at KBP College, Urun Islampur	23/01/2018
		Poster Presentation in National Seminar on Innovations in Science and Technology for Healthy Society at AVK College for Women, Hassan, Karnataka	28/03/2018
		Attented	
		Avishkar Orientation Programme at Willingdon College, Sangli	24/11/2017
		Other	
		Worked as an Examiner in Avishkar Research Competition at PDVP College Tasgaon	21-12-2017

3 Dr. B. T. Dangat		
A.	Responsibility on University Examinations	
	a. Worked as practical External Examiner for B.Sc. III at KRP College, Islampur	19/2/2018 to 23/2/2018
B.	Participation and Presenting Paper in Seminar and Conferences	
	a. Participated in presented a paper entitled "An attempt of Pollination studies in Genus Habenaria Willd. (Orchidaceae) in International Symposium on Biodiversity of Medicinal Plants and Orchids : Emerging Trends and Challenges	9/2/2018 to 11/2/2018
	b. Participated in Two Day National Seminar on "CONSERVATION AND IMPORTANCE OF HISTORICALLY IMPORTANT MONUMENTS, PLACES AND DOCUMENTS" at P.D.V.P.College, Tasgaon	28/29 9/2018
4 Dr. Y. S. Andoji		
	Research publications .	
	Effect of passage on development of benomyl resistance in Fusarium solani causing Chickpea root rot. Vol. VII pp. 114-123 January 2017.	Jan. 2017
	Isolation Identification and characterization of Trichoderma spp. From rhizosphere of <i>Cicer arietinum</i>	Jan.2017
	Guest Lecture	
	NEET and AIIMS Biology lecture in Appasaheb Birnale college	22-3-2017
	AIIMS Biology lecture in Chate junior college Sangli	13-1-2017
	Youngest researcher award from Dharwad university.	Jul. 2017

2. DEPARTMENTAL ACTIVITIES

Sr.No.	Name of Activity	Dates	No. of Participants
1	Study Tour - B.Sc.III (Amboli, Malvan, Kunkeshvar)	12, 13/09/2017	28
2	Study Tour - B.Sc.II (Amboli, Malvan, Kunkeshvar)	15, 16/02/2018	104
3	Study Tour - B.Sc.I (Seed Farm)	08/02/2018	150
4	Visit to Rose and Flower Arrangement show B.Sc.III	23/09/2017	28
5	Organized the Exhibition and Competition of Wild Vegetables	19/08/2017	35
6	Celebration of Teachers Day	05/09/2017	28
7	Participation in Avishkar Poster Presentation at District Level	-	-
8		13/01/2018	01

3. STUDENTS ACHIEVEMENTS

Sr.No.	Name of Activity	Date
1	Miss. Sujan Patil of B.Sc.III Awarded Best Poster Award at National Level Conference at KBP College, Islampur	23/01/2018

DEPARTMENT OF STATISTICS

**Prin.
Dr. R. R. Kumbhar**

**Dr. Vilas Pawar
M.Sc., Ph. D.**

**Mr. Santosh Kambale
M.Sc., NET, SET**

**Mr. Uday Pawar.
M.Sc., SET**

**Dr. Dhanaji Jadhav.
M. Sc., Ph. D.**

**Mr. Uttam Mane
M.Sc.**

**Miss. Sneha Patil.
M.Sc.**

**Miss. Varsha Patil.
M.Sc.**

ACHIEVEMENT OF FACULTY

Sr. No.	Faculty Name	Achievements /Course/Seminar/ Workshops/Projects Research/ Executive Editor / Co-Editor/ Presentation/ Research Paper Published /Resource Persons / Other
1	Prin. Dr. R. R. Kumbhar	
	1.	Member of Senate, Shivaji University, Kolhapur
	2.	Member of Board of Studies in Statistics, Shivaji University, Kolhapur
	3.	Member of Academic Council (Shivaji University Representative) Anna Dange College of Engineering and Technology, Ashta, Dist. Sangli
	4.	Sangli District Regional Head. Shri Swami Vivekanand Shikshan Sanstha, Kolhapur
	5.	Awarded 2nd State level "Shikshanratna Purashkar" by Pratiksha Pratishthan, Chinchani, Dist. Sangli
	6.	Worked as a
	i	Vice-Chancellors Nominee on Selection Committee for the post of Principal Shri. Vijaysinha Yadav College Peth Vadgaon, Dist. Kolhapur
	ii	Subject Expert on Selection Committee for the post of principal, Deccan Education Societies, Chintamanrao College of Commerce, Sangli
	iii	Subject Expert on Selection Committee for the post of principal, Shivaji Shikshan Sanstha's, Yashwantrao Chavan Institute of Science, Karad Dist. Satara
	iv	Chairman of Expert Committee appointed by Shivaji University as per MPUA-2016 to colleges a) Balwant College, Vita b) Chhatrapati Shahu Institute of Business Education and Research, Kolhapur c) Arts, Commerce and Science College, Dighanchi, Tal. Atpadi, Dist. Sangli

	v	<p>Chairman of Affiliation Committee appointed by Shivaji University as per MPUA-2016 to colleges</p> <p>a) Arts, Commerce and Science College, Umadi Tal. Jat, Dist. Sangli</p> <p>b) Yashwantrao Chavan Institute of Science, Satara</p> <p>c) Arts, Commerce and Science College, Mayani, Dist. Satara</p>
2	Dr. V. Y. Pawar	
		<p>Published a Paper "Steady-State Behavior of Nonparametric Synthetic Control Chart Using Signed-Rank Statistic". Pakistan Journal of Statistics and Operations Research. (2018) Vol. 14, No.1.</p>
		<p>Published a Paper "A Nonparametric Control Chart for Process Variability Based on Quantiles". International Journal of Statistics and Economics", (2018) Vol.#19, Issue 3.</p>
3	Mr. U. H. Pawar:	
		<p>Selected as "Statistical Investigator Grade I" in Office of RGI, Ministry of Home Affairs, Govt. of India by UPSC.</p>
		<p>Selected as "District Statistical Officer" in Planning Office, Govt. of Maharashtra by MPSC.</p>
4	Mr. U. S. Mane	
		<p>Qualified for Interview to the post of "District Statistical Officer" in Planning Office, Govt. of Maharashtra by MPSC.</p>
5	Ms. S. G. Patil	
		<p>Qualified for Interview to the post of "District Statistical Officer" in Planning Office, Govt. of Maharashtra by MPSC.</p>

Students Achievements:

1. **Miss. Shital Patil** : Stood first in B.Sc. III. (2017-18)
Awarded 'Dr. P. V. Sukhatme Award' Shivaji University Teachers Association for standing First in Shivaji University.(2017-18)
2. **Miss. Mayuri Jagannath Phadatare**
Miss Babar Priya Balaso
Achieved third rank in Research Article writing in Magazine Competition (2016-17) Associated with Shivaji University, Kolhapur.
3. **Sridhar Patil** : Selected as "Air Man Technician" in Indian Air Force.

- ध्यानात ठेवा की आपण जगाचे ऋणी आहोत, जग आपले ऋणी नाही. जगासाठी काही कार्य करण्याची संधी मिळणे ही मोठ्या सद्भाग्याची गोष्ट आहे. जगाला साहाय्य केल्याने वास्तविक पाहता आपण स्वतःलाच साहाय्य करीत असतो.

Padmabhushan Dr. Vasantraodada Patil Mahavidyalay, Tasgaon

Faculty 2017-18

Senior College Staff

Professor Name	Subject	Professor Name	Subject
Prin. Dr. Kumbhar Ramesh Rajaram	Statistics	Dr. Badame Tatoba Kallappa	Marathi
Dr. Patil Chandrakant Govindrao	History	Dr. Kumbhar Arjun Shankar	Chemistry
Dr. Pawar Vilas Yashwant	Statistics	Dr. Ganeshwade Raju Marutirao	Zoology
Prof. Patil Shrirang Baburao	Pol.Sci.	Dr. Miss. Jadhav Swati Devkumar	Chemistry
Prof. Patil Kisan Shivaji	Economics	Dr. Sou. Patil Maya Ashok	Marathi
Prof. Patil Prabhakar Vinayak	Maths	Dr. Ambhore Ajay Nivrutti	Chemistry
Dr. Kulkarni Narendra Anant	Botany	Prof. Mote Ramesh Sopan	Hindi
Dr. Khabade Suresh Anandrao	Zoology	Dr. Patil Alaka Anandrao	Botany
Dr. Jadhav Sarjerao Ramchandra	Physics	Prof. Patil Ajit Kalgonda	Phy. Director
Prof. Harale Balu Sidram	Physics	Prof. Kumbhar Vinodkumar Dhondiram	Sociology
Prof. Jadhav Vijaysinh Jagannath	Pol.Sci.	Prof. Ghogare Sainath Ramji	Sociology
Dr. Kanase Balasaheb Tukaram	Geography	Dr. Wagh Arjun Shivaji	Geography
Prof. Patil Manikrao Dhondiram	Commerce	Dr. Thorbole Dattatraya Balaso	English
Prof. Pachore Ajitkumar Shangonda	English	Prof. Mahale Mukesh Sakharan	English
Prof. Yadav Jalindar Anandrao	Economics	Dr. Kale Shubhangi Suresh	Geography
Prof. Bhosale Dilip Akaram	Hindi	Prof. Patil Megha Uday	Chemistry
Dr. Ghodake Jeevan Shivaji	Physics	Dr. Dangat Bhaurao Tukaram	Botany
Prof. Patil Anil Ramchandra	English	Dr. Teli Parashuram Basappa	Zoology
Prof. Miss. Khanuja Paramjeet Mahendrasinh	Commerce	Prof. Kamble Santosh Dilip	Statistics
Prof. Pawar Arvind Aba	Chemistry	Prof. Patil Milind Ganpati	Librarian
Dr. Patil Shahaji Jagannath	Marathi		

Senior C.H.B. List

Professor Name	Subject	Professor Name	Subject
MISS. BHANDARE P.S.	Zoology	MISS. POTDAR P.D.	Chemistry
MISS. BHOSALE S.P.	Chemistry	MISS. SALUNKHE R.R.	B.C.A.
MISS. DHASKE N.R.	Maths	MISS. SHAIKH S.K.	Physics
MISS. GAVALI C.S.	Zoology	MISS. SHINDE A.S.	Chemistry
MISS. HATTEKAR S.S.		MISS. YADAV P.S.	Physics
MISS. JADHAV S.S.	Zoology	MISS. ZADBUKE P.O.	Chemistry
MISS. KUMBHAR K.B.	Zoology	SHRI. ANDOJI Y.S.	Botany
MISS. KUMBHAR N.V.	Comp.Sci	SHRI. DAMATE S.A.	Chemistry
MISS. MANE J.S.	Botany	SHRI. JADHAV D.S.	
MISS. MANE P.H.		SHRI. JADHAV VIKAS	Zoology
MISS. MULANI R.S.	Chemistry	SHRI. KADAM B.J.	Economics
MISS. PAKHARE S.V.	Zoology	SHRI. KUMBHAR T.R.	Comm.
MISS. PATIL A.K.	Maths	SHRI. KUMBHAR V.T.	Comp.Sci.
MISS. PATIL A.P.	Chemistry	SHRI. MALI A.M.	Geography
MISS. PATIL A.T.	Hindi	SHRI. MANE U.S.	
MISS. PATIL L.G.	Comm.	SHRI. PATIL G.R.	Comm.
MISS. PATIL P.U.	Chemistry	SHRI. PATIL K.N.	Economics
MISS. PATIL S.G.		SHRI. PATIL V.R.	Geography
MISS. PATIL S.S.		SHRI. SHINDE S.S.	Physics
MISS. PATIL V.S.		SHRI. WAGH A.A.	B.C.A.
MISS. PATIL V.V.	Chemistry	SHRI. WAGHMARE N.R.	English
MISS. PATIL V.V.	Chemistry		

Non Grant CHB B.C.A. List

Professor Name	Subject
SHRI. KUMBHAR VIJAY TUKARAM	Computer
MMISS. KUMBHAR NUTAN VIJAY	Computer
SHRI. WAGH AMOL	Computer
MISS. MANE PRIYANKA HANMANT	Computer
MISS. HATTEKAR SAVITA	Computer
MISS. PATIL SHREYADA	Computer
MISS. SALUNKHE RADHIKA	Management
MISS. PATIL LOKESHWARI GAJENDRA	Account

Junior College Staff

Professor Name	Subject
Prof. Patil Jagannath Dagadu	Economics
Prof. Roman Rajesh Wamanrao	Chemistry
Prof. Patil Subhash Dattatraya	Commerce
Prof. Kamble Avinash Balkrushna	Geography
Prof. Patil Vijay Hindurao	Physics
Prof. Patil Sanjay Ravindra	Geography
Prof. Sathe Ashok Dattu	Marathi
Prof. Mali Sanjay Vitthal	History/Political Science
Prof. Patil Dipak Vitthal	Biology
Prof. Gaikwad Kishor Sambhajirao	Mathematics
Prof. Mrs. Patil Surekha Baburao	English
Prof. Sutar Aruna Sukumar	Biology
Prof. Vanmore Shobha Balkrushna	Chemistry

Junior C.H.B. List

Professor Name	Subject
SHRI. BAGAL ANNASO SHAMRAO	MARATHI
MISS. MANE SANJEEVANI YASHWANT	CHEMISTRY
SHRI. SAPKAL VISHAL NANDKUMAR	MARATHI/ENV
SHRI. KUMBHAR VIJAY TUKARAM	IT
MISS. JANKAR SHARVARI TANAJI	PHYSICS
Miss. Kheradkar S.M.	PHYSICS
MISS. SURYAWANSHI KIRAN BALAKRISHNA	GEOGRAPHY
MISS. PATIL ANITA TATYASO	HINDI
MISS. PATIL SUPRIYA BHASKAR	COMMERCE
SHRI. JADHAV LAXMAN KUKHDEO	CHEMISTRY
MISS. WAGHMODE SUNITA SHIVAJI	HINDI
MISS. PATIL VAISHALI ASHOK	HISTORY
SHRI. PATIL SHIVAJI DATTA	MATHS
SHRI. PATIL RAHUL LAHU	ENGLISH

Non-Teaching C.H.B. Staff

Professor Name	Subject
SHRI. KUMBHAR SWAPNIL BHASKAR	JR. CLARK
SHRI. CHAVAN MAHESH SHIVAJI	JR. CLARK
MISS. BUWA POOJA DATTATRAY	JR. CLARK
SHRI. SHEKH ASHPAK BABASAHEB	JR. CLARK
SHRI. KAMBLE VIKRANT ANANT	JR. CLARK
MISS. BHOSALE ASHWINI DHONDIRAM	LIB. CLARK
SHRI. RANKHANMBE SUBHASH BABAN	LAB. ASS.
SHRI. THOKALE SUMIT DHANAJI	PEON
SHRI. SAPKAL SHASHIKANT ANANDRAO	PEON
SHRI. LAKHE KIRAN RAM	PEON
SHRI. JAGTAP SUHAS MARUTI	PEON
SHRI. SARWADE AMOL AJIT	PEON

Non-Teaching Staff

Professor Name	Subject
Shri. Kadam Maloji Baburao	Office Superintendent
Shri. Patil Meghsham Krishnrao	Head Clerk
Shri. Patil Shivaji Viththal	Senior Clerk
Shri. Lawand Appasaheb Ramchandra	Junior Clerk
Shri. Salunkhe Suresh Ramchandra	Junior Clerk
Shri. Mulla Sikandar Abdulajij	Lab. Assistant
Shri. Kadam Chandrakant Baburao	Lab. Assistant
Shri. Kolekar Shankar Dharmaraj	Lab. Assistant
Shri. Sutar Mahadeo Sateri	Lib. Attendant
Shri. Yadav Sandip Dadaso	Lab. Attendant
Shri. More Dinkar Bhimrao	Lib. Attendant
Shri. Mohite Jaywant Ramchandra	Lib. Attendant
Shri. Kagwade Babasaheb Bhupal	Lib. Attendant
Shri. Desai Gajanan Shamrao	Lib. Attendant
Shri. Thavare Tipu Laxman	Lib. Attendant
Shri. Koli Mohan Kisan	Lab. Attendant
Shri. Lohar Vijay Ramchandra	Lab. Attendant
Shri. Pawar Hanmant Shivaji	Lab. Attendant
Shri. Suvase Dilip Ashok	Lab. Attendant
Shri. Kale Sanjay Ramchandra	Lab. Attendant
Shri. Sawant Jagdish Gulab	Lab. Attendant
Shri. Salunkhe Jotiram Maruti	Peon
Shri. Koli Vasant Parshuram	Peon
Shri. Bukshete Prakash Baburao	Peon
Shri. Pisal Makrand Annaso	Peon

P. G. College Staff

S. No.	Professor Name	Subject	S. No.	Professor Name	Subject
M. A.			M. Com.		
1.	Dr. Patil Shahaji Jagannath	Marathi	32.	Shri. Patil Manikrao Dhondiram	Adv Costing
2.	Dr. Badame Tatoba Kallappa	Marathi	33.	Shri. Patil Gorakhnath Rangrao	Adv Costing
3.	Dr. Patil Maya Ashok	Marathi	34.	Kum. Patil Lokeshwari Gajendra	Adv Costing
4.	Dr. Parlekar Sampatrao Ramchandra	Marathi	35.	Mrs. Khanuja Parmjit Mhendrasing	Adv. Acc.
5.	Dr. Giri Ghansham Anandgir	Marathi	36.	Shri. Yadav Jalindar Anandrao	Adv. Acc.
6.	Dr. Gurav Baburao Ramchandra	Marathi	37.	Shri. Patil Kuldip Narayan	Adv. Acc.
7.	Shri. Shendge Nanasaheb Dagadu	Marathi	M. Sc.		
8.	Shri. Bhosale Dilip Akaram	Hindi	38.	Shri. Shinde Sachinkumar Kisan	Chemistry
9.	Shri. Mote Ramesh Sopan	Hindi	39.	Kum. Mali Shehani Raghunath	Chemistry
10.	Shri. Patil Anita Tatyaso	Hindi	40.	Shri. Jagdale Ashutosh Arjun	Chemistry
11.	Shri. Mankar Rajaram Baburao	Hindi	41.	Shri. Pawar Uday Himmatrao	Chemistry
12.	Shri. Patil Vijay Annappa	Hindi	42.	Shri. Mali Amit Mahadeo	Geography
13.	Dr. Anasre Dattatraya Sadashiv	Hindi	43.	Shri. Patil Vishal Rangrao	Geography
14.	Dr. Shinde Suresh Yashwant	Hindi	44.	Kum. Lavate Sapana B.	Geography
15.	Shri. Pachore Ajitkumar Shamgonda	English	45.	Dr. Kanase Balasaheb Tukaram	Geography
16.	Shri. Patil Anil Ramchandra	English	46.	Dr. Wagh Arjun Shivaji	Geography
17.	Shri. Thorbole Dattatraya Balaso	English	47.	Dr. Kale Shubhangi Suresh	Geography
18.	Shri. Mahale Mukesh Sakharan	English	48.	Prin. Dr. Kumbhar Ramesh Rajaram	Stat
19.	Shri. Waghmare Nitin Ramchandra	English	49.	Shri. Pawar Uday Himmatrao	Stat
20.	Shri. Shintre Poonam Anil	English	50.	Dr. Pawar Vilas Yashwant	Stat
21.	Shri. Patil Kisan Shavaji	Economics	51.	Dr. Kamble Santosh Dilip	Stat
22.	Shri. Yadav Jalindar Anandrao	Economics	52.	Dr. Jadhav Dhanaji Sambhaji	Stat
23.	Shri. Patil Kuldip Narayan	Economics	53.	Kum. Patil Sneha Govind	Stat
24.	Dr. Kadam Bandu Jaysing	Economics	54.	Shri. Kalange D. N.	Stat
25.	Dr. Gaikwad Narayan Shirkrishna	Economics			
26.	Dr. Kachare Suraj Laxman	Economics			
27.	Shri. Patil Nutan Satyawar	Economics			
28.	Dr. Patil Chandrakant Govindrao	History			
29.	Shri. Patil Ganpatrao Krishnrao	History			
30.	Dr. Kharade Dattatraya Pandurang	History			
31.	Shri. Kamble Hemant Laxman	History			

RESULT ANALYSIS 2016-17

Subject	Class	Total Student	Distinction	1st Class	2nd Class	Pass Class	Fail	Ab	Percent Age	Rankers	Total Mark	Percent Age	No.
Marathi	B.A.III	23	05	07	08	02	01	-	98.40%	1) Patil Angha P. 2) Sarde Vinita V. 3) Patil Pooja B.	- - 392	84.80% 83.00% 71.00%	1st 2nd 3rd
Hindi	B.A.III	17	01	02	10	01	03	-	82.35%	1) Patil Santosh V. 2) Mali Priyanka S. 3) Shinde Poonam N.	410 400 380	82.00% 80.00% 76.00%	1st 2nd 3rd
English	B.A.III	40	09	20	10	00	01	-	97.50%	1) Patil Jyoti S. 2) Patil Madhuri P. 3) Awale Mayuri Dilip	380 376 369	76% 75.20% 73.80%	1st 2nd 3rd
Geography	B.A.III	43	20	10	13	-	-	-	100%	1) Jagtap Dipali G. 2) Nalawade Shital S. 3) Pawar Pankaj H.	- - -	88.50% 88.25% 86.00%	1st 2nd 3rd
History	B.A.III	59	05	11	39	-	04	-	93%	1) Nadaf Sumayya D. 2) Sadakale Vishal G. 3) Jadhav Surekha S.	415 406 368	83.4% 81.02% 76.6%	1st 2nd 3rd
Sociology	B.A.III	29	5	17	05	02	0-	-	100%	1) Jadhav Pooja R. 2) Nadaf Tabbu M. 3) Gholap Pooja V.	400 393 391	80.00% 78.60% 78.20%	1st 2nd 3rd
Economics	B.A.III	83	38	24	11	02	08	-	90.36%	1) Patil Nilima H. 2) Patil Madhuri S. 3) Kumbhar Rohit S.	463 463 457	92.60% 92.60% 91.40%	1st 2nd 3rd
Political sci.	B.A.III	36	13	16	02	-	05	-	86.11%	1) Shinde Ajay T. 2) Bhale Sonali B. 3) Dabole Pradip N.	504 499 481	84.00% 83.17% 80.17%	1st 2nd 3rd

RESULT ANALYSIS 2016-17

Subject	Class	Total Student	Distinction	1st Class	2nd Class	Pass Class	Fail	Ab	Percent Age	Rankers	Total Mark	Percent Age	No.
Commerce	B.Com. III	164	14	45	54	03	48	-	70.73%	1) Koli Priyanka S. 2) More Savita R. 3) Pawar Indrajeet B.	1411 1356 1338	78.39% 75.33% 74.33%	1st 2nd 3rd
Chemistry	B.Sc. III	147	13	52	71	136	11	-	73.48%	1) Patil Sonali U. 2) Jadhav Mahesh N 2) Hingmire Ankita C. 3) Jadhav Varsha U	384 375 337 337	94.83% 75.88% 75.88% 75.88%	1st 2nd 3rd 3rd
Physics	B.Sc. III	17	05	06	06	-	-	-	100.00%	1) Patil Neha S. 2) Pandit Abhijeet U. 3) Patil Sonam N.	- - -	95% 89% 85%	1st 2nd 3rd
Statistics	B.Sc. III	94	85	06	00	-	03	-	100%	1) Patil Shital S. 2) Tapakire Dhanashree A. 3) Baad Pratik P.	- - -	97.00% 96.7% 96.5%	1st 2nd 3rd
Maths	B.Sc. III	76	22	33	19	02	-	-	100%	1) Chougale Ankita A.. 2) Shinde Pragati B. 3) Tikole Ashwini S.	565 564 563	94.16% 94% 93.88%	1st 2nd 3rd
Zoology	B.Sc. III	28	11	09	07	-	01	-	97.00%	1) Patil Sonali R. 2) Desai Shweta S. 3) Patil Arti R.	483 479 470	80.50% 79.83% 78.33%	1st 2nd 3rd
Botany	B.Sc. III	15	06	09	0	-	-	-	100%	1) Nalawade Anuradha M. 2) Pawar Nikita K. 3) Mane Jyosana G	522 497 494	87.00% 82.83% 82.33%	1st 2nd 3rd
B.C.A.	III	-	-	-	-	-	-	-	-%	1) - 2) -	- -	0% 0%	1st 2nd
M.Sc. Chemistry	II	41	06	23	06	33	08	-	90.00%	1) Deshmukh Anuja G. 2) Misal Avadhut S. 3) Havinal Roopa G.	1849 1822 1724	77.04% 75.92% 71.83%	1st 2nd 3rd
B.Sc. III Computer Science		18	02	07	07	01	-	-	94.44%	1) Jadhav Vidya M. 2) Mane Prajakta V. 3) Devkate Sneha P.	- - -	74.00% 72.00% 67.2	1st 2nd 3rd

**Junior Arts, Commerce And Science
Academic Year 2017-18 Student Strength**
PADMABHUSHAN DR. VASANTRAODADA PATIL MAHAVIDYALAYA, TASGAON, DIST- SANGLI.

Sr. No.	Class	Open			S.C.			NT			S.T.			OBC			VJ			SBC			TOTAL		
		M	F	T	M	F	T	M	F	T	M	F	T	M	F	T	M	F	T	M	F	T			
1	XI Arts A	100	28	128	29	10	39	0	0	0	2	1	0	47	33	80	0	0	0	0	0	0			
2	XI Arts B																				178	72	250		
3	XI Com.	77	45	109	13	16	29	6	5	11	1	0	0	6	16	22	8	8	16	2	0	2	115	90	203
4	XI Sci	19	48	67	10	10	20	10	5	15	0	0	0	6	16	22	1	1	2	0	1	1	46	81	127
	XI SCI NG	47	32	79	6	5	11	10	6	16	0	1	0	14	7	21	0	0	0	1	0	1	78	51	129
	Total	243	153	383	58	41	99	26	16	42	3	2	0	73	72	145	9	9	18	3	1	4	415	294	709
7	XII Arts A																								
8	XII Arts B	76	40	76	25	5	30	14	5	19	0	1	1	20	6	26	22	7	29	3	5	8	160	69	229
9	XII Com.	50	35	85	9	8	17	5	6	11	0	0	0	16	16	32	6	2	8	2	0	2	88	67	155
10	XII Sci.	37	38	75	8	6	14	6	6	12	2	0	0	7	5	12	1	2	3	3	1	4	64	58	122
	XII SCI NG	64	42	106	8	4	12	13	8	21	0	0	0	19	14	33	0	0	0	0	0	0	104	68	172
	Total	227	155	342	50	23	73	38	25	63	2	1	1	62	41	103	29	11	40	8	6	14	416	262	678
	Gr. Total	470	308	725	108	64	172	64	41	105	5	3	1	135	113	248	38	20	58	11	7	18	831	556	1387

Shri Swami Vivekanand Shikshan Sanstha Kolhapur's

PADMABHUSHAN DR. VASANTRAODADA PATIL MAHAVIDYALAYA, TASGAON, DIST- SANGLI.

UG 2017-18 STATISTICS

No.	Class	G./NG	Open		OBC		SC		ST		SBC		NTB		NTC		NTD		VIA		TOTAL		TOTAL
			M	F	M	F	M	F	M	F	M	F	M	F	M	F	M	F	M	F	M	F	
1	B. A.	F.Y	115	86	28	12	22	27	0	1	2	3	12	3	9	2	9	5	13	4	210	143	598
		NG	140	9	29	4	18	5	1	0	0	0	9	1	7	2	5	0	15	0	224	21	
2		S.Y	63	65	16	11	16	17	1	1	2	1	4	8	5	7	3	6	3	2	113	118	351
		NG	66	6	6	5	18	1	0	0	2	0	4	2	2	0	3	0	5	0	106	14	
3	B. Com.	T.Y	67	67	23	13	17	11	0	1	0	2	4	3	10	9	2	1	7	3	130	110	339
		NG	32	11	9	9	7	7	1	0	0	1	4	1	4	7	0	0	4	2	61	38	
		TOTAL	483	244	111	54	98	68	3	3	6	7	37	18	37	27	22	12	47	11	844	444	1288
1	B. Sc.	F.Y	5	42	11	24	7	14	0	0	0	2	0	4	1	4	1	0	4	3	29	93	293
		NG	52	72	15	7	8	8	0	0	2	0	1	2	1	2	0	0	0	1	79	92	
2		S.Y	18	46	9	10	4	13	0	0	2	1	1	2	4	4	0	0	3	2	41	78	182
		NG	25	17	9	5	3	1	0	0	1	0	0	0	1	1	0	0	0	0	39	24	
3	TOTAL	T.Y	17	49	6	14	6	11	0	0	0	5	1	3	2	4	0	0	1	2	33	88	171
		NG	14	28	3	0	2	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	19	31	
		TOTAL	131	254	53	60	30	48	0	0	5	8	3	11	9	16	1	0	8	9	240	406	646
1	B. Sc.	F.Y	13	30	7	14	6	18	2	0	0	0	3	0	3	12	0	0	2	3	36	77	493
		NG	165	121	16	19	7	10	0	0	0	2	5	3	15	13	1	3	0	0	209	171	
2		S.Y	13	63	10	15	2	5	0	0	0	1	0	1	1	7	0	1	2	0	28	93	293
		NG	75	65	11	7	2	6	0	0	1	0	1	0	0	1	2	0	1	0	93	79	
3	TOTAL	T.Y	18	34	3	13	4	7	0	0	1	2	0	1	1	5	0	2	0	1	27	65	404
		NG	93	146	20	19	9	4	0	0	0	2	0	1	7	8	1	1	0	1	130	182	
		TOTAL	377	459	67	87	30	50	2	0	2	7	9	6	27	46	4	7	5	5	523	667	1190
1	B. C. A.	F.Y	12	6	6	0	7	1	0	0	0	0	0	0	6	2	0	0	0	0	31	9	40
		NG	8	5	3	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	12	8	20
2		S.Y	3	5	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	7	12
		NG	23	16	11	3	8	2	0	0	0	0	0	0	6	3	0	0	0	0	48	24	72
	TOTAL		1014	973	242	204	166	168	5	3	13	22	49	35	79	92	27	19	60	25	1655	1541	3196

Shri Swami Vivekanand Shikshan Sanstha Kolhapur's

PADMABHUSHAN DR. VASANTRAODADA PATIL MAHAVIDYALAYA, TASGAON, DIST- SANGLI.

PG 2017-18 STATISTICS

Sr. No.	Class	Subject	Admission		OPEN		OBC		SC		SBC		NTB		NTC		NTD		V.UTA		ST		TOTAL		TOTAL	
			M	F	TOTAL	M	F	M	F	M	F	M	F	M	F	M	F	M	F	M	F	M	F	M		F
1	M.A.I	MARATHI	5	12	17	2	4	0	3	1	1	1	0	0	1	1	2	0	0	0	1	0	0	5	12	17
2		HINDI	3	4	7	2	4	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	3	4	7	
3		ENGLISH	2	34	36	0	17	1	9	1	5	0	0	0	1	0	1	0	0	1	0	0	2	34	36	
4		ECONOMICS	18	30	48	14	20	0	2	1	5	1	0	0	0	3	0	0	2	0	0	0	18	30	48	
5		HISTORY	22	6	28	14	1	3	3	3	0	0	0	2	0	0	1	0	0	1	0	0	22	6	28	
6	M.A.II	MARATHI	2	4	6	2	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	4	6	
7		HINDI	4	9	12	1	6	2	2	2	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	4	9	12	
8		ENGLISH	0	14	14	0	7	0	5	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	14	14	
9		ECONOMICS	10	28	38	1	18	2	2	2	3	0	2	0	2	2	1	0	1	0	1	0	10	28	38	
			66	141	207																	66	141	207		
1	M.COM.I	ADV. COSTING	3	7	10	2	5	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	7	10	
	M.COM. II	ADV. COSTING	4	10	14	2	5	1	2															14		
	M.COM.I	ADV. ACCOUNTCY	14	30	44	10	17	3	4	2	3	0	0	0	3	1	0	0	0	0	0	1	14	30	44	
			21	47	68																			68		
1	MSC.I	CHEMSITY	24	20	44	11	10	7	6	1	4	0	0	0	1	2	2	0	0	0	0	0	24	20	44	
2	MSC II	CHEMSITY	10	31	41	6	18	1	7	1	2	0	0	0	2	4	0	0	0	0	0	0	10	31	41	
3	MSC III	STAT	2	19	21	2	13	1	2	0	1	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	2	19	21		
			36	70	106																			106		
1	MA.MSC	GEOGRAPHY	23	16	39	10	13	6	1	4	1	1	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	23	16	39	
2	MA.MSC	GEOGRAPHY	2	1	3	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	3		
			25	17	42																			42		
			148	275	423																	148	275	423		

Work Distribution of Teaching Staff for Academic Year 2017-18

Junior College Committees

1	<u>Incharge</u>	10	<u>Student Welfare Earn & Learn Scheme Committee</u>
1)	Prof. R.W.Roman (Science)	1)	Prof. J.D. Patil (Chairman)
2)	Prof. J.D.Patil (Arts & Comm.)	2)	Prof. S.D. Patil
2	<u>CET / Other Exams Committee</u>	11	<u>Purchase Committee</u>
1)	Prof. K.S.Gaikwad	1)	Prof. J.D.Patil
2)	Prof. V.H Patil	2)	Prof. R.W.Roman
3)	Prof. J.D.Patil	12	<u>Discipline Committee</u>
3	<u>Staff Secretary</u>	1)	Prof. V.H. Patil
1)	Prof. S.R.Patil	2)	Prof. J.D. Patil
4	<u>Admission Committee</u>	3)	Prof. Miss. S.A. Kachhi
1)	Prof. V.H.Patil	4)	Prof. Miss. S.B. Vanmore
2)	Prof. J.D.Patil	13	<u>Publicity Committee</u>
3)	Prof. S.D.Patil	1)	Prof. A.B. Kamble
5	<u>Prospectus Committee</u>	14	<u>Debet Poetry & Essay Writing Competition Committee</u>
1)	Prof. J.D.Patil	1)	Prof. A.D. Sathe (Chairman)
2)	Prof. R.W.Roman	2)	Prof. S.B. Patil
6	<u>Gymkhana Committee</u>	15	<u>Wallpaper Committee</u>
1)	Prof. S.R. Kachhi (Chairman)	1)	Prof. Miss. S.B Vanmore
2)	Prof. S.V.Mali	2)	Prof. Miss. S.B. Patil
7	<u>Excursion / Tour Committee</u>	16	<u>N.S.S. Committee</u>
1)	Prof. A.B. Kamble	1)	Prof. A.B. Kamble
2)	Prof. A.S. Sutar	2)	Prof. Miss. A.S. Sutar
8	<u>Time Table Committee</u>	17	<u>Internal Complaint Committee</u>
1)	Prof. J.D.Patil (Chairman)	1)	Prof. Miss. S.B. Patil
2)	Prof. R.W.Roman	2)	All Ladies Staff
3)	Prof. S.D.Patil	18	<u>Botanical Garden Committee</u>
9	<u>Examination Committee</u>	1)	Prof. D.V. Patil
1)	Prof. S.V.Mali (Arts, Comm.)	2)	Prof. Miss. A. S. Sutar
2)	Prof. A. S. Bagal		
3)	Prof. D.V Patil (Science)		
4)	Prof. S.B. Vanmore		

19	<u>Library Committee</u> 1) Prof. S.V. Mali (Chairman) 2) Prof. V.H. Patil	27	<u>School Committee for Junior</u> 1) Dr. R. R. Kumbhar (Principal) 2) Prof. J. D. Patil (Secretary) 3) Prof. V. H. Patil 4) Prof. R. W. Roman 5) Prof. S. D. Patil
20	<u>Academic Cell/ Jr. Approval Committee</u> 1) Prof. R.W. Roman (Chairman) 2) Prof. J. D. Patil	28	<u>XI Class Teacher</u> 1) Arts A – Prof. A. D. Sathe 2) Arts B – Prof. Mrs. S. B. Patil 3) Comm. A – Prof. S. B. Patil 4) Comm. B – Prof. T. J. Patil 5) Sci. A – Prof. Miss. A. S. Sutar 6) Sci. B – Prof. L. S. Jadhav
21	<u>College Magazine Committee</u> 1) Prof. A. D. Sathe 2) Prof. Mrs. S.B. Patil	29	<u>XII Class Teacher</u> 1) Arts A – Prof. A. B. Kamble 2) Arts B – Prof. S. R. Patil 3) Comm. – Prof. S. D. Patil 4) Sci. A – Prof. K. S. Gaikwad 5) Sci. B – Prof. Miss. St. T. Jankar 6) Sci. C – Prof. R. L. Patil
22	<u>Building Construction Committee</u> 1) Prof. J. D. Patil 2) Prof. R. W. Roman		
23	<u>Special Cell Standing Committee</u> 1) Prof. A.D. Sathe 2) Prof. A.B. Kamble		
24	<u>Health Service Committee</u> 1) Prof. S. V. Mali 2) Prof. S. D. Patil		
25	<u>College Function Committee</u> 1) Prof. J. D. Patil 2) Prof. S. D. Patil 3) Prof. R. W. Roman		
26	<u>Alumina Association Committee</u> 1) Prof. V. H. Patil 2) Prof. S. V. Mali 3) Prof. S. R. Patil		

Work Distribution of Teaching Staff for Academic Year 2017-18

Senior College Committees

Sr. No.	Committee	Name of Faculty
1	Faculty Incharge	1. Dr.C. G. Patil 2. Dr. V. Y. Pawar
2	IQAC Cell	1. Principal Dr. R.R. Kumbhar 2. Dr. N. A. Kulkarni (Co-ordinator) 3. Chairman's to all criterion
3	API/PBAS	1. Dr.S.S. Patil 2. Dr. V. Y. Pawar 3. Dr. B.T. Kanse 4. Dr. T. K. Badame
4	Staff Secretary	1. Shri. J. A. Yadav 2. Dr. S. A. Khabade
5	Prospectus	1. Shri. G. K. Patil 2. Dr. T.K. Badame (PG)
6	Admission	Shri V. J. Jadhav Chairman
	B.A.I (G&NG)	1. Shri. J. A. Yadav 2. Shri. R. S. Mote 3. Dr. D. B. Thorbole
	B.A.II (G&NG)	1. Shri. K. S. Patil 2. Shri G. K. Patil 3. Shri. S. R. Ghogare
	B.A.III (G&NG)	1. Principal 2. Dr. B. T. Kanase
	B.Com I (G&NG)	1. Shri. M.D. Patil 2. Shri. K. N. Patil 3. Miss. A.T.Patil
	B.Com II (G&NG)	1. Shri. A. R. Patil 2. Mrs. P. M. Khanuja
	B. Com III (G&NG)	1. Principal 2. Shri. M. D. Patil
	B.Sc. I.(G&NG)	1. Dr. R. M. Ganeshwade 2. Dr. J. S. Ghodke 3. Miss. Dr. S. D. Jadhav 4. Dr. B. T. Dangat 5. V. T. Kumbhar
	B.Sc. II.(G&NG)	1. Dr. A.S. Kumbhar 2. Shri. A. A. Pawar 3. Dr. P. B. Teli 4. Shri. S. D. Kamble
	B.Sc. III.(G&NG)	1. Principal 2. Shri. P. V. Patil
	M.A (NG)	1. Dr. T.K.Badame 2. Shri. A.S. Pachore 3. Shri. D. A. Bhosale 4. Shri. K.S.Patil
	M.Com(NG)	5. Dr. C. G. Patil 6. Dr. A. S. Wagh 7. Shri. M. D. Patil(Cost) 8. Miss. P. M. Khanuja (A/C)
	M.Sc.(NG)	1. Dr. S. S. Patil 2. Shri. S. K. Shinde 3. Shri. S. D. Kamble
7	Time Table	1. Shri. K.S. Patil 2. Shri. M.D. Patil 3. Dr. V.Y.Pawar 4. Dr. T.K.Badame (PG) (All M.A.)
8	Gymkhana	1. Shri. A. K. Patil 2. Dr. C.G.Patil 3. Shri. A. S. Wagh 4. Shri. S. R. Jadhav
9	UGC	1. Dr. A.S. Kumbhar 2. Dr. S. S. Kale
10	Excursion / Tour	1. Dr.R.M.Ganeshwade 2. Dr. B. T. Kanase 3. Dr. B. T. Dangat 4. Dr. S. S. Patil
11	Academic Cell	1. Shri. P. V. Patil 2. Dr. S. S. Kale
12	Commerce Association	1. Shri. M.D. Patil 2. Mrs. P. M. Khanuja 3. Shri. K.N.Patil
13	College Magazine	1. Dr. D. B. Thorbole 2. Dr. T. K. Badame 3. Shri. R. S. Mote 4. Shri. M. S. Mahale

Sr. No.	Committee	Name of Faculty	
14	Building Construction and Campus Development	1. Principal 3. Dr. N. A. Kulkarni 5. Office Superintendent	2. Shri. K.S.Patil 4. Shri. M. D. Patil
15	Health Service	1. Shri. A.K.Patil 3. Shri. V. J. Jadhav	2. Dr. B. T. Kanase 4. Dr. A. A. Patil
16	College Function	1. Shri. D. A. Bhosale 3. Dr. A. A. Patil	2. Shri. A. R. Patil
17	Aluminee Association	1. Shri. P. V. Patil 3. Dr. B. T. Kanase 5. Dr. M. A. Patil	2. Shri. K.S.Patil 4. Shri. M.D. Patil
18	Internal Evaluation	1. Shri. A.S.Pachore 3. Shri.A.A.Pawar	2.Shri. M.D.Patil
19	Student Welfare	1. Shri. S. B. Patil 3. Dr. S. R. Jadhav	2. Dr. M. D. Patil
20	Grievance & redressal Cell	1. Dr. C.G.Patil 3. Shri. A.K.Patil	2. Dr. S.S.Patil 4. Shri. V. J. Jadhav
21	Discipline and Anti-ragging	1. Dr C.G.Patil 3. Dr. S.A. Khabade	2. Shri V.J.Jadhav 4. Dr. V. Y. Pawar
22	Affiliation	1. Dr. B.T.Kanase	2. Office Superintendent
23	College Website	1. Dr. J. S. Ghodake 3. Shri. V.T. Kumbhar	2. Dr. S. S. Kale 4. Dr.V. Y. Pawar
24	Debate, Poetry & Essay Writing	1. Shri. D.A.Bhosale 3. Shri. S. R. Ghogare	2. Shri. M. S. Mahale 4. Dr. B. T. Dangat
25	Wall papers	1. Dr. M. A. Patil	
26	Publicity	1. Shri. G.K.Patil	2. Dr. T.K.Badame
27	Purchase Committee	1. Principal 3. Shri. M.D.Patil 5. Related Head,	2. Shri. K. S. Patil 4. Dr. A. A. Patil 6. Office Superintendent
	Placement Cell	Dr. B. T. Dangat 2. Shri. V. D. Kumbhar	1. Dr. J. S. Ghodke 3. Shri. K. N. Patil
28	Carrier Counseling Cell	1. Shri. P. V. Patil 3. Dr. A. S. Wagh	2. Shri. M. S. Mahale
	Competitive Exam	1. Shri. P. V. Patil 3. Dr. B. T. Dangat 5. Miss. S. S. Kale	2. Dr. T. K. Badame 4. Shri. M. S. Mahale
	Banking Examination	1. Shri. J. A. Yadav	2. Shri. K. N. Patil
29	N.S.S.		
	Unit-1	1. Dr. T. K. Badame 3. Dr. B. G. Kadam	2. Shri. M. S. Mahale
29	Unit-2	1. Shri. A. R. Patil 3. Shri. S. R. Ghogare	2. Miss. P. M. Khanuja
	Unit-3	1. Dr. P. B. Teli 3. Shri. Amit Mali	2. Miss. M. U. Patil

Sr. No.	Committee	Name of Faculty	
30	Internal Complaint Committee	1. Dr. S. D. Jadhav 3. Dr. M. A. Patil	2. Mrs. P. M. Khanuja 4. Miss. M. U. Patil31Cultural
	Activities	1. Shri. D. A. Bhosale 3. Shri. A. R. Patil	2. Dr. A. A. Patil
32	Ladies Hostel	1. Dr. M. A. Patil	2. Shri. J. R. Mohite
33	Botanical Garden	1. Dr. N. A. Kulkarni 3. Dr. A. A. Patil	2. Dr. B.T. Dangat
34	Student Council	1. Shri. V. J. Jadhav 3. Shri. V. D. Kumbhar	2. Shri. A. K. Patil (Sports)
35	Science Association	1. Dr. S. A. Khabade 3. Dr. B. T. Dangat	2. Shri. V. Y. Pawar
36	Library	1. Miss. N. N. Hemade 3. Shri. A. S. Pachore	2. Dr. B. T. Kanse 4. Dr. P. B. Teli
37	Special Cell	1. Prin. Dr. R. R. Kumbhar 3. Shri. V. Y. Pawar 5. Dr. M. A. Patil 7. Shri. A. R. Lawand	2. Shri. A. R. Patil 4. Dr. C. G. Patil 6. Shri. M. B. Kadam
38	Lead College	1. Shri. K. S. Patil	
39	Distance Education	1. Shri. K.S.Patil 3. Shri. Jotiram Salunkhe	2. Shri. A. B. Shaikh
40	YCMOU	1. Shri. N.D.Shendage 3. Shri. Jagdish Sawant	2. Shri. S.B. Kumbhar
41	First Year College Exam	1. Prin. Dr.R.R.Kumbhar 3. Dr. V.Y.Pawar 5. Shri. S. R. Salunkhe	2. Shri. K.S.Patil 4. Shri. A.K.Patil
42	NCC	1. Shri. Lt. V. D. Kumbhar	
43	Remedial Coaching	1. Dr. S. S. Kale	2. Shri. M. S. Mahale
44	Coaching for Entry in Service	1. Shri. V. D. Kumbhar 3. Shri. P. V. Patil	2. Dr. B. T. Kanase 4. Dr. S. R. Jadhav
45	COC	1. Functional English: Dr.D.B.Thorbole 2. Tour and Travel: Dr. B. T. Kanase 3. Certificate Course in HRE: Shri. M.D.Patil 4. PGDC in HRE: Shri. K. S. Patil	
46	PG Co-Ordinator	1. Dr.S.S.Patil [M.Sc.(Chem.)]	2. Dr.T.K.Badame [M.A.]
47	UGC Planning Board	1. Dr.R.R.Kumbhar 3. Dr.C.G.Patil 5. Shri.M.D.Patil 7. Miss. N. N. Hemade	2. Dr. N. A. Kulkarni 4. Dr. V. Y. Pawar 6. Dr. B. T. Kanase 8. Shri. M. B. Kadam
48	Admission Fee Concession Committee	1. Dr. V. Y. Pawar 3. Shri. M. D. Patil	2. Shri. S. B. Patil 4. Shri. P. V. Patil
49	Research Committee	1. Dr. S. R. Jadhav 3. Dr. B. T. Kanase 5. Dr. T. K. Badame	2. Dr. V. Y. Pawar 4. Dr. S. S. Patil
50	DST-FIST	1. Dr. J. S. Ghodake 3. Dr. V. Y. Pawar 5. Dr. S. A. Khabade 7. Shri. P. V. Patil	2. Dr. S. S. Patil 4. Dr. N. A. Kulkarni 6. Dr. S. R. Jadhav

शिवाजी विद्यापीठ मेरीस्ट लिस्ट कला शाखा
२०१६-२०१७

अ. क्र.	विद्यार्थ्याचे नाव	विद्यापीठ मेरिट लिस्ट क्रमांक	एकूण मार्क्स व टक्केवारी	विषय
१	पाटील निलीमा हणमंत	१	४३६/५०० = ८७.२०%	अर्थशास्त्र
२	पाटील सारिका भगवान	५	४२७/५०० = ८५.४०%	अर्थशास्त्र
३	यादव मनिषा दशरथ	१०	४१५/५०० = ८३.००%	अर्थशास्त्र
४	पाटील ऋतुजा बाळासो	७	४५६/५०० = ९१.२० %	भूगोल
५	नलवडे शितल सोपान	८	४५५/५०० = ९१.०० %	भूगोल
६	नदाफ सुमैय्या घोंडीबा	६	४१५/५००=९१.००%	इतिहास
७	सदाकाळे विशाल गोरखनाथ	१४	४०६/५०० = ८१.२०%	इतिहास
८	जाधव सुरेखा सुभाष	५०	३६८/५०० = ७३.६०%	इतिहास
९	पाटील अनघा पोपट	४	४२४/५०० = ८४.८०%	मराठी
१०	सरडे विनिता विजय	८	४१५/५०० = ८३.००%	मराठी
११	जाधव रेश्मा प्रकाश	१५	४०६/५०० = ८१.२०%	मराठी
१२	जाधव सोनाली संजय	२३	३९७/५०० = ७९.४०%	मराठी
१३	पाटील पुजा बाळासो	३८	३८९/५०० = ७६.२०%	मराठी
१४	पाटील ज्योती शिवाजी	२२	३८०/५०० = ७६.००%	इंग्रजी
१५	पाटील माधुरी प्रकाश	२६	३७६/५०० = ७५.२०%	इंग्रजी
१६	आवळे मयुरी दिलीप	३३	३६९/५०० = ७३.८०%	इंग्रजी
१७	दाभाडे स्नेहल पंढरीनाथ	३४	३६८/५०० = ७३.६०%	इंग्रजी
१८	कांबळे नेहा दिलीप	३५	३६७/५०० = ७३.४०%	इंग्रजी
१९	खांडे ऋचा अनिलकुमार	३५	३६७/५०० = ७३.४०%	इंग्रजी

अ. क्र.	विद्यार्थ्याचे नाव	विद्यापीठ मेरिट लिस्ट क्रमांक	एकूण मार्क्स व टक्केवारी	विषय
२०	भोसले स्वाती दिलीप	४३	३५७/५०० = ७१.४०%	इंग्रजी
२१	हिवरे विजय अंकुश	४७	३५३/५०० = ७०.६०%	इंग्रजी
२२	मुजावर आसमा शब्बीर	४९	३५१/५०० = ७०.२०%	इंग्रजी
२३	गुरव स्वाती भागवत	५५	३४५/५०० = ६९.०० %	इंग्रजी
२४	शेंडगे अक्षय कमलाकर	५८	३४२/५०० = ६८.४० %	इंग्रजी
२५	पवार सुरेखा जनार्दन	५८	३४२/५०० = ६८.४०%	इंग्रजी
२६	भाळे सोनाली बाळासाहेब	९२	४२६/५०० = ८५.२०%	राज्यशास्त्र
२७	शिंदे अजय तानाजी	९४	४२४/५०० = ८४.८०%	राज्यशास्त्र
२८	पवार अमोल दिनकर	४०	३९६/५०० = ७९.२०%	राज्यशास्त्र
२९	जाधव पुजा राजकुमार	२०	४००/५०० = ८०.००%	समाजशास्त्र
३०	नदाफ तब्बु मन्सुर	२७	३९३/५०० = ७८.६०%	समाजशास्त्र
३१	घोलप पुजा विश्वास	२९	३९१/५०० = ७८.२०%	समाजशास्त्र
३२	घुगवडे धनश्री प्रल्हाद	३२	३८७/५०० = ७७.४०%	समाजशास्त्र
३३	खरमाटे प्रसाद अर्जुन	४५	३६९/५०० = ७३.८०%	समाजशास्त्र
३४	वाघमारे स्नेहल अशोक	५३	३६९/५०० = ७२.२०%	समाजशास्त्र
३५	माळी योगिता मारुती	९५३	३६९/५०० = ७२.२०%	समाजशास्त्र

Pradip Patil
Mob. 9822256373
9423869773

With Best Compliments From

Ph. Off. (02342) 225394
Fax : (02342) 225773

श्री
समर्थ
ट्रेडिंग

SHRI SAMARTH TRADING COMPANY

◆ Dealers ◆

Laboratory, Industrial, Dairy Chemicals, Galssware & Instruments

Authorised Dealers : 'Merck'/Qualigens

Peth-Sangli Road, Opp. Ganesh Servicing Centre
Shripad Nagar, Islampur, Tal. Walwa, Dist. Sangli.

Email : samarth.trading@yahoo.com shrisamarth.trading@yahoo.com

Vinod s. p.
Mo. 9422580305

श्री
समर्थ
ट्रेडिंग

UNIQUE

BIOLOGICAL & CHEMICALS

DEALERS IN

All Kinds Of Biological Material Chemicals Glassware Instruments &
Equipments, Borosil, J-Sil Emkay, Simco , Inco , Kumar, Elico, Ketan,
Equiptronics, Whatman, Thaisal, K-roy, Bio-Visual Charts Etc.

AUTHORISED DEALER IN REMI INSTRUMENTS

671, 'E' Vasant Ratna Appt., 3rd Lane, Shahupuri, KOLHAPUR - 416 004
Ph : (0) 0231 - 2661216 ® 937095 E-mail : Vinodunique @ yahoo.com

रुशिकेश

With Best Compliments From

Suresh Pandurang Suryavanshi

B.E. (Civil)

RUSHIKESH
CONSTRUCTION

ENGINEER & CONTRACTOR

Joshi Lane, Tasgaon, Tal. Tasgaon, Dist. Sangli - 416 312, Phone - (02346) 241101 Mob. 9766192070

रुशिकेश

श्री साईनाथ

प्रिंटिंग प्रेस

- डी.टी.पी. ● ऑफसेट प्रिंटिंग
- सर्व प्रकारचे बायडींग

प्रोप्रा. मदन साळवे

१००, गुरुवार पेठ, बटाणे गल्ली, कराड - ४१५ ११०
फोन नं. (०२१६४) २२८६३७, मोबा. ९८२३६९९०८०
Email : salave_vijay@rediffmail.com

प्रोप्रा. शेखर पाटील

मो. ९९७५४६३३९८

शालेय व ऑफिस स्टेशनरी योग्य दरात मिळण्याचे
विश्वसनीय ठिकाण

शालिनी स्टोअर्स

। मराठी व इंग्लिश मेडियम शालेय पुस्तके । वर्कबुक व गाईड्स । विकास व्यवसाय । नवनीत गाईड्स
। MPSC पुस्तके । प्रकल्प पुस्तके/चार्ट । कॉलेज गाईड्स । पाककला पुस्तके । शिवणकला पुस्तके
। गर्भसंस्कार पुस्तके । धार्मिक पुस्तके । कलरिंग बुक्स । स्टोरी बुक्स ।

- CBSC / NCERT BOOKS
- White Board
- Study Table
- Education CD
- Pen Drive

जुनी पुस्तके घेतली
व दिली जातील.

Different **Brochure**
Different **Calendars**
Different **Annual Reports**
Different **Printing**
Different **Results**

Prop. Swapnil Yadav

THE CREATIVE
"The way to create
good ads is to not
suck at it."

national offset printers

" SEVA SADAN " 109 B, Shukrawar peth, Opp.Kranti Smriti Maidhan,Satara.

☎ 02162-282558 ☎ 9545455665 ✉ national_swapnil12@yahoo.co.in 🌐 www.nationaloffset.in

With Best Compliments From I

- ANNUAL REPORTS • SOUVENIR • JOURNALS •
- ANSWER SHEET • SCHOOL DIARY • CALENDERS •
- BROCHURE • LEAFLETS • LETTERHEAD •

All types of Designs and Printing Services

Tanush
Graphics

Shri Shahu Market Yard, Near Hanuman Hotel,
State Bank Road, Kolhapur - 416 005.
Mob. 9922430684
E-mail : tanushgraphic@gmail.com

Anushka
ENTERPRISES

25/2, E Ward, Swami Samarth Colony,
Vikramnagar Main Road, KOLHAPUR - 416 005.
Mob. 9766619903
E-mail : raniruddha17@gmail.com

■ DTP ■ DESIGNING ■ PRINTING ■

With Best Compliment from

All Types of Scientific Material is available
for School & College

EAGLE

SCIENTIFIC COMPANY KOLHAPUR

Vivek Patil
Mob. 9326467474

509, B Ward, Gangvesh,
Kolhapur-416416
PhL0231/2541525

पञ्चभूषण डॉ. वसन्तकृष्णदास पाटील महाविद्यालय, तामगाव

शैक्षणिक सहेल

शिवाजी विद्यापीठात कला शाखा गुणवत्तेत ग्रामीण विभागात सर्वप्रथम

महाविद्यालयाची वैशिष्ट्ये

- प्रशस्त इमारत
- स्वच्छ, सुंदर व निसर्ग रम्य परिसर
- व्यक्तिमत्त्व विकासास संधी
- भव्य व सुसज्ज प्रयोगशाळा
- कमळा व शिक्षा योजना
- सुसज्ज, वातानुकूलित अलिप्तान संगणक लॅब
- प्रशस्त, समृद्ध परिपूर्ण ग्रंथालय आणि पुस्तकपेढीची सोय.
- मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांना सर्वप्रकारच्या सोयी व सवलती
- विविध प्रकारच्या सरकारी अर्थिक सवलती व शिष्यवृत्त्या
- तज्ञ व प्राध्यापक वर्ग
- घराजंतर्गत छात्राण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ (नाशिक) केंद्र
- स्पर्धा परीक्षा मार्गदर्शन केंद्र
- विविध विषयांवरील चर्चासत्रे व परिसंवाद
- करिअर ओरीएंटेड प्रोग्रॅम

- शिवाजी विद्यापीठाचे अग्रणी महाविद्यालय
- शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे निबंध, चित्रकला, वक्तृत्व, वादविवाद स्पर्धा
- विद्यापीठ व बोर्ड परिक्षेत उज्ज्वल यशाची दीर्घ परंपरा
- राष्ट्रीय छात्र सेना (एन.सी.सी.)
- राष्ट्रीय सेवा योजना (एन.एस.एस.)
- मुलींसाठी स्वतंत्र लेडीज रुमची सुविधा व स्वतंत्र वसतीगृह
- प्लेसमेंट सेल
- संगणकीय प्रशासकीय कार्यालय
- भव्य क्रीडांगण
- मुलींसाठी एन.सी.सी. प्रवेश
- महाविद्यालयात सी.सी.टी.व्ही. सुविधा
- पीएच.डी.साठी मार्गदर्शन
- ११ वी १२ वी साठी आय.टी. विषयाची सोय.
- सी.ई.टी. मार्गदर्शन केंद्र

